

Rapport

Diarienummer
511-5980-2011

Inventering av spelplatser för dubbelbeckasin

Gallinago media i Jämtlands län

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Omslagsbild

Dubbelbeckasin Gallinago media. Foto: Robert Ekblom.

Utgiven av

Länsstyrelsen Jämtlands län
Första upplagan december 2011

Beställningsadress

Länsstyrelsen Jämtlands län
831 86 Östersund
Telefon 063-14 60 00

Ansvarig

Lisa Öberg och Marie Berglund

Text

Lisa Öberg och Marie Berglund samt de olika delrapporternas författare

Kartmaterial

Copyright: Bakgrundskartor, Lantmäteriet, diarienummer 106-2004/188

Illustrationer

Logotyp för Åtgärdsprogram för hotade arter: Torbjörn Högvall

Löpnummer

2011:17

Diarienummer

511-5980-2011

Publikationen kan laddas ner från Länsstyrelsens hemsida
www.lansstyrelsen.se/jamtland

Innehållsförteckning

Förord	4
Sammanfattning.....	5
Inledning och syfte.....	6
Metod	7
Urval av områden.....	7
Metod för att leta lekar	7
Metod för att räkna antalet spelande hanar på leken	11
Tidpunkt för inventering	12
Resultat, diskussion och slutsatser.....	13
Referenser	16

Delrapporter

DEL 1

Carlsson, P. & Råghall, J. 2011. Dubbelbeckasin i västra Jämtland 2006-2010 - Inventering gjord av Ånnsjöns fågelstation. I: Öberg L. & Berglund, M. (red.). Inventering av spelplatser för dubbelbeckasin Gallinago media i Jämtlands län 2006-2010.

DEL 2

Ackèr, S., van den Brink, P. & Lanner, M. 2011. Dubbelbeckasin i västra Jämtland och Härjedalen 2007-2009. I: Öberg L. & Berglund, M. (red.). Inventering av spelplatser för dubbelbeckasin Gallinago media i Jämtlands län 2006-2010.

DEL 3

Ljungdahl, E. 2011. Kulturhistorisk undersökning av spelplatser för dubbelbeckasin (Gallinago media). I: Öberg L. & Berglund, M. (red.). Inventering av spelplatser för dubbelbeckasin Gallinago media i Jämtlands län 2006-2010.

DEL 4

Pettersson, B. 2011. Vegetationen på spelplatser för dubbelbeckasin (Gallinago media). I: Öberg L. & Berglund, M. (red.). Inventering av spelplatser för dubbelbeckasin Gallinago media i Jämtlands län 2006-2010.

Förord

Åtgärdsprogram för hotade arter ingår i den storsatsning som Naturvårdsverket genomför i samarbete med länsstyrelserna med syfte att till år 2015 minska antalet hotade arter med 30 %. Åtgärdsprogrammen har visat sig vara framgångsrika verktyg för att förbättra situationen för hotade arter.

I åtgärdsprogrammet för bevarande av dubbelbeckasin *Gallinago media* ingår inventeringar av spelplatser som en av de viktigaste åtgärderna. Den här rapporten är en samling av alla inventeringar som genomförts vad gäller dubbelbeckasin under åren 2006-2010.

Syftet med inventeringarna är att få underlag till uppskattningar av utbredning, populationsstorlekar och populationstrender för dubbelbeckasinen. Spelplatsinventeringarna ska också ge information om eventuella hot mot spelplatserna och skyddsbehov. Därtill har en del av spelplatserna inventerats med avseende på hävdhistorik och förekomst av kärlväxter för eventuella framtida skötselbehov.

Allt arbete har genomförts på uppdrag av, och i samarbete med Länsstyrelsen i Jämtlands län och bekostats med medel för åtgärdsprogram från Naturvårdsverket.

Författarna svarar för innehållet i rapporten, varför detta inte nödvändigtvis kan åberopas som Länsstyrelsens ståndpunkt.

Östersund i december 2011

Marie Berglund

Länsstyrelsen i Jämtlands län

Koordinator för Åtgärdsprogram för hotade arter

Sammanfattning

I åtgärdsprogrammet för bevarande av dubbelbeckasin Gallinago media ingår inventeringar av spelplatser som en av de viktigaste åtgärderna. Den här rapporten är en samling av alla inventeringar som genomförts vad gäller dubbelbeckasin under åren 2006-2010.

Under åren 2006-2010 har spelplatser för dubbelbeckasin inventerats i Jämtlands län i syfte att få underlag till uppskattningar av utbredning, populationsstorlekar och populationstrender.

Inventeringarna genomfördes nattetid under spelperioden 25 maj-10 juni, dels söktes efter nya spelplatser, dels räknades antalet spelande hannar på kända platser. Spelplatserna återbesöktes några dagar efter första besöket för att ta reda på eventuella avvikelser.

Av totalt 93 besökta spelplatser var endast 16 äldre lokaler utgångna. Därutöver har sju bo- och eller häckningsplatser och ytterligare observationer dokumenterats.

Tre kilometer förefaller vara ett vanligt avstånd mellan oberoende lekar med 6-12 hanar. Vidare kan man spekulera i att ett område med cirka 1,5 kilometers radie är tillräckligt för att försörja ett knappt tiotal spelande hanar, lika många honor, och så småningom deras ungar. I vissa områden ligger dock lekarna tätare och hyser fler spelande hanar, vilket kan tyda på att dessa marker är osedvanligt rika på daggmask och eventuella andra resurser som dubbelbeckasinerna behöver.

Populationen tycks vara relativt stabil och skillnaderna i antalet spelande dubbelbeckasiner mellan olika år reflekterar snarare inventerarnas varierande bedömningar än verkliga populationsvariationer.

Inventeringarna visar att det både finns nya arealer som bör utforskas och att det sannolikt finns många dubbelbeckasinlekar kvar att upptäcka.

Hävdhistorik och vegetationskartläggning på spelplatserna genomfördes under hög- och sensommar. Inget samband mellan tidigare hävd och dubbelbeckasinernas val av spelplats kunde konstateras.

Inledning och syfte

Dubbelbeckasinen (*Gallinago media*) är en av de fågelarter som tagits upp under rubriken "Missgynnad (NT)" i både den svenska (Gärdenfors 2010) och internationella rödlistan över hotade arter (Kålås 2004). Den är även upptagen i flera internationella artbevarande konventioner. Dess största utbredningsområde är beläget i Ryssland, Vitryssland och Ukraina, men betydande bestånd finns även i Polen, Baltikum, Norge och Sverige.

I Skandinavien skedde en dramatisk minskning av arten i slutet av 1800-talet, då den också försvann som häckfågel i södra Sverige. Idag är det svenska häckningsområdet avgränsat till fjällområdet från Härjedalen och norrut.

Kunskapsbristen är stor när det gäller dubbelbeckasinens utbredning, populationsstorlek och populationstrender i Sverige. I syfte att öka kunskapen om dubbelbeckasinens häckningsplatser har en omfattande inventering av artens spelplatser utförts i Jämtlands län under perioden 2007-2010 enligt föreslagna åtgärder i "Åtgärdsprogram för dubbelbeckasin 2006-2009" (Ekblom 2007). Först när resultaten från dessa inventeringar sammanställts kan man börja diskutera hur dubbelbeckasinens häckningsområden kan skyddas mot exploatering och habitatförstörelse.

På uppdrag av Länsstyrelsen i Jämtlands län har dubbelbeckasinspel inventerats i västra Jämtlandsfjällen och Härjedalsfjällen under perioden 2007-2010, efter den metod som utarbetats av Ekblom (2007). Resultaten har sammanställts i två separata delrapporter; en för området kring Ånnsjön (Carlsson & Råghall 2011) samt en rapport som omfattar övriga delar av länet (Ackér m.fl. 2011).

Iakttagelser från tidigare inventeringar av dubbelbeckasinens spelplatser i Jämtlands län (Ekblom 2007) pekar på att de delar av myrar där dubbelbeckasinen spelar avviker från övriga delar av myrarna. Avvikelsen består i att spelplatserna uppvisar en högre frekvens av tuvor och har en mer kulturpåverkad växtlighet än omgivande myrpartier. Den förändrade växtligheten består i att floran på spelplatserna är rikare och förefaller vara mer kulturpåverkad än vad den gödsling som fåglarna själva åstadkommer kan ge upphov till (Bengt Petterson, muntligt).

För att ta reda på om dessa avvikelser i fråga om tuvighet och förändrad växtlighet på dubbelbeckasinens spelplatser kan sättas i samband med renskötsel och samisk aktivitet, har det också genomförts en kulturhistorisk undersökning av vissa utvalda spelplatser för dubbelbeckasin (Ljungdahl 2011) med undersyfte att diskutera eventuella samband mellan spelplatserna och annan kulturpåverkan, i första hand genom slätter eller skogsbete. På samma spelplatser har det också gjorts en undersökning av vegetationen med avseende på kärlväxter (Petterson 2011).

Metod

I denna samlingsrapport redovisas resultaten från ovan nämnda inventering (Ackér med flera 2011; Carlsson & Råghall 2011; Ljungdahl 2011; Petterson 2011) med en delrapport för var och en av de enskilda inventeringarna. Texten har bearbetats av Lisa Öberg, Länsstyrelsen Jämtlands län.

Samtliga positioner i text och tabeller anges i ostliga (RN1) och nordliga (RN2) koordinater enligt rikets nät, RT 90, 2,5 GON V.

Inledningsvis, på följande sidor, ges en kortare bakgrund till varför inventeringarna gjorts, varför kunskap om dubbelbeckasinens spelplatser är så viktig och hur man gått till väga i inventeringsarbetet, enligt Ekblom (2007).

Sist i denna inledande del, under rubriken Resultat, diskussion och slutsatser, ges också en kortare sammanfattning av de samlade inventeringsresultaten.

Urval av områden

De inventerade områdena har valts ut genom ett stratifierat slumpmässigt stickprov av alla kända områden med lämplig biotop för dubbelbeckasiner i Sverige. Områdena har delats in i tre olika kategorier.

Kategori 1 utgör områden med kända dubbelbeckasinlekar, Figur 1, dessa områden skall inventeras varje år. Kategori 2 är också områden där det finns kända lekar men dessa områden behöver bara inventeras vart annat år. Kategori 3 är områden som ser ut att ha lämplig biotop för dubbelbeckasiner utifrån studier av vegetationskartor, men där uppgifter om förekomst saknas. Kategorierna är dock inte statiska. Om en dubbelbeckasinlek upptäcks i ett område i kategori 3 kan det komma att uppgredas till kategori 2 och om alla lekar i kategori 2 område försvinner kan det komma att nedgraderas till kategori 3.

Utgångspunkten är att totalt 40 områden i Sverige skall inkluderas i övervakningen fördelat enligt Tabell 1, nedan. För valda områden i Jämtlands län, se Tabell 2. En fullständig förteckning över inventerade lokaler finns i Bilaga 1, sist i denna del.

Metod för att leta lekar

Målet med inventeringen har varit att hitta alla dubbelbeckasinlekar i inventeringsområdet (notera också eventuella enstaka spelande hanar i området). Detta har uppnåtts genom att parallella linjetransekter som täcker in hela området har lagts ut. Lätet från de spelande hanarna hörs bara drygt hundra meter även under relativt bra observationsförhållanden och linjerna bör därför inte placeras mer än 250 meter från varandra.

Fyra inventerare som går i bredd kan således täcka in en bredd av cirka en kilometer eller två kilometer om man går fram och tillbaka över ett område. Med tre till fyra inventerare har man således kunnat täcka in ett helt område på upp till sex kvadratkilometer under en natts inventering. Dock har det ibland behövts flera natters inventering om man har varit färre inventerare (man bör dock alltid vara minst två), om området är väldigt fragmenterat eller om man måste stanna vid flera tillfällen för att räkna hanar på lekar (se nedan).

Ytor inom inventeringsområdet som inte utgörs av lämpligt habitat (med lämpligt habitat menas backkärr och andra våtmarker samt videb eklädda ytor) har inte inventerats. Detta gäller till exempel ytor med ren fjällbjörkskog, barrskog eller torra fjällhedar. En uppskattning i fält har gjorts av hur stor del av inventeringsområdet som utgörs av lämpligt habitat.

Själva inventeringen har gått till på sätt att man i rask takt går längs med transekten och stannar var hundra meter och lyssnar (cirka en minut) efter dubbelbeckasin. Egentligen är lätet från leken helt omisskännligt och det enda som kan luras är små porlande fjällbäckar på långt håll. Inventeringar bör inte utföras vid hård vind eller kraftig nederbörd eftersom man då har betydligt svårare att höra lekarna. Lätt vind och mindre nederbörd medför dock inga större problem.

Notera också att vinden ofta mojnar framåt natten och att observationsförhållandena ofta förbättras något jämfört med dagen. Alla funna lekar positionsbestäms med hjälp av GPS och ritas in noggrant på karta. Rita även in ungefär hur transekterna har legat i området.

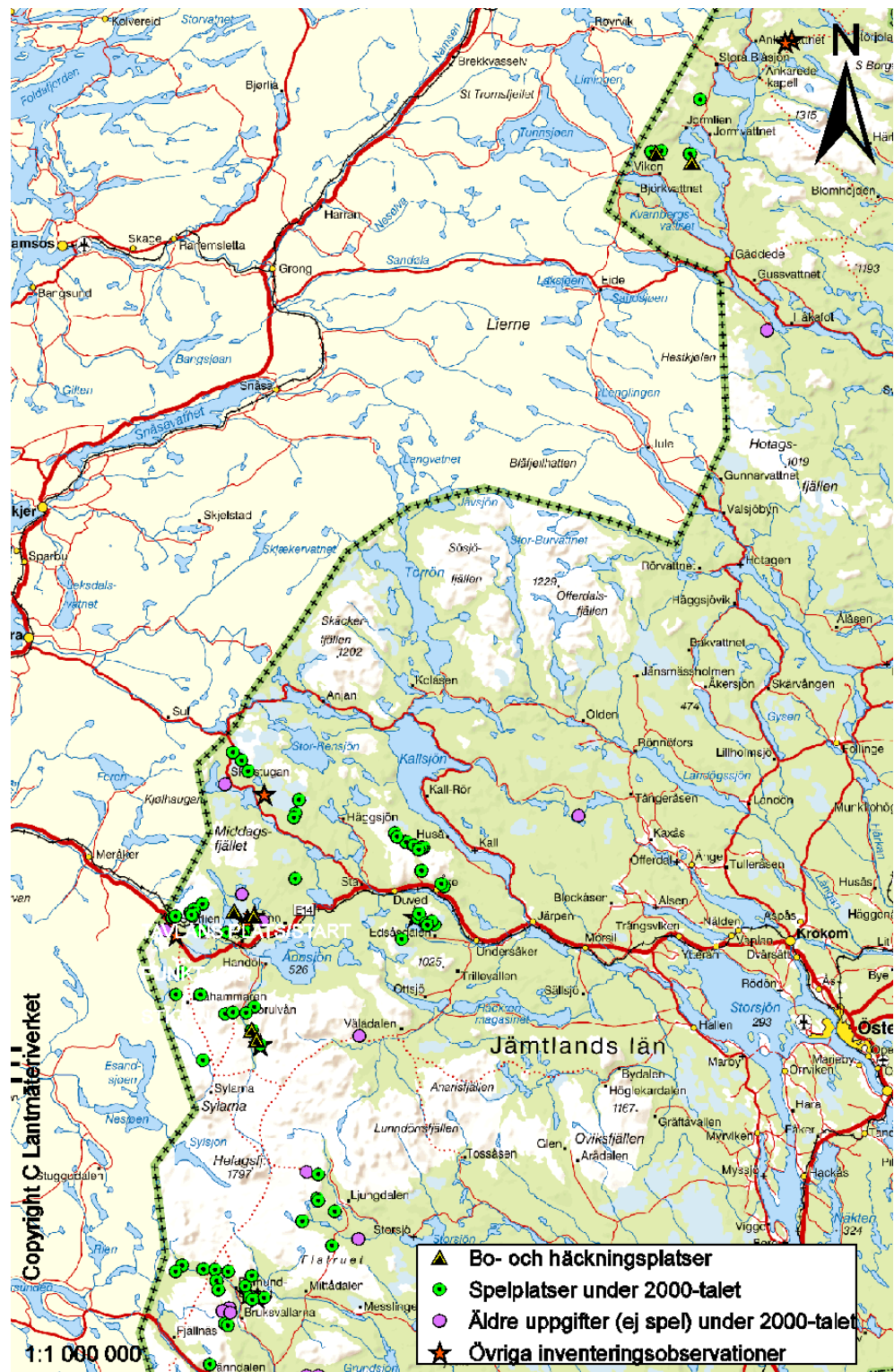
Län	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3
Jämtland	6	6	12
Västerbotten	3	3	6
Norrbottn	1	1	2
Totalt	10	10	20
Per år	10	5	4

Tabell 1. Fördelning av områden med lämpliga biotoper för dubbelbeckasiner i norra Sverige, indelade i tre olika kategorier. Kategori 1: områden med kända dubbelbeckasinlekar - inventeras varje år. Kategori 2: områden med kända dubbelbeckasinlekar - inventeras vartannat år. Kategori 3: områden som ser ut att ha lämpliga biotoper för dubbelbeckasiner (utifrån studier av vegetationskartor) men uppgift om förekomst saknas.

Namn	Landskap	Beskrivning	Koordinat	Yta (Km ²)
<i>Kategori 1. Områden med kända lekar, inventeras varje år</i>				
Flatruet	Härjedalen	N-sluttning och runt Mieskentjakke	6967;1344	6 (av totalt 14)
Vallarfjället	Härjedalen	N och V-sluttning, Hågnvallen - Bruksvallarna	6957;1329	6 (av totalt 10)
Stor-Mittåkläppen	Härjedalen	Runt berget	6964;1325	6 (av totalt 9)
Kodalshöjden	Jämtland	Stort område V, S och Ö sluttningen	7060;1317	6 (av totalt 18)
Nordhallsfjället O	Jämtland	Från Flätet till Brunnsvälen	7045;1357	6 (av totalt 15)
Renfjället	Jämtland	Främst S och V sluttningarna	7029;1363	3
<i>Kategori 2. Områden med kända lekar, inventeras vartannat år</i>				
Ljungdalen N	Härjedalen	Mellan Torkilsstöten och Öjön	6976;1341	4
Skenörsfjället	Härjedalen	Ö-sluttning. Kariknallarna - Svalåkläppen	6951;1324	4
Klinken	Härjedalen	Båda sidor av Ljusnan	6962;1320	2
Storlidfjället/Florarna	Jämtland	Ö sluttning av fjället + V delen av Florarna	7187;1416	6 (av totalt 7)
Storfjället	Jämtland	Tvårlidklumpen - Brattmyrfjället + V delen av Moruet	7178;1407	6 (av totalt 10)
Lillvalen	Jämtland	Runt berget	7026;1357	6

Namn	Landskap	Beskrivning	Koordinat	Yta (Km ²)
<i>Kategori 3. Områden utan kända lekar, inventeras vart femte år.</i>				
Enan/Klöftälven	Jämtland	V sluttning av Storulvåfjället/ Endalshöjden	7005;1318	6
Glänvålen	Härjedalen	Grönfjället - Andersjökölen	6954;1316	6 (av totalt 16)
Sundsvälen Ö	Jämtland	Ö sluttningen av Sundsvälen och Överängsvälen	7060;1354	4
Finnvallklumpen	Jämtland	Runt kullen och ner mot Rekån	7020;1315	4
Kulflätet	Jämtland	Runt kullen	7048;1337	6 (av totalt 7)
Musvälen	Jämtland	Musvälen - Evigheten ner till Häggsjön	7055;1338	6 (av totalt 10)
Middagsvälen	Jämtland	Stort område runt berget, V och SO	7070;1335	6 (av totalt 14)
Bunnersjön	Jämtland	Främst SV om sjön	7009;1332	2
Stuor-Båuna	Jämtland	Stort område N om Lejaren och Värjaren	7198;1434	6 (av totalt 15)
N Rensjön	Jämtland	Båda sidor av sjön + upp mot Flatrun	7038;1320	6 (av totalt 9)
Äsingen	Jämtland	Runt sjön + Lillvälen ner till Vukumanån	7073;1332	6 (av totalt 12)
Jo-Ersbygget	Härjedalen	Röstvålen - Ramundbergets N-sluttning	6961;1323	4

Tabell 2 - Valda områden för beståndsinventering av dubbelbeckasin i Jämtlands län, koordinater i rikets nät.

Figur 1 - Tidigare inventeringar avseende dubbelbeckasin och dubbelbeckasinspel i Jämtlands län.

Metod för att räkna antalet spelande hanar på leken

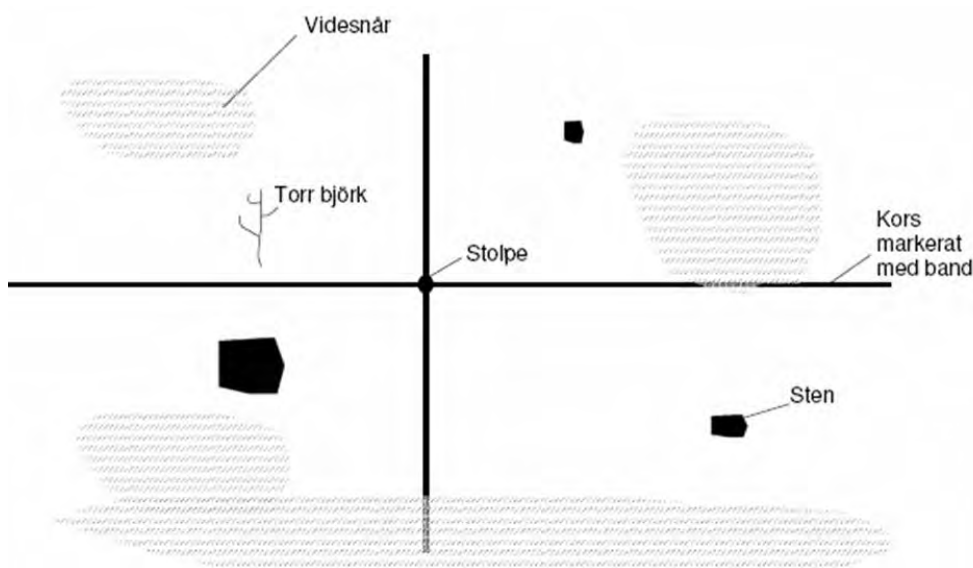
När en dubbelbeckasinlek hittas avbryts inventeringen tillfälligt och alla inventerare hjälps åt att uppskatta antalet spelande hanar på leken. Denna uppskattning utförs med två metoder: dels observationer av spelaktiviteten och dels stötning.

Observationen går till så att inventerarna placerar ut sig runt leken och försöker kartlägga hur de olika fåglarnas revir ser ut genom att sitta still och lyssna under några minuter. Försök registrera vilka olika hanar som spelar och var de står. Hanarnas territorier är ofta cirka 10 gånger 10 meter stora och ofta spelar de nära gränserna av territoriet (ofta två eller tre hanar nära varandra där territorierna gränsar mot varandra). Observera att flera hanar ofta spelar direkt efter varandra och det som för ett otränat öra låter som ett långt spel ofta består av två eller tre olika hanar som spelar samtidigt.

Det är också ofta så att spelet startar med någon hane på en plats och sedan rullar som en "våg" över leken, man kan då ofta räkna hur många spel som ingår i en sådan våg. Observera att alla hanar inte deltar i varje sådan våg.

Mindre lekar (upp till cirka 10 hanar) går ganska enkelt att räkna på detta vis men vid större lekar (kan vara över 30 hanar) måste man skifta observationsplats en eller flera gånger för att täcka in hela leken. Det är då till stor hjälp att rita en enkel karta och försöka lägga in de olika individernas position.

Man kan utgå från naturliga orienteringspunkter på leken som stenar och buskar och även lägga in ett enkelt rutnät eller kors över leken för att lättare identifiera reviren. I Figur 2 visas ett exempel på hur en sådan karta kan se ut. På denna prickas sedan de olika hanarnas revir ut. Det kan vara till stor hjälp att ha med sig en hög stol så att man kommer upp en bit från marken när man observerar, med hjälp av ett enkelt kamouflage eller vindduk kan man sitta helt intill leken utan att störa. En stark ficklampa tillsammans med kikare kan också vara bra att använda för att hitta de olika hanarna.

Figur 2 - Förslag på enkel metod att användas vid inventering där de olika individernas position kan ritas in. Man kan utgå från naturliga orienteringspunkter på leken som stenar och buskar och även lägga in ett enkelt rutnät eller kors över leken för att lättare identifiera reviren.

Efter att man tycker sig fått en rimlig uppskattning av hur många hanar som spelar på leken med hjälp av observationer är det bra att komplettera med ytterligare en uppskattning genom stötning. Det går till så att alla inventerarna går (eller småspringer) i bredd över leken (helst inte mer än 5-10 meters lucka) och räknar alla uppflog.

Observera att dubbelbeckasinerna ofta trycker väldigt hårt och att man lätt missar några individer. Å andra sidan stöter man också eventuella honor som befinner sig på leken (särskilt i månadsskiftet maj-juni kan det vara ganska många).

Att skrämma upp fåglarna på detta sätt medför endast obetydliga störningar på spelet eftersom fåglarna snabbt kommer tillbaka igen. Ofta hör man hanar landa och börja spela bakom ryggen på en när man stöter på detta sätt.

Antalet hanar på alla funna lekar bör helst räknas vid två tillfällen dels i samband med inventeringen och dels någon vecka senare (helst med 5 dagars mellanrum). Vid det senare tillfället sker inget sök efter nya lekar utan man koncentrerar sig bara på att räkna hanar på de funna lekarna (det räcker oftast med en person för att utföra denna andra räkning).

Tidpunkt för inventering

Inventeringarna har utförts under dubbelbeckasinernas mest intensiva spelperiod som normalt infaller 25 maj till 10 juni i södra delarna av utbredningsområdet. Inventeringarna bör påbörjas senast klockan 23:00, vilket också har skett i de flesta fall.

Resultat, diskussion och slutsatser

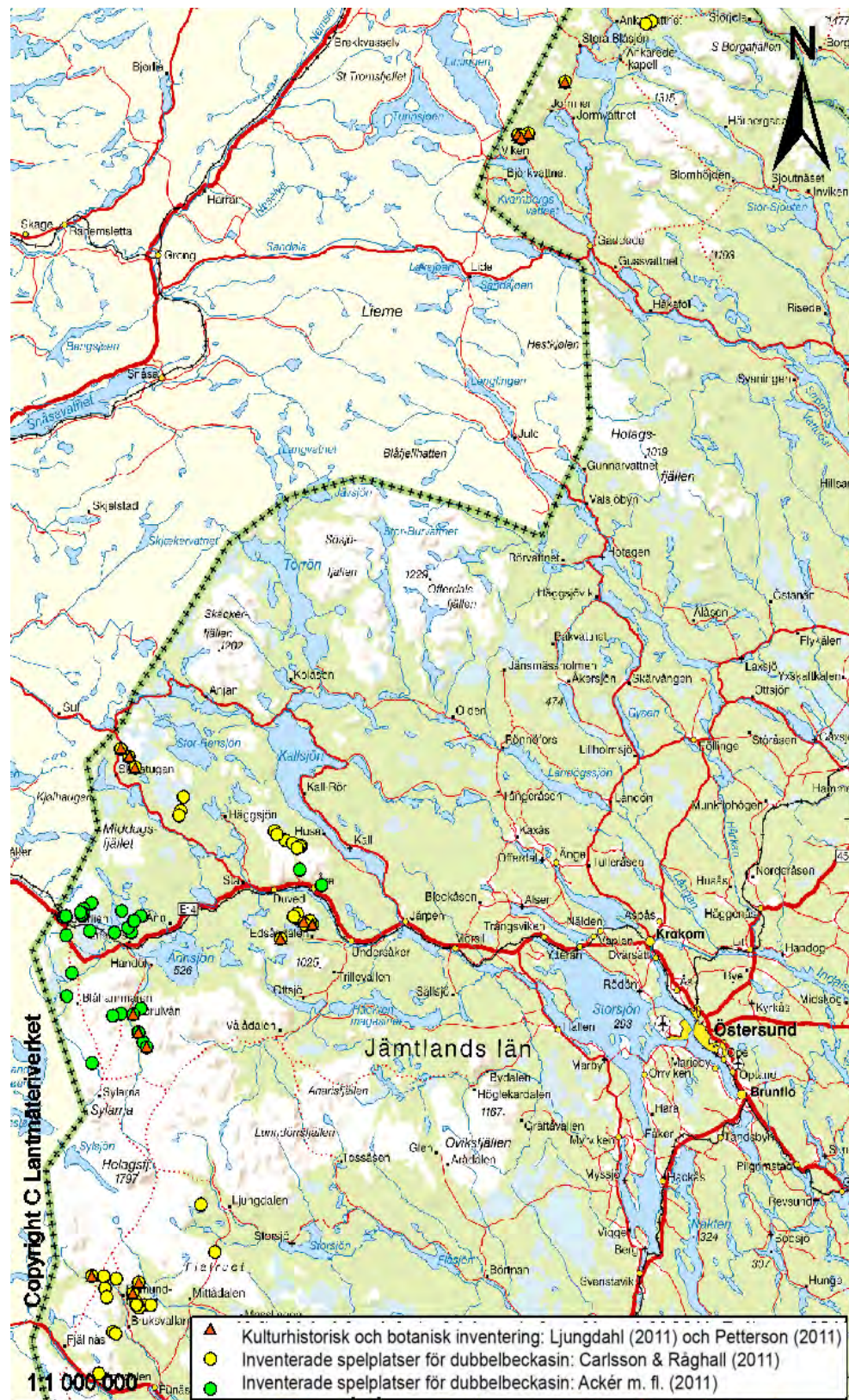
Alla tidigare kända spelplatser i länet har besökts, Figur 1. Flera nya spelplatser för dubbelbeckasin har upptäckts och dokumenterats, Figur 3. Flera nya spelplatser har upptäckts och samtliga spelplatser har dokumenterats fotografiskt. Av totalt 93 besökta spelplatser var endast 16 äldre lokaler utgångna, Bilaga 1. Därutöver har sju bo- och eller häckningsplatser och ytterligare observationer dokumenterats.

Tre kilometer förefaller vara ett vanligt avstånd mellan vad vi idag betraktar som oberoende lekar med 6-12 hanar. Man kan spekulera i att ett område med cirka 1,5 kilometers radie är tillräckligt för att försörja ett knappt tiotal spelande hanar, lika många honor, och så småningom deras ungar. Om beckasinerna behöver flyga längre mellan spelplats och dagvisten eller boplatser delar de hellre upp sig på flera spelplatser.

I vissa områden ligger lekarna tätare och hyser fler spelande hanar. Det kan tyda på att dessa marker är osedvanligt rika på daggmask och eventuella andra resurser som dubbelbeckasinerna behöver. Inventeringarna har också visat att spelande dubbelbeckasiner inte på något sätt tycks vara beroende av vädret. Förhoppningsvis kommer de radiopejlingsförsök som bedrivs vid Ånnsjöns Fågelstation att ge mer kunskap om dessa frågor.

Efter Ånnsjöns Fågelstations återinventering av tidigare kända spelplatser sommaren 2010 kunde man konstatera att antalet spelande hanar var i det närmaste konstant. Populationen tycks därmed vara stabil och skillnaderna mellan olika år reflekterar snarare inventerarnas varierande bedömningar än verkliga populationsvariationer.

Ströobservationer från privatpersoner och personal från fågelstationen visar att det både finns nya arealer som bör utforskas samt att det sannolikt finns många dubbelbeckasinlekar kvar att upptäcka även inom det välinventerade undersökningsområdet kring Ånnsjön.

Figur 3 - Inventerade lokaler för dubbelbeckasinspel i Jämtlands län 2006-2010.

Trots att samtliga spelplatser ligger i områden som allttjämt nyttjas för bete under olika årstider, kan renars allmänna bete knappast förklara varför de väl avgränsade spelplatserna har avvikande växtlighet och är mer tuviga än omgivningen. Renar är finsmakare och betar, om de inte är instängda, selektivt vilket inte bör medföra sådana konsekvenser för myrarna.

Det finns alltså ingenting på de undersökta lokalerna som visar att just de spelplatserna, eller de omgivande myrarna, skulle ha haft någon speciell användning för renskötseln. Inte heller finns spår efter fäboddrift, skogsbete eller myrslåtter, varken på själva spelplatserna eller på de närmaste, omgivande myrarna.

Inte heller finns några uppenbara samband mellan förekomst av olika kärlväxter på spelplatserna. Slutsatsen av den botaniska undersökningen - i kombination med den kulturhistoriska undersökningen - är att några aktiva åtgärder i form av röjning alternativt slåtter inte är befogade; snarare tvärt om. Det finns alltså ingenting som tyder på att spelplatserna i Jämtlands län skulle vara slåtterpräglade. Frågan om vad som gör dessa fläckar mer attraktiva som årligen återkommande spelplatser än andra, är därmed fortfarande obesvarad.

De största hoten mot dubbelbeckasinens spelplatser bedöms vara igenväxning som en potentiell följd av framtida klimatförändringar och i vissa fall exploatering av spelplatserna eller deras närmaste omgivning. Fortsatt renbete i minst nuvarande omfattning kan troligen anses fördelaktigt.

Referenser

Ackèr, S, van den Brink, P. & Lanner, M. 2011. Dubbelbeckasin i västra Jämtland och Härjedalen 2007-2009. I: Öberg L. & Berglund, M. (red.). Inventering av spelplatser för dubbelbeckasin Gallinago media i Jämtlands län 2006-2010.

Carlsson, P. & Råghall, J. 2011. Dubbelbeckasin i västra Jämtland 2006-2010 - Inventering gjord av Ånnsjöns fågelstation. I: Öberg L. & Berglund, M. (red.). Inventering av spelplatser för dubbelbeckasin Gallinago media i Jämtlands län 2006-2010.

Eklom, R. 2007. Åtgärdsprogram för dubbelbeckasin 2006-2009. Naturvårdsverket.

Gärdenfors, U. (red.) 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010 - The 2010 Red List of Swedish Species.

Kålås, J.A. (2004): International single species action plan for the conservation of the great snipe Gallinago media. African-Eurasian migratory waterbird agreement (AEWA) Technical Series No. 5.

Ljungdahl, E. 2011. Kulturhistorisk undersökning av spelplatser för dubbelbeckasin (Gallinago media). I: Öberg L. & Berglund, M. (red.). Inventering av spelplatser för dubbelbeckasin Gallinago media i Jämtlands län 2006-2010.

Petterson, B. 2011. Vegetationen på spelplatser för dubbelbeckasin (Gallinago media). I: Öberg L. & Berglund, M. (red.). Inventering av spelplatser för dubbelbeckasin Gallinago media i Jämtlands län 2006-2010.

Bilaga 1 - Förteckning över inventerade lokaler för dubbelbeckasin i Jämtlands län, 2006-2010.

Lokal	Lokalbeskrivning	RN1 / Öst-koordinat	RN2 / Nord-koordinat	Noggrannhet per meter	Uppgiftslämnare	Fynddatum	Obstyp
Anåfjället - Lilfjället	Anåfjället - Lilfjället, närmare lokalangivelse saknas,	1347005	6941005	10000		19??-00-00	Äldre uppgift, ej spel 2000-talet
Blåhammarfjället	Blåhammarfjällets nordvästsluttning, ca 300 m väster om bäck, ca 2,5 km nordost om Blåhammarens fjällstation, ca 5,6 km söder om Rundhögen, ca 8,3 km västnordväst om Storulån, 734 m.ö.h.	1319329	7015141	10	2006: Robert Ekblom	2006-00-00	Spel 2000-talet
Brattlidfjället / SV / Jorm	Ca 1 km sydsydväst om toppen på Brattlidfjället, ca 1,8 km norr om Vallarna (Vällan), ca 550 m sydväst om Blåsjöfjälls östra reservatshörn, ca 1 km öster om Finnkrühögtjärnen, ca 1,6 km västsydväst om landsvägspassagen över Gröndalen,	1414795	7186922	25	2008: Naturridarna HB. 2006: Robert Ekblom. 2006: Tomas Bergström	2006-00-00	Spel 2000-talet
Bruksvallarna; Hagströmsvallen / 1,5 km NV /	Ca 1,5 km nordväst om Hagströmsvallen, väster om bäcken som går upp från sopstationen, Bruksvallarna	1324800	6955000	1000	2006: Robert Ekblom	1988-00-00	Äldre uppgift, ej spel 2000-talet
Bruksvallarna; Walles / 2 km NV /; Ösjöan / O /	Östra stranden av Ösjöan, ca 2 km nordväst om Walles fjällhotell, Bruksvallarna	1323555	6954500	1000	2006: Robert Ekblom	1988-00-00	Äldre uppgift, ej spel 2000-talet
Bruksvallarna; Walles skidlift / 500 m N /	Ca 500 m norr om liften vid Walles, Bruksvallarna	1325000	6954185	500	2006: Robert Ekblom	1988-00-00	Äldre uppgift, ej spel 2000-talet
Bunneråsarna / V /; Stalljärnstugan	Väster om Bunneråsarna, ca 1,3 km norr om Kulflätets topp, ca 5,2 km norr om Stalljärnstugan, ca 6,5 km öster om Medstugan, 610 m.ö.h.	1337539	7049982	25	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér.	2009-06-19,	Spel 2000-talet
Dälåmyren, Ljusnedal / NO /	Dälåmyren, ca 6,3 km ostnordost om Ljusnedals kyrka,	1341855	6942075	1000	2006: Robert Ekblom	1973-00-00	Äldre uppgift, ej spel 2000-talet
Dörrshögarna / SO /	Sydost om Dörrshögarna, söder om Dörrshöjdens södra utlöpare, ca 1,5 km nordost om Saxvallrun, ca 2 km norr om Hiltervallen, ca 2 km nordväst om Saxsjöns utlopp, ca 3,2 km norr om Saxvallen, 667 m.ö.h.	1328435	7058032	25	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér. 2008: Bengt-Göran Carlsson, Naturridarna HB. 2007: Bengt-Göran Carlsson, Paul van den Brink. 2006: Robert Ekblom	2009-06-22, 2009-06-18, 2008-06-11, 2008-06-08, 2007-06-12, 2006-06-00	Spel 2000-talet
Dörrshöjden / V /	Dörrshöjden, ca 1 km väster om högsta partiet, ca 1,8 km nordost om Dörrstjärnen, ca 2,3 km öster om Skaltugevägen, ca 4,1 km nordost om Skaltugan, 708 m.ö.h. "Kodalshöjden 2"	1327197	7060130	25	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér. 2008: Bengt-Göran Carlsson, Naturridarna HB. 2007: Paul van den Brink, Bengt-Göran Carlsson. 2006: Robert Ekblom	2009-06-22, 2009-06-18, 2008-06-11, 2008-06-08, 2007-06-12, 2007-06-04, 2006-00-00	Spel 2000-talet
Enkålen / SV /	Sydväst om Enkålen, ca 1100 m sydsydväst om tjärnen 987, ca 2,4 km väster om Västra Endalshöjden, ca 500 m nordost om Enan,	1319766	7002533	20	2010, 2009, 2007: Ånrsjöns fågelstation	2010-06-11, 2009-06-24, 2007-06-04,	Spel 2000-talet
Eivigheten / O /; Medstugan / O /;	Öster om Eivigheten, ca 4 km norr om Kulflätets topp, ca 7,9 km norr om Stalljärnstugan, ca 7,6 km ostnordost om Medstugan, 560 m.ö.h.	1338173	7052530	25	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér.	2009-06-19, 2009-06-13,	Spel 2000-talet

Lokal	Lokalbeskrivning	RN1 / Öst-koordinat	RN2 / Nord-koordinat	Noggrannhet per meter	Uppgiftslämnare	Fynddatum	Obstyp
Flatruet; Rutjärnbäcken / S /	Flatruet; 400 m väster om landsvägen i norra delen av Flatruet ca 750 m söder om Rutjärnbäcken, ca 2,7 km sydsydväst om Skärdalen, 890 m.ö.h.	1344458	6967006	25	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér. 2008: Naturridarna HB. 2007: Paul van den Brink. 2006: Robert Ekblom	2009-06-26, 2009-06-24, 2008-06-19, 2008-06-11, 2007-06-19, 2006-00-00	Spel 2000-talet
Getan	Getan; Getanområdet, NO om Kallsjön (20 km nordost om Kallsjöns sydspets)	1391555	7049555	5000	2006: Robert Ekblom	1987-00-00	Äldre uppgift, ej spel 2000-talet
Getryggen, Snasahögarna	Getryggens sydosstsluttning, ca 1,8 km sydost om toppen, ca 500 m norr om Blåhammarleden, ca 1,1 km väster om Storulvån, ca 920 m.ö.h.	1325583	7011777	25	2010: Ånnsjöns fågelstation.	2010-05-26,	Spel 2000-talet
Getryggen, Snasahögarna	Getryggens sydsluttning, ca 1,6 km söder om toppen, ca 150 m norr om Blåhammarleden, ca 2,7 km väster om Storulvån, ca 900 m.ö.h.	1323940	7011402	25	2010, 2009: Ånnsjöns fågelstation.	2010-05-26, 2009-05-29,	Spel 2000-talet
Gruvvålen / SO /; Blixtrugran	Blixtrugran; ca 500 m östsydost om Gammelgruvan, ca 900 m nordväst om Fåltjärnen, ca 1,6 km västsydväst om Hågrvallen, 922 m.ö.h.	1327885	6959236	25	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér. 2008: Naturridarna HB. 2007: Paul van den Brink. 2006: Robert Ekblom	2009-06-27, 2008-06-23, 2008-06-13, 2007-06-13, 2002-00-00	Spel 2000-talet
Gråsjöleden	Gråsjöleden; ca 500 m sydsydost om Norder-Gråsjöns sydspets, ca 10 km norr om Enåfors	1327225	7034465	100	2006: Robert Ekblom	1980-00-00	Äldre uppgift, ej spel 2000-talet
Gräslidfjället / V /	Väser om Gräslidfjället ca 600 m öster om Enan, ca 3 km nordväst om Blåhammarens fjällstation, ca 1,2 km sydsydost om Monumentet, ca 6,8 km sydväst om Rundhögen, ca 12,6 km västnordväst om Storulvån, 734 m.ö.h.	1314642	7015158	25	2009, 2008: Ånnsjöns fågelstation. 2006: Robert Ekblom / Ånnsjöns fågelstation.	2009-05-24, 2008-06-03, 2006-05-31,	Spel 2000-talet
Gröndalen - Grönvålen - Grönån; Grönvålen / O /	Grönvålen öst; Grönvådens östra sluttning, ca 1500 m östnordost om toppen, ca 2,4 km nordväst om sammanflödet Ljusnan - Grönån, 830 m.ö.h.	1315802	6963241	10	2006: Robert Ekblom	2005-00-00	Spel 2000-talet
Gröndalen - Grönvålen - Grönån; Grönvålen / S /	Grönvålen syd; Grönvådens södra sluttning, ca 800 m sydsydost om toppen, ca 750 m nordnordost om Nordfjells stuga, 890 m.ö.h.	1314603	6962033	10	2006: Robert Ekblom	2005-00-00	Spel 2000-talet
Gröndörmsmyren, Ljungdalen,	Gröndörmsmyren söder om Stötliden, ca 2 km nordväst om Tovåsen, ca 1 km nordväst om Öjans nordosthörn, ca 4,8 km västnordväst om Ljungdalens city,	1341791	6975643	10	2006: Robert Ekblom	2006-00-00	Spel 2000-talet
Gröndörmsmyren, Ljungdalen,	Gröndörmsmyren, vid Storbäcken söder om Stötliden, ca 2,3 km nordväst om Tovåsen, ca 1,4 km nordväst om Öjans nordosthörn, ca 5,1 km västnordväst om Ljungdalens city,	1341592	6975991	50	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér. 2007: Paul van den Brink. 2006: Robert Ekblom	2009-06-26, 2009-06-24, 2007-06-19, 2007-06-12, 2006-00-00	Spel 2000-talet
Hamrafjällets naturreservat	Hamrafjällets naturreservat, ca 2,1 km norr om Tännålen, ca 650 m sydsydväst om Andersborg, ca 1 km sydost om Småhamrarna, 900 m.ö.h.,	1321068	6944162	25	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér. 2006: Robert Ekblom	2009-06-26, 2004-00-00	Spel 2000-talet

Lokal	Lokalbeskrivning	RN1 / Öst-koordinat	RN2 / Nord-koordinat	Noggrannhet per meter	Uppgiftslämnare	Fynddatum	Obstyp
Hårdången, Skärkån	Hårdången, öster om Skärkåns inlopp i Över-Dalsjön, ca 4,2 km ostsydost om Skärkålen,	1349555	6968255	1000	2006: Robert Ekblom	198?-00-00	Äldre uppgift, ej spel 2000-talet
Hägnåset / SV /	Hägnåset / SV /	1427555	7142555	5000		198?-00-00	Äldre uppgift, ej spel 2000-talet
Högåsen / V /, Enafors	Väster om Högåsen, ca 1 km sydost om Rensjövallen, ca 550 m söder om Söner-Rensjöns sydspets, ca 2,7 km väster om telemasten på Högåsen, ca 3 km nordväst om Enafors station, 624 m.ö.h.	1324318	7027109	25	2009: Ånnsjöns fågelstation.	2009-05-28,	Spel 2000-talet
Högåsen, Enafors	Högåsen, ca 350 meter öster om toppen, ca 700 m ostnordost om telemasten, ca 3 km nordost om Enafors station, 725 m.ö.h.	1327692	7027195	100	2010, 2009, 2008, 2007: Ånnsjöns fågelstation. 2006: Robert Ekblom	2010-05-22, 2009-06-06, 2007-06-09, 2006-00-00	Spel 2000-talet
Högåsen, Enafors	Högåsens nordvästsluttning, ca 850 meter nordväst om toppen, ca 1 km norr om telemasten, ca 3,4 km norr om Enafors station, 650 m.ö.h.	1326951	7028002	25	2009: Ånnsjöns fågelstation.	2009-06-17,	Bo / häckning
Kariknallarna / NO /	Nordost om Kariknallarna, ca 1,4 km väster om Rockvallen,	1323920	6952063	20	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér 2007: Paul van den Brink.	2009-06-29, 2009-06-26, 2007-06-17, 2007-06-13,	Spel 2000-talet
Kariknallarna / O /	Öster om Kariknallarna, ca 800 m västsydväst om Rockvallen,	1324533	6951721	25	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér. 2007: Paul van den Brink. 2006: Robert Ekblom	2007-06-17, 2007-06-13, 2000-00-00	Spel 2000-talet
Kesudalen	Kesudalen; ca 1 km öster om Kesusjöns östspets, ca 700 m nordost om Kesuvallen, ca 7,3 km nordväst om Ljungdalen	1341783	6980631	10	2006: Robert Ekblom	2006-00-00	Spel 2000-talet
Kesusjön / V /	Krustjärnbäckens deltaområde väster om inloppet i Kesusjön, ca 1,7 km nordväst om Kesuvallen, ca 9,4 km nordväst om Ljungdalen,	1339655	6981185	500	2006: Robert Ekblom	198?-00-00	Äldre uppgift, ej spel 2000-talet
Klinken; Klinken / 1100 m NV//	Ca 1150 m nordväst om Klinken, ca 900 m nordost om Tvärans utlopp i Ljusnan, ca 800 m ostsydost om namnlös tjärn, norra sidan Ljusnan, 729 m.ö.h.	1319835	6962555	25	2008: Naturridarna HB. 2005: Bengt Petterson, Robert Ekblom.	2008-06-24, 2008-06-17, 2005-06-11	Spel 2000-talet
Kulflätet, Staltjärnstugan	Kulflätet, ca 700 m norr om toppen, ca 4,3 km norr om Staltjärnstugan, ca 6,2 km ostsydost om Medstugan, 660 m.ö.h.	1337195	7049095	25	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér.	2009-06-18, 2009-06-08,	Spel 2000-talet
Lilvalen / N /	Ca 300 m norr om Lilvalens västra del, ca 1,1 km öster om Valtjärnen, ca 2 km sydväst om Storvallen, ca 3,8 km väster om Hensjöns sydspets, 723 m.ö.h.	1357743	7025867	50	2008: Naturridarna HB, Bengt-Göran Carlsson. 2006: Robert Ekblom	2008-05-29, 2008-06-14, 2006-00-00	Spel 2000-talet
Medstugurun	Medstugurun, nordsidan, Halskullen, ca 3 km nordnordost om Medstugan,	1331555	7053555	2000	2006: Robert Ekblom	2006-06-00,	Obs
Moruet	Moruet nordostsluttning, ca 1,6 km sydväst om Monåset, ca 6,9 km söder om Jormlien, ca 7,1 km ostnordost om Vikens kapell, ca 600 m.ö.h.	1413190	7174805	500	2006: Tomas Bergström	2001-06-00	Bo / häckning
Moruet / 2 km N /; Långmyren	Moruet, ca 2 km norr om Moruet, ca 2,2 km nordväst om Monåset, ca 5,1 km söder om Jormlien, ca 7,5 km nordost om Vikens kapell, ca 420 m.ö.h.	1412860	7176475	100	2006: Tomas Bergström	2001-06-28	Spel 2000-talet

Lokal	Lokalbeskrivning	RN1 / Öst-koordinat	RN2 / Nord-koordinat	Noggrannhet per meter	Uppgiftslämnare	Fynddatum	Obstyp
Nordhallsfjället / SO ; Hällbacken	Sydöstra delen av Nordhallsfjället, nära vinterleden ca 100 m nordost om Hällbacken, ca 800 m sydost om Sönk tjärnarna, ca 1,5 km väster om Massvallen, ca 7,9 km väster om Huså, 718 m.ö.h.	1358542	7044474	25	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér. 2008: Bengt-Göran Carlsson, Naturridarna HB. 2007: Paul van den Brink, Bengt- Göran Carlsson. 2006: Robert Ekblom	2009-06-11, 2009-06-07, 2008-06-11, 2008-06-10, 2007-06-13, 2007-06-09, 2006-00-00	Spel 2000-talet
Nordhallsfjället / SO ; Printzmyren	Sydöstra delen av Nordhallsfjället, ca 250 m söder om Printzmyrens blötaste parti, ca 1,8 km nordväst om Sönk tjärnarna, ca 10 km väster om Huså, 690 m.ö.h.	1356426	7046129	25	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér. 2008: Bengt-Göran Carlsson, Naturridarna HB. 2007: Paul van den Brink, Bengt- Göran Carlsson.	2008-06-11, 2007-06-13, 2007-06-06,	Spel 2000-talet
Nordhallsfjället / SO ; Printzmyren / S /	Sydöstra delen av Nordhallsfjället, ca 1 km sydsydost om Printzmyrens blötaste parti, ca 1 km nordväst om Sönk tjärnarna, ca 1,3 km sydväst om Englandsvallen, ca 9,5 km väster om Huså, 731 m.ö.h.	1356917	7045492	25	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér. 2008: Bengt-Göran Carlsson, Naturridarna HB. 2007: Paul van den Brink, Bengt- Göran Carlsson. 2006: Robert Ekblom	2009-06-11, 2009-06-07, 2008-06-11, 2008-06-12, 2007-06-13, 2007-06-06, 2006-00-00	Spel 2000-talet
Ol-Jonsvallen, Ljusnedal / NO /	Ol-Jonsvallen, ca 4,4 km nordost om Ljusnedals kyrka	1339555	6942075	1000	2006: Robert Ekblom	1973-00-00	Äldre uppgift, ej spel 2000-talet
Renfjället; Bäckmyrarna	Renfjällets sydostsluttning, norra delen av Bäckmyrarna, ca 1,1 km öster om Vita Renen, ca 800 m norr om Våfjällstjärnen, ca 2,8 km norr om Edsåsdalen,, 706 m.ö.h.	1364061	7028615	50	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér. 2008: Naturridarna HB, Bengt- Göran Carlsson. 2007: Paul van den Brink, Bengt- Göran Carlsson. 2006: Robert Ekblom	2009-06-19, 2009-06-08, 2008-06-14, 2008-05-30, 2007-06-11, 2007-06-03, 2006-00-00	Spel 2000-talet
Renfjället; Lill- Öringtjärnen / S /	Renfjällets sydvästsluttning, ca 1,4 km västsydväst om Renfjällets topp, ca 1,2 km söder om Lill-Öringtjärnen, ca 2,4 km nordväst om Vita renen, ca 1,4 km nordnordost om Hensjöns nordspets, 752 m.ö.h.	1360852	7029898	10	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér. 2008: Naturridarna HB.	2009-06-08, 2008-05-31,	Spel 2000-talet
Renfjället; Lill- Öringtjärnen / S /	Renfjällets västsluttning, ca 1,3 km västnordväst om Renfjällets topp, ca 500 m sydsydost om Lill-Öringtjärnen, ca 2,6 km nordväst om Vita renen, ca 1,6 km öster om Storlidtjärnen, ca 2,1 km nordnordost om Hensjöns nordspets,	1361118	7030638	10	2007: Paul van den Brink,	2007-06-02,	Spel 2000-talet
Renfjället; Lill- Öringtjärnen / S /	Renfjällets västsluttning, ca 2,1 km väster om Renfjällets topp, ca 1,3 m sydsydväst om Lill-Öringtjärnen, ca 3 km västnordväst om Vita renen, ca 1 km sydost om Storlidtjärnen, ca 1,3 km norr om Hensjöns nordspets,	1360235	7030017	10	2007: Paul van den Brink,	2007-06-02,	Obs
Renfjället; Vita renen / NO /	Renfjällets sydsluttning, ca 800 m nordost om Vita renen, ca 750 m norr om Bäckmyrarna, ca 3,5 km nordnordväst om Edsåsdalen, 750 m.ö.h.	1363531	7029251	10	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér.	2009-06-08,	Spel 2000-talet

Lokal	Lokalbeskrivning	RN1 / Öst-koordinat	RN2 / Nord-koordinat	Noggrannhet per meter	Uppgiftslämnare	Fynddatum	Obstyp
Renfjället; Vita renen / NV /	Renfjällets sydsluttning, ca 600 m nordväst om Vita renen, ca 450 m sydost om Solgrytan, ca 3,5 km nordnordväst om Edsåsdalen, 857 m.ö.h.	1362384	7028926	50	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér. 2008: Naturridarna HB, Bengt-Göran Carlsson. 2007: Paul van den Brink, Bengt-Göran Carlsson. 2006: Robert Ekblom	2009-06-12, 2009-06-08, 2008-06-14, 2008-05-30, 2007-06-11, 2007-06-02, 2006-00-00	Spel 2000-talet
Renfjället; Vita renen / V /	Renfjällets sydsluttning, ca 400 m sydväst om Vita renen, ca 950 m sydost om Solgrytan, ca 2,9 km nordnordväst om Edsåsdalen, vid kalvfällsgränsen ca 790 m.ö.h.	1362628	7028560	50	2007: Paul van den Brink.	2007-06-02,	Spel 2000-talet
Rensjövalen	Rensjövalens nedre sydsluttning, ca 2,4 km nordost om tjärnen 736, ca 3 km ostnordost om Åhlensstugan, ca 3,1 km nordnordost om Visjöns nordvästspets, ca 7 km nordost om Storlens stn. 740 m.ö.h.	1319608	7032593	25	2008: Ånnsjöns fågelstation	2008-06-04,	Spel 2000-talet
Rogens naturreservat	Nära Fisklöstjärnen sydost om Tandsjövälen, ca 2 km nordost om Rogens sydspets,	1330555	6910555	2000	2006: Robert Ekblom	1998-00-00,	Äldre uppgift, ej spel 2000-talet
Rundvalen / S /	Rundvalens nedre sydsluttning, ca 1,5 km nordväst om Sevedholm, ca 3 km sydväst om Rundhögen, 674 m.ö.h.	1315707	7019465	25	2010: Ånnsjöns fågelstation.	2010-05-24,	Spel 2000-talet
Röstvälen / SO /; Sveån / O /	Sydost om Röstvälen, ca 250 m öster om Sveån, ca 500 m nordnordost om Färdmansrösten, ca 900 m ostsydost om Röstvädens högsta parti, ca 2 km nordväst om Gruvälen, ca 2,8 km norr om Ramundbergets centrum, 880 m.ö.h.	1324627	6962053	50	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér. 2008: Naturridarna HB. 2007: Paul van den Brink.	2009-06-29, 2009-06-26, 2008-06-23, 2008-06-17, 2007-06-17,	Spel 2000-talet
Röstvälen / V /	Väster om Röstvälen, ca 900 m norr om Ljusnan, ca 700 m sydost om Giertebaunestugan, ca 1,6 km nordost om Klinken, 814 m.ö.h.	1322124	6962405	25	2008: Naturridarna HB.	2008-06-17,	Spel 2000-talet
Skalstugan / S /	Skalstugan; Söder om Skalstugan mot Skalsvattnet	1324000	7055500	5000	2006: Robert Ekblom	1991-00-00	Äldre uppgift, ej spel 2000-talet
Skalstugufjället / SV /; Vargtjärnen / O /	Sydväst om Skalstugufjället, ca 900 m öster om Vargtjärnens sydspets, ca 75 m väster om Skalstugevägen, ca 4,8 km norr om Skalstugan, 593 m.ö.h. "Kodalshöjden 1", 594 m.ö.h.	1325581	7061643	50	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér. 2008: Bengt-Göran Carlsson, Naturridarna HB. 2007: Paul van den Brink, Bengt-Göran Carlsson. 2006: Robert Ekblom	2009-06-22, 2009-06-17, 2008-06-11, 2008-06-08, 2007-06-12, 2007-06-03, 2006-00-00	Spel 2000-talet
Skärvagsån / N /	Ca 300 m norr om Skärvagsån, nära leden ca 1,6 km sydväst om Dalsvallen, ca 1,7 km öster om Övre Skärvagens utlopp, ca 800 m.ö.h.	1338755	6971632	10	2006: Robert Ekblom	2005-00-00	Spel 2000-talet
Slättansvallen / S /; Ramundberget	Ca 800 m söder om Slättansvallen, ca 2,3 km sydost om Klinken, ca 3 km nordväst om Ramundbergets centrum, 828 m.ö.h.	1322329	6960216	25	2008: Naturridarna HB.	2008-06-23, 2008-06-19,	Spel 2000-talet
Storfjället / 1,5 km O /; Jorm,	Ca 1,5 km öster om Storfjällets norra topp, ca 300 m nordost om Storfjällstjärnens nordspets, ca 800 m norr om Vargliden, ca 2,8 km sydväst om Långviken, ca 4,8 km norr om Vikens kapell, 624 m.ö.h.	1407427	7177158	25	2008: Naturridarna HB. 2006: Robert Ekblom	2008-06-08, 2008-06-06, 2006-00-00	Spel 2000-talet

Lokal	Lokalbeskrivning	RN1 / Öst- koordinat	RN2 / Nord- koordinat	Noggrannhet per meter	Uppgiftslämnare	Fynddatum	Obstyp
Storfjället / SV / Jorm,	Ca 250 m väster om Storfjällets södra topp, ca 1,4 km västsydväst om Storfjällstjärnans sydvästspets, ca 4 km norr om Vikens kapell, 687 m.ö.h.	1405734	7176426	25	2008: Naturridarna HB. 2006: Robert Ekblom	2008-06-08, 2008-06-06, 2006-00-00	Spel 2000-talet
Storfjället / V / Jorm,	Ca 500 m väster om Storfjällets norra topp, ca 1,4 km ostnordost om Sätertjärnans nordspets, ca 4 km nordnordväst om Vikens kapell, 692 m.ö.h.	1405457	7176943	50	2008: Naturridarna HB.	2008-06-08, 2008-06-06,	Spel 2000-talet
Storfjället, Jorm	Storfjällets ostsluttning, ca 550 m sydost om Storfjällets norra topp, ca 800 m väster om Storfjälltjärnans sydspets, ca 4 km norr om Vikens kapell, 675 m.ö.h.	1406387	7176701	10	2008: Naturridarna HB.	2008-06-08,	Bo / häckning
Storfjället, Jorm,	Storfjället, alldeles öster om södra toppen, ca 1250 m öster om Sätertjärnen, ca 3,9 km norr om Vikens kapell, ca 4,3 km sydväst om Långviken,	1406082	7176350	10	2008: Naturridarna HB. 2006: Robert Ekblom	2006-00-00	Spel 2000-talet
Storfjället, Jorm,	Storfjällets övre sydostsluttning, ca 300 m sydost om Storfjällets norra topp, ca 1 km väster om Storfjälltjärnans sydspets, ca 4 km norr om Vikens kapell, 729 m.ö.h.	1406134	7176796	10	2008: Naturridarna HB.	2008-06-05,	Spel 2000-talet
Storlien / S - V - N /	Söder - väster - norr om Storlien inkl. Storlien inom ekokarta 19C5c	1312555	7027555	5000		198\$-00-00	Åldre uppgift, ej spel 2000-talet
Storlien / S /	Mellan Härnabäcken och E14, ca 1,5 km söder om Storlien, ca 1,5 - 2,5 km nordnordväst om Storvallen, ca 500 - 2000 m sydost om Söner-Sandtjärnen,	1314555	7026555	1000	2008: Ånnsjöns fågelstation.	2006-06-19,	Obs
Storlien; Skurdalshöjden 1	Skurdalshöjden I; ca 600 m nordost om Ernstkumlet, ca 1,7 km nordnordväst om Storliens stn. 777 m.ö.h.	1313870	7029930	50	2010: 2009, 2008, 2007: Ånnsjöns fågelstation, 2006: Robert Ekblom	2010-05-30, 2009-05-25, 2008-00-00, 2007-00-00, 2006-00-00,	Spel 2000-talet
Storlien; Skurdalshöjden 1	Skurdalshöjden I; ca 700 m ostnordost om Ernstkumlet, ca 1,7 km nordnordväst om Storliens stn. 777 m.ö.h.	1313970	7029970	50	2007: Ånnsjöns fågelstation	2007-06-02	Spel 2000-talet
Storlien; Skurdalshöjden 2	Skurdalshöjden II; på/vid leden upp mot Skurdalshöjden, ca 550 m sydost om toppen, öster om liften, ca 1,4 km nordost om Ernstkumlet, ca 1,8 km norr om Storliens stn. 770 m.ö.h.	1314546	7030221	25	2009, 2008, 2007; Ånnsjöns fågelstation. 2006: Robert Ekblom	2009-05-25, 2008-06-02, 2007-06-04, 2006-05-30,	Spel 2000-talet
Storlien; Skurdalshöjden 2	Skurdalshöjden II; Vid leden upp mot Skurdalshöjden, ca 600 m sydsydost om toppen, öster om liften, ca 1,3 km nordost om Ernstkumlet, ca 1,8 km norr om Storliens stn. 759 m.ö.h. alshöjden II	1314500	7030170	20	2008: Ånnsjöns fågelstation	2007-06-04	Spel 2000-talet
Storlien; Skurdalshöjden; Larsvalen / SO / 2	Larsvalen, sydöstra delen, ca 500 m nordost om tjärnen 736, ca 1,4 km ostsydost om Åhlensstugan, ca 2,2 km nordnordväst om Visjöns nordvästspets, ca 5 km nordost om Storliens stn. 730 m.ö.h.	1318014	7031601	25	2009, 2008: Ånnsjöns fågelstation	2008-06-04,	Spel 2000-talet
Storlien; Skurdalshöjden; Larsvalen / SO / 3	Larsvalen, sydöstra delen, ca 600 m sydost om tjärnen 736, ca 1,9 km sydsydost om Åhlensstugan, ca 1,4 km nordväst om Visjöns nordvästspets, 3,9 km nordost om Storliens stn. 720 m.ö.h.	1318027	7030706	25	2009: Ånnsjöns fågelstation	2009-05-25,	Spel 2000-talet
Storlien; Skurdalshöjden; Larsvalen / SO / 4	Larsvalen, sydöstra delen, ca 900 m sydsydost om tjärnen 736, ca 2 km sydsydost om Åhlensstugan, ca 1,3 km nordväst om Visjöns nordvästspets, 3,9 km nordost om Storliens stn. 700 m.ö.h.	1317799	7030323	25	2007: Ånnsjöns fågelstation	2007-06-04	Spel 2000-talet

Lokal	Lokalbeskrivning	RN1 / Öst-koordinat	RN2 / Nord-koordinat	Noggrannhet per meter	Uppgiftslämnare	Fynddatum	Obstyp
Storlien; Skurdalshöjden; Larsvalen / SO / 5	Larsvalen, sydöstra delen, ca 650 m söder om tjärnen 736, ca 1,8 km sydsydost om Åhlensstugan, ca 1,5 km nordväst om Visjöns nordvästspets, 3,9 km nordost om Storliens stn. 713 m.ö.h.	1317584	7030473	25	2009: Ånnsjöns fågelstation	2009-05-25,	Spel 2000-talet
Storlien; Skurdalshöjden; Larsvalen / SO / 1	Larsvalen, sydöstra delen, ca 250 m söder om tjärnen 736, ca 1,4 km sydsydost om Åhlensstugan, ca 1,9 km nordväst om Visjöns nordvästspets, 3,9 km nordost om Storliens stn. 740 m.ö.h.	1317462	7030864	50	2009, 2008: Ånnsjöns fågelstation. 2006: Robert Ekblom	2009-05-25, 2008-06-04, 2006-00-00	Spel 2000-talet
Stor-Mittkläppen	Stor-Mittkläppens nedre sydslutning, ca 650 m nordväst om Storkläppvallen, ca 50- 100 m väster om leden, 916 m.ö.h.	1329136	6961231	50	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér. 2008: Naturriddarna HB. 2007: Paul van den Brink. 2006: Robert Ekblom	2009-06-28, 2009-06-25, 2008-06-23, 2008-06-16, 2007-06-18, 2007-06-15, 2006-00-00	Spel 2000-talet
Stor-Visjövalen	Stor-Visjövalens nordvästslutning, ca 400 m nordnordost om toppen, ca 900 m sydväst om gården Visjön, ca 4,5 km öster om Storlien, 661 m.ö.h.	1319330	7027420	50	2008, 2007: Ånnsjöns fågelstation. 2006: Robert Ekblom	2008-06-02, 2004-00-00	Spel 2000-talet
Stuor Báuna / S /	Stuor Báunas sydslutning, ca 1,3 km nordost om Lillvattnets västspets, ca 6,5 km öster om Ankarvattnet, 693 m.ö.h.	1432231	7198328	25	2008: Naturriddarna HB.	2008-06-06,	Obs
Stuor Báuna / S /; Lillvattnet	Stuor Báunas sydslutning, vid Lillvattnets nordvästspets ca 150 m nordost om utloppet i Lillvattsäcken, ca 5,4 km öster om Ankarvattnet, 641 m.ö.h.	1431074	7197864	25	2008: Naturriddarna HB.	2008-06-06,	Obs
Tångbölesflädet	Tångbölesflädet, ca 3 km nordväst om Gevsjöns nordvästspets, ca 6,3 km nordnordväst om Tångböle,	1337457	7037400	50	2008: Bengt-Göran Carlsson	2008-06-19,	Spel 2000-talet
Vallarfjället / N /	Norr om Vallarfjället, Lillvalvårens västslutning, ca 1 km sydost om Falktjärnarna, ca 2 km ostsydost om Messmörtjärnen, 931 m.ö.h.	1330237	6957069	25	2008: Naturriddarna HB.	2008-06-14,	Obs
Vallarfjället / NV /	Nordväst om Vallarfjället, ca 1,2 km öster om Kläppenvägen / Trappåsen, ca 400 m öster om Stor-Röllekbäcken, ca 1,4 km sydsydost om Messmörtjärnen, 940 m.ö.h.	1329168	6956623	25	2008: Naturriddarna HB.	2008-06-14,	Spel 2000-talet
Vallarfjället / NV /	Nordväst om Vallarfjället, ca 350 m öster om Kläppenvägen, , ca 100 m öster om Messmörtjärnen, 931 m.ö.h.	1328536	6957821	25	2008: Naturriddarna HB.	2008-06-14,	Obs
Vallarfjället / NV /	Nordväst om Vallarfjället, ca 700 m öster om Kläppenvägen / Trappåsen, ca 200 m nordväst om Stor-Röllekbäcken, ca 850 m sydsydost om Messmörtjärnen, 924 m.ö.h.	1328674	6956997	25	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér.	2009-06-25,	Spel 2000-talet
Vallarfjället / NV /	Nordväst om Vallarfjället, ca 700 m öster om Kläppenvägen / Trappåsen, ca 250 m nordväst om Stor-Röllekbäcken, ca 800 m sydsydost om Messmörtjärnen, 924 m.ö.h.	1328705	6957106	25	2008: Naturriddarna HB.	2008-06-14,	Spel 2000-talet
Vallarfjället; Lillvalvålen	Lillvalvårens östslutning i Vallarfjällets norra del, ca 500 m norr om Kojebäcken, ca 1,2 km söder om Lillvallen, ca 3,3 km sydsydost om Hågnvallen, 885 m.ö.h.	1331535	6957022	25	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér. 2008: Naturriddarna HB.	2008-06-22, 2008-06-14,	Spel 2000-talet
Vallrun / 1,6 km SO /, Änn,	Vallrun, ca 1,6 km sydost om toppen, ca 700 m nordost om Höksåflons nordöstra del, ca 2,1 km ostsydost om Klockruvallen	1331215	7029200	500	2006: Robert Ekblom	1980-00-00	Äldre uppgift, ej spel 2000-talet

Lokal	Lokalbeskrivning	RN1 / Öst-koordinat	RN2 / Nord-koordinat	Noggrannhet per meter	Uppgiftslämnare	Fynddatum	Obstyp
Vallrun, Ånn	Vallruns nordvästsluttning, ca 350 m nordväst om toppen, ca 600 m norr om Klockruvallen, ca 715 m.ö.h.	1329520	7030252	25	2009: Ånnsjöns fågelstation.	2009-06-17,	Bo / häckning
Vallrun, Ånn	Vallruns nordvästsluttning, ca 350 m nordväst om toppen, ca 600 m norr om Klockruvallen, ca 720 m.ö.h.	1329561	7030246	25	2009: Ånnsjöns fågelstation.	2009-06-17,	Obs
Viksjön / 900 m N /, Ljungdalen	Viksjön, ca 900 m norr om, ca 1,1 km nordost om Viksjövägen, ca 500 m väster om Södra Ljungdalsbergets topp, ca 2,1 km sydväst om Ljungdals city,	1344955	6973575	10	2006: Robert Ekblom	2006-00-00	Spel 2000-talet
Välådalens naturreservat	Nära leden Nulltjärn - Stensdalen, söder - sydväst om Nyhemmen, ca 7 km väster om Välådalens,	1349655	7007255	5000	2006: Robert Ekblom / Mikael Sundberg	198?-00-00	Äldre uppgift, ej spel 2000-talet
Välådalens naturreservat; Laptenjåkke	Laptenjåkkes västsluttning, ca 1,1 km västnordväst om toppen, ca 4,1 km sydsydost om Storulvån, ca 879 m.ö.h.	1329050	7008360	25	2009: Ånnsjöns fågelstation.	2009-06-15,	Bo / häckning
Välådalens naturreservat; Laptenjåkke	Laptenjåkkes västsluttning, ca 1,1 km västnordväst om toppen, ca 4,1 km sydsydost om Storulvån, ca 900 m.ö.h.	1329122	7008289	25	2010, 2009, 2008: Ånnsjöns fågelstation.	2010-05-25, 2009-05-20, 2008-00-00,	Spel 2000-talet
Välådalens naturreservat; Stråten / Sirketjärve	Stråtens nedre västsluttning, ca 1,1 km väster om Stråtens topp, ca 2,1 km nordost om Stråten, ca 3,2 km nordost om Storulvån, 879 m.ö.h.	1329561	7012759	25	2010: Ånnsjöns fågelstation.	2010-05-23,	Spel 2000-talet
Välådalens naturreservat; Stråten / Ö /	Ca 500 m öster om Stråtens sydspets, ca 300 m öster om Tjallingenvägen, ca 900 m nordnordost om Tivoli, ca 1,4 km öster om Storulvån, 735 m.ö.h.	1328019	7011689	25	2010, 2009, 2008, 2007: Ånnsjöns fågelstation. 2006: Robert Ekblom	2010-05-20, 2009-05-20, 2008-00-00, 2007-06-02, 2006-00-00,	Spel 2000-talet
Välådalens naturreservat; Tjallingen / 1 km NNV /	Laptenjåkkes nedre sydsluttning, ca 900 m nordnordost om Tjallingen, ca 6 km sydost om Storulvån, ca 880 m.ö.h.	1330068	7006534	10	2008: Ånnsjöns fågelstation.	2008-06-01,	Bo / häckning
Välådalens naturreservat; Tjallingen / 1 km OSO /	Västra Bunnerstötens nedre sydvästsluttning, ca 1 km östsydost om Tjallingen, ca 7,2 km sydsydost om Storulvån, 844 m.ö.h.	1330711	7005587	10	2008: Bengt Petterson.	2008-07-31,	Obs
Välådalens naturreservat; Tjallingen / 1 km OSO /	Västra Bunnerstötens nedre sydvästsluttning, ca 1 km östsydost om Tjallingen, ca 7,2 km sydsydost om Storulvån, 844 m.ö.h.	1330720	7005533	10	2008: Bengt Petterson.	2008-07-31,	Obs
Välådalens naturreservat; Tjallingen / 1 km OSO /	Västra Bunnerstötens nedre sydvästsluttning, ca 1 km östsydost om Tjallingen, ca 7,2 km sydsydost om Storulvån, 844 m.ö.h.	1330720	7005539	25	2010, 2009, 2008, 2007: Ånnsjöns fågelstation. 2006: Robert Ekblom	2010-06-10, 2009-05-20, 2007-06-03, 2006-05-30,	Spel 2000-talet

Lokal	Lokalbeskrivning	RN1 / Öst-koordinat	RN2 / Nord-koordinat	Noggrannhet per meter	Uppgiftslämnare	Fynddatum	Obstyp
Västra Ösjösjön / NV / Ramundberget	Ca 1 km nordost om Västra Ösjösjön, ca 1,3 km nordnordost om Ösjöstugan, ca 900 m nordväst om Slavangerfjärens västspets, ca 2,4 km väster om Ramundbergets centrum, 910 m.ö.h.	1322795	6958587	25	2008: Naturridarna HB.	2008-06-23, 2008-06-19,	Spel 2000-talet
Åreskutan; Brunnsvälen / 1,5 km V /	Ca 1,5 km väster om Brunnsvälen, ca 1 km sydväst om Massvallen, ca 550 m nordost om Måstjärnen, ca 6,4 km västsydväst om Huså, ca 690 m.ö.h.	1359980	7043845	10	"2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér .		
2009-06-11, 2009-06-07,	Spel 2000-talet						
Åreskutan; Brunnsvälen / 1,5 km V /	Ca 1,5 km väster om Brunnsvälen, ca 600 m söder om Massvallen, ca 650 m nordost om Måstjärnen, ca 6,4 km västsydväst om Huså, ca 690 m.ö.h.	1360118	7043844	10	2007: Paul van den Brink.	2007-06-10,	Spel 2000-talet
Åreskutan; Brunnsvälen / S /	Brunnsvälen; ca 700 m söder om tjärnen på toppen, nära vinterleden, nordligaste delen av Västerskutan, ca 4,9 km sydväst om Huså, 771 m.ö.h.	1361883	7043361	25	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér. 2008: Naturridarna HB; Bengt-Göran Carlsson. 2007: Bengt-Göran Carlsson. 2006: Robert Ekblom	2009-06-11, 2009-06-07, 2008-06-12, 2008-06-12, 2007-06-14, 2006-00-00	Spel 2000-talet
Åreskutan; Brunnsvälen / SSV /	Brunnsvälen; ca 700 m sydsydväst om tjärnen på toppen, nordligaste delen av Västerskutan, ca 4,9 km sydväst om Huså, 774 m.ö.h.	1361508	7043373	100	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér. 2008: Naturridarna HB; Bengt-Göran Carlsson.	2008-06-12, 2008-06-11,	Spel 2000-talet
Åreskutan; Brunnsvälen / SV /; Hagelbacken	Sydväst om Brunnsvälen, ca 1,2 km sydväst om tjärnen på toppen, ca 100 m väster om Hagelbacken, nordligaste delen av Västerskutan, ca 5,9 km sydväst om Huså, 778 m.ö.h.	1361013	7043012	50	2009: Paul van den Brink / Sebastian Ackér. 2008: Naturridarna HB; Bengt-Göran Carlsson.	2008-06-12, 2008-06-11,	Spel 2000-talet
Åreskutan; Getvalsbacken	Åreskutan, Getvalsbacken, nära Tottliften, ca 300 m öster om Sadeln, ca 300 m nordost om Getvalen, ca 900 m nordnordost om Totthummels topp, ca 2,2 km norr om Vikböle, 778 m.ö.h.	1365837	7035979	25	2010, 2009, 2007: Ånnsjöns fågelstation. 2006: Robert Ekblom	2010-06-01, 2009-00-00, 2007-06-03, 2006-00-00	Spel 2000-talet
Åreskutan; Lilfjället	Åreskutan, södra sidan av Lilfjället, ca 400 m norr om övre delen av Tottliften, ca 300 m norr om Sadeln, ca 2,5 km sydsydost om Åreskutans topp, ca 870 m.ö.h.	1365365	7036365	100	2007: Bengt-Göran Carlsson	2004-00-00	Spel 2000-talet
Åreskutan; Ullådalens; Rödkullen	Rödkullens nordvästsluttning, ca 0,9 km nordost om Bustadmon, ca 700 m nordväst om Bräckebackstjärnarna, ca 700 m söder om Tvärån, ca 3 km väster om Åreskutans topp, 840 m.ö.h.	1361554	7038932	25	2010, 2007: Ånnsjöns fågelstation. 2006: Robert Ekblom	2010-06-10, 2007-06-05, 2006-00-00	Spel 2000-talet
Åsmyrarna, Söner-Rensjön / O /	Åsmyrarna, öster om Söner-Rensjön, ca 1,6 km sydost om Rensjönåset, ca 6,3 km norr om Enafors , 615 m.ö.h.	1325730	7031115	25	2009: Ånnsjöns fågelstation.	2009-06-17,	Bo / häckning
Åsrun, Enafors	Åsrun nordvästsluttning, mellan Högåsen och Vallrun, ca 4,9 km nordnordost om Enafors ,	1328105	7029262	25	2009: Ånnsjöns fågelstation.	2009-06-17,	Obs
Åsrun, Enafors	Åsrun nordvästsluttning, mellan Högåsen och Vallrun, ca 4,9 km nordnordost om Enafors ,	1328258	7029275	25	2009: Ånnsjöns fågelstation.	2009-06-17,	Obs

Del 1

Carlsson, P. & Råghall, J. 2011

Dubbelbeckasin i västra Jämtland 2006-2010

Inventering gjord av Ånnsjöns fågelstation

Innehållsförteckning

Inledning och syfte.....	3
Metod	4
Rapporten	4
Resultat och diskussion 2006	5
Verksamhet och resultat	5
Diskussion och sammanfattning.....	12
Resultat och diskussion 2007	15
Verksamhet och resultat	15
Diskussion och sammanfattning.....	20
Resultat och diskussion 2008	22
Verksamhet och resultat	22
Diskussion och sammanfattning.....	26
Resultat och diskussion 2009	28
Verksamhet och resultat	28
Diskussion och sammanfattning.....	51
Resultat och diskussion 2010.....	56
Verksamhet och resultat	56
Diskussion och sammanfattning.....	65
Planer för sommaren 2011	69
Referenser	70
Litteratur	70
Muntliga.....	70

Inledning och syfte

Den 6 juni 2007 hölls ett möte där det klargjordes vilka uppgifter Ånnsjöns fågelstation förväntas utföra inom åtgärdsprogrammet för dubbelbeckasin (Ekblom 2007) som motprestation för det ekonomiska stöd fågelstationen erhåller årligen från Länsstyrelsen i Jämtlands län. Närvarande var Robert Ekblom, författare till åtgärdsprogrammet samt, Johan Råghall, Ånnsjöns fågelstation.

Ånnsjöns fågelstation ska inventera ett antal förutbestämda områden i Ånnsjö- och Storlienområdet, se Tabell 1 och Figur 1. Utöver dessa områden får fågelstationen gärna, i mån av tid och möjlighet, utöka sina åtaganden i samråd med Länsstyrelsen. Till exempel får inventeringarna på Åreskutan gärna fortgå. Den hittills småskaliga ringmärkningsverksamheten på dubbelbeckasinlekar får också fortsätta, men denna ingår inte i åtgärdsprogrammet. Ett tips är att fågelstationen börjar med mer noggranna observationer och kartläggningar av "revir" på stora lekar, till exempel Högåsen. Vid inventeringar rekommenderas att om möjligt återbesöka funna lekar några nätter efter första besöket, eftersom detta har visat sig ge ett bättre mått på lekens storlek.

Länsstyrelsens bidrag till fågelstationen, 25 000 kronor/år, bör bekosta exempelvis inventerarnas logi samt resekostnader och mat. Eventuellt kan traktamenten betalas ut. Medlen kan även användas till studiebesök/fortbildning för ansvariga, exempelvis till de erfarna dubbelbeckasinforskarna vid Dovrefjell i Norge.

Kategori 1 - inventeras varje år

1	Skurdalshöjden	En ellips med de två lekarna som brännpunkter.
2	Högåsen	Backkärrområdet i östra sluttningen.
3	Stråtön	Stråtömyren samt torrt kärr cirka tre kilometer norr om Stråtömyren.
4	Tjallingen	Hela backkärret i Västra Bunnerstötens sydvästsluttning omkring leken.

Kategori 2 - inventeras vartannat år

1	Stor-Visjövalen	Hela norra sluttningen från Ripån i väster till Vallbäcken/Visjöån i öster.
2	Blåhammaren/Gräslidfjället	Området sydost om kraftledningen.
3	Larsvalen	Backkärret mellan Fjällåarna söder om tjärnarna på 736 meter över havet.

Kategori 3 - inventeras minst vart femte år

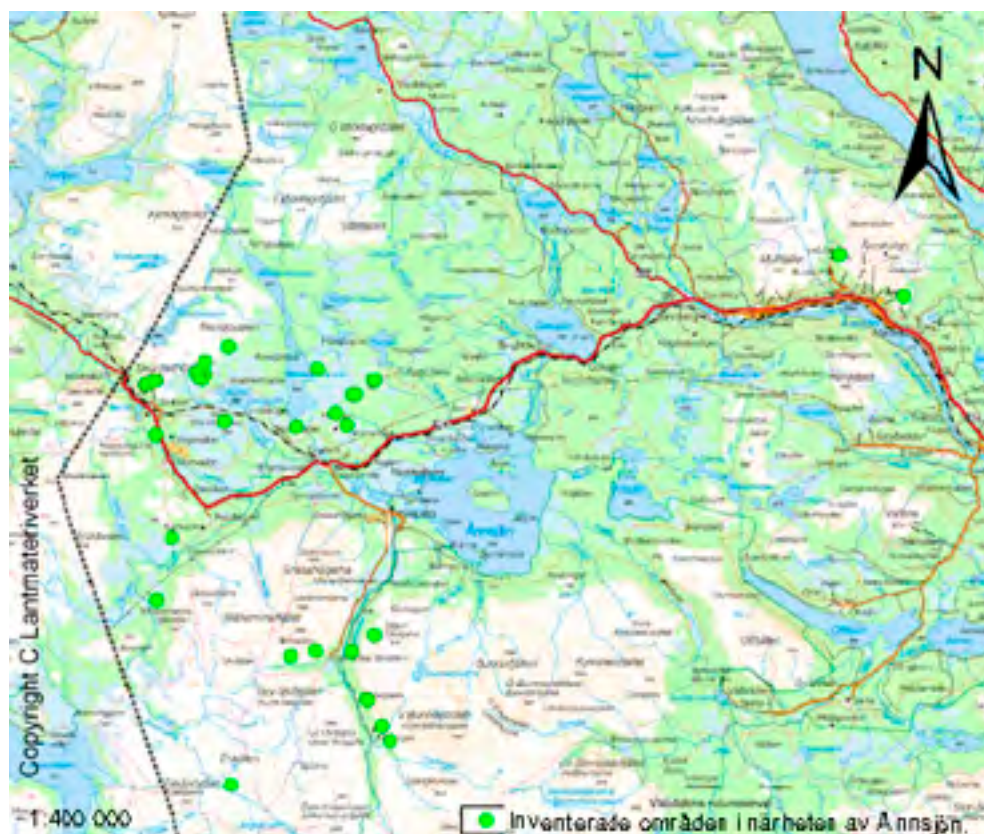
1	Enkälen	Syd-/västsluttningen.
2	Rundvalen/Finnvallklumpen	I huvudsak området söder om renstängslet bort mot Blåhammarmyren.
3	Bunnersjöarna	Myrområdet söder om sjöarna inventeras.
4	Norra Rensjön	Flatrun, myr nordväst om Rensjösåtern samt backkärr väster om Nöstersjön.

Tabell 1 - Områden inventerade av Ånnsjöns fågelstation 2006-2010, ej att förväxla med spelplatser.

Metod

Inventeringarna har utförts enligt den metodik som beskrivs av Ekblom (2007). Nedan beskrivs de metoder som använts för att leta lekar och för att räkna antalet spelande hanar.

Ånnsjöns fågelstations dubbelbeckasininventering består av två delar: dels har antalet dubbelbeckasiner räknats på redan kända spelplatser, dels har ambitionen varit att hitta nya sådana. Nya spelplatser har upptäckts framför allt genom "finkamning" av de områden som på vegetationskartan sett ut att hysa lämpliga biotoper för dubbelbeckasiner. Med lämpliga biotoper menas här främst det som på vegetationskartan benämns backkärr och torrt kärr.

Figur 1 - Områden som har inventerats i närheten av Ånnsjön 2006-2010.
Sammanställning och figur Länsstyrelsen Jämtlands län.

Rapporten

Resultaten redovisas år för år med en verksamhetsberättelse dag för dag samt en avslutande diskussion och sammanfattning. I vissa fall, huvudsakligen i figurer och tabeller, används förkortningarna db för dubbelbeckasin.

Sammanställningen av de fem årsredovisningarna 2006-2010 har gjorts av Lisa Öberg, Länsstyrelsen Jämtlands län.

Resultat och diskussion 2006

Verksamhet och resultat

I inventeringsarbetet 2006 har Gunnar Andersson (GAN), Lennart Andersson (LAN), Stina Dahlblom (SDM), Johan Råghall (JRL) och David Skantz (DSZ) deltagit. Förkortningar (inom parentes efter respektive namn ovan) används i texten på följande sidor.

En sammanfattning av inventeringen 2006 finns i Tabell 2.

	Kategori	Koordinater	Dubbelbeckasiner			
Spelplats	ÅGP*	RN1	RN2	Hanar	Honor	Kommentar
Högåsen*	1	1327714	7027247	8		kyligt väder, lite avslaget spel
Stråtön / O /*	1	1328008	7011734	6		mulet och ymnigt snöfall, hämmat spel
Åreskutan; Getvalsbacken		1365837	7035979	8		gynnsamt väder, mkt intensivt spel efter 23:15
Åreskutan; Ullådalen; Rödkullen		1361554	7038932	0		leken fortfarande snötäckt
Skurdalshöjden I*	1	1313914	7029911	30?		dålig sikt och måttlig vind försvårade räkning, men spelet var intensivt
Stor-Visjövalen*		1319329	7027422	0		position gäller obs-punkt nära leken
Skurdalshöjden I		1313914	7029888	12		ny position
Skurdalshöjden II*	1	1314469	7030114	5		
Tjallingen / 1km OSO*	1	1330720	7005538	8		
Gräslidfjället / V /*	2	1314627	7015141	9		ny lek!
Stråtön				9		

Tabell 2 - Inventeringsresultat för Ånnsjöns fågelstation 2006.

* Ingår i föreningens åtagande inom åtgärdsprogrammet för hotade arter (ÅGP).

2006-05-25 Högåsen

Syfte: Inventering.

Deltagare: JRL, DSZ.

Tid: 22:30-00:10.

Resultat: Minst åtta spelande dubbelbeckasiner påträffades.

Positioner: 1326881, 7025585. 587 m.ö.h. Start vid ställverket ovanför Enafors.
1327714, 7027247. 721 m.ö.h. Högåsen, leken.

Övriga obsar: Gök, rödvingetrast, morkulla, småspov, ljungpipare, grönbena, dalripa, smålom, taltrast.

Väder: Mest mulet men med små gluggar i molntäcket. Tidvis lätt regn eller snöfall. Måttlig NV vind. 2-3 °C.

Vet inte om det kyliga vädret påverkade, men det tycktes som om spelet var lite avslaget och inte så intensivt som det brukar. Verkade vara rätt många fåglar på leken dock, som sprang omkring mycket bland tuvorna. Spelet var utspritt över en stor yta också. Om man går i raskt tempo upp tar det cirka 35 minuter till leken; något kortare tid ner.

2006-05-26 Stråtön / O /

Syfte: Inventering.

Deltagare: GAN, SDM, JRL, DSZ.

Tid: 21:50-00:25.

Resultat: Minst 6 spelande dubbelbeckasiner påträffades.

Positioner: 1326654, 7011391. 739 m.ö.h. Storulvån, parkeringen.
1328008, 7011734. 730 m.ö.h. Stråtön, leken.

Övriga obsar: Dalripa, ljungpipare, gluttsnäppa, björktrast, rödvingetrast, ängsbiplärka och två blåhakar som gjorde ytterst halvhjärtade sångförsök.

Väder: Mulet och tidvis ymnigt snöfall. Måttlig NV vind. 0-2 °C.

När vi anlände till leken cirka 22:40 var där helt dött. Vi funderade på om snöfallet inverkade på fåglarnas lust att spela, eller om det helt enkelt var för ljus/tidigt. Vi gick en liten sväng och återkom strax efter klockan 23. Då hade de börjat spela, men det var inget särskilt aktivt spel, så lite hämmade av det ogästvänliga vädret verkade de allt. Det verkar vara mindre snö kvar än ifjol i alla fall. Stigen och vägen till leken var bra mycket barare nu, liksom sluttningarna som vetter västerut.

2006-05-27 Åreskutan; Getvalsbacken

Syfte: Inventering.

Deltagare: SDM, JRL, DSZ.

Tid: 22:45-23:50.

Resultat: Minst 8 spelande

Positioner: 1364477, 7035804. 634 m.ö.h. Start Fjällgården.
1365837, 7035979. 778 m.ö.h. Getvalsbacken, leken.

Övriga obsar: Ringtrast, orre, morkulla med flera.

Väder: Klart till halvklart. Lugnt till svag N vind. Cirka 3-5 °C.

När vi anlände till leken cirka 22:45 spelade fem hanar mycket sporadiskt och lojt. Det dröjde till cirka 23:15 innan spelet kom igång ordentligt, och då blev det verkligen intensivt. Ett av de häftigaste dubbelbeckasin-spelen någon av oss upplevt! Dessutom var väder- och vindförhållandena gynnsamma, så att spelet hördes och syntes mycket bra från vår position. Från Fjällgården är det cirka 1,56 kilometer eller en knapp timme att gå i lugnt tempo till leken.

2006-05-27 Åreskutan – Rödkullen och Lillåstugan

Syfte: Inventering.

Deltagare: SDM, JRL, DSZ.

Tid: 00:15-03:15.

Resultat: Inga spelande dubbelbeckasiner.

Positioner: 1359250, 7037400. Utgångspunkt för inventering NV om Lillåstugan.
1362000, 7037100. Rik växtlokal, Rödkullen, som besöktes.
1362360, 7036920. Rik växtlokal, Rödkullen, som besöktes.

Övriga obsar: Uppgift saknas.

Väder: Uppgift saknas.

Efter Getvalsleken fortsatte vi med att besöka dels två "stjärnor" i slalombackarna vid Rödkullen, dels ett område mellan Lillåstugan och Tyskhuvudet vilket Benny Paulsson tipsat om kunde vara intressant att undersöka. Han hade möjligen hört dubbelbeckasin där en gång.

Vid Rödkullen var det alldeles för mycket skog runtom, även om åtminstone den östra av lokalerna hade ganska lämplig biotop för dubbelbeckasin (liknande den som finns på Getvalsleken). Ovanför Lillåstugan fanns också en hel del fina, lagom blöta och bevuxna sluttningar för dubbelbeckasin, men inget spel hördes.

2006-05-27 Åreskutan; Ullådalen

Syfte: Inventering.

Deltagare: GAN, LAN.

Tid: Cirka 22:30-00:30.

Resultat: Inga spelande dubbelbeckasiner.

Positioner: 1361554, 7038932.838 m.ö.h. Ullådalen, lekens position enligt Benny Paulsson.

Övriga obsar: Uppgift saknas.

Väder: Uppgift saknas.

Gunnar och Lennart tog sig med vägledning av Benny Paulsson fram till leken, vilken tyvärr var snötäckt även i år. Man hade kört med pistmaskin över lekplatsen, vilket säkert försenar snösmältningen. Bra var i alla fall att vi kunde få de rätta koordinaterna till leken med hjälp av Benny!

2006-05-28 Vålådalen; Vålåsen

Syfte: Inventering.

Deltagare: SDM, DSZ..

Tid: cirka 22:45-00:15.

Resultat: Inga spelande dubbelbeckasiner.

Positioner: 1356620, 7005060. ~ 680 m.ö.h. Ungefärlig position för rik växtlokal som besöktes.

Övriga obsar: Bäver, älgar och ett antal hönsfåglar. Skogen var mycket gammal och lavrik och således lämplig för många missgynnade arter.

Väder: Halvklart. Mest lugnt. 0-4 °C.

Inventering av ett litet myrområde på Vålåsen innehållande en "stjärna" på vegetationskartan. Området låg helt nere i skogen och verkade inte lämpligt för dubbelbeckasin. En ordinär skogsmyr med mycket vitmossa (*Sphagnum* spp.), några smågranar och tuvor.

2006-05-28 Vallbo; Middagsvalen

Syfte: Inventering.

Deltagare: GAN, JRL.

Tid: cirka 22:30-00:20.

Resultat: Inga spelande dubbelbeckasiner.

Positioner: 1361500, 7006200. Cirka 730 m.ö.h. Ungefärlig position för rik växtlokal som besöktes.

Övriga obsar: Ljungpipare i Vallbo, morkulla med flera.

Väder: Uppgift saknas.

Inventering av en liten myr i Middagsvalens östra sluttning, strax nedanför trädgränsen. Var på myren mellan cirka 23:40-00:10 men inga dubbelbeckasiner hördes under de goda förhållanden som rådde. Myren såg dock ganska lämplig ut för dubbelbeckasin; ganska öppen terräng med mycket tuvor och även slätare

partier liknande leken i Getvalsbacken. Tyvärr något för långt ner i skogen kanske. Övre delen avgränsades av glesa bestånd av lågvuxna granar som löpte vidare cirka 400 meter till trädgränsen, medan resten av myren gränsades av ordinär "fjällnära" granskog.

2006-05-29 Skurdalshöjden I

Syfte: Inventering.

Deltagare: GAN, LAN.

Tid: 22:30-23:30.

Resultat: Cirka 30 spelande dubbelbeckasiner.

Positioner: 1313914, 7029911. 777 m.ö.h. Skurdalshöjden I, leken.

Övriga obsar: Uppgift saknas.

Väder: Rejält mulet och väldigt låga moln. Dålig sikt. Måttlig NV vind. Cirka 2-4 °C.

Gunnar och Lennart gjorde ett besök vid publika leken i Storlien för att undersöka snöläge och förstås om några dubbelbeckasiner fanns där. Leken visade sig vara snöfri och, trots att den besöktes relativt tidigt på kvällen, full av spelande dubbelbeckasiner! På grund av dåliga sikt- och lyssningsförhållanden var det dock ytterst svårt att uppskatta antalet spelande hanar. Helt klart är dock att det handlade om många, kanske uppåt 30 stycken!

Denna mängd av dubbelbeckasin kan kanske antyda att de näraliggande lekarna Skurdalshöjden II samt Larsvalen fortfarande är snötäckta, och att dubbelbeckasiner som normalt spelar på dessa lekar nu har sökt sig till Skurdalshöjden I.

2006-05-29 Stor-Visjövalen

Syfte: Inventering.

Deltagare: SDM, JRL, DSZ.

Tid: 22:00-01:00.

Resultat: Inga spelande dubbelbeckasiner.

Positioner: 1315233, 7027937. 613 m.ö.h. Start vid husvagnscampingen, Storlien.

1319329, 7027422. 661 m.ö.h. Stor-Visjövalen, obs-punkt vid leken.

Övriga obsar: Bland andra blåhake, häger, ljungpipare, rödbena, dalripa.

Väder: Uppgift saknas.

Inte heller i år kunde några dubbelbeckasiner höras eller synas vid den lilla leken på Stor-Visjövalen. Nu var dock snöfritt omkring leken, men troligtvis bara sedan ett par dagar tillbaka. Marken kändes ganska hård och frusen på flera ställen, så det kan nog vara idé att göra ett senare besök då mer snö och is smält undan. Vi både lyssnade och gick över närområdet och leken utan att höra eller stöta någon dubbelbeckasin. Leken är belägen 4,1 kilometer från husvagnscampingen i Storlien (fågelvägen) och det tar omkring 1-1,5 timme att ta sig dit.

2006-05-30 Skurdalshöjden I och II

Syfte: Inventering.

Deltagare: GAN, LAN.

Tid: 22:15-23:30.

Resultat: Minst 12 respektive 5 spelande dubbelbeckasiner.

Positioner: 1313914, 7029888. 773 m.ö.h. Skurdalshöjden I, ny position för leken.
1314469, 7030114. 759 m.ö.h. Skurdalshöjden II, leken.

Övriga obsar: Ljungpipare, dalripar med flera.

Väder: Mulet/dimma som övergick i täta snöbyar. Måttlig NV vind. Omkring 0 °C.

Gunnar och Lennart fortsatte ikväll med att besöka leken NO om den mer publika leken (Skurdalshöjden II), samt gjorde ett återbesök vid den förra för att få en bättre uppfattning om antalet spelande hanar. Även denna kväll bjöd på en för årstiden rätt speciell vädertyp, men båda lekarna var ändå aktiva. Uppfattningen var dock att aktiviteten på publika leken var mindre än igår, vilket också märks på dubbelbeckasinantalet. Det fanns rätt mycket snö på den position där den andra leken fanns, men becksinerna spelade i närheten, på en ås som var snöfri.

2006-05-30 Tjallingen / 1 km OSO /

Syfte: Inventering

Deltagare: SDM, JRL, DSZ.

Tid: 23:30-00:10.

Resultat: Minst 8 spelande dubbelbeckasiner.

Positioner: 1329803, 7005848. Kungsörnsobsen vid Tjallingen.

1330720, 7005538. 844 m.ö.h. Tjallingen, leken.

Övriga obsar: Kungsörnen förstås, men även blåhakar – i snitt en per kilometer på återfärden – samt gluttsnäppa, rödbena, ljungpipare med flera.

Väder: Växlande molnighet. Lite småsnöande mest hela tiden, men tidvis även täta snöbyar. Måttlig NV vind. Omkring 0 °C.

Trodde väl aldrig jag skulle stå och räkna dubbelbeckasiner i världens stört-snöby, men nu är det gjort! David, Stina och jag lämnade bilen i Storulvån klockan 21:00 och kom upp till leken SO om Tjallingen cirka 23:30. Vägen var i stort sett snöfri, så det var betydligt lättsammare att ta sig fram jämfört med ifjol. När vi började stigningen från Tjallingen sameviste (på den väg/stig som går upp mittemot bron över Handölan – rekommenderas att följa den upp till trädgränsen) upptäckte David en stor rovfågel uppåt trädgränsen. Det visade sig vara en kungsörn, vilken vi kunde skåda mycket fint en bra stund! Har nog aldrig sett en kungsörn ute och flyga klockan 22:50 på kvällen! Glädjande nog hittade vi leken exakt på fjolårets position, och mycket aktiva dubbelbeckasiner spelade för oss medan vi fikade och räknade. Ingen tillfällig lek alltså, utan som det verkar, en aktiv och etablerad lek. Vi fick dock avbryta räknandet på grund av den ymniga snöby som kom över oss och skynda oss ner i skogen, där vi fick lite lä från den isande vinden. Tillbaka vid bilen strax efter 02:00, efter totalt cirka 17 kilometers vandring.

2006-05-31 Gräslidfjället / V /

Syfte: Inventering.

Deltagare: GAN, SDM, JRL, DSZ.

Tid: 22:40-00:50.

Resultat: Minst 9 spelande dubbelbeckasiner.

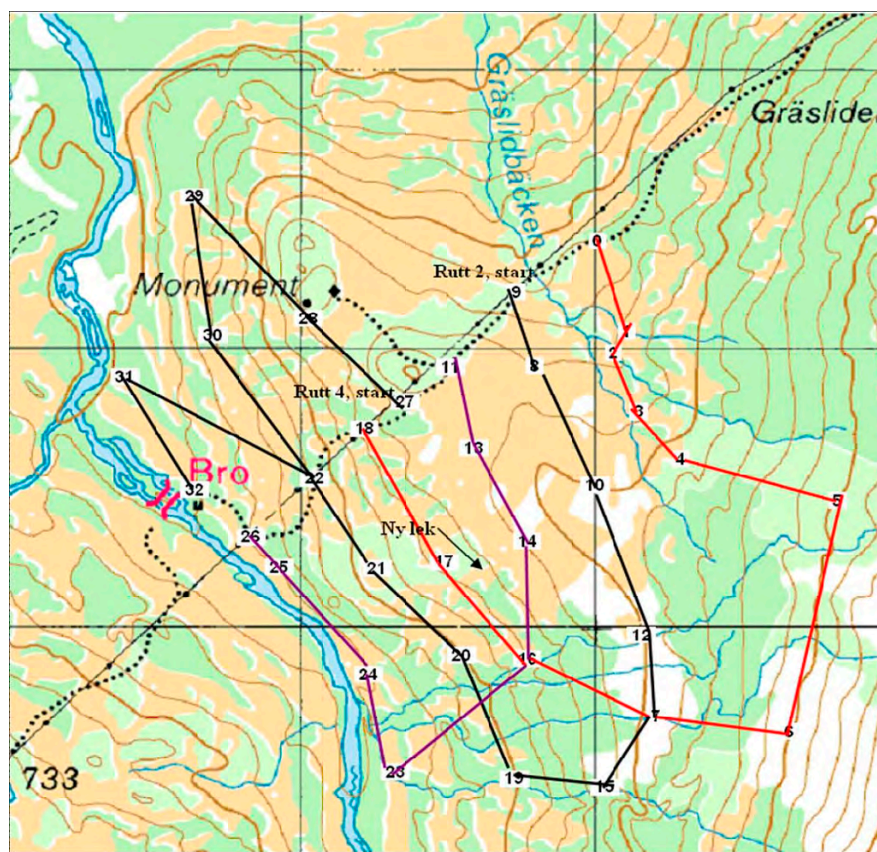
Positioner: 1318199, 7021106. 624 m.ö.h. Start Rundhögen.

1314627, 7015141. 734 m.ö.h. Obs-punkt cirka 15 m SSO ny lek, se Figur 3.

Övriga obsar: Ljungpipare, gök, blåhake, stenskvätta, gluttsnäppa med flera.
Väder: Halvklart till mulet. Ingen nederbörd förutom när vi satt och fikade efter inventeringens slut. Då kom en kort snöby. Lugnt till svag vind. Omkring 0 °C. Goda sikt- och lyssningsförhållanden.

Vi lämnade bilen i Rundhögen klockan 21:00 och återkom dit klockan 03:00. Inventeringen tog cirka två timmar att utföra. Vi hade lagt in tre olika rutter i myrområdet sydost om kraftledningen samt en rutt NV om kraftledningen, mellan monumentet och Enan, se figur 3 – allt i syfte att försöka täcka in lämpliga dubbelbeckasinområden och möjligen finna den "hemliga" leken. Ganska stora delar av området sydost om kraftledningen såg fina ut för dubbelbeckasin, särskilt i sluttningen ner mot Enan. Det var också där, cirka 700 meter från stigen och cirka 600 meter från Enan, som Stina fann en ny stor lek med minst nio spelande hanar. Leken ligger precis där den stora platån övergår i sluttning ner mot Enan. Spelplatsen var en mestadels slät översilningsmyr bestående av gräs och lite lågt ris. Glesa bestånd av fjällbjörk och några enbuskar finns runt omkring och dubbelbeckasinerna spelade även inne bland dessa. De var utspridda över ett ganska stort område, så vi hade svårigheter att räkna in alla. Men det kändes som fler än de nio vi kunde säkerställa.

De nyinköpta kommunikationsradioapparaterna kom väl till pass under denna lite mer omfattande inventering och de fungerade hyfsat tillfredsställande. Det var ganska lätt att hamna i radioskugga, men i öppna områden utan åsar och annat i vägen gick det bra och underlättade kommunikationen mycket.

Figur 3 - Gräslidfjället. Inventeringsrutter.

2006-06-01 – 2006-06-02 Enkälen / SV /

Syfte: Inventering.

Deltagare: DSZ.

Tid: Uppgift saknas.

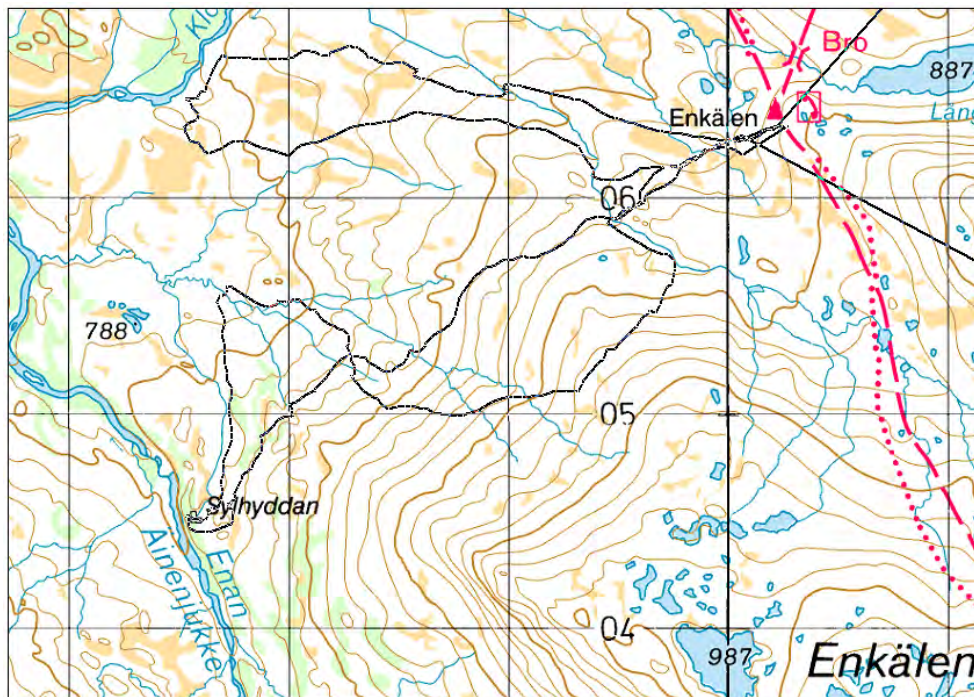
Resultat: Inga spelande dubbelbeckasiner.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Uppgift saknas.

Väder: Uppgift saknas

David gjorde en fjälltur på egen hand och kombinerade detta med att göra inledande inventering/rekognosering väster om Enkälen rastskydd. Fortfarande mycket snö kvar på fjället, men större delen av de aktuella sluttningarna var ändå snöfria. På många ställen kändes det dock fruset och hårt i marken. Inga dubbelbeckasiner hördes under de två kvällsrutterna, se figur 4, David gjorde, men området kan absolut vara värt att besöka fler gånger. Det såg ut att finnas mycket lämpliga områden, så en idé kan vara att gå dit flera personer och lägga ner en eller ett par kvällar på att genomsöka det stora området.

Figur 4 - Enkälen / SV /. Karta över det inventerade området vid Enkälen. De svarta linjerna från Enkälen's vindsydd och Sylhyddan visar inventerade rutten.

2006-06-05 Stråtön / O / och Stråten / V /

Syfte: Inventering.

Deltagare: JRL, David Berta.

Tid: 23:15-01:15.

Resultat: Minst 9 respektive inga spelande dubbelbeckasiner.

Positioner: 1329801, 7013193. 871 m.ö.h. Stråten / V /, lämplig dubbelbeckasinlokal.

Övriga obsar: Uppgift saknas.

Väder: Halvklart. Svag vind. Strax över 0 °C.

Jag (JRL) och fältbiologen David traskade upp till den position i Stråtens västsluttning där Peter Carlsson ifjol hörde och stötte upp några dubbelbeckasiner. Området såg mycket fint ut för dubbelbeckasin, men inga fåglar hördes eller stöttes när vi gick omkring över ytorna. Vid Stråtön-leken kom dubbelbeckasinerna igång sent. När vi gick förbi vid 23:20 var det bara enstaka spelläten som hördes, men på återvägen, strax efter 01:00 var det full fart och de visade upp sig väldigt fint.

2006-06-19 Härmobäcken

Syfte: Inventering av "kvadratruta".

Deltagare: Thomas Holmberg

Tid: Uppgift saknas.

Resultat: Inga spelande dubbelbeckasiner.

Positioner: Uppgift saknas.

Väder: Uppgift saknas.

Thomas Holmberg stötte en dubbelbeckasin vid inventering av kvadratruta (7026,1314) mellan klockan 12:15-14:30, vilket tyder på att området mellan Storlien-Storvallen och Rekdalshöjden kan vara intressanta att inventera. Området ligger mer än två kilometer från närmaste lek som är Skurdalshöjden I, så det bör kunna finnas oberoende lekar i denna nordostsluttning.

Övriga obsar: Uppgift saknas

Diskussion och sammanfattning

Arbetet med att kartlägga dubbelbeckasinens förekomst i Ånnsjö- och Storlienfjällen fortsatte under 2006, då fem inventerare under sista veckan i maj samlades vid fågelstationen i Handöl.

Målet för årets projekt var dels att besöka och räkna dubbelbeckasiner på nio kända spelplatser (varav två är belägna på Åreskutan), dels att söka efter nya spelplatser i områden med för dubbelbeckasinen lämplig biotop. Särskilt prioriterat var de många blöta, svagt sluttande fjällsidorna norr om Storlien, mellan Skurdalssjön och Rensjöarna som på grund av sen snösmältning inte kunde inventeras under 2005. En annan högprioriterad uppgift var att fortsätta med de inventeringar på Gräslidfjällets västra sluttning som startade 2004, där uppgifter om en spelplats finns sedan tidigare.

När vi samlades i Handöl i slutet av en mestadels kall maj månad kunde vi konstatera att snösmältningen även detta år var sen. Läget var inte riktigt lika

ogynnsamt som 2005, men nyinventeringar norr om Storlien kunde i alla fall redan från början uteslutas. Vi hade dock ett flertal andra intressanta områden att ta oss an, inte minst ställen varifrån det rapporterats observationer av enstaka dubbelbeckasiner under tidigare år.

Veckan inleddes med att besöka de närbelägna lekarna på Högåsen respektive Stråtön / O /, öster om Storulvån. Båda dessa var fortsatt aktiva och hyste liknande antal spelande hanar som de gjort de föregående åren. Detta trots kallt och ogästvänligt väder med nordvästliga vindar och ymnigt snöfall!

De kommande kvällarna åkte vi österut till Åre och Vålådalen/Vallbo. På Åreskutan var det full aktivitet på leken intill Getvalsbacken, medan leken i Ullådalen fortfarande var snötäckt. Vi genomsökte även några mindre områden av intresse kring Åreskutan, dock utan att finna några beckasiner. Detsamma var fallet i Vålådalen/Vallbo där ett par mindre områden besöktes utan att några beckasiner påträffades.

Under resten av veckan kunde det kalla och tidvis snöiga vädret till trots samtliga resterande lekar utom den på Larsvalen besökas, och endast på den lilla leken på Stor-Visjövalen blev resultatet noll dubbelbeckasiner (liksom i fjol). I övrigt var aktiviteten hög på spelplatserna, vilket än en gång bekräftar att dubbelbeckasiner vid sitt spel inte på något sätt tycks vara beroende av vädret.

Mot slutet av veckan kunde vi genomföra en ordentlig inventering av ett större våtmarksområde på Gräslidfjällets västra sida, huvudsakligen sydost om den kraftledning som går genom området. Som nämnts ovan har uppgifter funnits om en dubbelbeckasinlek någonstans i detta område, och glädjande nog resulterade vår insats nu efterlängtat i en för projektet nyupptäckt ganska stor lek i slutningen ner mot Enan, vilket skulle kunna vara den tidigare omtalade spelplatsen. Denna lek ligger ungefär 735 meter över havet, vilket är helt normalt inom vårt område.

Det blev således en lyckad avslutning på årets kalla dubbelbeckasinvecka! Senare i juni gjordes ytterligare viktiga insatser av andra personer: Leken i Ullådalen blev besökt, koordinatsatt och fyra spelande beckasiner kunde räknas in, leken på Larsvalen som upptäcktes 2004 besöktes och några rapporter om enstaka beckasiner uppstötta under dagtid kom in.

Åtgärdsprogrammet för bevarande av dubbelbeckasin har tagits fram som en del av arbetet med de nationella miljömålen. Länsstyrelsen i Jämtland är nationell koordinator för genomförandet av programmet för dubbelbeckasin, eftersom en betydande del av det svenska beståndet av arten återfinns i länet. Arbetet med programmet, som i första hand syftar till att identifiera så många spelplatser som möjligt för att på så sätt bättra på den bristfälliga kunskapen om artens uppträdande i Sverige, inleddes under sommaren, då ett flertal områden i länet med gott resultat inventerades med samma metodik som vi på fågelstationen använder.

Projektet som vi genomför på Ånnsjöns fågelstation nämns i programmet som en viktig del för insamlandet av ny kunskap samt att det bör stödjas så att regelbunden beståndsovervakning och ringmärkning kan fortgå inom vårt område.

Givetvis känns det roligt och än mer stimulerande för fortsatta studier att projektet nu även blir en del i detta nationella arbete med att främja dubbelbeckasinen och dess livsmiljöer.

Under 2007 planeras dubbelbeckasinveckan genomföras i början av juni, alltså en vecka senare än de två senaste åren. Förhoppningen är att vi då kan få gynnsammare snöförhållanden och möjlighet att inventera de högprioriterade fjällen norr om Storlien, liksom även ett par till relativt otillgängliga områden högre upp i Enans dalgång. Om vi lyckas med detta behöver vi troligtvis bara en säsongs inventeringar till, innan vi kan anse oss ha täckt in samtliga lämpliga dubbelbeckasinbiotoper inom vårt område. Därmed bör vi också ha uppnått projektets mål att finna samtliga spelplatser, och vi kan gå vidare med att göra effektiva beståndsovervakningar.

Tack

Tack till Gunnar och Lennart Andersson, Stina Dahlblom och David Skantz för väl utfört fältarbete under dubbelbeckasinveckan, samt till Benny Paulsson för guidning till leken i Ullådalen.

Tack till Benckt Aspmann samt till Robert Ekblom och hans medarbetare för senare rapporter från lekar som var snötäckta under dubbelbeckasinveckan.

Tack också till David Berta för medhjälp vid inventering samt till Martin Berg och Thomas Holmberg för rapporter om enstaka dubbelbeckasiner observerade dagtid.

Projektet har erhållit ekonomiskt stöd från Stiftelsen Alvins fond och Länsstyrelsen i Jämtlands län.

Resultat och diskussion 2007

Verksamhet och resultat

I inventeringen 2007 har Lennart Andersson (LAN), Robert Ekblom (REM), Ulla Hagberg (UHG), Johan Hemmingsson (JHN), Simon Nilsson (SNN), Connie Regnersen (CRN), Johan Råghall (JRL) och Gunnar Andersson (GAN) deltagit. Förkortningar (inom parentes efter respektive namn ovan) används i texten på följande sidor.

En sammanfattning av inventeringen 2007 finns Tabell 3.

Datum	Tid	Spelplats	ÅGP*	RN1	RN2	Hanar	Honor	Kommentar
2007-06-02	23:50-00:30	Stråtön / O / *	1			11		
2007-06-02	23:50-00:30	Skurdalshöjden I*	1			13		Exkursion
2007-06-03	23:30-00:30	Tjällingen / 1 km OSO / *	1			11		
2007-06-03	01:00-02:00	Åresakutan; Getvalsbacken				6	1	
2007-06-04	23:00-01:15	Enkälen / S /	3	1319787	7002547	11		Ny lek!
2007-06-04	00:00-00:30	Skurdalshöjden II*	1			9		9 individer stötta
2007-06-04	02:20-02:20	Larsvalen SO*	2	1317799	7030323	3		ny position, 200 m S om tidigare lek
2007-06-05	00:00-00:30	Åreskutan; Ullådalen; Rödkullen				7		
2007-06-06	23:15-02:15	Stor-Visjövalen*	2			0		Inga db funna
2007-06-09	00:30-04:30	Högåsen*	1			14		

Tabell 3 - Inventeringsresultat för Ånnsjöns fågelstation 2007. Datum avser inventeringens början.

* Ingår i föreningens åtagande inom åtgärdsprogrammet för hotade arter (ÅGP).

2007-06-02 Stråtön / O /

Syfte: Inventering.

Deltagare: GAN, JHN, SNN.

Tid: 23:50-00:30.

Resultat: Minst 11 spelande dubbelbeckasiner.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Lappuggla(!), cirka 200 meter sydväst om leken, hoade några gånger! Småspov, gluttsnäppa, blåhakar, dalripa med flera.

Väder: Klart och varmt, cirka 10 grader. Svag vind.

Full aktivitet på leken och härliga förhållanden! En del snö kvar på leden mellan broarna.

2007-06-02 Skurdalshöjden I

Syfte: Inventering.

Deltagare: UHG, JRL plus tio exkursionsdeltagare.

Tid: 23:50-00:30.

Resultat: Minst 13 spelande dubbelbeckasiner.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Gök, blåhakar, ljungpipare, enkelbeckasin, sävsparv med flera.

Väder: Uppgift saknas.

Full aktivitet även här, och förvånansvärt upptorkat. Nöjda exkursionsdeltagare – det var Ånnsjödagen idag – fick njuta i den härliga försommarkvällen. Svårt att uppskatta antalet dubbelbeckasiner inne i videsnåren.

2007-06-03 –2007-06-05 Stråtön / O /

Syfte: mp3-projekt.

Deltagare: GAN, LAN, UHG.

Tid: Uppgift saknas.

Resultat: Se nedan.

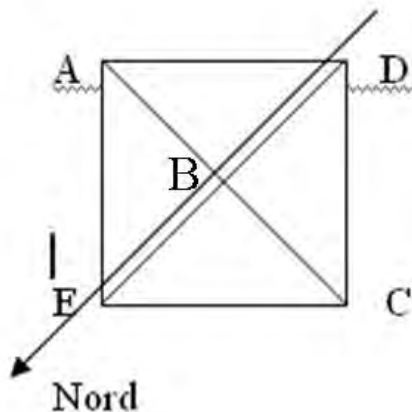
Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Gök, blåhakar, sävsparv, kråka, småspov, tofsvipa, dalripa, morkulla, med flera.

Väder: Fortsatt vackert och varmt, "ryssvärme".

Plats för utplacering av de fem mp3-spelarna utsågs igår kväll på Stråtön. Mp3-spelarna utplacerades cirka klockan 22.00 på kvällen och enligt Figur 5. De har placerats i samma plan för att få en så liten rymdvinkel som möjligt. Mp3-spelarna startades upp med synkljud, handklappning. Måndag morgon 2007-06-05 hämtade GAN mp3-spelarna, cirka klockan 08:00 – 09:00.

Om man vill få upp en kvadrat snabbt är en lösning att mäta upp sträckorna EC, CD, DE och halva DE, mitten, på ett snöre innan man går till leken, då går det fort att få upp pinnarna, E, C, D och mittpinnen, sedan flyttas snörpunkten C till A. För att få ett bra startsynkljud använd en liten papperspåse som uppblåses och trycks ihop med händerna snabbt, så en kraftig ljudsmäll uppstår.

Figur 5 - Stråtön mp3-projektet. Figuren visar de fem mp3-spelarnas placering i förhållande till en tänkt kvadrat över dubbelbeckasinleken. Kvadraten över leken är 25 X 25 meter och diametern är 35,4 meter. Mp3-spelarna har fått beteckningarna A-E. Avståndet från B (kvadratens mitt – där diagonalerna korsar varandra) till alla hörn är cirka 17 meter – tiden för ljudet att färdas från B till något av hörnen är $17/340=0,050$ sekunder.

2007-06-03 Tjallingen / 1 km OSO /

Syfte: Inventering.

Deltagare: JHN, SNN, JRL

Tid: 23:30-00:30

Resultat: Minst 11 spelande dubbelbeckasiner.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Uppgift saknas.

Väder: Fortsatt stabilt vackert och varmt väder. Ingen vind att tala om.

Full fart även på denna lek och ganska många spelande hanar. Vi gjorde även ett stöttningsförsök, där vi fick lite olika resultat: 12, 15 respektive 18 individer räknade vi till. Den som sprang i mitten fick högst resultat. Men då kan vi räkna med att några av dessa var honor.

2007-06-03 Åreskutan; Getvalsbacken

Syfte: Inventering.

Deltagare: REM, Connie.

Tid: 01:00-02:00.

Resultat: minst 6 spelande dubbelbeckasinhonor plus 1 hona.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: kungsörn, lavskrika med flera.

Väder: Uppgift saknas.

Innan leken räknades besöktes en möjlig "satellitlek" längre upp på Lillfjället, men där fanns inga beckasiner och biotopen såg inte bra ut med avseende på dubbelbeckasin.

2007-06-04 Enkälen / S /

Syfte: Inventering.

Deltagare: JHN, SNN, JRL.

Tid: 23:00-01:15.

Resultat: Minst 11 spelande dubbelbeckasiner.

Positioner: 1319787, 7002547. 886 m.ö.h. Ny lek!

Övriga obsar: Stenfalkshäckning i björkskogen ner mot Enan. Några dalripor, kärrensäppa, större strandpipare, mycket ljungpipare, lappsparv, fjällabb med flera.

Väder: Vackert och perfekta förhållanden.

Ett större område i Enkälen södra sluttning samt västerut till Klöftälven inventerades. Simon fann omgående den nya leken, längst österut i det område vi inventerade, som efter en stund visade sig vara ganska stor!

Området öster om denna lek såg också bra ut och kan vara värt att gå över en annan gång. I övrigt fanns en del finare biotoper i sluttningen, men vi hörde inga fler beckasiner.

2007-06-04 Skurdalshöjden II

Syfte: Inventering.

Deltagare: REM, Connie, UHG, GAN.

Tid: 00:00-00:30.

Resultat: Minst 6 spelande, 9 stötta dubbelbeckasiner.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: gammal havsörn, småspov med flera.

Väder: Uppgift saknas.

Minst sex hanar hördes, men vid stötning flög nio individer upp. Någon eller ett par av dessa var mest troligt honor.

2007-06-04 Larsvalen SO

Syfte: Inventering.

Deltagare: REM, Connie.

Tid: 02:20.

Resultat: Minst 3 spelande, 4 stötta dubbelbeckasiner.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Uppgift saknas.

Väder: Uppgift saknas.

En del av Larsvalens S- och SO-sluttning, från tjärnarna på 736 m.ö.h. och österut till Öster-Fjällån, inventerades i hopp om att återfinna den lek som hittades för några år sedan. Cirka 200 meter S om lekens förra position hittades nu leken. Tre hanar hördes medan fyra individer stöttes.

2007-06-05 Åreskutan; Ullådalen

Syfte: Inventering.

Deltagare: GAN, LAN, UHG.

Tid: 00:00-00:30.

Resultat: Minst 7 spelande dubbelbeckasiner.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Uppgift saknas.

Väder: Fortsatt vackert och varmt.

Leken var väldigt utspridd och spelet lågintensivt.

2007-06-05 Larsvalen SO

Syfte: Inventering, ringmärkning.

Deltagare: REM, CRN.

Tid: 00:00-00:30.

Resultat: Minst 7 spelande, 2 ringmärkta dubbelbeckasiner.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Uppgift saknas.

Väder: Uppgift saknas.

Halva leken ringmärktes och en hel del biometriska data samlades in.

2007-06-06 Stor-Visjövalen

Syfte: Inventering.

Deltagare: GAN, SNN, JRL.

Tid: 23:15-02:15.

Resultat: Inga spelande dubbelbeckasiner.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Ljungpipare, dalripa, blåhake, smalnäbbad simsnäppa, rödbena med flera.

Väder: Inga förändringar; fortsatt varmt och vackert. Cirka 10-12 grader nattetid och 25 grader dagtid.

Stor-Visjövalens nordsluttning inventerades grundligt från vindskyddet på Åsvallhöjden i väster till Vallbäcken i öster. Nästan helt snöfritt och fina dubbelbeckasinmarker, men inte en dubbelbeckasin fann vi.

2007-06-06 Skurdalshöjden II

Syfte: Inventering, ringmärkning.

Deltagare: REM, CRN.

Tid: 00:30-01:30.

Resultat: Cirka 8 spelande, 4 ringmärkta dubbelbeckasiner.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Uppgift saknas.

Väder: Inga förändringar; fortsatt varmt och vackert. Cirka 10-12 grader nattetid och 25 grader dagtid.

En hel del biometriska data samlades in.

2007-06-07 Skurdalshöjden I

Syfte: Inventering, ringmärkning

Deltagare: REM, CRN, GAN, LAN, UHG samt extra hjälp av Alf Arrhenius från Gullspång.

Tid: 00:30-03:30.

Resultat: Minst 9 spelande, 7 ringmärkta dubbelbeckasiner.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Dalripa, blåhake, morkulla med flera.

Väder: Inga förändringar; fortsatt varmt och vackert. Cirka 10-12 grader nattetid och 25 grader dagtid.

En hel del biometriska data samlades in. Många hanar var magra.

2007-06-07 Stråtön / O /

Syfte: Inventering, ringmärkning, märkning med radiosändare.

Deltagare: REM, CRN, GAN samt extra hjälp av Alf Arrhenius från Gullspång - "Skövde".

Tid: 00:30-04:30.

Resultat: 9 spelande, 7 ringmärkta dubbelbeckasiner, 7 märkta med sändare.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Dalripa, blåhake, morkulla, småspov med flera.

Väder: Inga förändringar; fortsatt varmt och vackert, i natt var det cirka 0 grader och 25 grader dagtid.

Radiosändare limmades på dubbelbeckasinerna för att kartlägga var de uppehåller sig under dygnet. En hel del biometriska data samlades in.

2007-06-09 Högåsen

Syfte: Inventering, ringmärkning, märkning med radiosändare.

Deltagare: REM, CRN, GAN.

Tid: 00:30-04:30.

Resultat: 14 spelande, 9 ringmärkta dubbelbeckasiner, 9 märkta med radiosändare

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Ljungpipare med flera.

Väder: Inga förändringar; fortsatt varmt och vackert, i natt var det cirka 5 grader och 25 grader dagtid.

Radiosändare limmades på dubbelbeckasinerna för kartlägga var de uppehåller sig under dygnet. En hel del biometriska data samlades in.

2007-06-10 – midsommar

De dubbelbeckasiner som har försetts med radiosändare kommer att radiopejlas av CRN, som längst fram till midsommar. Radiopejlingen kommer att ske på lokalerna Stråtön och Högåsen.

Diskussion och sammanfattning

En helt nyupptäckt dubbelbeckasinlek, nya spännande undersökningar och försök för att mer ingående studera dubbelbeckasinens beteende och häckningsbiologi samt ett ofattbart vackert och varmt sommarväder var något av vad årets dubbelbeckasinprojekt i början av juni bjöd på.

Målet med 2007 års projekt var förutom att besöka och uppskatta antalet spelande hanar på tio kända lekar även att inventera några nya områden med lämplig biotop. Överst på prioritetslistan låg återigen det stora området mellan

Skurdalssjön och Rensjöarna norr om Storlien, där snön haft en tendens att ställa till det för oss tidigare år.

Vi blev till slut sex deltagare i det ordinarie projektet. Men under veckan anslöt även Robert Ekblom och Connie Regnersen från Uppsala universitet för att syssla främst med ring- och radiosändarmärkning av beckasiner. De bidrog dock även med mycket annat under veckan.

Tidigare år kan man lugnt påstå att vi haft väderleken emot oss med en hel del regn, snö, vind och kyla. Årets första junivecka bjöd på vackert och varmt väder med dagstemperaturer på mellan 20-25 grader. Vi kunde knappt tro att det var sant! Dock låg det ännu en hel del snö kvar i vårt "prio-ett-område" norr om Storlien. Trots att avsmältningen kom igång ordentligt under veckan hann vi inte göra den tidskrävande inventeringen utan fick välja andra, snöfriare områden i första hand.

Alla tio lekar blev inventerade. Spelaktiviteten var genomgående hög. På Stor-Visjövalen (där en lek funnits förut) fann vi inga beckasiner trots en rejäl genomgång av hela den fina nordsluttningen. Däremot återfanns den lilla leken på Larsvalen några hundra meter ifrån där den fanns tidigare. Vi fann dessutom glädjande nog en helt ny lek vid inventering av Enkälens sydvästsluttning, cirka tio kilometer söder om Storulvån. Leken ligger högt, närmare 900 meter över havet, men var ganska stor – minst elva hanar spelade.

Ännu ett nytt delprojekt som testades var att försöka spela in ljuden från en lek under en hel natt med hjälp av små mp3-spelare. Dessa placerades ut på leken i förväg och samlades in nästa morgon. Tanken med det hela är att med hjälp av ett datorprogram kunna särskilja olika individer och därigenom få ett exakt mått på hur många spelande dubbelbeckasiner som finns på leken.

Förhoppningen är att vi under nästa försommar ska bli färdiga med den grundläggande inventeringen i Ånnsjö-/Storlienområdet. Några få områden med lämpliga biotoper finns kvar att undersöka. Utöver detta är planen att fortsätta arbetet med det nationella åtgärdsprogrammet för dubbelbeckasin. Här har under sommaren klarlagts mer i detalj vad vi på fågelstationen förväntas göra för det ekonomiska stöd vi får för att jobba med programmet, vilket kommer att effektivisera insatserna. Vi räknar även med att fortsätta med de nya spännande projekten; radiopejling och inspelning av spelläten.

Tack

Ett stort tack till samtliga inventerare för väl genomfört arbete och många bra insatser. Projektet erhöll ekonomiskt stöd från Alvins fond samt Länsstyrelsen i Jämtlands län.

Resultat och diskussion 2008

Verksamhet och resultat

I inventeringsarbetet 2008 har Peter Carlsson (PC), Gunnar Andersson (GA), Lennart Andersson (LA), Tomas Bergström (TB), Bengt Carlsson (BC), Marianne Pasanen Mortensen (MM) och Danny Heptinstall (DH) deltagit. Förkortningar (inom parentes efter respektive namn ovan) används i texten på följande sidor. En sammanfattning av inventeringen 2008 finns nedan, i Tabell 4.

		Kategori		Koordinater		Dubbelbeckasiner		
Datum	Tid	Spelplats	ÅGP*	RN1	RN2	Hanar	Stötta	Kommentar
2008-05-31	23:00-00:15	Högåsen*	1			15	25	
2008-06-01	23:50-00:10	Tjallingen / 1 km OSO / *	1			12	23	
2008-06-01	23:00-00:00	Stråtön*	1			6	n/a	
2008-06-01	01:30-01:45	Laptentjahke		7008270	1329135	5	8	Ny lek!
2008-06-02	23:30-00:00	Skurdalshöjden I*	1			15	9	svårt att stöta genom videbuskaget
2008-06-02	23:30-00:00	Skurdalshöjden II*	1			10	n/a	svårt att stöta genom videbuskaget
2008-06-02	23:30-00:00	Stor-Visjövalen*				2	2	Exakt två spelande hanar, inga andra individer
2008-06-03	okänd	Gräslidfjället / V/	2			10	n/a	
2008-06-04	23:15-03:15	Hästryggarna-Rensjövalen, NO Storlien						Inventering av tidigare oinventerat område
2008-06-04	01:00-01:30	Larsvalen I*		7030864	1317462	6	n/a	Åter på ursprungsplatsen
2008-06-04	okänd	Larsvalen II		7031601	1318014	12	n/a	Ny lek! Endast 1 km från Larsvalen I
2008-06-04	02:10-02:20	Rensjövalen		7032593	1319608	3	5	Ny lek!
ej inv.		Bunnarsjöarna	3					
ej inv.		Norra Rensjön	3					

Tabell 4 - Inventeringsresultat för Ånnsjöns fågelstation 2008. Datum avser inventeringens början.

* Ingår i föreningens åtagande inom åtgärdsprogrammet för hotade arter (ÅGP).

2008-05-31 Högåsen

Syfte: Inventering.

Deltagare: PC, GA, LA, TB.

Tid: 23:00-00:15.

Resultat: Cirka 15 spelande, 25 stötta dubbelbeckasiner.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Spelande orrar hördes, småspov spelade på toppen, ljunpipare, gök, blåhake, rödhake, rödvingetrast. Flera harar både på Högåsen och längs vägen.

Väder: Klart-halvklart väder, bra ljusförhållanden, något disigt på håll. Svag V vind, cirka 10°C.

Till en början tvekande spel, men allt bättre fart närmare midnatt. En stötning gjordes, kändes dock som inte alla individer verkligen stöttes. Väderstationen och masten sattes upp på Stråtön under eftermiddagen (PC, GA, LA)

2008-06-01 Tjallingen, Laptentjahke och Stråtön / O /

Syfte: Inventering .

Deltagare: PC, MM (Tjallingen, Laptentjahke); GA, LA, BC (Stråtön).

Tid: 23:50-00:10 (Tjallingen), 01:30-01:45 (Laptentjahke), uppgift saknas (Stråtön).

Resultat: Cirka 12 spelande, 23 stötta (Tjallingen), ny lek med cirka 5 spelande, 8 stötta (Laptentjahke), cirka 6 spelande (Stråtön).

Positioner: 1330068, 7006534. 872 m.ö.h. Ruvande dubbelbeckasin stöttes, 4 ägg.

1329135, 7008270. 895 m.ö.h. Ny lek.

Övriga obsar: Spelande jorduggla några hundra meter ovanför leken, 8-10 ringtrastar längs Laptentjahkes brant, småspov (en strof hördes nära nya leken), ett par småskrake vid hängbron.

Väder: Mulet, "lågt i tak" med dimmoln ned till cirka 1100-1200, svag vind.

Väderstationen och masten sattes upp på Stråtön under eftermiddagen (PC, GA, LA)

2008-06-02 Skurdalshöjden I, II och Stor-Visjövalen

Syfte: Inventering.

Deltagare: LA, DH (Skurdalshöjden I), GA, MM (Skurdalshöjden II), PC, BC (Stor-Visjövalen).

Tid: 23:30-00:00 (Skurdalshöjden I), 23:30-00:00 (Skurdalshöjden II), 23:30-00:00 (Stor-Visjövalen)

Resultat: Cirka 15 spelande, 8-9 stötta (Skurdalshöjden I), 10 spelande (Skurdalshöjden II), 2 spelande, inga andra individer (Stor-Visjövalen)

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Många morkullor och blåhakar längs liften, obest rovfågel (fjällvråk?), dalripor.

Väder: Klart, svag vind, 5-15°C.

2008-06-03 Gräslidfjället / V / och Stråtön / O

Syfte: Inventering (Gräsliden), ringmärkning (Stråtön).

Deltagare: GA, BC (Gräsliden), PC, MM, DH, LA (Stråtön).

Tid: uppgift saknas (Gräsliden), 22:00-03:00 (Stråtön).

Resultat: cirka 10 spelande (Gräsliden), 5 spelande, 2 radiomärkta (Stråtön).

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Jaktfalk (gledflög söderut på måttlig höjd). En rödräv på myren vid 3-tiden, kanske oroade beckasinerna tidigare under kvällen.

Väder: Växlande molnighet, svag-måttlig S vind, 5-10 grader.

Monterade antenner, radiomottagare och bilbatteri på masten. Lyckades inte få igång mottagning och loggning. Satte upp fyra nät, två plus två parallella linjer vinkelrät mot vinden. Näten kom upp sent (23:00), möjligen stördes leken av uppbyggnaden som aldrig riktigt tog fart. Två dubbelbeckasiner smet ur näten. Peter och Marianne provade blodprovstagning och montage av radiosändare för första gången, gick hyfsat men mer träning krävs. Svårt att veta hur mycket fjädrar som ska klippas på ryggen, ena sändaren satt möjligen för löst i kvarvarande fjädrar.

2008-06-04 Hästryggarna, Larsvalen I och II samt Rensjövalen

Syfte: Inventering.

Deltagare: GA, BC, DH, PC, MM; MM (Larsvalen I och II); PC (Rensjövalen).

Tid: 23:15-03:15, 01:00-01:30 (Larsvalen I), 02:10-02:20 (Larsvalen II), 02:10-02:20 (Rensjövalen).

Resultat: Cirka 6 spelande dubbelbeckasiner, ingen stötning (Larsvalen I); ny lek cirka 12 spelande, ingen stötning (Larsvalen II); ny lek 3 spelande, 5 individer (Rensjövalen).

Positioner: 1319608, 7032593. 740 m.ö.h. Ny lek vid Rensjövalen.

Övriga obsar: Jorduggla (3-4), lappsparv (2-3 ställen), kärnsnäppa (cirka 10).

Väder: Uppgift saknas.

2008-06-05 Stråtön / O /

Syfte: Ringmärkning.

Deltagare: DH, PC, MM, GA.

Tid: 21:00-02:00.

Resultat: 5 radiomärkta dubbelbeckasiner, alla nymärkningar, 5 blodprover.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Uppgift saknas.

Väder: Klart, svag nordlig vind, cirka 10-15 grader.

Radioutrustningen och väderstationen kompletterades och startades. Näten monterades upp vid 21:00-21:30, men öppnades kl 22:30. Första drevet en timme senare.

2008-06-06 Högåsen

Syfte: Ringmärkning.

Deltagare: DH, PC, MM, GA.

Tid: 22:30-03:00.

Resultat: 8 radiosändare, 6 nymärkningar + 2 kontroller, 8 blodprover.

Positioner: Uppgift saknas

Övriga obsar: uppgift saknas

Väder: Klart, vindstilla, 10-15 grader.

Tio nät sattes upp i två parallella bågar över leken.

2008-06-07 Högåsen

Syfte: Exkursion

Deltagare: PC plus cirka 30 exkursionsdeltagare

Tid: 23:30-00:30

Positioner: uppgift saknas

Övriga obsar: Småspov, ett par vid "hotellet"; ljungpipare, varav flera spelade runt toppen.

Väder: Halvklart norrut, mörkt regnmoln drog förbi söder om åsen, enstaka regndroppar men annars uppehåll, svag-måttlig västlig vind, cirka 10-15 grader.

Svårt att höra dubbelbeckasin i medvinden. Fåglarna var ovanligt reserverade, troligen på grund av det stora deltagarantalet. Gruppen delades upp i mindre grupper om 6-7 personer för att minimera prassel och andra störningar. Mot slutet spelade två dubbelbeckasin i norra kanten och de hördes (och syntes) betydligt bättre, och alla deltagare fick chansen att se och höra spelet. Thomas och Connie dröjde sig kvar på en tuva när de flesta börjat gå tillbaka, och då kom spelet igång på närmare håll inom några minuter.

Förslag till nästa år: upprätta bas vid Grand Hotell, varför inte bära upp lite fika eller motsvarande? Gå sedan ned till leken med 5-6 personer i taget och stanna i 10-15 minuter. Två guider med radiokommunikation kan samarbeta så att grupperna möts halvvägs.

2008-06-07 Stråtön / O /

Syfte: Exkursion.

Deltagare: 30 MM plus 8 exkursionsdeltagare.

Tid: 23:30-00.30.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Sävsparvar, rödbena, blåhake.

Väder: Mulet till halvklart, sydlig måttlig vind, cirka 15 grader.

Cirka sju spelande. Lagom stor grupp, man både såg och hörde bra i medvinden.

2008-06-08 Ingen aktivitet

Mycket dåligt väder (frisk vind och kraftiga regnskurar) gjorde att planerad nätfångst inställdes redan vid parkeringen vid ställverket i Enafors.

Diskussion och sammanfattning

Hela tre tidigare okända spelplatser upptäcktes i årets inventering av dubbelbeckasin, och totalt räknades 96 spelande hanar på elva lekar under första veckan i juni. För första gången hittade vi också en ruvande hona vilket är ett välkommet första bidrag till fågelstationens kommande satsning på att kartlägga dubbelbeckasinens val av boplatser. Vädret var strålande och bidrog till en minnesvärd vecka för årets inventerarlager.

Resultatet blev inte mindre än två nya spelplatser med en stor och en liten lek. En stor lek med tolv spelande hanar hittades bara en kilometer från den sedan tidigare kända leken på Larsvalen och fick därför namnet Larsvalen II. Också Larsvalen I var aktiv (sex hanar) under inventeringsnatten och återfanns på sin ursprungliga plats efter något års exil på en alternativ lokal. Kanske är leken på Larsvalen en ganska flyktig lek som uppstår på en eller flera närliggande spelplatser? Det ligger nära till hands att anta att många individer flyttar fram och tillbaka mellan två så pass närliggande lekar som Larsvalen I och II. Kommande inventeringar av dessa spelplatser kan ge oss bättre förståelse för lekarnas dynamik.

Den andra nyupptäckta spelplatsen i området hyste en mindre lek med tre spelande hanar och totalt fem individer som samlats på Rensjövalens sydostsluttning. Denna lilla flock upptäcktes två gånger samma natt av olika inventerare, tack vare att två inventeringsrutter passerade inom hörhåll. Avståndet till Larsvalenlekarna var omkring två kilometer. Tack vare radiopejlingen vid Stråtön och Högåsen vet vi idag att beckasinerna ofta flyttar till dagvisten som ligger 0,5-2 kilometer från spelplatsen, och det är förstås inte otänkbart att de byter lek från natt till natt i områden med flera närliggande spelplatser. Nordöstra sidan av Rensjövalen besöktes också under natten, men trots att miljön såg mycket lämplig ut för dubbelbeckasiner hördes inga spelläten. Snölegorna på denna sida av fjället var betydligt större än på sydsluttningen, och kanske kan området fungera som dagviste senare på säsongen precis som Högåsens nordsida, se stycket om radiopejling i 2007 års rapport.

Av de sedan tidigare kända lekarna besöktes alla utom Enkälen. Glädjande var att spelplatsen på Stor-Visjövalens nordsida åter hyste spelande dubbelbeckasiner. Dock hittade vi bara två individer och båda var hanar. Frågan är om det någonsin är några honor som besöker denna lilla och inte alltid aktiva lek, som tycks ligga ganska isolerad mer än tre kilometer från Larsvalen och utan några andra kända spelplatser i närheten. Vi har vid åtminstone ett tillfälle inventerat hela Stor-Visjövalsfjället utan att hitta några fler beckasinspel trots stora till synes lämpliga områden.

Spelplatsen en kilometer öster om Tjallingen var i år mycket välbesökt. Vi uppskattade att inte mindre än ett dussin hanar spelade, och räknade in 23 stötta individer. På hemväg från besöket vid Tjallingen påträffades av en händelse en helt ny spelplats vid trädgränsen mitt emellan Tjallingen och Stråtön. Leken hyste fem spelande hanar och totalt minst åtta individer. Det var inte helt oväntat att hitta en lek på denna plats eftersom enstaka dubbelbeckasiner i närheten stötts av skådare som dagtid antingen inventerat en av fågelstationens fjällrutter eller varit på väg upp till Bunnerplatån under årens lopp. Den nya leken är den hittills

högst belägna på knappt 900 meter över havet, och ligger i relativt brant terräng med översilad gräsmark, tuvor och dungar av fjällbjörk. Ungefär halvvägs mellan Tjallingen och den nya leken upptäckte vi också en ruvande dubbelbeckasin och kunde därmed notera den första boplaten för arten i vårt undersökningsområde. Kommande säsonger hoppas vi hitta fler boplatser genom att märka honorna på en eller flera lekar med radiosändare.

Avståndet från den nya leken vid Laptentjahke till spelplatserna i Tjallingen och vid Stråtön är 3,1 kilometer respektive 3,7 kilometer. Om man ser till alla kända lekar i västra Jämtland börjar ett mönster framträda där tre kilometer tycks vara ett vanligt avstånd mellan vad vi idag betraktar som oberoende lekar med 6-12 hanar. Man kan spekulera i att ett område med cirka 1,5 kilometers radie är tillräckligt för att försörja ett knappt tiotal spelande hanar, lika många honor, och så småningom deras ungar. Om beckasinerna behöver flyga längre mellan spelplats och dagvisten eller boplatser delar de hellre upp sig på flera spelplatser. I Storlien ligger lekarna något tätare, och hyser fler spelande hanar, vilket skulle tyda på att dessa marker är osedvanligt rika på dagmask och eventuella andra resurser som dubbelbeckasinerna behöver. Förhoppningsvis kommer fortsatta radiopejlingsförsök att ge mer kunskap om dessa frågor.

De två kända spelplatserna på Åreskutan besöktes denna säsong inte i samband med fågelstationens inventeringsvecka. Till Svalan har rapporterats tolv spelande hanar i Getvalsbacken (Yngve Larsson, Hans Grundahl), men ingen notering finns från spelplatsen i Ullådalen. Däremot finns två oberoende observationer av ensamma dubbelbeckasiner i ett område mellan Husåbäckstjärnarna och Öster-Långtjärnen cirka 2,5 kilometer väster om Ullådalsleken. Området kan vara ett så kallat dagviste (födosöksområde) för fåglarna som spelar i Ullådalen, men avståndet tyder snarare på att det kan finnas ytterligare en spelplats närmare Mullfjället. Enligt vegetationskartan har stora delar av Nordhallsfjället i NV riktning från Ullådalen en lämplig biotop för dubbelbeckasin, och det kan finnas ett stort antal spelplatser här.

Inventeringen av förvalda ytor är i och med denna säsong avklarad. Dock kommer vi att fortsätta att besöka kända spelplatser, och inom ramen för Naturvårdsverkets åtgärdsprogram kommer en del områden att inventeras på nytt med jämna mellanrum.

Ströobservationer från privatpersoner och fågelstationens personal har också identifierat nya arealer som bör utforskas. Heta områden är bland andra Getryggens sydsluttning åt Ulvåtjärn, Gräslidsfjällets nordsluttning med dragning åt Lillhamaren, samt passet mellan Stråten och Mettjeburretjakke. Det verkar sannolikt att det fortfarande finns många dubbelbeckasinlekar kvar att upptäcka också inom vårt välinventerade undersökningsområde!

Tack

Gunnar Andersson, Lennart Andersson, Tomas Bergström, Bengt Carlsson, Danny Heptinstall och Marianne Pasanen Mortensen.

Inventeringarna har erhållit ekonomiskt stöd från Länsstyrelsen i Jämtlands län genom Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för dubbelbeckasin.

Resultat och diskussion 2009

Verksamhet och resultat

I inventeringen 2009 har Peter Carlsson (PC, projektledare), Kajsa Stenlund, Johan Råghall (JR), Leif Sjögren, Hanna Eriksson (HE), Britta Kjellberg, Raymond Klaassen RK (Lunds universitet), Jennie Wadman, Åke Lindström (ÅL, Lunds universitet), Linus Hedh m.fl. (SOFUK läger) samt Gianluca Gaudenzi (GG) deltagit. Förkortningar (inom parentes efter respektive namn ovan) används i texten på följande sidor.

En sammanfattning av inventeringen 2006 finns nedan, i Tabell 5.

			Kategori	Koordinater	Dubbelbeckasiner			
Datum	Tid	Spelplats	ÅGP*	RN1	RN2	Hanar	Stötta	Kommentar
2009-06-06		Högåsen*	1	1327692	7027195	12	uppgift saknas	15 hanar + 4 honor ringmärkta 090521, 5 hanar kontrollerade
2009-05-20		Tjallingen / 1 km OSO/*	1	1330720	7005539	12	16	En järv lunkade förbi 100m ovanför leken!
2009-05-20		Stråtön / O /*	1	1328019	7011689	10	uppgift saknas	13 hanar + 5 honor ringmärkta 090520, 2+1 kontrollerades
2009-05-20		Laptentjahke		1329122	7008289	6	uppgift saknas	5 hanar + 1 hona ringmärkta 090523
2009-05-29		Getryggen		1323940	7011402	6	8	Ny lek! Utspridda fåglar, svåra att stöta
2009-05-25		Skurdalshöjden I*	1	1313870	7029930	16	uppgift saknas	Mkt utsträckt spelplats, omöjligt att stöta alla individer
2009-05-25		Skurdalshöjden II*	1	1314546	7030221	8	15	Ca 15 fåglar sågs på spelplatsen utan stötning
ej inv.		Stor-Visjövalen*	2	1319330	7027420			
2009-05-25		Larsvalen I	2	1317462	7030864	6	uppgift saknas	Del i ett komplex av varierande spelplatser
2009-05-25		Larsvalen II	2	1318014	7031601	0	uppgift saknas	Snötäckt, troligen flyttad till Larsvalen III
2009-05-25		Larsvalen III		1318027	7030706	6	uppgift saknas	Ny spelplats, troligen alternativ för Larsvalen II. Stötningförsök gav ingen ny information
ej inv.		Rensjövalen		1319608	7032593			
2009-05-24		Gräsliden		1314642	7015158	12	uppgift saknas	utspridd lek, rörliga hanar - stötning gav ingen ytterligare information
ej inv.		Rundvalen/ Finnvallklumpen	3					

		Kategori Koordinater			Dubbelbeckasiner			
Datum	Tid	Spelplats	ÅGP*	RN1	RN2	Hanar	Stötta	Kommentar
2009-06-24		Enkålen / SV /		1319766	7002533	10	6	koordinater uppdaterade
ej inv.		Getvalsbacken		1365837	7035979			8-11 spelande enligt Svalan
ej inv.		Getvalsbacken (alt)		1365365	7036365			
ej inv.		Ullådalen		1361554	7038932			Inga rapporter i Svalan tom 090715

Tabell 5 - Inventeringsresultat för Ånnsjöns fågelstation 2009. Datum avser inventeringens början. Med Svalan avses Artportalens rapportsystem för fåglar; <http://www.artportalen.se/birds>.

* Ingår i föreningens åtagande inom åtgärdsprogrammet för hotade arter (ÅGP).

Under fältsäsongen har vi arbetat med följande fyra olika delprojekt i kombination:

1. Inventering av kända spelplatser och nya områden (i samarbete med Länsstyrelsen Jämtlands län).
2. Nätfångst och ringmärkning.
3. Märkning med radiosändare och pejling av lokala rörelser (i samarbete med Uppsala Universitet).
4. Märkning med ljusloggers för kartläggning av långväga rörelser (i samarbete med Lunds Universitet).

2009-05-20 Stråtön / O /

Syfte: Nätfångst.

Deltagare: PC, JR, HE, RK, ÅL.

Tid: 21:00-03:15.

Resultat: 18 märkta, 3 kontrollerade

Positioner: 1328019, 7011689. 735 m.ö.h. Lekens mittpunkt (Figur 6, 7a,b)

1328033, 7011722. 735 m.ö.h. Obsplats och basläger för ringmärkning

1328080, 7011814. 741 m.ö.h. Masten (väderstation och radiomottagare)

Övriga obsar: Uppgift saknas.

Väder: Halvklart väder, bra ljusförhållanden. Stilla eller endast svag vind, cirka 0-10 °C (frost på ryggsäckarna vid hemgång).

Sju vadarnät sattes upp i U-form med öppningen uppåt (österut). RK var mycket noga med att spänna näten hårt, vilket underlättar urtag av fåglarna. Några bitar armeringsjärn används som "ankare" i ändarna och hörnen. Basläger upprättades i björkdungen cirka 40 m N om leken. Näten öppna från 22:00. Tre svep gjordes, men många fåglar flög spontant in i nätet.

De tio första fåglarna var hanar och försågs med ljusmätare (light loggers) som limmades fast över ordinarie ring efter att ringen klämts fast runt tibia. Efter

midnatt fångades sammanlagt sex honor (5 nya, 1 kontroll) som försågs med radiosändare. Blodprov togs på samtliga nymärkningar. Väderstationen kontrollerades, och pejlantenner och instrumentlåda bars upp men monterades ej. Väderstationen tömdes på data. Minnet var till 97 % fullt, och batterierna hade 75 % kapacitet kvar (enligt statusfönstret i mjukvaran). Ingen anledning att byta till nya batterier således.

Figur 6 - Flygfoto (Google Earth) som visar del av Stråtömyren. Spelplatsen inringad.

Figur 7 - vänster och höger. Spelplatsen sedd från obsplatsen. Nätkäppar kan skönjas i bilderna, liksom den knotiga torra trädrest som markerar spelplatsens nedre del. Leken är koncentrerad till den torrare, bruna, ytan bortom det ljusa gräsfältet i bildens framkant. Den högra bilden är en inzoomning av den vänstra. Foto: Peter Carlsson, 2009-05-20.

2009-05-21 Högåsen

Syfte: Nätfångst.

Deltagare: PC, JR, RK, ÅL.

Tid: 21:30-03:40.

Resultat: 19 märkta, 5 kontrollerade.

Positioner: 1327721, 7027234. 725 m.ö.h. Centrum av leken, grov uppskattning.
1327278, 7027256. 730 m.ö.h. Raststugan Grand Hotel.

Koordinater för nätkäpparnas placering finns sparade i digitalt format.

Övriga obsar: Ljungpipare och dalripa på platån. Blåhake nära "hotellet". Orrar hördes både NV och SO om berget.

Väder: Något duggregn precis i början, men sedan klart till halvklart över Högåsen och mulet runt horisonten. Klarast i norr med fin rodnad på himlen hela natten. Svag V vind, cirka 5-10 °C.

Tio nät sattes upp i U-form med öppningen mot NV. Fyra-fem långsamma svep genom öppningen gjordes under natten, ungefär en gång per timme. Total ringmärktes 19 individer, varav 15 hanar. Honorna var de sista fyra fåglarna och fångades efter kl 02. Dessutom kontrollerades fem individer från tidigare års märkning. Blodprov togs på 21 individer, företrädesvis nymärkningar. De fyra honorna försågs med radiosändare.

Raststugan Grand Hotel användes som ringmärkningsbod. Mycket bekvämt, och promenaden till och från leken hjälpte till att hålla uppe värmen på ett bra sätt. Ett äldre norskt par besökte leken vid 22.30, och var mycket förstående och hänsynsfulla.

Leken är mycket utspridd, och positionen för dess centrum är en grov uppskattning. Spelande fåglar som hörs återfinns inom 50-80 m radie.

2009-05-23 Laptentjahke och Tjallingen / 1 km OSO /

Syfte: Nätfångst (Laptentjahke), inventering (Tjallingen).

Deltagare: PC, JR, RK, ÅL.

Tid: 22:00-02:00.

Resultat: Laptentjahke – 6 märkta, 1 kontrollerad, Tjallingen – 12 spelande, 16 stötta.

Positioner: 1329122, 7008289. 901 m.ö.h. Spelplatsens centrum.

1328339, 7008262. 753 m.ö.h. Lämpligt vägsäl för uppfärd till leken.

Övriga obsar: En järv cirka 100 meter ovanför leken vid Tjallingen! En morkulla fångades vid Laptentjahke, men kunde inte märkas eftersom vi inte hade med några 6:or. Flera morkullor spelflög rakt över leken. Dalripa och blåhake observerades i närheten. Minst fyra ringtrastar hördes från leken och JR hade minst åtta ringtrastar längs Laptentjahkes västra sida.

Väder: Helt klart. Mycket svag men isande N vind. -1 till +5 °C, frost vid hemgång.

JR gick direkt till Tjallingen och inventerade den mycket kompakta leken, klockan 23:15-23:45. Omkring 12 hanar spelade intensivt, och 16 individer sågs vid stötning. Spelplatsen var centrerad i dvärgbjörk- och enbuskaget, alldeles nedanför en liten gräsplatå, se Figur 8.

Figur 8 - Spelplatsen Tjallingen / 1 km OSO / med Sylmassivet i bakgrunden.

Foto: Johan Råghall, 2009-05-23.

Övriga inventerare gick direkt till leken vid Laptentjahke och satte upp fem nät i en båge runt enesnåret, se Figur 9a och b, precis söder om den lilla gruppen björkar. Endast enstaka spelstrofer hördes till en början, men något högre intensitet efter midnatt. Intensiteten avtog dock snabbt efter klockan 01:00, troligen på grund av klart väder och relativt få individer på leken.

Figur 9 - vänster och höger. Spelplatsen vid Laptentjahke med Handölan och Snasahögarna i bakgrunden. Leken pågår bland de spridda enbuskarna, hitom fjällbjörkarna.

Foto: Peter Carlsson, 2009-05-23.

En hona med radiosändare fångades, två dygn efter märkning på Stråtön – första beviset på utbyte mellan spelplatser! Ytterligare en hona försågs med radiosändare. Övriga individer var hanar som inte fick några sändare. Inga blodprov togs.

2009-05-24 Gräslidfjället / V /

Syfte: Inventering.

Deltagare: PC, JR

Tid: 23:00-03:00.

Resultat: 12 spelande, okänt antal stötta.

Positioner: 1314642, 7015158. 733 m.ö.h. Uppskattat centrum av spelplatsen, se Figur 10.

1314630, 7015140. ??? m.ö.h. Tidigare koordinat för leken.

1316436, 7017473. 730 m.ö.h. Bo ENBEC, 4 ägg.

OBS! Svårt att definiera centrum då leken var relativt utspridd.

Övriga obsar: Ringtrast, fjällripa, ett flertal gökar, dalripor och blåhakar längs rutten. I skogen nära Rundhögen många grönsiskor, talgoxar, talltitor, kungsfågel med flera.

Väder: Helt mulet. Uppehåll, men några få regndroppar noterades. Mycket svag nordvästlig vind. Cirka +5 °C. Gräslidfjället i princip helt snöfritt.

Leken vid Gräslidfjället besöktes först, mellan 23:00-24:00. Fantastiskt spel på slät ljus gräsyta i gles fjällbjörkskog, se Figur 11a och b. Varje spelande fågel sågs tydligt, och några kom så nära som cirka fem meter ifrån vår position.

Leken är utspridd på ett ganska stort område, cirka 50 gånger 40 meter, och det enda stötningsförsök som gjordes gav ingen ytterligare hjälp att bestämma antalet individer. Ett flertal räkningar resulterade i 9-10 spelande hanar, men då missade vi säkert ett par-tre tysta individer i varje omgång – därav uppskattningen 12 spelande hanar.

På grund av storleken och avståndet från allmän väg känns leken mindre aktuell för nätfångst, men torde vara en ypperlig plats att fotografera dubbelbeckasiner på. På vägen till spelplatsen följde vi leden mot Bustvalen. På hemvägen genade vi över Gräslidsfjällets NV sida, 750-800 meter över havet, fram till Tväråsbäcken i syfte att undersöka terrängen och möjligen hitta fler lekar i området. GPS-spår finns sparade. I området finns fläckvis lämpligt habitat, men inga fler dubbelbeckasiner hördes.

Det är fortfarande oklart var någonstans de två dubbelbeckasiner som observerats dagtid på leden nära Sevedholm hör hemma. Området öster om Tväråsbäcken ser bra ut på håll, men känns inte rätt på plats. Eftersom vädret var gynnsamt för att lyssna efter spelet bör vi inte ha missat några aktiva lekar inom 200 meter från rutterna.

Figur 10 - Flygfoto (från Google Earth) över spelplatsen vid Gräsliden.

Figur 11 - Spelplatsen vid Gräslidfjället nära norska gränsen. Peter Carlsson sitter på pass på den högra bilden. Foto: Johan Råghall, 2009-05-24.

2009-05-25 Skurdalshöjden I och II samt Larsvalen / SO / 1 - 3

Syfte: Inventering.

Deltagare: PC, JR.

Tid: 21:00-03:00 .

Resultat: Skurdalshöjden I – 16 spelande, Skurdalshöjden II – 8 spelande, cirka 15 sedda, Larsvalen I – 6 spelande, Larsvalen II – 0 spelande, Larsvalen III (ny position) – 6 spelande

Positioner: 1313852, 7029968. 777 m.ö.h. Skurdalshöjden I, NV änden av leken, "0" i Figur 12
1313890, 7029892. 773 m.ö.h. Skurdalshöjden I, SO änden av leken, "1" i Figur 12
1314546, 7030221. 769 m.ö.h. Skurdalshöjden II, centrum av leken, "3" i Figur 12
1317799, 7030323. ? m.ö.h. LARSVA - Första kända position för Larsvalen I
1317462, 7030864. 690 m.ö.h. LARSVA0 - Alternativ position för Larsvalen I
1317560, 7030800. ? m.ö.h. LARSVA1 - Alternativ position för Larsvalen I
1317587, 7030743. 737 m.ö.h. 005 - Ny position 1 för Larsvalen I
1317552, 7030723. 736 m.ö.h. 006 - Ny position 2 för Larsvalen I
1317584, 7030473. 713 m.ö.h. 004 - Plats nära Larsvalen I med 2-3 spelande dubbelbeckasiner.
1318027, 7030706. 723 m.ö.h. 003 - Ny spelplats Larsvalen III
1318014, 7031601. 730 m.ö.h. LARSVA2 - Larsvalen II, idag täckt av snö.

Övriga obsar: Många blåhakar och rödvingetrastar i videsnåren på kalfjället. Spelflygande sjöorre nära Åhlensstugan. Många kärnsnäppor hördes, framförallt på Larsvalen. En liten groda påträffades på ett snöfält V om Väster-Fjällån.

Väder: Helt mulet, mörka moln på norska sidan, bitvis lågt i tak. Uppehåll, men några få regndroppar noterades. Svag NV vind. Cirka +5 °C. Ungefär hälften barmark. Skurdalssjön samt tjärnarna på Skurdalshöjden och Larsvalen fortfarande istäckta.

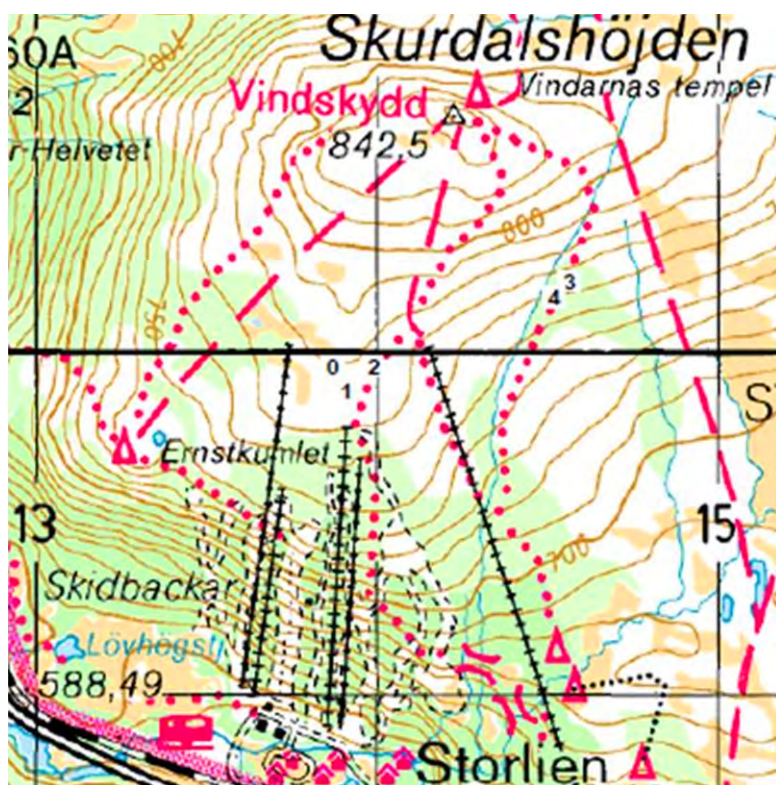
Inventering av kända lekar i Storlien. Larsvalen II, som var helt snötäckt, besöktes vid 23:10 och hyste ingen lek i år. På väg till Larsvalen I upptäcktes dock en ny spelplats - Larsvalen III, se Figur 14 och 15 – med omkring sex spelande hanar (23:35-23:55). Den ursprungliga platsen för Larsvalen-leken var tom (00:05), men en bit ovanför denna påträffades sammanlagt sex spelande dubbelbeckasiner. Två, eller möjligen tre, hanar spelade på Larsvalen IV, halvvägs upp till den tidigare positionen för den alternativa spelplatsen (00:15). Tre eller fyra hanar spelade på en plats cirka 70-170 meter SSO om den tidigare angivna platsen (00:20-00:25). Spelet pågick i två buskage (koordinatsatta) och ibland på en öppen gräsyta däremellan.

Beckasinlekarna på Larsvalen tycks vara ett större komplex av många alternativa spelplatser. Terrängen erbjuder många möjligheter och beckasinerna verkar flytta runt beroende på snöläge med mera.

Spelplatsen Skurdalshöjden II, på leden upp mot Vindarnas tempel, koordinatsattes mer exakt än tidigare och omkring åtta hanar spelade intensivt vid 01:45-01:55. Halva leken ligger på leden och halva leken tycks ligga inne i de täta snåren, se Figur 16a och b. Också den ursprungliga leken Skurdalshöjden I uppmättes mer noggrannt än tidigare. Eftersom spelplatsen är mycket utsträckt togs en koordinat i vardera änden i stället för en centrumpunkt. Spelplatsen är cirka 80 m lång och 20-25 m bred och inte fullt så snårig som tidigare antagits. Vid besöket klockan 02:10-02:25 uppskattades spel av cirka tio plus sex hanar.

Försök att stöta beckasiner gjordes på Skurdalshöjden I och den nya platsen Larsvalen III. På samtliga lekar var dock beckasinerna så rörliga och utspridda så att stötning inte gav någon ytterligare information.

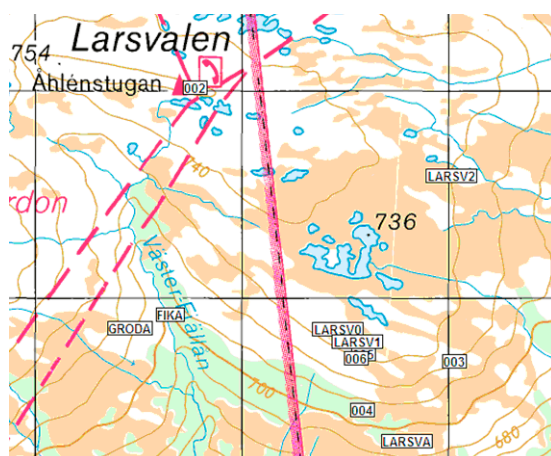
På vägen ned från Skurdalshöjden passerades det gamla gömslet som står cirka 200 meter sydost om dagens spelplats. Gömslet såg ut att vara i gott skick, och skulle kanske kunna komma till bättre nytta någon annanstans. En intressant fråga är om gömslet i sig var en bidragande orsak till att leken flyttades. Terrängen på nuvarande spelplats ser dock mer typisk ut än terrängen nära gömslet.

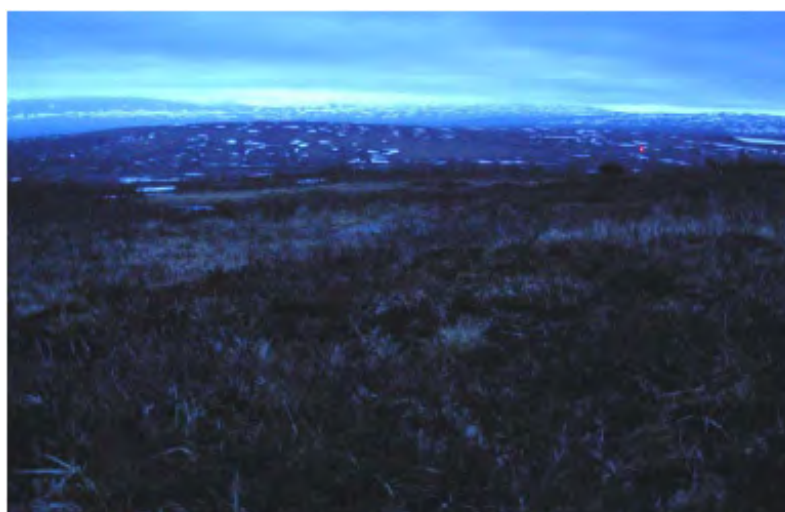
Figur 12 - Illustration av nya och gamla koordinater på Skurdalshöjden. 0 och 1 – ändlägen för spelplatsen Skurdalshöjden I; 2 – tidigare koordinat, lämplig obsplats för större sällskap; 3 och 4 – ny respektive tidigare koordinat för Skurdalshöjden II.

Figur 13 - Flygfoto (från Google Earth) av Skurdalshöjden I, inringad. SKURD1 är en koordinat för lämplig observationspunkt snarare än spelplatsen själv.

Figur 14 - Larsvalen, positioner.

Figur 15 - Spelplatsen Larsvalen III, fotot taget under mörkaste delen av natten med Stor-Visjövalen i bakgrunden. Den röda punkten uppe till höger torde vara telemasten vid Visjövalen. Leken var centrerad kring den ljusare ytan i bildens mitt och vänsterkant. Foto: Peter Carlsson, 2009-05-25.

Figur 16 - Johan Råghall tar koordinater på spelplatsen Skurdalshöjden II (vänster).
Spelplatsen med Ånnsjön och Snasahögarna i bakgrunden (höger).
Foto: Peter Carlsson, 2009-05-25.

2009-05-26 ingen inventeringsaktivitet

Väder: Helt mulet. Lätt till måttlig nederbörd hela dagen, natten och påföljande förmiddag. Arbetsdelen av fågelstationen städades (PC, JR).

2009-05-27 Stråtön / O /

Syfte: Pejling.

Deltagare: PC, JR.

Tid: 22:00-01:00.

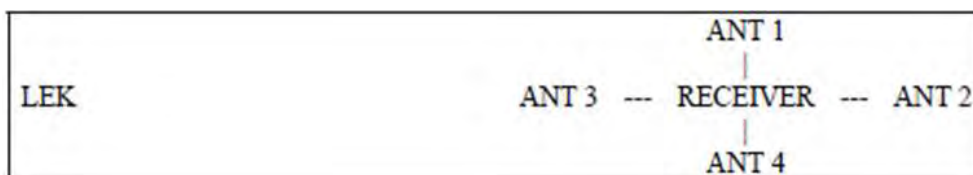
Resultat: Pejling 2 signaler, 1 upphittad sändare.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: uppgift saknas

Väder: Helt mulet, men långsamt uppsprickande till halvklart. Skurar med snöblandat regn under tidiga kvällen, sedan uppehåll. Nysnö på högre höjder.

Mellan 20:30 och 22:00 installerades den automatiska radiopejlingsutrustningen på spelplatsen Stråtön / O /. Antenner monterades (Figur 17) och mottagare, bilbatteri, och solpanel anslöts. En referenssändare monterades på den torra grenen mitt på spelplatsen.

Figur 17 - Schematisk skiss över den automatiska radiopejlingsutrustningen på spelplatsen Stråtön / O /, med antenner (ANT 1-4) och mottagare (RECEIVER) i förhållande till spelplatsen.

Mellan 22-01 försökte vi hitta signaler från de sex sändare som monterats på fåglar från Stråtön och Laptentjahke, se Tabell 6. En tappad sändare hittades omedelbart i slutningen drygt 300 meter ovanför (öster om) spelplatsen. Sändaren låg inne i en ganska brant och halvtät björkskog, nära en liten bäck. Ovanför fyndplatsen fanns en liten våt glänta, och området kan vara födosökslokal. Man ska dock inte utesluta att sändaren fallit av i flykten.

Ytterligare två sändare detekterades, och signalerna kom i båda fallen i riktning spelplatsen på Laptentjahke. Vi följde vägen mot Tjallingen cirka 1 kilometer söder om stigen till hängbron och hade fortfarande signaler i riktning spelplatsen, men lokaliserade inte sändarna mer exakt än så. Av de övriga tre sändarna hördes inga signaler alls. De två sändarna på fåglar och referenssändaren hördes mycket bra från Storulvåns parkering. Höjdskillnaden gör att topografin i dalen inte påverkar signalstyrkan lika mycket.

Tyvärr verkar tre sändare vara borta eller ha slutat att fungera. Radiomottagaren var påslagen hela vägen tillbaka till parkeringen, men utan att någon av de tre sändarna hördes.

Frekvens	Kanal	Ringnr	Lokalisering	Koordinat
151.912	1	5116322	Ingen signal	
151.811	2	5116325	Ingen signal	
151.833	3	5116326	Ingen signal	
151.972	4	5116327	Tappad vid Stråtöleken	1328326, 7011586
151.902	5	5116329 ^a	Riktning mot Laptentjakke-leken	
151.953	10	5116341	Riktning mot Laptentjakke-leken	
151.263	11/12 ^b	ref	Placerad på Stråtöleken	

a) Märkt på Stråtön, kontrollerad två dagar senare på Laptentjakke.

b) Olika kanalplats på olika mottagare.

Tabell 6 - Resultat från pejling 2009-05-27 av radiosändarförsedda dubbelbeckasiner.

2009-05-28 Högåsen

Syfte: Inventering, pejling.

Deltagare: PC, JR.

Tid: 12:30-14:30, 22:00-02:00.

Resultat: 1 spelande, 1 stött, 3 signaler

Positioner: 1324318, 7027109. 624 m.ö.h. Ensam spelande hane.

Väder: Klart till halvklart. Uppehåll. Måttlig västlig vind. Cirka 5-10 °C (12:30-14:30; PC, JR). Klart till halvklart. Uppehåll. Svag västlig vind, mojnade från svag-måttlig under kvällen. Cirka +5 °C (22:00-02:00; PC).

Under dagen ville vi verifiera funktionen hos de fyra radiosändare som monterats på honor på Högåsen, Tabell 7. Signaler från tre sändare återfanns och två av fåglarna kunde stötas efter noggrann lokalisering. Fåglarna tryckte på marken, och lyfte på cirka 2-3 meters håll. Inga bon noterades på platsen för stötningen. Den tredje signalen var svag och tillfällig, och fågeln kunde inte lokaliseras närmare än området N-NV om Högåsen.

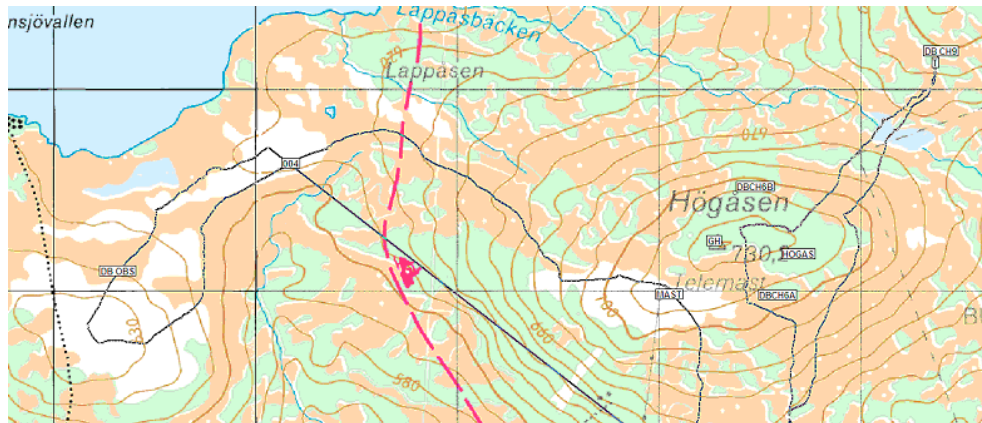
Åsruns sydsida har en gles skog med våt gräsmark, ganska likt spelplatsen på Gräsliden, men med betydande inslag av barrträd. Detta kan vara en lämplig födosöksmiljö och en tänkbar bomiljö, men ingen typisk spelplatsmiljö.

Under natten inventerades det öppna myrområdet precis söder om Södra Rensjön, se figur 18. Området består till stor del av backkärr, med inslag av rismyr, och ligger cirka 3-3,5 kilometer väster om spelplatsen på Högåsen, och skulle därför kunna hysa ytterligare en spelplats. Dessutom ville vi pejla efter sändare 151.932 och 151.862 i ett alternativt område.

Inga radiosignaler alls kunde hittas i området. Radiomottagaren slogs på vid ett halvdussin tillfällen och för varje frekvens roterades antennen långsamt ett fullt varv. Eftersom området är öppet och har formen av en grund dalgång bör aktiva radiosändare återfinnas. På toppen av höjden söder om Rensjön riktades antennen speciellt västerut mot Stor-Visjövalen, men ingen signal detekterades från detta håll.

Området har blandade myrtyper, och många delar som skulle kunna vara lämpliga för dubbelbeckasin. En sporadiskt spelande hane påträffades också, men föreföll vara ensam. Detta bekräftar områdets lämplighet för arten, men räcker inte för att definiera en ny spelplats. En koordinat avlästes där hanen stöttes upp. Vinden var svag eller mycket svag i det inventerade området, och spelande dubbelbeckasin borde ha kunnat upptäckas på relativt långt håll.

Tillbaka på Högåsen (vid 01:00 cirka) pejldes åter efter alla fyra sändarna, Tabell 8. Tre signaler återfanns, men 151.862 tycks vara borta eller ur funktion. För att inte störa tillresta fotografer i ett tält nära spelplatsen gjordes ingen noggrannare lokalisering av sändare 151.932. En intressant notering är att endast en av tre honor befann sig på spelplatsen vid astronomisk midnatt, Figur 19. Övriga obsar: Omkring 4 par ljungpipare påträffades längs inventeringsrutten. Flera spelflygande morkullor. Efter klockan 01 hördes rödvingetrast, taltrast och någon rödstjärt sjunga. Ett tiotal harar sågs längs vägen mellan Enafors och Handöl.

Figur 18 - Inventeringsrutten utgick från telemasten på Högåsen, passerade punkt 004 och gick sedan i en slinga åt SV. På tillbakavägen användes samma spår mellan punkt 004 och telemasten, det raka strecket i figuren är en artefakt från kartprogrammet. Till höger i bilden framgår punkterna där sändarna på kanal 6 och 9 lokaliserades. Spelplatsen är utmärkt med HOGAS, och raststugan Grand Hotel med GH.

Figur 19 - Miljö där spelande hane påträffades. Bilden tagen söderut, uppför Högåsens sluttning. Foto: Peter Carlsson, 2009-05-28.

Frekvens	Kanal	Ringnr	Lokalisering	Koordinat
151.961	6	5116336	Stöttes på S Högåsen	1327579, 7026985
151.932	7	5116337	Svag signal N-NV Högåsen	
151.862	8	5116338	Ingen signal	
151.872	9	5116339	Stöttes på Åsrun*	1328397, 7028200

a) Höjd mellan Högåsen och Vallrun, här namngivet efter Åsruvallen på höjdens V sida.

Tabell 7 - Resultat från pejling 2009-05-28 av radiosändarförsedda dubbelbeckasiner på Högåsen.

Frekvens	Kanal	Ringnr	Lokalisering	Koordinat
151.961	6	5116336	Stöttes på S Högåsen	1327479, 7027529
151.932	7	5116337	Stark signal från spelplatsen	
151.862	8	5116338	Ingen signal	
151.872	9	5116339	Svag signal från Åsrun	

Tabell 8 - Resultat från pejling 2009-05-28 av radiosändarförsedda dubbelbeckasiner på Högåsen.

2009-05-29 Gettryggen, Snasahögarna

Syfte: Inventering, pejling.

Deltagare: PC.

Tid: 20:00-01:00.

Resultat: 6 spelande, 8 stötta, 4 signaler

Positioner: 1323940, 7011402. 896 m.ö.h. Centrum för spelplatsen ("DBLEK")
 1323952, 7011388. 899 m.ö.h. Nedre ändpunkt för leken ("006")
 1323940, 7011457. 910 m.ö.h. Övre ändpunkt för leken
 1324018, 7011438. 908 m.ö.h. Spelande hane lite vid sidan av leken ("005")
 1324066, 7011308. 875 m.ö.h. Punkt varifrån leken först upptäcktes ("1ST")
 1326169, 7011623. 816 m.ö.h. Pejlingspunkt, signal noterades på kanal 1, 2, 5, 10

Övriga obsar: Ringtrast, dalripar, blåhake, ljungpipare. En storskrake (hane) kom flygande längs Storulvån vid inventeringsslingans västra ände! Många renar på fjällsidan, en del kalvar.

Väder: Mestadels klart, framåt natten tät dimma i dalgångarna. Uppehåll. Svag västlig vind. Cirka 5 °C.

Syftet med denna tur var dels att leta signaler från fler sändare, se Tabell 9, dels att undersöka om fler lekar kan finnas på Getryggens sydsida.

Utöver de två sändare som observerats tidigare i riktning mot Laptentjahke, lokaliserades två andra sändare, antingen i riktning mot berget Stråten (inte Stråtön!) eller mot passet mellan Stråten och Mettjeburretjakke. En signal från kanal 1 uppfångades från en pejling längs vägen upp mot Storulvån, strax söder om Dalsvallen, samt i början av leden upp mot Getryggen. Det är troligt att sändare 151.912 fanns på myrstråket vid trädgränsen cirka 3 kilometer norr om Stråtömyren.

Signalen på kanal två kunde endast (?) höras vid pejling från Getryggen och bara om antennen vreds till vertikalt läge. I detta läge är det svårare att få en bra riktning, så sändarens position är oklar. Kanske fanns den uppe på Bunnerplatån?

Ingen signal från kanal 3 noterades under hela turen, varken i Handölans eller i Stor-Ulvåns dalgång. Ett blipp-liknande brus hördes några gånger i riktning söderut, mot Ulvåfjället, men kunde inte bekräftas som signal från en sändare.

Sändarna på kanal 5 och 10 pejlades i riktning mot spelplatsen på Laptentjahke under hela vandringen längs Getryggen. I öppen terräng (över en dalgång) är det alltså möjligt att få starka och tydliga signaler på minst 7 kilometer avstånd. Det kan inte uteslutas att den något svagare signalen på kanal fem kommer ända från spelplatsen vid Tjallingen, på 10 kilometer avstånd.

En hittills okänd spelplats påträffades rakt söder om Getryggens topp, på cirka 900 meter över havet, se Figur 20 och 21a och b. Två spelande hanar och fem uppflygande fåglar noterades då spelplatsen upptäcktes vid 22:15, och minst sex hanar spelade vid ytterligare ett besök 23:45-00:10. Ett försök att stöta fåglarna gjordes och resulterade i åtta uppflog, men stötningen försvårades av tät dimma som rullade in precis efter midnatt. Spelplatsen var relativt utsträckt i höjddled, majoriteten av hanarna spelade på en sträcka på cirka 70 meter i fallinjen (se flygfoto nedan). En ensam hane spelade cika 80 meter vid sidan av leken. Spelplatsen var bevuxen med vide, två större enesnår, och någon enstaka fjällbjörk. En stor snöleka fanns kvar längs spelplatsen.

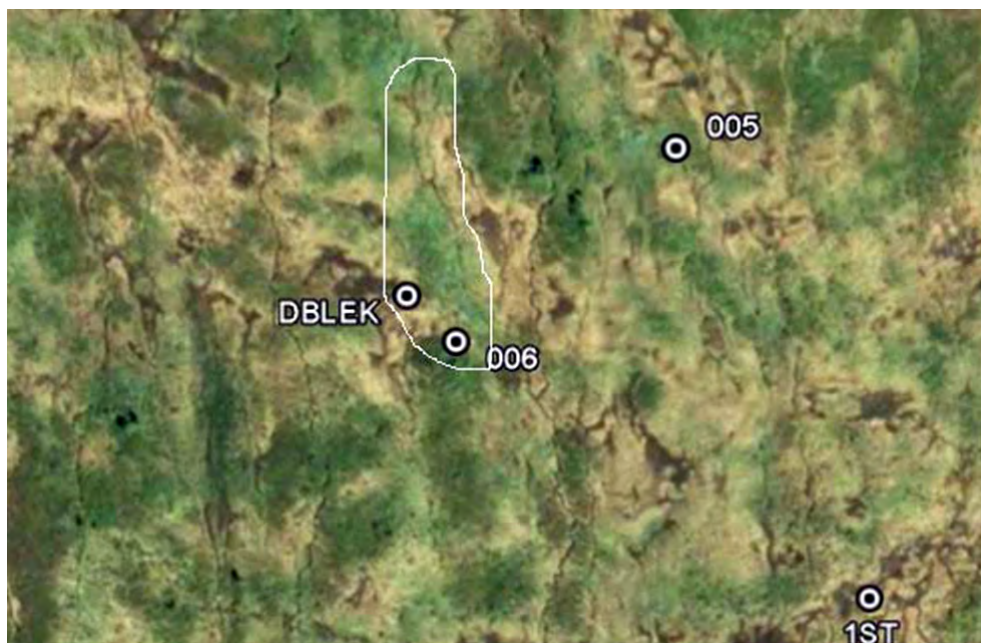
Getryggens sydsluttning är svårinventerad eftersom det finns ett mycket stort antal små bäckar (dock lätta att kliva över) som bidrar till ett konstant bakgrundsbrus. Leken upptäcktes på cirka 150 meters avstånd.

Frekvens	Kanal	Ringnr	Lokalisering	Signalstyrka
151.912	1	5116322	Riktning mot Stråten	Medel
151.811	2	5116325	Riktning Stråten-Mettjeburretjakke	Medel vid vertikal antenn
151.833	3	5116326	Ingen signal	
151.972	4	5116327	Tidigare återfunnen vid Stråtöleken	
151.902	5	5116329 ^a	Riktning mot Laptentjakke-leken	Svag-Medel
151.953	10	5116341	Riktning mot Laptentjakke-leken	Medel-stark
151.263	11/12 ^b	ref	Placerad på Stråtöleken	Stark

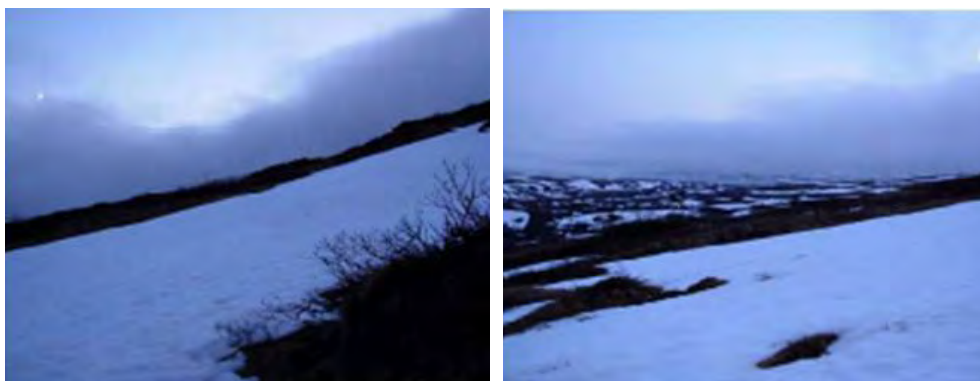
a) Märkt på Stråtön, kontrollerad två dagar senare på Laptentjakke.

b) Olika kanalplats på olika mottagare.

Tabell 9 - Resultat avseende pejling av radiosändare (2009-05-29).

Figur 20 - Flygfoto (hämtat från Google Earth) över det inventerade området på Gettryggen. Leken (DBLEK) är inringad.

Figur 21 - En stor snöleja i sänkan precis öster om leken på Gettryggen. Bilden till vänster visar nedre delen av spelplatsen (006); bilden till höger visar spelplatsens övre del. Bilderna är tagna i västlig riktning från en observationspunkt mittemellan DBLEK och 005 i Figur 21. Foto: 2009-05-29 (PC).

2009-06-05 Högåsen

Syfte: Pejling.

Deltagare: PC.

Tid: 14:00-17:30 .

Resultat: 3 signaler; 1 stött.

Positioner: 1327277, 7027257. 732 m.ö.h. Grand Hotel, signaler på kanal 6, 7, 8 (!) NNV.

1327981, 7028100. 680 m.ö.h. Uppflog honan på kanal 6.

1328250, 7028859. 702 m.ö.h. Signal på kanal 7, NNV.

Övriga obsar: Älgko med liten kalv joggade kors och tvärs i dalgången mellan Högåsen och Åsrun. Kalven passerade vid ett tillfälle bara 20 meter från mig, vinden mot mig, medan kon (lyckligtvis) var 200 meter bort.

Väder: Växlande molntäcke, enstaka lätta skurar, måttlig nordvästlig vind Första gången vi fått signal från sändaren på kanal 8. Hördes endast från Grand Hotel, svag signal åt NNV.

Sändaren på kanal 9 fortfarande borta (flyttat långt eller slutat fungera). Kanal 7 hördes sporadiskt från Grand Hotel och en punkt högt uppe på Åsrun, men ej från myren öster om Södra Rensjön. Är den mycket långt borta, eller ligger den dåligt till i en sänka? Signalens styrka varierade minut för minut, vilket kanske tyder på att den fortfarande bärs av en aktiv dubbelbeckasin. Kan den vara väster om Rensjön, eller långt upp mot Middagsfjällen? Honan på kanal 6 återfanns igen, och stöttes på Åsruns sydsluttning. Inget bo hittades, uppfloget var från en liten rännil i en björkdunge på sluttningen med gles björkskog och stora gräsytor.

2009-06-06 Högåsen

Syfte: Inventering (exkursion), pejling.

Deltagare: PC, Connie, Hanna plus cirka 37 deltagare.

Tid: 23:00-01:30.

Resultat: Cirka 12 spelande; 3 signaler.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Uppgift saknas

Väder: Halvklart, vindstill, några få plusgrader. Fin natt!

Signaler från sändarna på kanal 6, 7, 8 men inte 9 hördes från Högåsens toppplatå under föreningens årliga dubbelbeckasinexkursion. Ingen signal från spelplatsen. Hona #6 pejldes till svackan mellan Högåsen och Åsrun, medan kanal 7 och 8 hördes svagt i NNV. Möjligen var #8 lite ostligare än #7. Exkursionsdeltagarna samlades runt Grand Hotel, och mindre grupper lotsades av Peter och Connie till spelplatsen. Funkade bättre än att ta med hela gruppen som i fjol. Komradion underlättade samordningen.

Vid första gruppens ankomst till spelplatsen kl 23:00 var fåglarna helt tysta, och första strofen kom vid 23:10. Vid 23:30 var spelet ganska intensivt, men ingen fågel hade visat sig utan alla smög omkring mellan tuvorna. Troligen var det fortfarande för ljust. Efter midnatt tilltog dock intensiteten och mot slutet kunde många fåglar ses både i tub och handkikare uppe på tuvorna. Flera deltagare i första gruppen var kvar och gick en andra gång vid kl 01:00, innan exkursionen avslutades.

En dubbelbeckasin stöttes på blå stigen på väg upp mot Grand Hotel. Precis som honan på kanal 6 (Högåsen 090605) satt denna oidentifierade dubbelbeckasin mitt i en rännil alldeles vid stigen.

2009-06-07 Högåsen

Syfte: Pejling.

Deltagare: Leif Sjögren och Kajsa Stenlund.

Tid: 10:00-13:00.

Resultat: 1 signal; 1 stött.

Positioner: 1327816, 7028025. 680 m.ö.h. Uppflog hona på kanal 6

Övriga obsar: Uppgift saknas.

Väder: Uppgift saknas.

Leif och Klara från Älvdalen provade att radiopejla dubbelbeckasin dagen efter Ånnsjödagen. Pejlade bara på kanal 6 och lyckades hitta honan. Uppflog knappt 200 m från uppfloget två dagar tidigare.

2009-06-07 Stråtön / O /

Syfte: Pejling.

Deltagare: PC.

Tid: 14:00-16:00.

Resultat: 2 signaler; 1 upphittad sändare.

Positioner: 1327987, 7011714. 729 m.ö.h. Upphittad sändare 151.811, precis NV spelplatsen.

1329644, 7015363. 721 m.ö.h. Första pejllposition, ingen signal.

1328329, 7013720. 720 m.ö.h. Andra pejllposition, signal på kanal 3.

Övriga obsar: Härmsångare och ärtsångare i norra delen av Tjallingenvägen.

Drillsnäppa, dalripa.

Väder: Halvklart, svag nordlig vind, någon lätt by med snöblandat regn.

Sändaren på kanal 3 gav signal i riktning mot N Stråten vid pejling från Tjallingenvägen cirka 4 kilometer N spelplatsen vid Stråtön. Första signalen från denna sändare!

Sändaren på kanal 2 (151.811) återfanns vid spelplatsen, hade tappats. Denna sändare gav vid tidigare en mycket svag signal i riktning Bunnerfjällen (jämför Gettryggen 090529), men tycks alltså ha återvänt till märkplatsen. Eller låg den där på marken hela tiden? Signalen hördes nästan bara då antennen vreds vertikalt, kan det vara tecken på att sändaren ligger på marken?

Både radio-loggern och väderstationen kontrollerades och de senaste veckornas data kopierades till datorn. En ny dataserie påbörjades på väderstationen efter att batteritypen ändrats tillbaka till "alkalie" (istället för "lithium"). Statusen blir då nästan 100 % istället för några få procent. Oklart vad som egentligen är mest riktigt. Det sitter litiumbatterier i stationen. Radiologgern visade 11,9 V batterispänning, och solpanelen gav cirka 14-15 V då solen sken. Verkar fungera som tänkt.

Stationens sunkiga cykel användes för transport längs Tjallingenvägen. En plåga, men trots allt något snabbare än att gå. Vägen var torr och fin hela sträckan,

förutom en tunn snödriva cirka 500 meter norr om Stråtön (hade varit gränssfall för vanlig personbil).

2009-06-14 Högåsen

Syfte: Pejling.

Deltagare: JR, GG.

Tid: 08:00-12:30.

Resultat: 4 signaler, 2 sändarfåglar stötta.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Tornfalk, lavskrika, trolig duvhök med flera.

Väder: Mulet, NV vind, svag till en början men ökande. Tidvis småregn i luften.

Cirka 5 grader.

Vi fick signaler från samtliga fyra märkta fåglar, se Tabell 10. Även sändaren på kanal 9 var åter med i spelet. Den samt sändaren på kanal 7 hördes svagt ifrån V-NV uppifrån Högåsen samt även från platsen där dubbelbeckasin med sändare på kanal 8 hittades, det vill säga norr om Åsrun.

Ja, honorna med sändare på kanal 8 och 6 kunde vi alltså pejla in och återfinna. Något bo fann vi dock inte. Nr 6 återfanns cirka 750 meter NNV om Grand Hotel, medan nummer 8 återfanns cirka 475 meter NNV om Åsruns topp eller cirka 2 kilometer NNÖ om leken på Högåsen. Vi hjälptes åt/tränade på nummer 6, och sen fortsatte Gianluca själv med nummer 8, medan jag (JR) inventerade en kvadratruta på Åsrun.

Frekvens	Kanal	Ringnr	Lokalisering	Koordinat
151.961	6	5116336	Stöttes N-NV Högåsen	1327008, 7027953
151.932	7	5116337	Svag signal från N-NV	
151.862	8	5116338	Stöttes N-NV Åsrun	1328461, 7029158
151.872	9	5116339	Svag signal från N-NV	

Tabell 10 - Resultat avseende pejling av radiosändare (2009-06-14).

2009-06-15 Handölsdalen

Syfte: Pejling.

Deltagare: JR, Britta Kjellberg.

Tid: 13:30-18:30.

Resultat: 4 signaler, 1 bofynd.

Positioner: 1329050, 7008360. 879 m.ö.h. Dubbelbeckasinbo med fyra ägg.

Sändare 151.953, kanal 10.

1328310, 7008350. ? m.ö.h. Ungefärlig pejlingsposition på

Tjallingenvägen.

Övriga obsar: Uppgift saknas.

Väder: Uppgift saknas.

Vi stannade först vid nya delen av Storulvåvägen, ungefär halvvägs till fjällstationen, för att leta upp signaler. Där fick vi en ganska stark signal från honan med sändare på kanal 1, rakt över dalen mot myren 3 kilometer norr om Stråtölen. Vi fick även en svag signal (med vertikal antenn) från sändaren på

kanal 3 i riktning från Laptentjahke. Denna hörde vi dock inget mer av, vilket tyder på att hon kan finnas på andra sidan fjällryggarna, alltså mot Bunnarsjöarna.

Från parkeringen i Storulvån hördes en medelstark signal från sändaren på kanal 10 uppifrån Laptentjahke-hållet. Vi beslutade att försöka återfinna denna och gick söderut längs Tjallingenvägen. Bör även nämnas att från bron över Handölan hördes en mycket svag signal (med vertikal antenn) från sändare på kanal 5 i riktning söderifrån. Denna hördes också (lika svagt) när vi pejlade från Tjallingenvägen där vi tog av uppåt Laptentjahke-leken. Från denna punkt på vägen (se koordinater nedan) hördes kanal 10-sändaren mycket väl, och man kunde tro att den fanns mindre än 100 meter bort! Kunde vrida ner RF Gain till 4-5 streck.

Det visade sig dock att sändaren lurades lite genom att vara så högt upp och därmed hade fri terräng. Den återfanns nämligen 700-800 meter upp i slutningen från vägen, cirka 130 meter NV om Laptentjahke-leken, där en hona ruvade på fyra ägg. Boet var väl dolt i det torra gräset på en mycket liten platå, och honan tryckte tills jag stod cirka 1 meter ifrån boet. Då lyfte hon, och vi hade heller inte upptäckt henne innan.

Vi fortsatte en bit bort i slutningen för att se om vi kunde få någon mer signal från kanal 5-sändaren, som gissningsvis finns bortåt Tjallingen-leken, men det lyckades vi inte med. Återgick i stället till fjällstationen i ruskvädet.

2009-06-16 Handölsdalen

Syfte: Pejling.

Deltagare: JR, Britta Kjellberg.

Tid: 10:00-18:00.

Resultat: 3 signaler; 1 sändarfågel plus 2-3 andra dubbelbeckasiner stötta; 1 sändare tappad – ej återfunnen.

Positioner: 1329259, 7013897. 760 m.ö.h. Dubbelbeckasinstötning, spontan
1327698, 7011712. 720 m.ö.h. Dubbelbeckasinstötning, spontan,
nedanför Stråtöleken
1328687, 7013789. 716 m.ö.h. Uppflog, hona på kanal 3
1330416, 7013874. 873 m.ö.h. Tappad sändare på kanal 1, ej hittad
1329070, 7011508. 950 m.ö.h. Pejlposition, varifrån kanal 3 hördes
svagt och kanal 10 hördes medelhögt.

Övriga obsar: Jag (JR) gick vägen om Bunnarsjöarna tillbaka från Tjallingen och fick mellan snöbyarna se bland andra en fjällvråk, alfåglar, bergänder, en spelande fjällpipare och fjällripor. Nere längs Tjallingenvägen hörde jag en bergfink med mycket avvikande sång (i grönfinkston). Fick leta länge innan jag fick syn på den och blev då mycket överraskad över att det var en bergfink! (Inspelning finns.) Britta såg bland andra en obestämd liten falk. En hel del renar med kalvar i björkskogen.

Väder: Som igår (2009-06-16) i stort sett, fast några perioder med sol, men även desto mer ihållande snöbyar... "långkalsongsväder".

I dag delade vi på oss med syfte att försöka finna de tre resterande sändarfåglarna i Handölsdalen. Britta gick norrut längs Tjallingenvägen och sökte på kanal 1 och 3, medan jag gick söderut till Tjallingen för att leta kanal 5.

Britta stötte upp kanal 3-honan i björkskogen 2,2 kilometer NNO om Stråtöleken, men fann inget bo. Därefter fann hon att kanal 1-sändaren hade tappats i ett snår ganska högt upp på Stråtens nordvästra del, 3,3 kilometer nordost om Stråtöleken, men hon lyckades inte finna den. Hon hade dessutom 2-3 uppflog av andra dubbelbeckasiner; 1-2 i närheten av där kanal 3-honan stöttes samt ett alldeles vid vägen nedanför leken vid Stråtön.

Med ledning av gårdagens svaga signaler från kanal 5 gick jag ner till Tjallingenleken, där jag trodde att jag skulle återfinna sändaren. Men så enkelt var det inte. Fick inte signal någonstans av sändaren, och av det drar jag slutsatsen att den antingen slutat sända eller att den ligger riktigt klurigt till någonstans i Laptentjahkes sluttning. Att den slutat sända verkar lite konstigt eftersom vi hörde den igår, och med ledning av hur Britta fick leta efter den tappade kanal 1-sändaren idag (hon hade stora problem att få någon signal alls nerifrån, eftersom den låg bakom ett krön) skulle den andra slutsatsen vara möjlig. Mer pejling skulle behövas längs hela vägen till Tjallingen, samt uppifrån Laptentjahkesluttningen.

2009-06-17 Högåsen

Syfte: Pejling.

Deltagare: JR.

Tid: 14:00-21:30.

Resultat: 4 signaler; 3 bon; 1 stött; 2 spontana uppflog.

Positioner: 1327269, 7027255. 742 m.ö.h. Grand Hotel, ungefärlig pejlpunkt 1.
1325559, 7028290. 611 m.ö.h. Pejlpunkt 2.
1325969, 7030426. 608 m.ö.h. Pejlpunkt 3.
1327897, 7030210. 659 m.ö.h. Pejlpunkt 4.
1329561, 7030246. 720 m.ö.h. Dubbelbeckasinuppflog, 2 exemplar.

Övriga obsar: Uppgift saknas.

Väder: Tro det eller ej, men faktiskt vackert! Sol och endast svag eller ingen vind.

Ambitionen med dagens pejling, se Tabell 11, var att återfinna alla fyra sändarfåglar omkring Högåsen, och det lyckades. Dessutom låg tre av dem på ägg. De ruvande honorna trycker mycket hårt på boet och jag kunde nästan ha lyft dem därifrån. De lät sig fotograferas på nära håll (<1 meter). Den icke ruvande honan lyfte på en eller ett par meters avstånd. Stora delar av dagen pejlade jag utan hörlurarna, och det fungerade mycket bra när det inte blåste.

Jag (JR) började pejla uppifrån Högåsens norra kant. Där hördes kanal 6 (svag signal), se Figur 22a och b, kanal 7 (medelstark signal med vertikal antenn), se Figur 23a och b, samt kanal 8 (svag signal med vertikal antenn). Gick direkt på kanal 6 som var närmast och kom fram till boplaten som låg intill ett blötstråk i en öppning nere i skogen N om Högåsen. Kanal 7 blev som väntat knepigare. Jag gick ner till Söner-Rensjöns strand utan att få signal. Men där gick jag upp i sluttningen något (pejlpunkt 2) och fick så signal (svag vid vertikal antenn) i riktning norrut. Fick även en svag signal med vertikal antenn på kanal 9 i ONO-riktning, se Figur 24 a och b. Kanal 6 hördes också.

Fick traska länge innan jag vid pejlpunkt 3 fick signal med horisontell antenn. Slutligen närmade jag mig fågeln som fanns i en gles björkdunge på Åsmyrarna,

4.4 kilometer ifrån Högåsen-leken. Honan låg ytterst väl gömd under grässtrån invid en torr björkstam. När hon flög upp "spelade hon skadad" som det brukar heta. OBS! Området på Åsmyrarna såg mycket lämpligt ut för en eventuell spelplats och bör undersökas nästa år. På vegetationskartan finns också en stjärna på denna blandmyr med inslag av backkärr...

Gick vidare i riktning mot Vallrun (uppskattad riktning för kanal 9) och fick vid pejlpunkt 4 medelstark signal från kanal 8 från Åsrun-hållet. Kanal 9 hördes svagt från Vallrun-hållet. Båda signalerna med horisontell antenn.

När jag kom upp nästan till topplatån på Vallrun närmade jag mig kanal 9-sändaren. Då flög två dubbelbeckasiner upp från ett blötstråk på den gräsbevuxna myren. Kanal 9-honan låg på samma lilla myr, cirka 30 meter från dessa uppflog. Hon låg mindre gömt än de tidigare, men med lite småbjörkar och dvärgbjörkris nära. Avståndet till Högåsen-leken är 3,5 kilometer. Kanal 8-honan befann sig återigen på Åsruns nordvästra sida. Men något bo hittades inte. Hon stöttes två gånger för att se om hon möjligen flugit till boet efter den första stötningen. Efter detta stängdes utrustningen av för dagen och jag vandrade ner till Enafors. Rundturen blev cirka 22 kilometer.

Frekvens	Kanal	Ringnr	Lokalisering	Koordinat
151.961	6	5116336	Bo, Högåsens N sluttning, 650 m.ö.h.	1326951, 7028002
151.932	7	5116337	Bo, Åsmyrarna, 615 m.ö.h.	1325730, 7031115
151.862	8	5116338	Stöttes N-NV Åsrun, uppflog 1, uppflog 2	1328105, 7029262 1328258, 7029275
151.872	9	5116339	Bo, Vallruns NV sluttning, 715 m.ö.h.	1329520, 7030252

Tabell 11 - Radiopejling av fyra sändarfåglar vid Högåsen.

Figur 22 - Kanal 6: Boet i bilden till vänster är beläget ganska långt till höger i den högra bilden. Foto: Johan Råghall, 2009-06-17.

Figur 23 - Kanal 7: Boet i bilden till vänster finns vid den torra björken i mitten av den högra bilden. Storsnasen och Södra Rensjön i bakgrunden. Foto: Johan Råghall, 2009-06-17.

Figur 24 - Kanal 9: Honan låg relativt öppet. Hon flög aldrig upp utan låg kvar och tittade på mig. Boet i bilden till vänster finns vid riset ungefär i högra bildens mitt. Fotot är taget mot norr. Foto: Johan Råghall, 2009-06-17.

2009-06-23 Handölsdalen

Syfte: Pejling.

Deltagare: Linus Hedh med flera.

Tid: Uppgift saknas.

Resultat: 2 tappade sändare återfunna.

Positioner: 1330418, 7013871. 880 m.ö.h. Positionen för den upphittade sändaren på kanal 1.

1328684, 7013796. 716 m.ö.h. Positionen för den upphittade sändaren på kanal 3.

Övriga obsar: Uppgift saknas.

Väder: Uppgift saknas.

SOF:s ungdomskurs provade att pejla och fann två tappade sändare. Kanal 1-sändaren var som väntat tappad i det videsnår som Britta pejlade den till, medan kanal 3-sändaren hittades längre ner, även den i ett videsnår. Några försök att pejla på kanal 5 gjordes inte.

2009-06-24 Enkälen / SV /

Syfte: Inventering.

Deltagare: JR, Jennie Wadman.

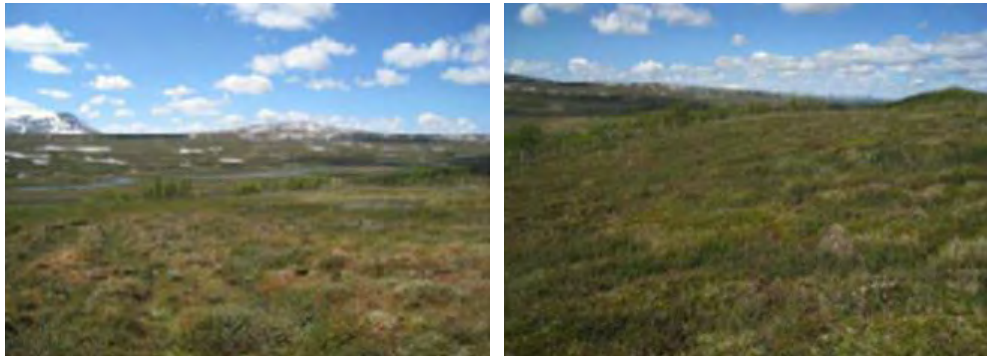
Tid: 00:20-00:50.

Resultat: cirka 10 spelande.

Positioner: 1319766, 7002533. 885 m.ö.h. Ny position för ungefärligt centrum av leken, Figur 25.

Övriga obsar: Uppgift saknas.

Väder: Halvklart. Svag men ganska kall NV vind. 5-10 grader.

Figur 25 - Spelplatsen vid Enkälen i dagsljus. Enan och norra delen av Sylmassivet syns i bakgrunden på bilden till vänster. Foto: Johan Råghall, 2009-06-24.

På väg mot standarddruttsinventering vid Bustvalen gick vi via leken vid Enkälen för att dokumentera den och räkna dubbelbeckasiner, se Figur 25. När vi kom var aktiviteten låg, men den kom igång strax efter att vi satt oss till rätta. Leken verkade ganska utspridd, främst längs med sluttningen, och spelet försiggick både på gräsmark och tuvor samt inne i snår av dvärgbjörk och vide. Även ute på torrare partier med bland annat ljung förekom en del spel. Det var ganska svårt att få grepp om lekens storlek. Ett stötningsförsök gjordes, men det gav inget vidare resultat; cirka 6 fåglar flög upp.

Diskussion och sammanfattning

Radiopejling av sändarförsedda honor visade sig vara ett bra komplement till de traditionella inventeringarna av dubbelbeckasin, och därför redovisas dessa projekt gemensamt i denna rapport. De märkta honorna uppvisade en förvånansvärd rörlighet, och inte mindre än fyra bon kunde till slut lokaliseras med hjälp av radiopejling. Trots fokus på inventering av kända spelplatser upptäcktes också denna säsong en ny spelplats inom fågelstationens undersökningsområde.

Åtgärdsprogrammet

Sommaren 2006 inleddes Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för dubbelbeckasin. Programmet administreras av Länsstyrelsen i Jämtlands län, och syftet är i första hand att under perioden 2006-2009 samla in mer kunskap om artens utbredning och numerär i landet. Ånnsjöns fågelstation har deltagit i programmet genom att inventera lämpliga biotoper och kända spelplatser inom stationens undersökningsområde från Bunnerfjällen i öster till Storlien i väster. Att avgöra hur många hanar som spelar på en besökt lek är svårt på medelstora och större lekar (mer än 3-4 hanar) eftersom spelstroferna ofta går i varandra. Antalsuppgifterna i Tabell 12 är därmed ofta försiktiga skattningar, i synnerhet för de större lekarna.

Variationerna mellan år avspeglar troligen skillnader i inventerarnas uppskattningar snarare än verkliga variationer. Tidpunkt på dygnet, tidpunkt på säsongen samt väder, framför allt molnighet, kan också ge upphov till variationer i spelaktiviteten som i sin tur påverkar bedömningen av antal spelande hanar. För att minska osäkerheten ska en stötning av fåglarna på spelplatsen göras, och man får då en uppskattning av totala antalet honor och hanar genom att räkna uppflog. Metoden förutsätter dock koncentrerade lekar och många inventerare, och fungerar mindre bra på ytmässigt utspridda lekar.

Åtgärdsprogrammet kommer nu att utvärderas av Länsstyrelsen och det är i skrivande stund inte känt om det blir någon fortsättning och i så fall i vilken form.

Inventering av kända spelplatser

På grund av få anmälda inventerare prioriterades i år återbesök vid kända lekar snarare än nyinventering av okända områden. Tio spelplatser besöktes och endast Rensjövalen och Stor-Visjövalen utelämnades.

Ett intressant resultat från Larsvalen var att en ny spelplats (Larsvalen III) dokumenterades samtidigt som en tidigare känd plats (Larsvalen II) fortfarande var snötäckt vid besöket den 25 maj. Vi tolkar resultatet som att det inte handlar om en helt ny lek, utan att leken som tidigare observerats på Larsvalen II i år höll till på en alternativ plats. Vidare återfanns inga beckasiner vid den ursprungliga spelplatsen Larsvalen I, utan den alternativa plats som använts på senare år (cirka 500 meter längre upp i samma sluttning) föredrogs också i år. Dessutom spelade två beckasiner mittemellan dessa platser.

Med tanke på att alla dessa spelplatser återfinns inom ett område med mindre än 1 kilometer radie, verkar det sannolikt att lekarna i området bör betraktas som ett dynamiskt komplex snarare än stabila lekar på väl definierade spelplatser. På Larsvalen är det därför viktigt att ytor i närheten av de kända spelplatserna genomsöks relativt ofta.

Område	Lokal	Koordinater		Spelande hanar antal/år			
		RN1 (y)	RN2 (x)	2006	2007	2008	2009
Blåhammaren	Gräslidfjället / V /	1314642	7015158	9		10	12
Enafors	Högåsen, Enafors	1327692	7027195	8	14	15	12
Storlien	Storlien; Skurdalshöjden; Larsvalen / SO / 1	1317462	7030864			6	6
Storlien	Storlien; Skurdalshöjden; Larsvalen / SO / 2	1318014	7031601		3	12	^a
Storlien	Storlien; Skurdalshöjden; Larsvalen / SO / 3	1318027	7030706				6 ^b
Storlien	Rensjövalen	1319608	7032593			3	
Storlien	Storlien; Skurdalshöjden 1	1313870	7029930	12	13	15	16
Storlien	Storlien; Skurdalshöjden 2	1314546	7030221	5	9	10	8
Storlien	Stor-Visjövalen	1319330	7027420	0	0	2	
Storulvån	Gettryggen, Snasahögarna	1323940	7011402				6 ^b
Storulvån	Laptentjahke	1329122	7008289			5	6
Storulvån	Stråtön / O /	1328019	7011689	9	11	6	10
Storulvån	Vålådalens naturreservat; Tjallingen / 1 km OSO /	1330720	7005539	8	11	12	12
Sylarna	Enkålen / SV /	1319766	7002533		11		10

a) Spelplatsen snötäckt

b) Nyupptäckt spelplats 2009

Tabell 12 - Inventeringsresultat för kända spelplatser 2006-2009. Spelplatserna har inventerats sista veckan i maj eller första veckan i juni. Angivna koordinater (Rikets nät, RT90) avser i regel positionen för spelplatsens centrum.

I samband med radiopejling vid Högåsen inventerades ett litet område precis söder om Södra Rensjön och en ensam spelande hane påträffades. Området ser bra ut på vegetationskartan, men ligger på lägre höjd än alla kända spelplatser och har därför inte fått vår uppmärksamhet tidigare. Årets resultat visar att området faktiskt är lämpligt för arten, men en ensam hane räcker inte för att definiera en ny spelplats. En intressant aspekt av detta fynd är dock att platsen skulle kunna utgöra en länk mellan den stora men märkligt isolerade leken på Högåsen och den lilla leken på Stor-Visjövalen, och därmed binda ihop Högåsen med Storlien. Avståndet till Högåsen är cirka 3,5 kilometer och till Stor-Visjövalen cirka 5 kilometer, vilket passar ganska bra in i det mönster som beskrevs i fjolårets rapport. Området bör inventeras grundligare kommande säsong.

Inventering av nya områden

Tre mindre ansatser att leta nya spelplatser i hittills oinventerade område gjordes. På väg hem från leken väster om Gräslidfjället genomsöktes Gräslidfjällets norra sluttning fram till Tväråsbäcken i öster. Två oberoende ströobservationer av dubbelbeckasiner har gjorts tidigare år ungefär där leden från Sevedholm mot Blåhammaren korsar kraftledningen, och antyder att det kan finnas en för närvarande okänd spelplats i närheten. Tyvärr hördes inga dubbelbeckasiner trots goda väderförhållanden och bitvis lämplig terräng. Kommande säsonger bör området kring Lillhammaren undersökas närmare, och kanske är det sedan dags för återbesök på Rundvalen och Finnvallklumpen (senast inventerade 2001)?

Mer lyckat blev besöket på Getryggens sydvästssluttning, där en ny spelplats dokumenterades. Området identifierades som lämpligt för dubbelbeckasiner under en fjällvandring sensommaren 2008 snarare än via kartstudier, och antagandet att det skulle kunna finnas en lek där visade sig nu stämma. Den långsmala spelplatsen hyste en medelstor lek om cirka sex hanar, och ligger på hög höjd, 900 meter över havet, omkring fyra kilometer från Stråtön som är närmaste tidigare kända spelplats. Den nya spelplatsen passar därmed väl in i det geografiska mönstret för kända spelplatser i Handölsdalen, med tre till fyra kilometers avstånd mellan lokalerna.

Nätfångst av dubbelbeckasin

För att kunna montera radiosändare på dubbelbeckasinerna fångas fåglarna med vadar nät som spänns upp i en båge runt leken. Om detta förbereds tidigt på kvällen tycks inte becksinerna störas nämnvärt utan spelar i normal omfattning timmarna kring midnatt. Samtliga fångade becksiner ringmärks och biometriska uppgifter, det vill säga vinglängd, vikt, etcetera, noteras. Tack vare Raymond Klaassens erfarenhet av vadarfångst lyckades vi i år ringmärka hela 43 dubbelbeckasiner på tre lekar och lika många nätter.

Fram till 2008 har det ringmärkts endast 373 dubbelbeckasiner i Sverige, så årets insats innebar ett tillskott med drygt 11%! Vi fångade också 8 individer som var ringmärkta av oss under tidigare säsonger. Den äldsta var en hane ringmärkt av oss redan 2005. En intressant notering är att honorna alltid var de sista individerna vi fångade varje natt. Det verkar alltså som att de kommer in på spelplatsen först när hanarna har etablerat sig för natten och spelet är i full gång.

Manuell radiopejling

Målet med årets radiopejling var att ta reda på var honorna från en eller flera lekar lägger sina bon. Tillsammans med kunskap om spelplatser och födosöksområden ger detta en komplett bild av det område som arten kräver för att kunna häcka i våra fjälltrakter. Denna kompletta bild är nödvändig för att kunna föra sakliga diskussioner om häckningsmiljön skulle hotas av exploatering. Tidigare år har vi genom radiopejling lyckats ta reda på var dubbelbeckasinerna som spelar vid Stråtön och Högåsen uppehåller sig på dagarna, och kunskap om boplatserna är den tredje och sista häckningsbiologiska hörnstenen.

För att hitta boplatser var planen att radiopejla ruvande honor, men eftersom könen är mycket lika till utseendet var det inte helt trivialt att montera radiosändare på enbart honor. En kombination av flera storleksmått, till exempel vikt, näbblängd och mängden vitt på stjärt pennorna, gjorde dock att vi kunde identifiera och förse tio honor med radiosändare. Radiosändarna väger två gram, inklusive ett batteri som räcker upp till två månader, och limmas fast på fåglarnas rygg. När nya fjädrar växer ut efter några veckor faller sändaren av. Förhoppningen var att sändarna skulle sitta kvar tillräckligt länge för att honan ska hinna lägga sina ägg och bli återfunnen på boet av oss.

Ett tidigt resultat av intresse fick vi redan tredje fångstnatten då en hona som märkts två nätter tidigare på Stråtön återfångades på Laptentjahke. Detta är det första direkta beviset på utbyte av individer mellan spelplatser inom fågelstationens undersökningsområde. Vidare pejling av denna hona visade att

hon stannade i området runt Laptentjahke resten av den tid som vi följde fåglarna, och det kan förstås tolkas som att besöket på Stråtöleken endast var en tillfällig utflykt.

Flera andra honor som märktes på Stråtön rörde sig också bort från denna spelplats och återfanns framförallt i ett område drygt tre kilometer norrut, från björkskogen nere vid Handölan upp till 900 meters höjd på Stråtens nordrygg, dock utan att ligga på bo. Vi har tidigare stött på ett fåtal dubbelbeckasiner i detta område, men inte hittat någon spelplats. Det finns lämplig terräng enligt vegetationkartan, och det förefaller sannolikt att det kan finnas en hittills odokumenterad spelplats här. Området bör därför inventeras noggrannare kommande säsong.

Först i mitten av juni återfanns till slut fyra ruvande honor med hjälp av radiopejlingen, tre av dessa påträffades norr om Högåsen och en helt nära spelplatsen vid Laptentjahke. Honorna märktes under Kristi Himmelsfärdshelgen, och vid pejling i början på juni stöttes flera av honorna utan att ligga på bo. Under fågelstationens exkursion till leken på Högåsen den 6 juni befann sig ingen av de fyra radiomärkta honorna på leken under hela natten, men signaler hördes från dalgången norr om Högåsen. Förra året fångade vi inga honor alls vid ringmärkning i början på juni. Sammantaget ger detta en bild där honorna besöker spelplatser i mitten och slutet av maj, förmodligen parar sig i slutet av maj, lägger upp en energireserv i början av juni, och sedan lägger sina fyra ägg först i mitten av juni.

Positionerna för bona norr om Högåsen var något förvånande men bekräftar den stora rörlighet som honorna i Handölsdalen visade. Ett bo låg visserligen på Högåsens nordsluttning, omkring en kilometer från spelplatsen, men de två andra låg på Vallruns västsida, knappt fyra kilometer NO Högåsen, respektive Åsmyrarna, drygt fyra kilometer NV Högåsen. Samtliga bon låg i gles fjällbjörkskog, eller åtminstone i glesa trädjungar, och inte mitt ute på öppen mark. Vallrun har tidigare inventerats utan att några nya spelplatser hittades, och terrängen verkar inte heller optimal för detta ändamål. Lågfjället verkar dock erbjuda lämpliga boplatser, och detta resultat visar hur viktigt det är för skyddet av arten att inte bara skydda själva spelplatsen och dess närmaste omgivning från exploatering eller annan störning.

På Åsmyrarna såg dock terrängen mycket lämplig ut för spelplatser, och vegetationskartan visar inte bara lämplig biotop utan också en stjärna som indikerar ovanligt rik växtlokal. Dessa stjärnor sammanfaller inte sällan med just dubbelbeckasinlekar! Åsmyrarna ligger en god bit från allfarvägarna, men bör givetvis inventeras noggrannt kommande säsonger. En kittlande tanke är att den tidigare så isolerade leken på Högåsen ingår i ett nätverk av lekar som mycket väl kan sträcka sig ända upp till Middagsfjället. Det senare bedöms vara ett av Sveriges allra bästa områden för dubbelbeckasin, och de fyra spelplatser vi känner till där idag är troligen bara toppen på isberget. Det finns i sammanhanget intressanta äldre uppgifter om spelande dubbelbeckasiner nära Gråsjöliden, men avståndet från vägar och leder har gjort att denna lokal inte besökts på senare år. Av en händelse är avståndet mellan Åsmyrarna och Gråsjöliden omkring 3,5 kilometer.

Sammanfattning

Årets dubbelbeckasinprojekt var mycket lyckat trots viss brist på personal. Nätfångsten i mitten på maj överträffade förväntningarna med 43 ringmärkta och 8 kontrollerade beckasiner, och var en förutsättning för delprojekten radiopejling och kartläggning av flyttningssvägar (se separat artikel). De flesta kända spelplatser kunde inventeras, och en ny lek dokumenterades. Radiopejlingen gav inte bara koordinater för fyra boplatser utan också indikationer om var vi bör leta efter nya spelplatser, information om geografisk rörlighet och tidsmässig planering hos honorna, samt mycket ny teknisk erfarenhet av radiopejling som metod.

Årets resultat antyder att det fortfarande finns stora möjligheter att hitta fler spelplatser i vårt undersökningsområde, trots de senaste årens framgångsrika inventeringsinsatser.

De viktigaste resultaten från årets inventering är:

- » en ny spelplats har upptäckts på Getryggens sydsluttning
- » en ny position för en känd spelplats har dokumenterats på Larsvalen
- » en ensam spelande hane har påträffats i lämplig miljö cirka 3 kilometer väster om Högåsen
- » inga spelplatser hittades i Gräslidfjällets norra sluttning
- » koordinater för många kända spelplatser har uppdaterats
- » miljön på alla inventerade spelplatser har fotograferats.

De viktigaste resultaten från årets manuella radiopejling är:

- » fyra bon med ruvande honor har dokumenterats
- » en direkt förflyttning av honor mellan olika lekar har påvisats
- » stor övrig rörlighet dokumenterad hos honorna som också anländer till lekarna sent på natten
- » ett lämpligt område för ytterligare en spelplats funnet på Åsmyrarna cirka fyra kilometer NNV Högåsen.

De viktigaste resultaten från årets nätfångst är:

- » 43 individer ringmärkta
- » åtta kontroller av dubbelbeckasiner som märkts tidigare
- » en kontroll av individ som märkts på annan lek under innevarande år.

Tack

Johan Råghall, Raymond Klaassen, Åke Lindström, Hanna Eriksson, Britta Kjellberg, Jennie Wadman, Gianluca Gaudenzi, Leif Sjögren, Kajsa Stenlund samt Linus Hedh och deltagarna i SOFUKs inventeringsläger för engagerat fältarbete. Naturvårdsverket via Länsstyrelsen i Jämtlands län för ekonomiskt stöd.

Inköp av radioutrustningen har möjliggjorts av bidrag från Olson-Borghs stiftelse, Magnus Bergvalls stiftelse, Kungliga Vetenskapsakademien samt Zoologiska stiftelsen vid Uppsala Universitet.

Resultat och diskussion 2010

Verksamhet och resultat

I inventeringen 2010 har Peter Carlsson (PCN), Raymond Klaassen (RKN), Åke Lindström (ÅLM), Thomas Alerstam (TAM), Sofia Jonsson (SJN) och Johan Råghall (JRL) deltagit. Förkortningar (inom parentes efter respektive namn ovan) används i texten på följande sidor.

En sammanfattning av inventeringen 2010 finns nedan, i Tabell 13, och en sammanfattning av inventeringsresultatet för hela inventeringsperioden 2006-2010, finns i Tabell 14.

				Kategori	Koordinater		Dubbelbeckasiner			
Datum	Tid	Område	Spelplats	ÅGP*	RN1	RN2	Spelande	Stötta	Fångade	Kommentar
2010-05-22		Enafors	Högåsen*	1	1327692	7027195	12			
2010-06-10		Storulvån	Tjallingen / 1 km OSO /*	1	1330720	7005539	10			
2010-05-20		Storulvån	Stråtön / O /*	1	1328019	7011689	8		17	
2010-05-23		Storulvån	Stråten / Sirketjärve		1329561	7012759	11		8	Ny spelplats! Nätfångst 2010-05-27
2010-05-25		Storulvån	Laptentjahke		1329122	7008289	8		15	
2010-05-26		Storulvån	Getryggen, Snasahögarna		1323940	7011402	15			
2010-05-30		Storlien	Skurdalshöjden I*	1	1313870	7029930	10			Uppgift från Svalan (kommentar: "minst")
ej inv		Storlien	Skurdalshöjden II*	1	1314546	7030221				
ej inv		Storlien	Stor-Visjövalen	2	1319330	7027420				
ej inv		Storlien	Larsvalen I	2	1317462	7030864				
ej inv		Storlien	Larsvalen II	2	1318014	7031601				
ej inv		Storlien	Larsvalen III		1318027	7030706				
ej inv		Storlien	Rensjövalen		1319608	7032593				
ej inv		Blåhammaren	Gräslidfjället / V /		1314642	7015158				
2010-05-24		Blåhammaren	Rundvalen / S /	3	1315707	7019465	4			Ny spelplats!
2010-06-11		Sylarna	Enkälen / SV /		1319766	7002533	6			
2010-06-01		Åre	Åreskutan; Getvalsbacken		1365837	7035979	11			Uppgift från Svalan
ej inv		Åre	Getvalsbacken (alt)		1365365	7036365				
2010-06-10		Åre	Åreskutan; Ullådalen; Rödkullen		1361554	7038932		2		Uppgift från Svalan (kommentar: "inget spel")

Tabell 13 - Inventeringsresultat för Ånnsjöns fågelstation 2010. Datum avser inventeringens början. Med Svalan avses Artportalens rapportsystem för fåglar; <http://www.artportalen.se/birds>.

* Ingår i föreningens åtagande inom åtgärdsprogrammet för hotade arter (ÅGP).

Område	Spelplats	Koordinater		Dubbelbeckasiner; spelande hanar				
		RN1	RN2	2006	2007	2008	2009	2010
Blåhammaren	Gräslidfjället / V /	1314642	7015158	9		10	12	
Blåhammaren	Rundvalen / S /	1315707	7019465					4
Enafors	Högåsen*	1327692	7027195	8	14	15	12	15
Storlien	Larsvalen I	1317462	7030864			6	6	
Storlien	Larsvalen II	1318014	7031601		3	12	-	
Storlien	Larsvalen III	1318027	7030706				6	
Storlien	Rensjövalen	1319608	7032593			3		
Storlien	Skurdalshöjden I*	1313870	7029930	12	13	15	16	10
Storlien	Skurdalshöjden II*	1314546	7030221	5	9	10	8	
Storlien	Stor-Visjövalen	1319330	7027420	0	0	2		
Storulvån	Gettryggen, Snasahögarna	1323940	7011402				6	15
Storulvån	Laptentjähke	1329122	7008289			5	6	6
Storulvån	Stråtön / O / *	1328019	7011689	9	11	6	10	8
Storulvån	Tjallingen / 1 km OSO /	1330720	7005539	8	11	12	12	10
Sylarna	Enkälen / SV /	1319766	7002533		11		10	6
Storulvån	Stråten	1329561	7012759					10
Spelande hanar:				51	72	96	104	74
Inventerade lekar:				7	8	11	11	8
Hanar per lek:				7,3	9,0	8,7	9,5	9,3

Tabell 14 - Summering av inventeringsresultat för Ånnsjöns fågelstation 2010. Med Svalan avses Artportalens rapportsystem för fåglar; <http://www.artportalen.se/birds>.

* Ingår i föreningens åtagande inom åtgärdsprogrammet för hotade arter (ÅGP).

2010-05-20 Stråtön / O /

Syfte: Nätfångst.

Deltagare: PCN, RKN, ÅLM, TAM.

Tid: Uppgift saknas.

Resultat: 13 märkta, 4 kontroller.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Uppgift saknas.

Väder: Klart väder, men en tät dimma drog in på högre höjder vid 23-tiden. Nära noll innan dimman drog in, senare några plusgrader.

Nätfångst i syfte att återfinna en eller flera light-loggers från fjolårets märkning. Två loggers kunde glädjande nog återfås!

2010-05-21 Stråtön / O /

Syfte: Nätfångst.

Deltagare: PCN, RKN, ÅLM, TAM.

Tid: Uppgift saknas.

Resultat: 1 märkt, minst 9 kontroller från 20/5.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Uppgift saknas

Väder: Klart väder under kvällen, mulnande efter midnatt. Stilla, nära noll grader. Nätfångst i syfte att återfå fler light-loggers. Endast en fågel som inte fångades natten innan fastnade i näten, ingen ny logger.

2010-05-22 Åsmyrarna / Storlien samt Högåsen

Syfte: Inventering

Deltagare: PCN, RKN, ÅLM

Tid: Uppgift saknas

Resultat: Åsmyrarna / Storlien – ingen spelande, Högåsen – minst 12 spelande

Positioner: Uppgift saknas

Övriga obsar: Uppgift saknas

Väder: Helt mulet, Högåsens topp insvept i tät dimma. Mycket fuktigt, men ingen direkt nederbörd. Enstaka plusgrader. Helt vindstilla eller mycket svag vind.

Peter inventerade Åsmyrarna NV Högåsen, se Figur 26. Åke och Raymond rekognoserade i Storlien, men gick inte ända upp till lekarna på Skurdalshöjden eftersom marken var helt snötäckt. Fjölårets bofynd på Åsmyrarna, den till synes lämpliga biotopen, och ett lämpligt avstånd från Högåsen gjorde att förväntningarna på att finna en ny spelplats var stora. Lyssningsförhållandena var nära optimala, så slutsatsen är att ingen spelplats finns på den inventerade delen av myren (se bild nedan).

Figur 26 - Faktisk inventeringsrutt (GPS-spår) på Åsmyrarna nordväst om Högåsen och en uppskattning av täckt yta; alla punkter inom cirka 250 m från inventeringsrutten.

2010-05-23 Stråten

Syfte: Inventering.

Deltagare: PCN, SJN.

Tid: Omkring 00:30.

Resultat: Ny lek, 11 hanar.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Misstänkt fjällpipare.

Väder: Mestadels mulet och vindstilla, byar med nysnö och svaga vindar, enstaka plusgrader.

Inventering av området N-NO om Stråtön, Stråtens V sluttning, se Figur 27. En ny spelplats ("Stråtenleken") funnen på 880 meter över havet, 1,9 kilometer nordväst om Stråtöleken, se Figur 28-30. Spelet uppfattades först på cirka 250 meters avstånd. Hög spelaktivitet vid besöket runt 00:30. Spelplatsen ligger på en långsmal avsats i en relativt brant sluttning, och är cirka 50-60 meter lång. Ett tunt lager nysnö på marken gjorde det lätt att visuellt räkna de mörka fåglarna.

En stötning gjordes, 10 eller 11 uppflog. Inventeringsrutten fortsatte norrut till det område där flera radiosignaler återfanns 2009. Biotopen i området såg ut att kunna passa för bobygge, men förväntas knappast hysa fler spelplatser.

Figur 27 - Faktisk inventeringsrutt (GPS-spår) i området nord-nordost om Stråtön, Stråtens västra sluttning, med utgångspunkt från den tidigare kända Stråtöleken (punkt STRATO).

Figur 28 - Detaljvy (flygfoto från Google Earth) över spelplatsen som sträcker sig mellan punkterna 002 och 003.

Figur 29 - Spelplatsen ligger på avsatsen hitom björkdungen, Storsnäs till höger i bakgrunden. Foto: Peter Carlsson, 2010-05-27, klockan 23:36.

Figur 30 - Närbild på den avsats där spelplatsen är belägen, till vänster i bilden. Vy från norr med Gettryggen till vänster i bakgrunden. Foto: Peter Carlsson, 2010-05-27, klockan 23:37.

2010-05-24 Rundvalen / S /

Syfte: Inventering.

Deltagare: PCN, SJN.

Tid: Uppgift saknas.

Resultat: Ny lek, 4 hanar.

Positioner: 1315707, 7019465. 674 m.ö.h. Spelplatsen, punkt "Rundvalen" i figur 31.

Övriga obsar: Jorduggla uppe på fjället (ej spel), lavskrika nära parkeringen, sjungande talgoxe vid Sevedholm, talltita med speciell sång mellan Sevedholm och parkeringen (finns inspelad).

Väder: Mestadels mullet, men stråk av blå himmel. Någon lätt snöby under tidiga kvällen. Svag V vind, lä i skyddade partier. Nära noll grader.

Inventering av Rundvalens S och SV sluttning, en rutt, se figur 31. En ny lek med fyra spelande fåglar återfanns i ett litet öppnare stråk i fjällbjörskogen på 674 meter över havet. En ovanligt bevuxen spelplats (fjällbjörskog), se Figur 32, men något lik Gräslidenleken. Leken hördes på knappt 250 meters avstånd, och aktiviteten var hög vid besöket 22:45. Gott om lämpliga miljöer för dubbelbeckasinlekar på resten av fjället, men inga ytterligare obsar. Planerad rutt kortades av något, hela ytan inte täckt. Mycket snö ($>2/3$) på höjden (en stor del av marken vi färdades på under återfärden var snötäckt).

Figur 31 - Faktisk inventeringsrutt (GPS-spår) mot bakgrund av vegetationskarta överlagrad på flygfoto (Google Earth). Nya spelplatsen utmärkt med punkt "Rundvalen". Notera att spelplatsen ligger i fjällbjörskog. Svarta linjer anger en uppskattning av avlyssnat område, notera oinventerat område mitt i västra delen av slingan.

Figur 32 - Sofia placerad i spelplatsen Rundvalens centrum efter stötning. Spelplatsen ligger i kanten av ett öppet stråk i fjällbjörskogen. Blåhammarmyren i bakgrunden. Foto: Peter Carlsson 2010-05-24.

2010-05-25 Laptentjahke

Syfte: Nätfångst.

Deltagare: PCN, SJN.

Tid: Uppgift saknas.

Resultat: 13 nymärkta plus 2 kontroller.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Uppgift saknas.

Väder: Mest mulet, stråk av klar himmel, svag men isande kall NV vind med perioder av stilla samt byar med måttlig vind. Enstaka plusgrader.

Anlände till spelplatsen vid 22:45, fyra nät uppe från 23:25 till 02:00. Fångade femton fåglar i tre omgångar. Hela tretton nymärkningar. En kontroll från samma plats 2009, och en kontroll från Stråtön i torsdags.

2010-05-26 Gettryggen

Syfte: Inventering.

Deltagare: PCN, SJN.

Tid: 23:00-23:30.

Resultat: 15 spelande plus 1 spelande.

Positioner: 1325583, 7011777. 920 m.ö.h. Ensam spelande hane.

Övriga obsar: Uppgift saknas.

Väder: Helt mulet, tidvis tät dimma och/eller duggregn. Enstaka plusgrader och vindstilla.

Besök vid leken på Gettryggens sydsida, se Figur 33 och 34. Berget till stora delar snötäckt (>4/5, gott skidföre...). Även spelplatsen var snötäckt, men beckasinerna spelade intensivt på ett antal större barmarksfläckar (se foto nedan). Enstaka beckasiner spelade några strofer stående fritt på snön! Flera beckasiner spelade på barmarksfläckar cirka 200-300 meter öster om huvudsakliga spelplatsen, möjligen ett uttryck för platsbrist. En stötning gjordes men på den utsträckta leken gav detta ingen ny information – stötta beckasiner hinner landa på en annan del av spelplatsen vilket försvårar tolkningen.

En ensam hane spelade några strofer på en plats cirka 1,7 kilometer öster om leken, bara en kilometer från Storulvåns fjällstation på cirka 920 meter över havet, när vi var på väg ut till spelplatsen. Inget spel hördes på vägen tillbaka. Inventering av Gettryggen valdes framför ringmärkning på Stråten eftersom Sofia skulle iväg med morgontåget.

Figur 33 - Kollagevy över spelplatsen i riktning mot Ulvåjärn. Leken försiggick framför allt på första barmarkssträngen (pilen), bortom det närmaste stora snöfältet. Foto: Peter Carlsson, 2010-05-26.

Figur 34 - Spelplatsen på Getryggens sydvästra sluttning sedd från leden mellan Storulvån och Ulvåttjärn i mitten av juli. I verkligheten syns tydligare att spelplatsen ligger precis vid ett av sluttningens få silvriga videsnår. Foto: Peter Carlsson, 2010-07-15.

2010-05-27 Stråten

Syfte: Nätfångst.

Tid: Uppgift saknas.

Deltagare: PCN.

Resultat: 7 märkta plus 1 kontroll (med logger!).

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Uppgift saknas.

Väder: Uppgift saknas.

I och med att den nya spelplatsen ligger mindre än två kilometer från Stråtöleken är sannolikheten stor att beckasiner rör sig däremellan, och möjligheten att hitta ytterligare light loggers bedömdes därför som goda. I brist på assistenter gick Peter själv upp för en mindre nätfångstinsats. Fyra nät spändes i rak linje längs avsatsen där spelplatsen ligger. En del dubbelbeckasiner spelar på tuvorna i avsatsens överkant, men många spelar också på den släta ytan som övergår i en sluttning.

Samtliga dubbelbeckasiner tar sin tillflykt nedåt vid störning, och det rekommenderas därför att man nästa gång sätter upp näten litet längre ned, möjligen i en båge/vinkel.

2010-06-10 – 2010-06-11 Tjallingen / 1 km OSO /

Syfte: Inventering.

Deltagare: JRL.

Tid: cirka 23.45-00.40.

Resultat: minst 10 spelande.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Bland andra två jordugglor.

Väder: Bra förhållanden; nästan klart och svag vind.

2010-06-11 – 2010-06-12 Enkälen / SV /

Syfte: Inventering.

Deltagare: JRL.

Tid: cirka 23.55-00.45.

Resultat: Minst 6 spelande.

Positioner: Uppgift saknas.

Övriga obsar: Uppgift saknas.

Väder: Ihållande regn och måttlig vind.

Ganska svårt att höra och spelet tycktes ganska utspritt och sporadiskt. Minst sex spelande, troligen fler.

Diskussion och sammanfattning

Två nya spelplatser och hela tre återfunna ljusloggrar utgjorde höjdpunkterna i årets dubbelbeckasinprojekt. Totalt ringmärktes 34 dubbelbeckasiner under fyra kvällars nätfångst, och hälften av de kända spelplatserna kunde inventeras.

Aktiviteterna inleddes redan kvällen 20 maj, och stora delar av kalfjället var då fortfarande snötäckt, figur 35 och 36. På grund av personalbrist skedde ingen märkning med radiosändare för senare pejling i årets projekt.

Figur 35 - Tre förväntansfulla beckasinforskare pulsar fram mot spelplatserna i Handölsdalen den 21 maj 2010. Foto: Raymond Klaassen.

Figur 36 - Spelplatsen på Getryggen var insvept i tät dimma, men Sofia Jonsson kunde räkna in femton spelande hanar strax före midnatt 26 maj 2010. Foto: Peter Carlsson.

Mycket lyckat försök med ljusloggrar

Våren 2009 försågs tio dubbelbeckasiner på Stråtöleken med så kallade light-loggers eller geolocation tags i samarbete med forskare från Lunds Universitet. Loggern är en liten elektronisk krets med en ljusmätare, en klocka och ett minne som noterar (loggar) tidpunkten för solens upp- och nedgång. Eftersom dessa tider varierar över jordens yta så kan man räkna ut var loggern har varit. Loggern kan inte kommunicera via radio eller satellit, så första utmaningen är att återfå kretsen, i praktiken genom att fånga samma fågel en gång till ett år senare.

I mitten av maj i år återvände därför ett förväntansfullt forskarlag från Lund och begav sig ut på fjället med nät och käppar. Faktum var att den allra första beckasin som fastnade i nätet bar på en ljuslogger och under natten fångades ytterligare en fågel med logger, figur 37 och 38. Ingen vågade dock ropa hej än, för nu väntade nästa utmaning. Skulle loggern vara hel, och skulle den innehålla användbara data?

Väl hemma vid fågelstationen frampå morgontimmarna stod det dock klart att försöket lyckats fullt ut, och att vi nu hade unika uppgifter om en detaljerad flyttningsväg tur och retur mellan Storulvån och tropiska Afrika, figur 39. Varken ringmärkning eller fältobservationer har tidigare kunnat förklara vart våra skandinaviska dubbelbeckasiner flyttar. Tyvärr kan vi ännu inte berätta om alla detaljer i denna årsrapport eftersom vi arbetar för att publicera resultaten i en ansedd vetenskaplig tidskrift, och då får de inte vara publicerade tidigare på annat håll.

Några nätter senare återfanns en tredje logger, och två till tre återfångade loggrar är vad vi kan förvänta oss utifrån tidigare års återfyndsfrekvens av ringmärkta dubbelbeckasiner (se nedan). I samband med årets nätfångst sändes ytterligare tio loggrar ut i världen och vi återkommer till Stråtön i maj 2011 för att försöka återta några av dessa. Vi förväntar oss då att antingen bekräfta årets tre flyttningsrutter, eller att få information om ytterligare flyttningsvägar.

Figur 37 - En av tio dubbelbeckasiner som försågs med en ljuslogger i år, här på fågelns vänstra ben. Den vanliga stålringen sitter på fågelns högra tars. Foto: Raymond Klaassen.

Figur 38 - Åke Lindström fick äran att plocka loss den första fågeln med ljuslogger ur nätet vid Stråtön. Foto: Peter Carlsson.

Figur 39 - Thomas Alerstam och Raymond Klaassen vid fågelstationens köksbord klockan 03:43. Första ljusloggern är uppkopplad mot datorn och innehållet analyseras. Foto: Åke Lindström.

Två nya spelplatser

Endast en inventerare utöver undertecknad deltog påföljande vecka i inventering av kända spelplatser och lämpliga områden som kan hysa nya lekar, och ambitionsnivån fick därför anpassas nedåt. Trots detta lyckades vi hitta två nya spelplatser, en mindre nära Rundvalen och en större nära Stråten i norra Handölsdalen.

Stråtenleken var väntad efter de senaste årens radiopejling av beckasiner som märkts vid Stråtön. Både fåglar med sändare och tappade sändare har hittats i området 2-3 kilometer norr om spelplatsen vid Stråtön, och området har en hel del lämplig biotop för spelplatser. Den nya leken hittades bara 1,7 kilometer från Stråtön, vilket är något närmare än de cirka 3 kilometer som annars är ett vanligt avstånd mellan spelplatser. Detta kan tolkas som att området är gynnsamt för arten. Leken hyste omkring 10 spelande hanar, vilket är något över genomsnittet. Inventeringen fortsatte längre norrut längs Stråtens västsluttning, men biotopen övergick från att vara typisk för spelplatser (öppen, tuvig, fuktig mark) till att vara mer typisk för häckning (gles fuktig fjällbjörkskog). Vi väntar oss därför knappast fler spelplatser i detta område, men framtida radiopejling av honor kan säkert ge mer information om artens boplatsval.

Rundvalens sluttningar ned mot Blåhammarmyren inventerades 2001 utan att någon spelplats dokumenterades. Detta lågfjäll har dock stora partier, om än fragmenterade, med lämplig biotop och borde kunna hysa minst en spelplats. Även denna gång kunde vi lätt missat leken som pågick i en öppen glänta i ett litet skogsparti med fjällbjörkar. Vädret var dock gynnsamt utan störande vindbrus och vi kunde därför höra spellätet på cirka 250 meters avstånd när vi passerade skogspartiet. Leken var förhållandevis liten med endast fyra hanar.

Någon ny spelplats kunde dock inte återfinnas på Åsanmyren längs Södra Rensjöns östra strand. Ett bo hittades där förra sommaren med hjälp av radiopejling, och eftersom biotopen såg mycket lämplig ut och avståndet

till närmaste kända spelplats (Högåsen) är cirka 4 kilometer bedömdes sannolikheten som stor att det skulle finnas en spelplats på Åsanmyren.

På de sedan tidigare kända spelplatserna som vi hann med att inventera räknade vi hanar i ungefär samma antal som tidigare år. Populationen tycks vara stabil, och skillnaderna mellan år reflekterar snarare inventerarnas varierande bedömningar än verkliga populationsvariationer. Det var i allmänhet mycket snö kvar på kalfjället, och detta omöjliggjorde inventering av spelplatserna nära Storlien under inventeringsveckan i slutet av maj.

Ringmärkning och återfynd

Utöver två nätter vid Stråtön bedrevs nätfångst och ringmärkning en natt på vardera Laptentjahke och den nya Stråtenleken. Ingen nätfångst genomfördes i år på Högåsen. Under dessa fyra fångstnätter ringmärktes sammanlagt 34 nya dubbelbeckasiner. Den andra natten vid Stråtön fångades endast en individ som inte var märkt sedan tidigare, vilket tyder på att vi lyckades fånga samtliga beckasiner på spelplatsen redan den första kvällen.

Sammanlagt fick vi sju kontroller från tidigare år, varav tre med ljuslogger. Sex av de sju var märkta 2009, vilket ger en återfångstfrekvens om 25%, Tabell 15. Den sjunde kontrollen var en av logger-fåglarna som märktes vid Stråtön redan 2007, försågs med logger vid Stråtön 2009 och sedan återlämnade loggern på samma plats 2010. Denna dubbelbeckasin var i år inne på, åtminstone, sitt femte kalenderår. En kontroll gjordes på Laptentjahke av en fågel som märktes vid Stråtön några nätter tidigare, vilket ytterligare bekräftar den rörlighet mellan närliggande spelplatser som vi dokumenterade förra året.

Handölsdalen				Högåsen		
Märkår	Antal	Antal kontroller märkår +1	Andel (%)	Antal	Antal kontroller märkår +1	Andel (%)
2001	7			7		
2002						
2003						
2004				3	0	0
2005	13			7		
2006						
2007	7	1	14	9	2	22
2008	7	1	14	6	1	17
2009	24	6	25	20		

Tabell 15 - Antal återfynd av ringmärkta dubbelbeckasiner ett år efter märkningstillfället. Handölsdalen omfattar spelplatserna Stråtön / O I, Laptentjahke (2009-) och Stråten (kontroller 2010-). Ingen korrigering för fångstinsats har gjorts. Säsongerna 2002, 2003 och 2006 bedrevs ingen nätfångst av dubbelbeckasin i området.

Planer för sommaren 2011

Säsongen kommer att inledas i mitten av maj med nätfångst på flera spelplatser i Handölsdalen för att försöka återfå fler ljusloggrar. Nätfångsten ger också möjlighet att samla in mer biometri (mått och vikt), samt information om återfyndsfrekvens och rörlighet mellan spelplatser.

Vi vill också märka ett större antal honor med radiosändare för att kunna kartlägga var de lägger sina bon, och var de rör sig innan äggläggningen. Alla kända spelplatser ska besökas vid minst ett tillfälle och antalet spelande hanar uppskattas.

Vid god uppslutning av inventerare kan också nya områden genomsökas efter hittills okända spelplatser. Tänkbara sådana områden är lågfjällen runt Blåhammarmyren, Bunnerplatån, och flera myrar norr om Högåsen.

Tack

Raymond Klaassen, Åke Lindström och Thomas Alerstam (ljusloggerförsöket);
Sofia Jonsson och Johan Råghall (inventering).

Referenser

Litteratur

Ackér, S, Lanner, M. & van den Brink, P 2011. Dubbelbeckasin i västra Jämtland och Härjedalen 2007-2009. I: Öberg, L. & Berglund, M. (red.) 2011. Inventering av spelplatser för dubbelbeckasin *Gallinago media* i Jämtlands län 2006-2010.

Eklom, R. 2007. Åtgärdsprogram för dubbelbeckasin 2006-2009. Naturvårdsverket. Rapport 5703.

Gärdenfors, U. (red.) 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010. ArtDatabanken SLU www.artdata.slu.se.

Kålås, J.A. 2004. International single species action plan for the conservation of the great snipe *Gallinago media*. African-Eurasian migratory waterbird agreement (AEWA) Technical Series No. 5.

Ljungdahl, E. 2011. Kulturhistorisk undersökning av spelplatser för dubbelbeckasin (*Gallinago media*). I: Öberg, L. & Berglund, M. (red.) 2011. Inventering av spelplatser för dubbelbeckasin *Gallinago media* i Jämtlands län 2006-2010.

Petterson, B. 2011. Vegetationen på dubbelbeckasinens (*Gallinago media*) spelplatser. I: Öberg, L. & Berglund, M. (red.) 2011. Inventering av spelplatser för dubbelbeckasin *Gallinago media* i Jämtlands län 2006-2010.

Rafstedt T. 1984. Fjällens Vegetation. Jämtlands län. Statens Naturvårdsverk, Stockholm.

Muntliga

Petterson, Bengt. Länsstyrelsen i Jämtlands län, 831 86 Östersund.

Del 2

Sebastian Ackèr, Paul van den Brink och Magnus Lanner

Dubbelbeckasin i västra Jämtland och Härjedalen 2007-2009

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Innehållsförteckning

Inledning och syfte.....	4
Metod	5
Inventeringen	5
Vegetationstyper – bedömning och benämning.....	5
Redovisning - resultat.....	5
Resultat och diskussion 2007	7
Inventeringsområde Renfjället	7
Inventeringsområde Kodalshöjden.....	10
Inventeringsområde Nordhallsfjället / SO /	12
Inventeringsområde Flatruet	14
Inventeringsområde Ljungdalen / N / (Öjön).....	15
Inventeringsområde Skenörsfjället / O /	17
Inventeringsområde Vallarfjället	18
Inventeringsområde Mittåklappen.....	20
Inventeringsområde Sveån	21
Resultat och diskussion 2008	23
Inventeringsområde Lillvalen.....	23
Inventeringsområde Renfjället	25
Inventeringsområde Storlidfjället - Floarna.....	28
Inventeringsområde Storfjället Jorm	29
Inventeringsområde Stuur Båuna.....	32
Inventeringsområde Nordhallsfjället / SO / och Brunnsvälen	32
Inventeringsområde Kodalshöjden	37
Inventeringsområde Flatruet	40
Inventeringsområde Vallarfjället	41
Inventeringsområde Mittåklappen - Sveån.....	43
Inventeringsområde Jo-Ersbygget / S /	46
Inventeringsområde Klinken.....	48
Tångbölesflätet	49
Resultat och diskussion 2009	50
Inventeringsområde Nordhallsfjället / SO /	50
Inventeringsområde Renfjället	54
Inventeringsområde Kulflätet	56
Inventeringsområde Musvälen och Evigheten	58
Inventeringsområde Sundsvälen	60
Inventeringsområde Kodalshöjden	61
Inventeringsområde Flatruet	63
Inventeringsområde Ljungdalen / N / (Öjön).....	64
Inventeringsområde Vallarfjället	66
Inventeringsområde Mittåklappen.....	68
Inventeringsområde Skenörsfjället / O.....	70
Hamrafjällets naturreservat	71
Slutsatser.....	73
Referenser	74
Litteratur	74
Muntliga	74

Inledning och syfte

Dubbelbeckasinen (*Gallinago media*) är en av de fågelarter som tagits upp under rubriken "Missgynnad (NT)" i både den svenska (Gärdenfors 2010) och internationella rödlistan över hotade arter (Kålås 2004). Den är även upptagen i flera internationella artbevarande konventioner. Dess största utbredningsområde är beläget i Ryssland, Vitryssland och Ukraina, men betydande bestånd finns även i Polen, Baltikum, Norge och Sverige.

I Skandinavien skedde en dramatisk minskning av arten i slutet av 1800-talet, då den också försvann som häckfågel i södra Sverige. I dag är det svenska häckningsområdet avgränsat till fjällområdet från Härjedalen och norrut.

I syfte att öka kunskapen om dubbelbeckasinens häckningsplatser har en omfattande inventering av artens spelplatser utförts i Jämtlands län under perioden 2007-2010 enligt föreslagna åtgärder i "Åtgärdsprogram för dubbelbeckasin 2006-2009" (Ekblom 2007).

På uppdrag av Länsstyrelsen i Jämtlands län har dubbelbeckasinspel inventerats i västra Jämtlandsfjällen och Härjedalsfjällen under perioden 2007-2010, efter den metod som utarbetats av Ekblom (2007). Resultaten har sammanställts i två separata rapporter; en rapport för området kring Ånnsjön (Carlsson och Råghall 2011) samt denna rapport som omfattar övriga delar av länet.

lakttagelser från tidigare inventeringar av dubbelbeckasinens spelplatser i Jämtlands län (Ekblom 2007) pekar på att de delar av myrar där dubbelbeckasinen spelar avviker från övriga delar av myrarna. Avvikelsen består i att spelplatserna uppvisar en högre frekvens av tuvor och har en växtlighet som tyder på en högre grad av kulturpåverkan än omgivande myrpartier.

För att ta reda på om dessa avvikelser i fråga om tuviglighet och förändrad växtlighet på dubbelbeckasinens spelplatser kan sättas i samband med renskötsel och samisk aktivitet, har det också genomförts en kulturhistorisk undersökning av vissa utvalda spelplatser för dubbelbeckasin (Ljungdahl 2011) med undersyfte att diskutera eventuella samband mellan spelplatserna och annan kulturpåverkan, i första hand genom slåtter eller skogsbete. På samma spelplatser har det också gjorts en undersökning av vegetationen, huvudsakligen med avseende på kärlväxtarter (Pettersson 2011).

Metod

Inventeringen

Inventering av dubbelbeckasin i västra Jämtland och Härjedalen har utförts under perioden 2007-2009 efter den metod som utarbetats av Eklom (2007). Som regel har inventeringen påbörjats mellan klockan 22:00 och 23:00 och har avslutats mellan klockan 02:00 och 03:00. Inventerarna har gått genom landskapet på cirka 200-300 meters avstånd från varandra. De har stått i muntlig förbindelse med varandra och inventeringsstråken har anpassats efter terräng och väderlek.

Vegetationstyper – bedömning och benämning

Namngivningen av vegetationstyper följer vegetationskartans klassificering (Rafstedt 1984). Den bedömning som gjorts av områdena i fält har sedan jämförts med vegetationskartans uppgifter för respektive spelplats.

Bedömningen har gjorts under de tre år (2007-2009) som inventeringar gjorts. Därmed har vissa revideringar gjorts jämfört med tidigare år. Generellt har antalet lämpliga biotoper minskats ned. Detta har inte att göra med att antalet lämpliga lokaler minskat i verkligheten utan är ett resultat av att det vuxit fram en mer detaljerad kunskap om varje område. Med andra ord har redovisningen blivit allt mer detaljerad och mindre generell.

Redovisning - resultat

Resultaten från inventeringarna redovisas i den ordning som områdena inventerades. För vart och ett av områdena finns en sammanfattande beskrivning, foton över spelplatserna (saknas dock för några lokaler), samt inventeringsdata. Många gånger har ljuset varit problematiskt, varför kvalitén på fotografierna ibland är mindre god.

För flertalet områden redovisas inventeringsresultat och bedömning av lämpliga biotoper för dubbelbeckasin även i form av kartor.

Inventeringsresultaten redovisas områdesvis år för år, huvudsakligen i den ordning de har inventerats.

Rapporterna

De tre delrapporterna för 2007, 2008 och 2009 har sammanställts av Lisa Öberg, Länsstyrelsen, som också i viss mån redigerat texten.

Figur 1 - Karta över inventerade spelplatslokaler för dubbelbeckasin 2007, 2008 och 2009.

Resultat och diskussion 2007

Totalt inventerades nio områden och 14 spellokaler besöktes inom ett cirka 56 km² stort område varav 18,7 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel. Inventeringarna genomfördes mellan 2007-06-01 och 2007-06-16 av Sebastian Ackèr, Sebastian Agerberg, Paul van den Brink, Tim van den Brink och Magnus Lanner. Sebastian Ackèr, Paul van den Brink och Magnus Lanner har deltagit vid samtliga inventeringar, med undantag för delar av området kring Kodalshöjden, där endast Sebastian Ackèr och Magnus Lanner deltog.

Inventeringsområde Renfjället

Inventeringen av Renfjället utfördes 1-2 juni (klockan 23:00-04:20) samt 2-3 juni (klockan 23:00-01:30) 2007 av Sebastian Ackèr, Sebastian Agerberg, Paul van den Brink och Magnus Lanner. Totalt inventerades 6,5 km² varav max 1,5 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, se figur 2 och 3. Väderförhållanden: Klart, svag ostlig vind, cirka 4 °C respektive klart, vindstilla, cirka 12 °C. Två spel, Vita Renen / NV / och Bäckmyrarna, se figur 4 och 5, plus ett satellitspel Lill-Öringtjärnen / S /, figur 6, påträffades; 8, 7 respektive 1 hanar hördes – 10, 7 respektive 1 stöttes.

1-2 juni gjordes inventeringen huvudsakligen i området nordväst om Renfjället. Antalet lämpliga biotoper för dubbelbeckasin bedöms utifrån inventeringen vara flest i området kring Siktjärnen och Renfjällets västsluttning söder om leden. Söderut från Siktjärnen domineras till en början av blandkärr med ett stort inslag av mosse. Lämpliga biotoper finns direkt i anslutning till Siktjärnen samt Lill-Öringtjärnen. I övrigt är antalet lämpliga biotoper få söderut.

Sydsluttningen mot Hensjön domineras av skog där öppna biotoper är få men förekommer som insprängda gläntor. Landskapet är här kuperat varvid det är svårt att få en totalöverblick över eventuella lämpliga biotoper. Två dubbelbeckasiner påträffades cirka 1,3 kilometer sydsydväst om Lill-Öringtjärnen (1360235/7030017), men inget spel kunde konstateras. Inget "riktigt" spel kunde heller konstateras i resten av området och endast en ensam spelande hanne påträffades utanför det markerade områden i Renfjällets västsluttning cirka 500 meter sydsydväst om Lill-Öringtjärnen.

Första delen av inventeringen gjordes i ganska blåsig väder varvid inventeringen gjordes med en bredd på cirka 100 meter mellan de olika inventerarna. Trots detta kan spel ha missats mellan inventeringslinjerna. Linjerna gjordes tätare i området kring Siktjärnen - Lill-Öringtjärnen.

Det andra området kring Renfjället från liften i väster och österut bedöms ha flest lämpliga lokaler utmed norra kanten av området som det avgränsas på kartan, i liftgatan samt väster om Tomasmyrarna. Centralt ligger ett område med stort inslag av fjällbjörk och med mindre gläntor. Längre ned i östsluttningen kommer även gran in.

Området kring den funna spelplatsen strax norr om skoterleden och öster om Renfjällsstugan håller också flera intressanta lokaler. De två lokalerna som fanns

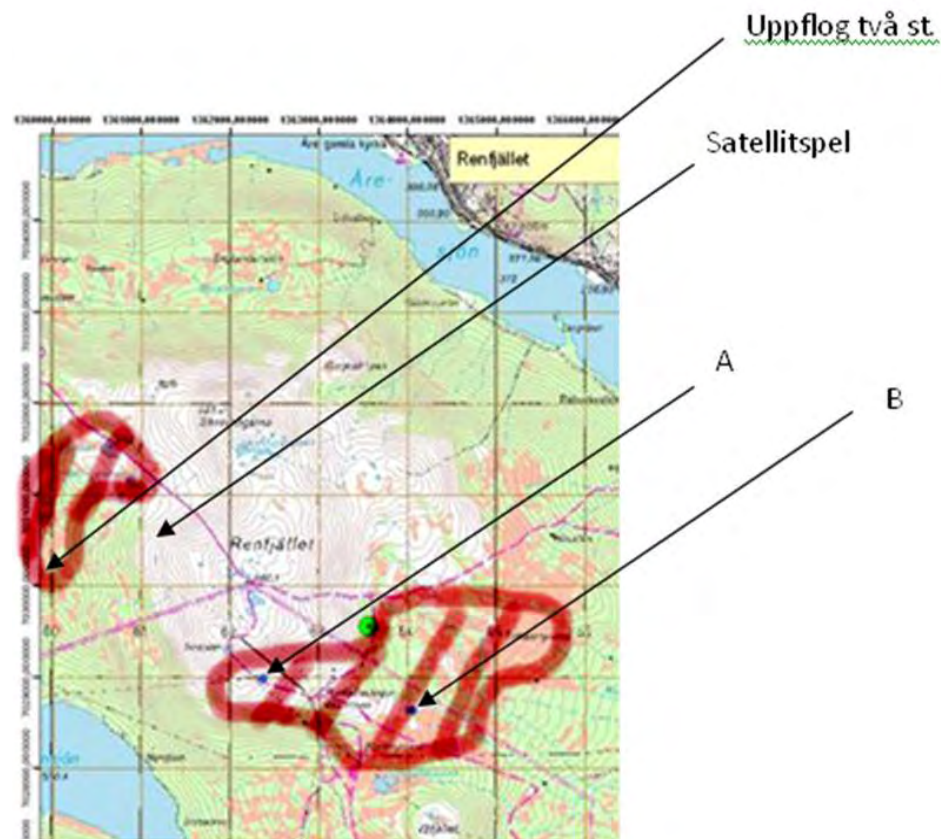
angivna på kartan och redan kända återfanns. Eventuellt fanns också ett spel strax söder om liftgatan i videsnåren i fjällbjörkskogen. Två av inventerarna tyckte sig höra spel här. Vid en genomgång av området hördes inget mer.

Vid stötningen i den andra spelplatsen öster om Renfjällstugan, Bäckmyrarna, B i figur 2, kan några individer ha missats då lokalen visade sig vara något bredare än väntat. Ett par spelande hannar hamnade utanför drevet varvid de egentliga antalet kan vara något större.

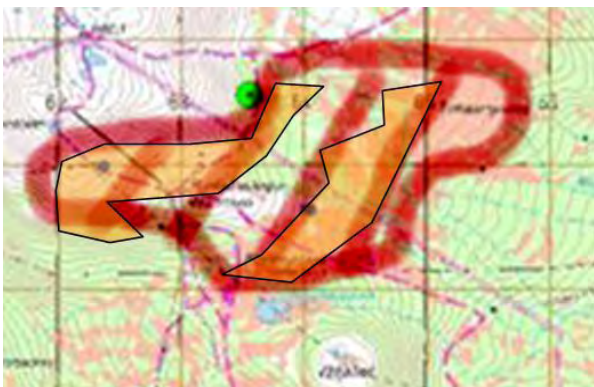
Återbesök Renfjället

Återbesök på Renfjället gjordes 11 juni 2007 av Bengt-Göran Carlsson.

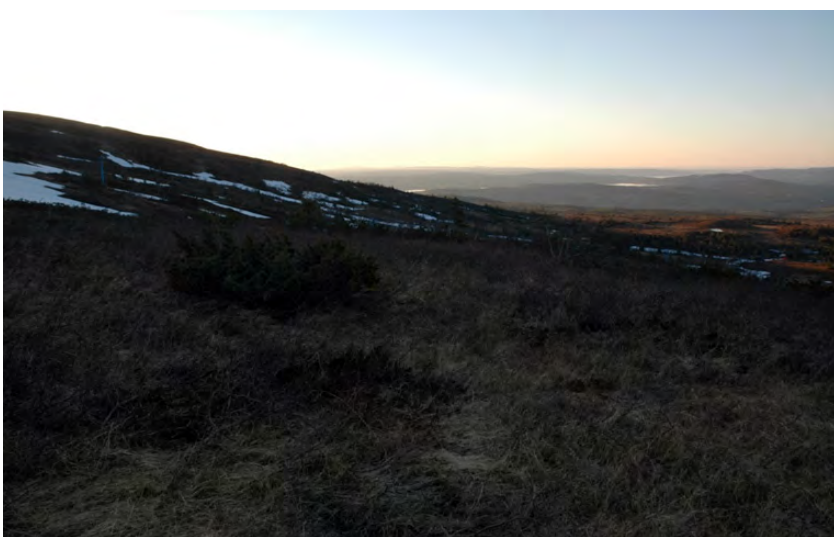
Väderförhållanden: klart, svag vind, 9,8 °C. Två spel, Vita Renen / NV / (A i fig. 2) och Bäckmyrarna (B i fig. 2), var aktiva: 5 respektive 4 hanar observerades, 7 respektive 4 stöttes.

Figur 2 - Renfjället. Karta över de områden som inventerades kring Renfjället. Riktiga spel kunde endast konstateras på de redan tidigare kända spelen (blå markering) i det östra delområdet, vid pilarna A och B, spelplatserna Vita Renen / NV / (A) och Bäckmyrarna (B), se figur 4 och 5. Ett satellitspel, figur 6, påträffades mellan inventeringsområdena.

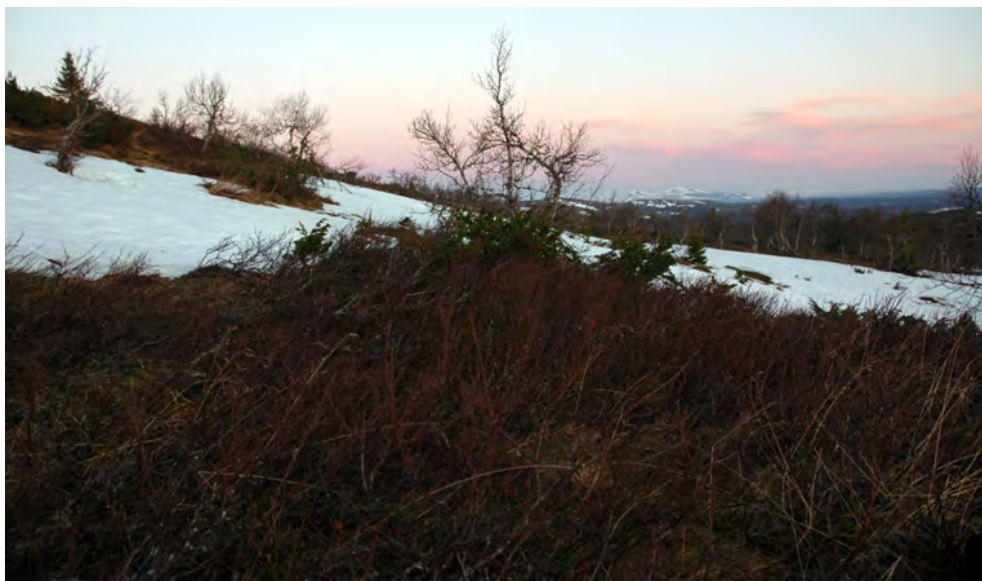
Figur 3 - Renfjället. Områden som bedöms vara rika på lämpliga biotoper i Renfjällets östra delområde är här markerade med orange raster.

Figur 4 - Renfjället. Spelplatsen Vita Renen / NV I, belägen i anslutning till slalombacken och skoterleden på själva Renfjället, A i figur 2. Foto mot öster. Foto: Paul van den Brink, 2007-06-02.

Figur 5 - Renfjället. Spelplatsen Bäckmyrarna, öster om Renfjället och Renfjällsstugan, B i figur 2, är betydligt öppnare än spelplatsen på Renfjället. Fotot är taget mot öster och spelplatsen är markerad med en röd cirkel. Foto: Paul van den Brink, 2007-06-03.

*Figur 6 - Renfjället. Platsen för satellitspelet, Lill-Öringtjärnen / S / med en ensam hanne.
Foto från nordost mot sydväst. Spelet skedde helt dolt inne i buskvegetationen.
Foto: Paul van den Brink, 2007-06-02.*

Inventeringsområde Kodalshöjden

Inventeringen av Kodalshöjden utfördes 3-4 juni, klockan 02:30-04:00, 4-5 juni, klockan 23:15-04:56, samt 5-6 juni, klockan 23:00-01:30, 2007, av Sebastian Ackèr, Sebastian Agerberg, Paul van den Brink och Magnus Lanner. Samtliga deltog vid första och andra inventeringstillfället, två, Sebastian Ackèr och Magnus Lanner vid det sista. Väderförhållanden: Klart vid alla tre tillfällena, vindstilla-svag sydostlig vind, 10-15 °C vid starttillfället, -7 °C vid inventeringens slut. Totalt inventerades 13 km² varav cirka 5 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, figur 7. Två spel, Skilstugufjället / SV / och Dörrshöjden / V /, A och B i figur 7, figur 8, påträffades; 8 respektive 7 hanar observerades, 12 respektive 9 stöttes.

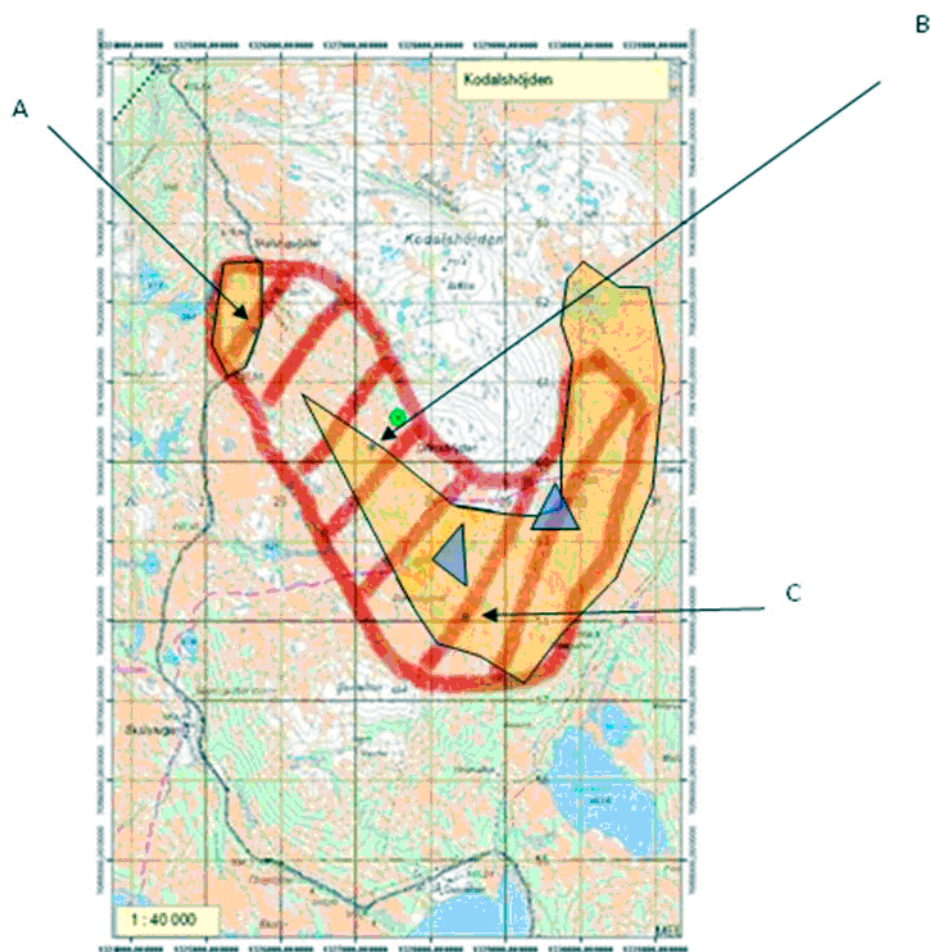
Inventeringen av området kring Kodalshöjden delades upp i tre olika inventeringstillfällen. Vid ett första tillfälle inventerade området väster om Skilstuguvägen. Vid ett andra tillfälle undersöktes området från Skilstuguvägen fram till en linje mitt emellan 1328 och 1329 i längdgrader (RT 90), samt vid ett tredje tillfälle området öster härom. Spelplatser konstaterades på de två kända lokalerna i västra halvan av området. Vid markeringen för spelplatsen längst österut, Dörrshögarna / SO /, C i figur 7, återfanns inget spel och inga dubbelbeckasiner sågs heller vid platsen. Den östra spelplatsen besöktes för säkerhetsskull ytterligare vid ett tillfälle i samband med att områdets östra delar inventerades. Området bedöms vara väl genomgånget sånär som på ett par mindre ytor cirka 1200 till 1400 meter rakt söder om samt 1200 meter sydväst om Dörrshöjden.

Områdena väster om vägen är av ungefär samma beskaffenhet som själva spelplatsen på samma sida, och har karaktären av öppna, gräshedsliknande kärr. Enstaka enbuskar och någon enstaka fjällbjörk utgör den vegetation som sticker upp mest. Spelplatsen ligger cirka 50 meter ifrån landsvägen.

Den andra spelplatsen, som är belägen i sydvästsluttningen mot Dörrshöjden, är relativt torr. Vide en och enstaka björk utgör buskskikt. Spelplatsen mätte vid tillfället cirka 25 x 25 meter. Sju spelande och nio stötta dubbelbeckasiner kunde räknas.

Återbesök på spelplatserna Dörrshögarna / SO / , Dörrshöjden / V / och Skaltugufjället / SV /

Återbesök gjordes 12 juni 2007 av Bengt-Göran Carlsson. Väderförhållanden: Mulet, regn och dimma, svag-måttlig nordvästlig vind, 6,4 °C. Tre spel, Skaltugufjället / SV / , Dörrshögarna / SO / samt Dörrshöjden / V / , A, B respektive C i figur 7, var aktiva: 4, 8-10 respektive 4 hanar observerades, 3, 8 respektive 4 hanar stöttes.

Figur 7 - Kodalshöjden. Karta över inventeringsområdet vid Kodalshöjden. Spel påträffades vid Skaltugufjället / SV / (A), figur 8, och vid Dörrshöjden / SV / (B), dock inte vid Dörrshögarna / SO / (C). Orangemarkerade områden visar var flest lämpliga biotoper för dubbelbeckasin bedöms finnas. Blått raster markerar ytor som inte gått igenom.

*Figur 8 - Kodalshöjden. Spelplatsen Skaltugufjället / SV I, A i figur 7. Foto mot sydost.
Foto: Paul van den Brink, 2007-06-03.*

Inventeringsområde Nordhallsfjället / SO /

Inventeringen öster om Nordhallsfjället utfördes 5-6 juni (klockan 23:15-04:20) samt 9-10 juni (klockan 23:10-02:00) 2007 av Sebastian Ackèr, Sebastian Agerberg, Paul van den Brink och Magnus Lanner. Vid första inventeringstillfället deltog samtliga fyra inventerare, vid det andra tillfället tre stycken. Totalt inventerades cirka 8,5 km² varav cirka 3,5 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, figur 9. Väderförhållanden: cirka 13 °C respektive 8 °C vid start respektive slut 5-6 juni samt 13 respektive 6 °C natten 9-10 juni. Klart och vindstilla 5-6 juni, svag sydlig vind 9-10 juni. Tre spel, Prinzmyren, Prinzmyren / S / och Hällbäcken, A-C i figur 9, plus ett satellitspel, Brunnsvälen / 1,5 km V /, påträffades; 7-8, 3, 6 respektive 1 hane observerades, 8, 4, 12-13 respektive 0 stöttes.

De nordvästra delarna av området domineras av myrmark med få lämpliga biotoper. Myrmarken kan klassas som en blandmyr men med ett mycket stort inslag av mosse. Fram till Husån finns några mindre områden som är lämpliga framför allt utmed Svartbäcken och biflöden till Husån. Från Husån och vidare mot sydost fram till i jämnhöjd med Englandsvallen finns många lämpliga biotoper för dubbelbeckasin. Detta gäller nordsluttningen. Platån kring Sönkfloarna är däremot för sank och domineras av vått kärr.

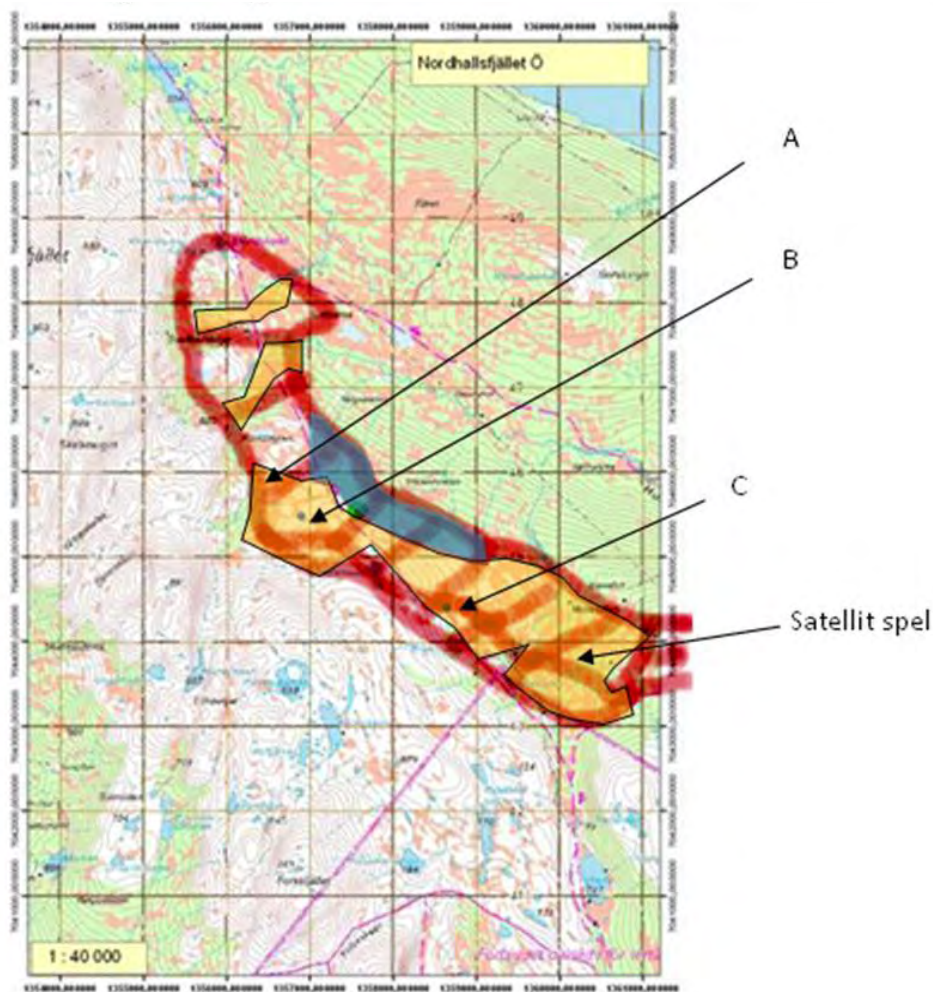
Området österut från spelplatsen Hällbäcken, C i figur 9, är rikt på lämpliga biotoper. Detta gäller hela området både norrut från leden och österut över Husåbäcken. Öster om Husåbäcken, ca 1,5 kilometer väster om Brunnsvälen, påträffades ett satellitspel.

Inventeringen kunde genomföras under bra förhållanden med klart väder och så gott som vindstilla. Genom osäkerhet i kartmaterialet (se figur 9) kom inte området kring Brunnsvälen (områdets sydöstra spets) att inventeras 2007.

Återbesök Nordhallsfjället / SO /

Återbesök på Nordhallsfjället gjordes 12-13 juni 2007 av Bengt-Göran Carlsson. Väderförhållanden: Först uppehåll, sedan byar av snö eller regn, 3,4 °C. Två spel, Prinzmyren och Prinzmyren / S /, var aktiva; 6 (7) respektive 4 hanar observerades, 5 respektive 4 hanar stöttes.

Återbesök på Nordhallsfjället och Brunnsvalen gjordes 13-14 juni 2007 av Bengt-Göran Carlsson. Väderförhållanden: Först klart, senare mulet, nästan vindstilla, 0,2 till 1,2 oC. Två spel, Hällbäcken och Brunnsvalen / S /, var aktiva, 6 respektive 8-10 hanar observerades, 6 respektive 9 stöttes.

Figur 9 - Nordhallsfjället / SO /. Områden som bedöms vara rika på lämpliga biotoper för dubbelbeckasin här markerade med orange raster. Pilarna märkta A-C markerar de funna spelplatserna Prinzmyren, Prinzmyren / S / respektive Hällbäcken. Bild på spelplatsen Prinzmyren (A finns i figur 10. Satellitspelet påträffades på spelplatsen Brunnsvalen / S /. Blått raster markerar den del av området som utelämnats vid inventeringen 2007. Inventeringen gjordes inte heller i området i sydost som ligger utanför kartbilden.

Figur 10 - Nordhallsfjället / SO /. Spelplatsen Prinzmyren, A i figur 9. Foto mot norr med spelplatsen centralt i bilden markerad med röd cirkel. Foto: Paul van den Brink, 2007-06-06.

Inventeringsområde Flatruet

Inventeringen av Flatruet utfördes 10-11 juni 2007, klockan 23:30-03:30, av Sebastian Ackèr, Paul van den Brink och Magnus Lanner. Räkningen vid spelplatsen gjordes 11 juni efter klockan 03:00. Väderförhållanden: klart, svag västlig vind, cirka 10 °C vid start, 7 °C vid slut. Totalt inventerades 6,5 km² varav cirka 3 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel. Ett spel, Rutjärnbäcken / S /, se figur 11, påträffades: 4-6 hanar observerades, 10-11 stöttes. Spelplatsen är troligen den samma som den tidigare kända.

Inventeringsområdet sträcker sig på båda sidor om Flatruetvägen. Väster om vägen är landskapet utan större variation i vegetation eller höjd. Vegetationen växlar huvudsakligen mellan torra kärr och ris. Spellokalen ligger relativt torrt. Antalet lämpliga lokaler är något fler ned mot Rutjärnbäcken. I de delar av området som ligger norr om Rutjärnbäcken bedöms Lillvåleås östsluttning hysa flest lämpliga lokaler. I området öster om vägen finns flest lämpliga lokaler i de sluttningssmyrorna som finns i norr. Området i söder domineras av helt öppna myrmarker. I myrmarken är en del att betrakta som mosse och området hyser här endast enstaka större bestånd av vide.

Förhållandena vid inventeringstillfället var goda om än i blåsigaste laget för att vara optimalt.

Biotopen utgörs av tuvor och sänkor. Tuvorna domineras av blåbär (*Vaccinium myrtillus*), vide, en (*Juniperus communis*) och dvärgbjörk med inslag av stagg (*Nardus stricta*) och tuvtåtel (*Deschampsia cespitosa*). Sänkorna har kärrbetonad vegetation och här återfinns bland annat tuvsäv (*Trichophorum cespitosum*), fjällruta (*Thalictrum alpinum*), ängsull (*Eriophorum angustifolium*) och olika starrarter (*Carex* sp.). Denna typ av vegetation är mycket vanlig i området direkt

väster om Flatruetvägen men spelplatsen skiljer sig något från övriga lokaler som inventerades under samma period, genom att vara torrare och som snarare skulle falla ut som frisk rished än som kärr, även om själva spelplatsen är något sankare än omgivningarna.

Återbesök Flatruet

Återbesök på Flatruet gjordes 19 juni 2007 av samma inventerare som ovan.

Väderförhållanden: klart, svag-måttlig vind, cirka 1 °C. Ett spel, Rutjärnbäcken / S /, var aktivt; 12-15 hanar observerades, 16 stöttes.

Figur 11 - Flatruet. Spelplatsen Rutjärnbäcken / S /. Foto mot sydväst.

Foto: Paul van den Brink, 2007-06-11.

Inventeringsområde Ljungdalen / N / (Öjön)

Inventeringen av Öjön utfördes 11-12 juni 2007, klockan 23:30-03:18, av Sebastian Ackèr, Paul van den Brink och Magnus Lanner. Väderförhållanden: Mulet, något duggregn, svag nordvästlig vind, 12-8 °C. Totalt inventerades 4,5 km² varav mindre än 1 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, se figur 12. Ett spel, Gröndörssmyren, se figur 13, påträffades: 10-13 hanar observerades, 13 stöttes.

Området direkt nordost och norr om Öjön, den så kallade Gröndörssmyren, är tämligen öppet och bedöms i liten utsträckning hysa lämpliga lokaler för dubbelbeckasin. Vitmossor (*Sphagnum* spp.) och hjortron (*Rubus chamaemorus*) tillhör den vanligaste vegetationen i mossepartierna medan starr, tuvsäv och tuvull (*Eriophorum vaginatum*) är vanliga i kärrpartierna. I torrare lägen kommer dvärgbjörk och andra ris in såsom nordkråkbär (*Empetrum nigrum* ssp. *hermaphroditum*) och ljung (*Calluna vulgaris*). Myrflaket är förmodligen alldeles för öppet och kärrområden med buskpartier är ovanliga. I de östra delarna intill sjön (Öjön) dominerar mossevegetation. Mossen övergår sedan i kärrvegetation med inslag av ristuvor mot väster. En bård av vide finns i sluttningen upp mot Stötliden och höjden sydväst om Stötliden innan ett mer eller mindre sammanhängande parti med fjällbjörkskog tar vid. Vegetationen i området indikerar som helhet att marken är relativt näringsfattig. Inslagen av örtrikare miljöer är få. Ett litet område med fjällsippa (*Dryas octopetala*) återfanns i områdets västra del.

Områdets mest lämpliga biotoper för dubbelbeckasin återfinns utmed Stötlidens sluttning ner mot Gröndörssmyren i de lägen där inte fjällbjörskogen dominerar. Vidare finns det intressanta lokaler över hela den höjdryggen (vattendelaren) mellan Gröndörssmyren i söder och Skrållan i norr. Områdets nordöstra delar domineras av fjällbjörskog omväxlande med öppna myrmarker i flikar utmed sluttningen. Lämpliga biotoper finns men få större kärrområden med vide. I dalgången i mellan N och S Gröndörssstöten finns endast några få lämpliga biotoper i N Gröndörssstöten sydsluttning.

Spelplatsen ligger i sydsluttning och domineras av vide och dvärgbjörk. Platsen är öppen mot väster, söder och öster medan dungar av fjällbjörk tar vid i norr. Spelet skedde delvis öppet av vissa individer medan flertalet spelade i busk och ris vegetationen. En klockning på ett par spelande hannar visade på en spelfrekvens av cirka ett spel i minuten. Vegetationen på platsen kan betecknas som ganska typisk för näringsfattigt - intermediärt kärr med blåtåtel (*Molinia caerulea*), ängsull och viden. I torrare partier återfinns bland annat dvärgbjörk, gullris (*Solidago virgaurea*) och skogsnäva (*Geranium sylvaticum*).

Inventeringsförhållandena var relativt goda och spelet kunde nerifrån höras på cirka 300 m håll trots svag väst nordvästlig vind och lite regn i luften. Spelplatsens storlek och form gjorde det svårt att stöta upp alla fåglar i ett svep varvid det finns en möjlighet till dubbelräkning av antalet stötta individer.

Figur 12 - Öjön. Det inventerade området med de områden som bedöms ha flest lämpliga biotoper för dubbelbeckasin markerade med orange raster. Den enda spelplats som hittades var den redan kända Gröndörssmyren, här märkt med A, som ligger i det mest intressanta stråket av biotoper.

Figur 13 - Öjön. Den enda påträffade spelplatsen, Gröndörssmyren, A i figur 12, är belägen i sluttningen ner mot sjön Öjön. Spelet pågick mestadels i ris och buskvegetationen vid inventeringstillfället. Spelplatsen sträckte sig mellan platsen för fotograferingen fram till skoterleden/vinterleden som skymtar centralt i bilden. Foto mot sydost.

Foto: Paul van den Brink, 2007-06-12.

Återbesök Ljungdalen / N / (Öjön)

Återbesök gjordes 19 juli 2007 av samma inventerare som ovan.

Väderförhållanden: Klart, svag-måttlig nordlig vind, cirka 1 °C. Ett spel,

Gröndörssmyren, påträffades: 9-10 hanar observerades, 10 stöttes.

Inventeringsområde Skenörsfjället / O /

Inventeringen vid Skenörsfjället utfördes 12-13 juni 2007, klockan 23:00-02:00, av Sebastian Ackèr, Paul van den Brink och Magnus Lanner. Väderförhållanden:

Mulet, mot slutet duggregn, svag-måttlig nordvästlig vind, cirka 1-4 °C.

Totalt inventerades 4 km² varav 1,5 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, figur 14. Två spel, Kariknallarna / O / och Kariknallarna / NO /, påträffades, se figur 14; 8 respektive 8-10 observerades, 8 respektive 7 stöttes.

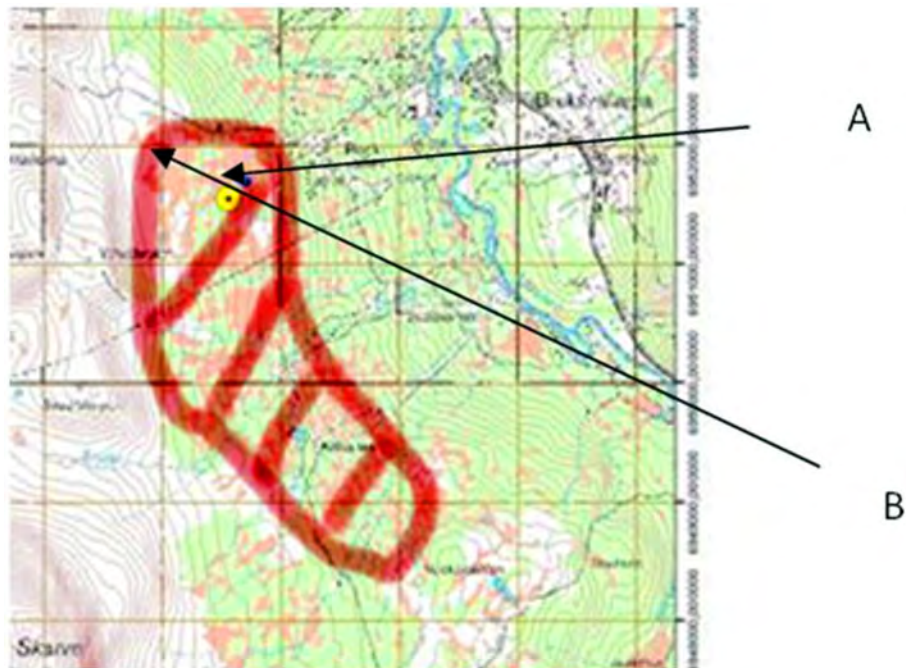
Delar av området har en något rikare flora med bland annat blodnycklar (*Dactylorhiza incarnata* ssp. *cruenta*) och gräsull (*Eriophorum latifolium*) i kärrmiljöerna. Västra delen av området det vill säga Kariknallarnas och Storskarvens ostsluttningar, är rika på lämpliga miljöer för dubbelbeckasin. I öster är området mer småkuperat och inte lika öppet. Bra miljöer finns visserligen, men då i mer eller mindre slutna miljöer, gläntor i fjällbjörkskogen.

Cirka 700 meter väster om den redan kända spelplatsen Kariknallarna / O /, påträffades ytterligare ett spel, Kariknallarna / NO /, A respektive B i figur 14. Bilder saknas från 2007 på båda dessa spellokaler, men i figur 96 (2009), visas den nyfunna spelplatsen, Kariknallarna / NO /.

En intressant företeelse var att spelet längst i öster på den sedan tidigare kända lokalen, A i figur 14, delvis skedde i fjällbjörskogen vid första besöket. Detta spel låg också något längre, cirka 100 meter västerut än vad som markerats på bakgrundskartan. Vid återbesöket ägde hela spelet rum utanför skogen.

Återbesök Skenörsfjället

Återbesök vid Skenörsfjället gjordes 17 juni 2007 2:00-2:20 av samma inventerare som ovan. Väderförhållanden: klart, vindstilla, uppgift om temperatur saknas. Två spel, Kariknallarna / O / och Kariknallarna / NO /, påträffades: 7-8 spelande och 8 stötta respektive 5-6 spelande och 8-10 stötta.

Figur 14 - Skenörsfjället / O /. Inventeringsområdet vid Skenörsfjället med de båda spelplatserna A och B, Kariknallarna / O / och Kariknallarna / NO / utmärkta med pilar. Bild på spelplatsen Kariknallarna / NO /, finns i figur 84.

Inventeringsområde Vallarfjället

Inventeringen av Vallarfjället utfördes 13-14 juni, klockan 23:00- cirka 2.30, norra delen samt 17-18 juni, klockan 23:30-01:30, södra delen, 2007, av Sebastian Ackèr, Paul van den Brink och Magnus Lanner. Väderförhållanden: svagt-ymnigt snöfall, vindstilla, cirka 4 °C 13-14 juni respektive vindstilla och klart väder, cirka 5 °C den 17-18 juni. Totalt inventerades 8 km² varav 3 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, figur 15. Ett spel, Blixtgruvan, påträffades, se figur 15: 5-6 hanar observerades, 7 stöttes.

Det inventerade området Vallarfjället utgörs av ett relativt flackt landskap med några åsar som går genom området. Lägre områden domineras av myrmark medan de mellanliggande högre belägna åsarna ofta domineras av frisk rished med högvuxen dvärgbjörk. Längs vägen mot Mittåkläppen dominerar fjällbjörskog och området är därmed mer slutet även om partier av öppnare ytor förekommer.

Området norr om breddgrad 7057 inventerades delvis under ymnigt snöfall och det är troligt att eventuella spel inte kunnat lokaliseras framför allt i de delar som ligger öster om längdgrad 1330. En trolig stötning av dubbelbeckasin gjordes dock i detta område. Snöfallet började omkring klockan 23:30 den 13 juni och fortsatte sedan fram till cirka klockan 16:00 dagen därpå. Den kända spelplatsen Blixtgruvan, väster om vägen, se figur 15 och 16, besöktes även 14 juni vid 23 tiden. Då var platsen täckt av cirka 10–15 cm snö. Inget spel pågick och endast en ensam dubbelbeckasin noterades bland videsnåren.

Området väster om vägen är rikt på lämpliga biotoper en bit ut från vägen. Öster om vägen finns flera lämpliga områden och en mycket stor del av ytan upptas av öppna kärr med videbestånd här och var. Trots att snöfallet begränsade inventeringen bedöms området längst österut det vill säga nord–nordost slutningen utmed Lillvallvålen mot Mittån vara rikt på lämpliga miljöer.

En enda spellokal påträffades, vilket var den redan kända spelplatsen Blixtgruvan, A i figur 15, figur 16. Den är belägen på en öppen blandmyr där själva spelet äger rum i ett relativt vått videkärr med 30-50 centimeter höga viden.

Figur 15 - Vallarfjället söder om Mittåkläppen hyser flera lämpliga lokaler i låglänt mark väster och öster om vägen samt i slutningen ner mot Mittån i de östligaste delarna. Områden som bedöms ha mest lämpliga lokaler har markerats med orange raster. För bild på spelplatsen Blixtgruvan, märkt A ovan, se figur 16.

Figur 16 - Vallarfjället. Spelplatsen Blixtgruvan väster om vägen till Mittåkläppen, A i figur 15. Fotot är taget mot norr, med Mittåkläppen bakgrunden. Spelplatsen är markerad med en röd cirkel. Foto: Paul van den Brink, 2007-06-15.

Återbesök Vallarfjället

Återbesök på Vallarfjället gjordes av samma inventerare som ovan, 18 juni 2007. Väderförhållanden: Mestadels klart, svag vind, cirka 7 °C. Ett spel, Blixtgruvan, var aktivt; 4-6 hanar observerades, 5-6 stöttes.

Inventeringsområde Mittåkläppen

Inventeringen av Stor- och Lill-Mittåkläppen utfördes 15-16 juni 2007, klockan 22:25-02:30, av Sebastian Ackèr, Paul van den Brink och Magnus Lanner. Väderförhållanden: klart, vindstill, 1-3 °C. Totalt inventerades 2,5 km² varav < 0,5 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel. Ett spel, Stor-Mittåkläppen, påträffades, figur 17: 10 hanar observerades, 9 stöttes.

Mittåkläppens sluttning mot söder och vidare mot öster och nordost är fattiga på videvegetation. Större bestånd med vide finns i anslutning till spelplatsen direkt sydost om Stor-Mittåkläppen samt längs med Mittån. Kärrmiljöerna är vidare i regel väl-dränerade i tydliga dräneringsstråk, vilket gör att de i regel är relativt torra och delvis övergående i gräshedsliknande biotoper. Örtrikedomen är ofta påfallande stor i området som helhet. Inga spel, förutom det som redan var känt, hittades.

Vid tillfället för inventeringen befann sig också ett par ornitologer från Västerås vid spelplatsen. De uppgav att de hade räknat till omkring tio spelande dubbelbeckasiner vid ett tidigare besök under veckan, vilket är samma antal som räknats vid inventeringen. Vid återbesöket fanns en annan fågelskådare i området som uppskattade antalet till åtta spelande dubbelbeckasiner.

Figur 17 - Stor-Mittåkläppen. Spelplatsen sydost om Stor-Mittåkläppen. Spelplatsen är relativt stor med avseende på ytan. På bilden ses även att snön som föll natten innan till stor del försvunnit. Foto mot nordväst. Foto: Paul van den Brink, 2007-06-15.

Återbesök Stor-Mittåkläppen

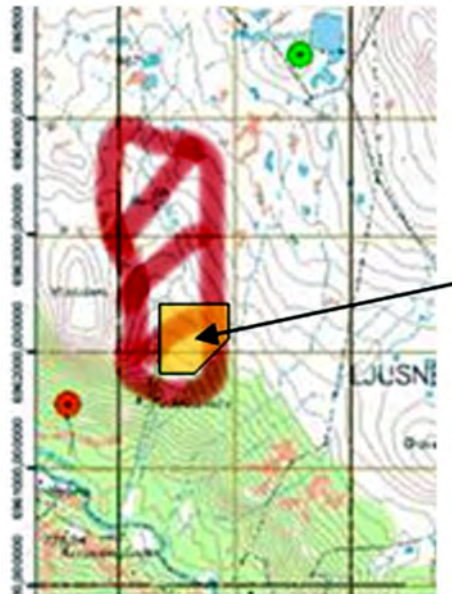
Återbesök på Stor-Mittåkläppen gjordes 18 juni 2007 1:30 av samma inventerare som ovan. Väderförhållanden: klart, svag nordlig vind, cirka 8 °C. Ett spel, Stor-Mittåkläppen, var aktivt: 8 hanar observerades, 8-10 stöttes.

Inventeringsområde Sveån

Inventeringen vid Sveån utfördes 16-17 juni 2007, klockan 23:15-01:03, av Sebastian Ackèr, Paul van den Brink och Magnus Lanner. Totalt inventerades 2,5 km² varav cirka 0,2 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasin, figur 18. Väderförhållanden: klart, svag avtagande nordvästlig vind, 10-12 °C. Ett spel, Sveån / O /, påträffades, figur 18: 10 spelande hanar observerades, 12 stöttes.

Området kring Sveån hyser få lämpliga biotoper för dubbelbeckasin. Merparten av området direkt väster om ån domineras av rished. Rished utgör även den dominerande vegetationstypen i områdets norra del. Öster om ån är det endast de södra delarna av inventeringsområdet som verkar vara lämpligt då inslaget av kärr är större där. Det var också här som en spelplats påträffades. Själva spelplatsen ligger i ett något blötare parti i ett större kärrdominerat myrområde. Kärrrets våtare partier domineras av ängsull, tuvsäv och starrarter.

Bland risen återfinns odon (*Vaccinium uliginosum*) och rosling (*Andromeda polifolia*). På tuvorna återfinns ljung och blåbär. Spelplatsen verkar vara långsträckt i nord sydlig riktning men samtidigt böjd som en banan vilket gjorde det svårare att samtidigt stöta samtliga individer.

Figur 18 - Sveån. Det inventerade området vid Sveån. Spelplatsen Sveån / O I, här märkt med pil, se även figur 19, ligger i områdets sydöstra hörn.

Figur 19 - Sveån. Spelplatsen Sveån / O I ligger i det enda större sammanhängande kärrområdet vid Sveån. Foto mot nord-nordost. Foto: Paul van den Brink, 2007-06-17.

Återbesök Sveån

Återbesök vid Sveån gjordes 18 juni 2007 av samma inventerare som ovan. Väderförhållanden: klart, svag-måttlig nordvästlig vind, cirka 5 °C. Ett spel, Sveån / O I, var aktivt: 4-5 hanar observerades, 9 stöttes.

Resultat och diskussion 2008

Totalt inventerades 12 områden och 23 spel besöktes inom ett cirka 86 km² stort område. Av dessa var 16 kända sedan tidigare medan sju nya upptäcktes. En sedan tidigare känd spelplats, Brattlidfjället / SV /, i Frostviksfjällen kunde inte återfinnas. Totalt har ungefär 86 km² inventerats varav 49,5 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel.

Inventeringen genomfördes mellan 2008-05-29 och 2008-06-18 av Sebastian Ackèr, Sebastian Agerberg, Nemo van den Brink, William Hansson, Magnus Lanner, Niklas Sundin, Erik Moe och Kim Scherrer. Sebastian Ackèr och Magnus Lanner har deltagit vid samtliga inventeringstillfällen förutom vid en del av området kring Kodalshöjden där endast Sebastian Agerberg, Erik Moe och Kim Scherrer deltog.

Inventeringsområde Lillvalen

Inventeringen vid Lillvalen utfördes 29-30 maj 2008, klockan 22:30-03:00, av Sebastian Ackèr, Nemo van den Brink och Magnus Lanner. Väderförhållanden: klart, vindstilla, cirka 10 °C. Totalt inventerades 6 km² varav max 2,5 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, figur 20. Ett spel, Lillvalen / N /, se figur 21, påträffades: 7 hanar observerades, 13 stöttes.

Inventeringsförhållandena bedöms vid tillfället ha varit mycket bra. Antalet lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel bedöms vara störst i områdets norra, södra och västra delar där den dominerande vegetationstypen är backkärr. Längre upp på Lillvalens sluttning övergår vegetationen till torr rished. Den redan kända spelplatsen i Lillvalens nordsluttning återfanns. Enstaka fjällbjörkar omger spelplatsen. Fältskiktet utgörs av halvgräs och dvärgbjörk, buskskiktet utgörs av viden. Vegetationstypen bedöms vara torrt kärr. Vissa partier i närområdet till spelplatsen övergår i backkärr vilket överensstämmer med vegetationskartan.

Fältskiktet domineras av olika halvgräs främst olika starrarter. Sju spelande och tretton stötta dubbelbeckasiner kunde räknas.

Figur 20 - Lillvalen. Karta över de områden som inventerats omkring Lillvalen. Riktigt spel kunde endast konstateras på det redan tidigare kända spelet, Lillvalen / N /, här markerad med pil, se även figur 21.

Områden som bedöms vara rika på lämpliga biotoper på Lillvalen är orangemarkerade.

Figur 21 - Lillvalen. Foto av den enda påträffade spelplatsen Lillvalen / N /, belägen i Lillvalens nordsluttning. Foto mot sydväst. Foto: Magnus Lanner, 2008-05-30.

Återbesök Lillvalen

Återbesök vid Lillvalen gjordes den 14-15 juni, 2008 av Bengt-Göran Carlsson, Väderförhållanden: mulet och dimma, svag-måttlig vind, 7,2 °C. Ett spel, Lillvalen / N /, se figur 22a-c, påträffades: 3 hanar observerades, 3 stöttes.

Figur 22 - Spelplatsen Lillvalen / N /. Bilderna tagna i riktning mot NV, VSV respektive SSO. Foto: Bengt-Göran Carlsson, 2008-06-15.

Inventeringsområde Renfjället

Inventeringen av Renfjället utfördes 30-31 maj 2008, klockan 22:30-03:00, av Sebastian Ackèr, Nemo van den Brink, Magnus Lanner och William Hansson. Väderförhållanden: halvklart-mulet, svag nordvästlig vind, cirka 12 °C. Totalt inventerades 6,5 km² varav max 3 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel. Figur 23 och 24. Två spel, Vita Renen / NV / och Bäckmyrarna, se figur 23, plus ett satellitspel, Lill-Öringtjärnen / S /, påträffades; 11, 5 respektive hane observerades, 15, 5 respektive 1 stöttes.

I det nordvästra delområdet bedöms antalet lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel utifrån inventeringen vara flest i området kring Siktjärnen och Renfjällets västsluttning söder om den gamla leden. Området från Siktjärnen söderut domineras till en början av blandmyr. Lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel finns direkt i anslutning till Siktjärnen samt Lill-Öringstjärnen. Söderut i övrigt är antalet lämpliga biotoper få. Sydsluttningen mot Hensjön domineras av mossrik barrskog och ängsbarrskog, där ett fåtal öppna biotoper förekommer och då i form av insprängda gläntor i den annars skogbevuxna ytan. Landskapet på sluttningen är kuperat vilket medför svårigheter att få en total överblick över eventuella lämpliga biotoper. Inget riktigt spel kunde konstateras i det nordvästra delområdet. En ensam spelande hane påträffades mellan de markerade områdena i Renfjällets västsluttning söder om Lill-Öringtjärnen (1360860/7029904) cirka 1 kilometer väster om Renfjällets topp.

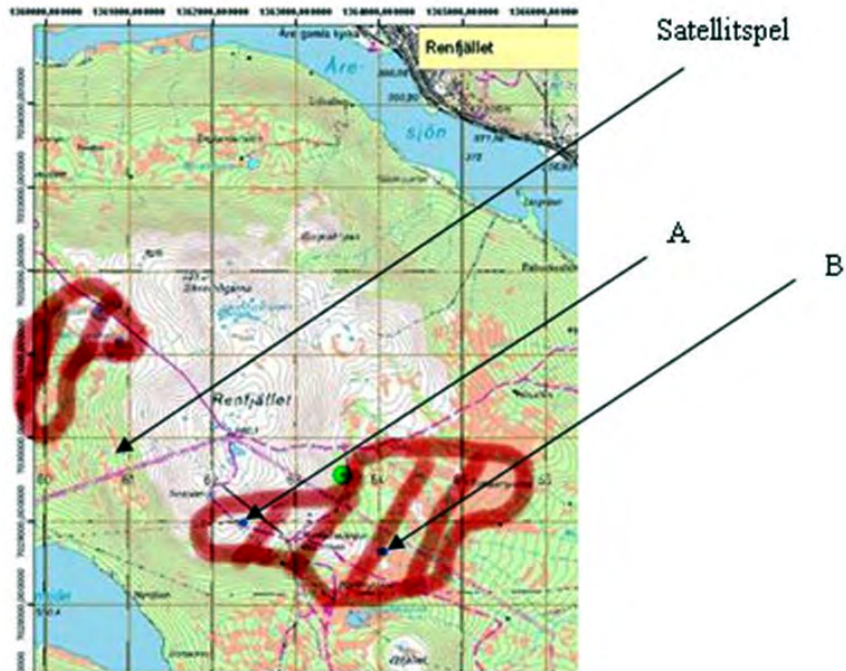
Östra delen av Renfjällets andra delområde, från liften i väster och österut bedöms innehålla flest lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel. Dessa finns främst längs områdets norra gräns enligt kartan, från liftgatan samt väster om Tomasmyrarna. Centralt i området finns stora inslag av fjällbjörk med mindre gläntor. Längre ned i östsluttningen finns också inslag av gran. I området kring den funna spelplatsen Bäckmyrarna, strax norr om skoterleden och öster om Renfjällsstugan och Vita Renen finns lämpliga biotoper. De två sedan tidigare kända spelplatserna återfanns.

Den första sedan tidigare kända spelplatsen Vita Renen / NV / ligger i slalombacken cirka 1 kilometer nordväst om Renfjällsstugan och Vita Renen, i en sydostsluttning. I spelplatsens nedre del utgörs buskskiktet av viden och enbuskar medan lokalens övre del övergår i frisk rished med dvärgbjörk och ljung vilket överensstämmer med vegetationskartan. Storleken på lokalen bedömdes vara 50 x 100 meter. Totalt kunde 11 spelande och 15 stötta dubbelbeckasiner räknas. Den andra kända spelplatsen Bäckmyrarna, öster om Renfjällsstugan och Vita Renen, besöktes något sent, vid 02:45, vilket medför risk att spelet avtagit något. Lokalen omges av fjällbjörk, gran och vid inventeringstillfället stora snöfläckar. Fältskiktet utgörs av olika gräs- och halvgräsarter. Buskskiktet utgörs av lågvuxen vide. Vegetationstypen bedömdes vara torrt kärr eller backkärr. Vegetationskartan beskriver området som backkärr. Storleken på lokalen bedömdes vara 25 x 25 meter. Fem spelande och fem stötta dubbelbeckasiner kunde räknas.

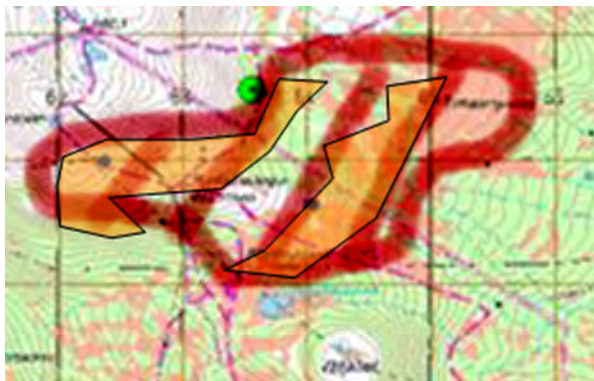
Återbesök Renfjället

Återbesök på Renfjället gjordes 14-15 juni 2008 av Bengt-Göran Carlsson. Väderförhållanden: mulet och dimma, svag-måttlig vind, 7,2 °C. Två spel, Vita

Renen / NV / och Bäckmyrarna, var aktiva: 5 respektive 4 hanar observerades, 3 respektive 3 stöttes.

Figur 23 - Renfjället. Karta över inventerade områden kring Renfjället. Spel konstaterades på de tidigare kända spelplatserna Vita Renen / NV / och Bäckmyrarna, märkta som A respektive B i det östra delområdet, se även figur 24, 25 och 26. Dessutom påträffades ett satellitspel, mellan de båda inventeringsområdena på spelplatsen Lill-Öringtjärnen / S I.

Figur 24 - Renfjället. Områden som bedöms vara rika på lämpliga biotoper inom Renfjällets östra delområde är orangemarkerade. Spelplatsen Vita Renen / NV / i väster och Bäckmyrarna i öster, A respektive B i figur 23 ovan. Se även figur 25 och 26.

Figur 25 - Renfjället. Foto av spelplatsen Vita Renen / NV /. Bilden är tagen mot sydost.
Foto: Paul van den Brink, 2007-06-02.

Figur 26 - Renfjället. Foto av spelplatsen Bäckmyrarna. Bilden är tagen mot öster.
Foto: Magnus Lanner, 2008-05-31.

Inventeringsområde Storlidfjället - Floarna

Inventeringen av Storlidfjället – Floarna utfördes 4-5 juni 2008, uppgift om klockslag saknas, av Sebastian Ackèr, Magnus Lanner och Niklas Sundin. Totalt inventerades 8 km² varav max 6 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, figur 27. Väderförhållanden: uppgift saknas. Inget spel påträffades.

I området väster om vägen bedöms de flesta lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel finnas norr om nordlig koordinat 7186700. Söder därom, på sydsluttningen av Brattlidfjället, växer relativt tät fjällbjörskog med inslag av gran. De öppna biotoperna är få, men förekommer dock som gläntor. Denna del av området bedöms vara den som innehåller minst antal lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel. Den västra och norra delen är det område som bedöms innehålla flest lämpliga biotoper; i områdets västligaste del, samt i östsluttningen av Brattlidfjället och i den norra delen upp mot Brakkån. Området är lättöverskådligt och det är relativt lätt att få en total överblick av områdets karaktär. De öppna delarna av områdets väster om vägen domineras av blandad myr och rished.

Större delen av området öster om vägen bedöms innehålla lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel. Detta område är dock mer skogsbeklätt än området på vägens västra sida. En del av området (söder om nordlig koordinat 7185500) är bevuxet av tät fjällbjörskog och öppna biotoper är färre här än i övrigt, men existerar så som gläntor i björskogen. Skogsinslagen i denna sydliga del av området gör att det är svårt att få en total överblick av eventuellt lämpliga biotoper. Den övriga delen av detta område bedöms till stor del utgöras av lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel. Öster om vägen är den dominerade vegetationstypen blandad myr.

Hela området inventerades under goda inventeringsförhållandena. Inget spel kunde dock konstateras på den sedan tidigare kända spelplatsen Brattlidfjället / SV /.

Inget återbesök har gjorts på Storlidfjället - Floarna.

Figur 27 - Storlidfjället - Floarna. Karta över inventeringsområdet.

Inventeringsområde Storfjället Jorm

Inventeringen av Storfjällets olika delområden - Tvärlidklumpen, Brattmyrfjället och västra delen av Moruet - utfördes 5-6 juni, klockan 22:00-02:30, och 8-9 juni 2008, klockan 11:00-02:00, av Sebastian Ackèr, Magnus Lanner och Niklas Sundin. Väderförhållanden: klart, svag vind, 11-12 °C respektive mulet med regnskurar, byig nordvästlig vind, 6-4 °C. Totalt inventerades 10 km² varav max 5 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel. Tre spel, Storfjället / SV /, Storfjället / V / och Storfjället / 1,5 km O /, plus ett satellitspel, påträffades, se figur 28: 3, 8, 5 respektive 1 hane observerades, 4, 14, 7 respektive 1 stöttes.

Storfjällets olika delområden, A-J, i figur 28, bedöms i olika grad innehålla lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel. Delområde A, B och C innehåller flera lämpliga biotoper. Område B har främst intressanta biotoper i öster. Delområde D öster består främst av skog och bedöms innehålla intressanta biotoper i de stråk av gläntor som genomkorsar området. Dessa stråk finns främst i delområdets norra halva som domineras av torrt kärr och backkärr.

De två mindre områdena väster om vägen, G och H strax söder om Vargliden är belägna i barr- och blandskog. De är relativt kuperade varför det är svårt att få en total överblick av lämpliga biotoper. Det finns dock stråk av lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, stråk som dock är relativt trånga varför sannolikheten för spel bedöms som liten.

Områdena F och E bedöms till stor del innehålla lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel. Södra delen är dock mycket brant samt delvis bevuxen av fjällbjörk och bedöms därför ha färre lämpliga biotoper. Övriga delar av området bedöms som mycket lämpliga för dubbelbeckasinspel. Ett satellitspel påträffades i Storfjällets övre sydostsluttning, cirka 300 meter sydost om norra toppen. Här noterades ett sporadiskt spelande, aktivt under cirka 5 minuter och därefter tyst under cirka 10 till 15 minuter för att därefter återupptas under cirka 5 minuter. Spel avbröts helt när de andra inventerarna kom till platsen. En dubbelbeckasin stöttes.

Spelplatsen Storfjället / SV /, figur 29, återfanns kl. 00:00 cirka 1,2 kilometer väster om Sättertjärnen. Buskskiktet här består av tätt videsnår samt lågvuxen fjällbjörk, spelplatsen omges på den norra och södra sidan av samlade bestånd av fjällbjörk. Vegetationstypen på spelplatsen utgörs av backkärr alternativt torrt kärr då spelplatsen delvis är belägen ovan skogsgränsen. Fältskiktet utgörs av främst halvgräs men även delvis av gräs. Vegetationstypen torrt kärr fortsätter där branten planar ut mot nordväst. Spelet skedde i ett tätt videsnår och blev delvis stört av en jorduggla som flög över spellokalen vid ett flertal tillfällen. Spelet ägde rum på en yta av cirka 30 x 40 meter. Vid besöket rådde klart väder cirka 11 °C med svaga syd-västliga vindar.

Ännu en spellokal, Storfjället / V /, figur 30, återfanns cirka 500 meter nordnordväst om det första spelet kl. 00:45. Denna spelplats återfanns utanför markerat område på nordvästsluttningen av Storfjället. Buskskikt utgörs här främst av videvegetation. Ett samlat fjällbjörksbestånd utgör sydgränsen för spelplatsen. Överlag är vegetation relativt gles på spelplatsen. Vegetationstypen

utgörs av backkärr/torrt kärr. Den västliga delen av spelplatsen övergår dock i mer risigvegetation och kan därför kategoriseras som våt rished. Detta spel var större och relativt utspritt över en yta av cirka 70 x 50 meter. Vid besöksstillfället var det klart väder med sydvästliga vindar, temperaturen var cirka 11 °C. Lämpliga biotoper finns även norr- och västerut, utanför området. Biotoperna på spelplatserna överensstämmer med dem som angivits på vegetationskartan.

För bild på den tredje och tidigare kända spelplatsen, Storfjället / 1,5 km O /, se figur 31. En häckningsplats för dubbelbeckasin återfanns på Storfjällets ostsluttning i samband med utmarsch för återbesöket. Av de södra delområdena I och J är det främst det östra av dessa, J, som bedöms innehålla intressant biotop. Område I innehåller främst fjällbjörkskog men ett smalt stråk av öppna ytor finns.

Figur 28 - Storfjället Jorm. Karta som visar de tre spelplatserna Storfjället / SV I, Storfjället / V I samt Storfjället / 1,5 km O I, plus platsen för ett satellitspel och en häckningsplats. De olika delområdena är markerade A-J. Se även figur 29-31.

Figur 29 - Storfjället. Spelplatsen Storfjället / SV I. Själva spelplatsen är markerad med en röd cirkel. Foto mot söder. Foto: Sebastian Ackèr 2008-06-05.

Figur 30 - Storfjället. Den nyfunna spelplatsen Storfjället / V /. Själva spelplatsen är markerad med en röd cirkel. Foto mot nordväst. Foto: Sebastian Ackèr, 2008-06-05.

Figur 31 - Storfjället. Den sedan tidigare kända spelplatsen Storfjället / 1,5 km O /, här markerad med en röd cirkel. Foto mot norr. Foto: Sebastian Ackèr, 2008-06-06.

Återbesök Storfjället Jorm

Återbesök på Storfjället gjordes 8 juni 2008 av ovan nämnda inventerare.

Väderförhållanden: växlande molnighet och regnskurar, måttlig-frisk nordvästlig vind, 5 °C. Tre spel, Storfjället / SV /, Storfjället / V / och Storfjället / 1,5 km O /, var aktiva: 4, 6 respektive 4 hanar observerades, 3, 8 respektive 7 stöttes.

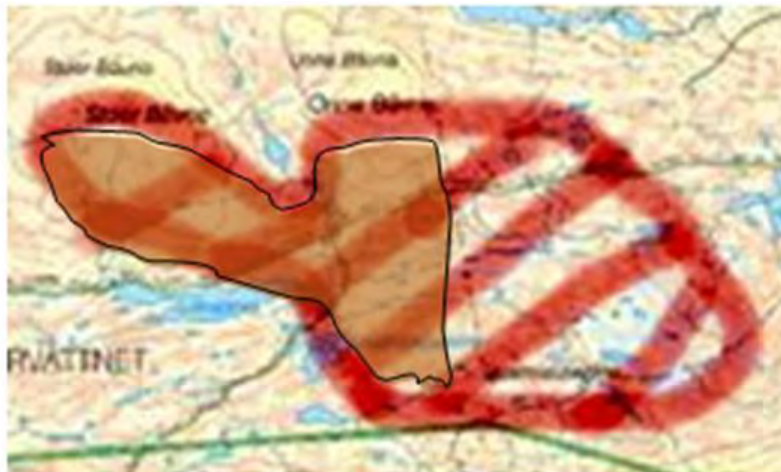
Inventeringsområde Stuur Båuna

Inventeringen utfördes 6-7 juni 2008, uppgift om klockslag saknas, av Sebastian Ackèr, Magnus Lanner och Niklas Sundin. Totalt inventerades 15 km² varav cirka 6 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, figur 32. Väderförhållanden: uppgift saknas. Inga spel påträffades.

Antalet lämpliga biotoper för dubbelbeckasin bedöms utifrån inventeringen vara flest i områdets västra del (väster om östlig koordinat 1435000). Områdets nordvästra hörn upp mot Stuur Båunas topp utgörs till stor del av lämpliga biotoper.

En dubbelbeckasin påträffades utanför området vid den stuga som ligger vid Lillvattnets nordvästra ände. Vidare stöttes tre dubbelbeckasiner i områdets nordvästra del, men inget spel kunde konstateras. Området öster om östlig koordinat 1435000 domineras av vått kärr och gölrik mosse med tjärnar och djupa åar. Lämpliga biotoper förekommer endast på ett fåtal torrare områden. Landskapets mycket blöta karaktär gör det svårt att få en total överblick av områdets östra del.

De mest lämpliga biotoperna för dubbelbeckasinspel bedöms finnas främst i områdets västra del där de dominerande vegetationstyperna är torrt kärr, rishedar och mossrik hedbjörkskog.

Figur 32 - Stuur Båuna. Karta över inventeringsområdet vid Stuur Båuna. Orange markerade områden visar var flest lämpliga biotoper för dubbelbeckasin bedöms finnas.

Inventeringsområde Nordhallsfjället / SO / och Brunnsvalen

Inventeringen sydost om Nordhallsfjället utfördes 10-11 samt 11-12 juni 2008, klockan 23:00-02:30, av Sebastian Ackèr, Sebastian Agerberg, Nemo van den Brink och Magnus Lanner. Väderförhållanden: halvklart till mulet, enstaka regnskurar, svag-måttlig nordvästlig vind, 3-4 °C. Totalt inventerades 10 km² varav cirka 7 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, figur 33. Sex spel, Prinzmyren, Prinzmyren / S /, Hällbäcken, Brunnsvalen / SV /, Hagelbäcken, Brunnsvalen / SSV / och Brunnsvalen / S /, se figur 34-

41, påträffades: 5, 15, 3, 6, 3 respektive 7 hanar observerades, 7, 17, 4, 5, 2 respektive 9 stöttes.

Området inventerades av fyra inventerare vid två tillfällen, 10-11 juni och 11-12 juni. Vid första tillfället inventerades områdets södra halva, vid andra tillfället områdets norra halva. Inventeringsförhållandena bedömdes vid båda tillfällena vara goda. De fyra kända spelplatserna återfanns, dessutom upptäcktes två nya spelplatser i områdets södra halva på Brunnsvalens sydvästsluttning.

Den dominerande vegetationstypen i området är backkärr med visst inslag av rished och ängsbjörkskog. Främst området söder om nordlig koordinat 7047000 bedöms innehålla lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel. Norr om N 7047000 utgörs området av både myr och högvuxen skog men lämpliga biotoper återfinns också i denna del av området.

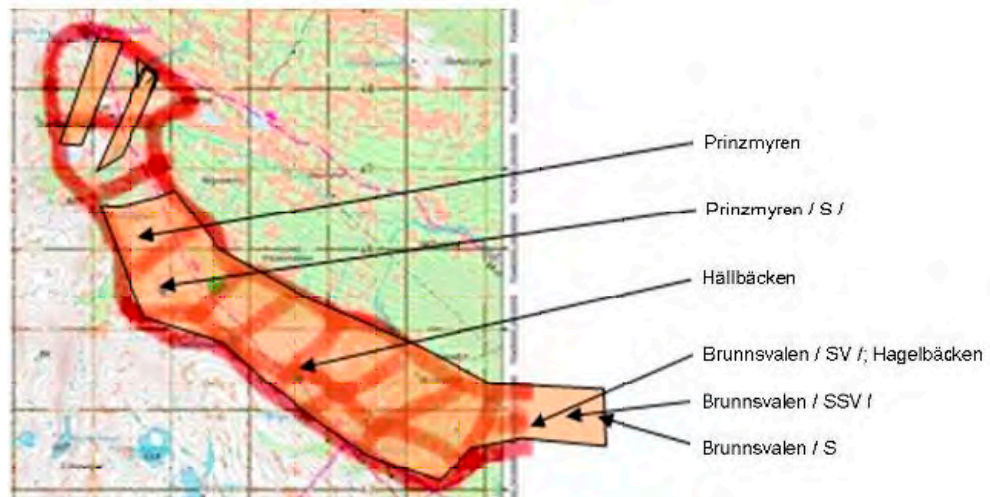
Prinzmyren och Prinzmyren / S /, figur 36 och 37, återfinns i nordvästsluttningen upp mot Sönktjärnarna. Spelplatserna är relativt öppna med fältskikt som utgörs av gräs och halvgräs samt dvärgbjörk. Buskskiktet domineras av viden och en. Spelplatsen Hällbäcken återfinns i relativt högvuxen vide i en ostsluttning längs vinterleden mot Ullådalen. Av de tre spelplatserna på Brunnsvalens sluttning, Brunnsvalen / SV /; Hagelbäcken, Brunnsvalen / SSV / och Brunnsvalen / S /, figur 39-41, liknar Brunnsvalen / SSV / och Brunnsvalen / S / varandra med öppna ytor med gräs, lågvuxen vide och en. Spelplatsen vid Hagelbäcken utgörs också av gräs, vide och en men där finns ett betydande inslag av fjällbjörk. Vegetationen vid spelplatserna Prinzmyren, Prinzmyren / S /, Hällbäcken och Hagelbäcken bedömdes vara backkärr vilket överensstämmer med vegetationskartan. Vegetationen vid Brunnsvalen / SSV / och Brunnsvalen / S / bedömdes som torrt kärr också det överensstämmer med vegetationskartan.

Alla spel utom Hällbäcken och Brunnsvalen / SSV / hade vid inventeringstillfället intensivt spelande fåglar. Vid Hällbäcken observerades en hökuggla som cirklade runt spelplatsen. Möjligen störde hökugglan spelet och påverkade dess intensitet. Mest intensivt var spelet vid Prinzmyren / S /.

Återbesök Nordhallsfjället / SO / och Brunnsvalen

Återbesök på Nordhallsfjället gjordes 11-12 juni 2008 av Bengt-Göran Carlsson. Väderförhållanden: mulet, uppehåll så när som på en kort stunds duggregn, svag nordvästlig vind, 4,5 °C. Tre spel, Prinzmyren, Prinzmyren / S / och Hällbäcken, se figur 40-42, påträffades: 4, cirka 15 respektive 5 hanar observerades, 4, 8 respektive 3 stöttes.

Återbesök på Brunnsvalen gjordes 12-13 juni 2008 av Bengt-Göran Carlsson, Väderförhållanden: mulet, låg molnbas och duggregn, svag västlig vind, 3,6 °C. Tre spel, Brunnsvalen / SV /; Hagelbäcken, Brunnsvalen / SSV / och Brunnsvalen / S /, se figur 43-45, påträffades: 8-10, 3 respektive 2 hanar observerades, 6, 1 respektive 2 stöttes.

Figur 33 - Områden sydost om Nordhallsfjället som bedöms vara rika på lämpliga biotoper för dubbelbeckasin (orangemarkerade). Pilarna, Nordhall 1-6, det vill säga Prinzmyren, Prinzmyren / S /, Hällbäcken, Brunnsvälen / SV /; Hagelbäcken, Brunnsvälen / SSV / och Brunnsvälen / S /, markerar funna spel i området, se figur 34-39. Spelen på Brunnsvälens sluttning ligger utanför kartans område.

Figur 34. Nordhallsfjället / SO /. Spelplatsen Prinzmyren markerad med en röd cirkel. Foto från väster. Foto: Sebastian Ackèr, 2008-06-11.

*Figur 35 - Nordhallsfjället / SO I. Spelplatsen Prinzmyren / S I. Foto från väster.
Foto: Sebastian Ackèr, 2008-06-11.*

*Figur 36 - Nordhallsfjället / SO I. Spelplatsen Hällbäcken. Foto från väster.
Foto: Sebastian Ackèr, 2008-06-10.*

*Figur 37 - Nordhallsfjället / SO I. Spelplatsen Brunnsvälen / SV I; Hagelbäcken.
Foto från väster. Foto: Sebastian Ackèr, 2008-06-11.*

*Figur 38 - Nordhallsfjället / SO I. Spelplatsen Brunnsvälen / SSV I. Foto från sydväst.
Foto: Sebastian Ackèr, 2008-06-11.*

*Figur 39 - Nordhallsfjället / SO I. Spelplatsen Brunnsvälen / S I. Foto från söder. Uppe på
höjden till vänster syns konturerna av två älgkalvar. Foto: Sebastian Ackèr, 2008-06-11.*

Figur 40 - Spelplats Prinzmyren. Bilderna är tagna i riktning mot OSO, S, VNV och N, i tur och ordning från vänster räknat . Foto: Bengt-Göran Carlsson, 2008-06-12.

Figur 41 - Spelplats Prinzmyren / S I. Bilderna är tagna i riktning mot SSO (vänster), SV (mitten) och N (höger). Foto: Bengt-Göran Carlsson, 2008-06-12.

Figur 42 - Spelplats Hällbäcken. Bilderna är tagna i riktning mot NV (vänster), NO (mitten) och SV (höger). Foto: Bengt-Göran Carlsson, 2008-06-12.

Figur 43 - Spelplats Brunnsvälen / SV I; Hagelbäcken. Bilderna är tagna i riktning mot SO (vänster), SV (mitten) och N (höger). Foto: Bengt-Göran Carlsson, 2008-06-12.

Figur 44 - Spelplats Brunnsvälen / SSV I. Bilderna är tagna i riktning mot NNO (vänster) SO (mitten) och S (höger). Foto: Bengt-Göran Carlsson, 2008-06-12.

Figur 45 - Spelplats Brunnsvälen / S /. Bilderna är tagna i riktning mot NV (vänster) och VSV (höger). Foto: Bengt-Göran Carlsson, 2008-06-12.

Inventeringsområde Kodalshöjden

Inventeringen av Kodalshöjden utfördes 11-12, klockan 22:15-02:45, och 22-23 juni 2008, klockan 23:00- 03:00, av Sebastian Ackèr, Sebastian Agerberg, Nemo van den Brink, Magnus Lanner och William Hansson samt Erik Moe och Kim Scherrer som deltog vid andra inventeringstillfället. Väderförhållanden: mulet och regnskurar, svag-frisk nordvästlig vind, cirka 2-3 °C. Totalt inventerades 13 km² varav cirka 5 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, figur 48. Tre spel, Skilstugufjället / SV /, Dörrshöjden / V / och Dörrshögarna / SO /, påträffades, se figur 49-51: 11, 6 respektive 6 hanar observerades, 14, 11 respektive 3 stöttes.

Merparten av området inventerades vid första tillfället medan områdets östra delar inventerades vid andra tillfället. Inventeringsförhållandena bedöms vid första tillfället ha varit goda vid start för inventering för att sedan försämrats något med ökad vind och regn omkring klockan 01:00. Vid andra inventeringstillfället var vädret sämre med måttlig till frisk vind och regnskurar. Vid första tillfället inventerades området väster om Skilstugevägen samt området öster om Skilstugevägen fram till östlig koordinat 1329000. Vid andra inventeringstillfället inventerades området öster om östlig koordinat 1329000. Spelplatser konstaterades på de tre tidigare kända lokalerna i området. Området bedöms vara väl genomgånget.

Hela området väster om vägen är av ungefär samma beskaffenhet som själva spelplatsen Skilstugufjället / SV / på samma sida. Spelplatsens vegetationstyp bedöms vara torrt kärr. Vegetationskartan anger backkärr på platsen. Enstaka enbuskar och några solitära fjällbjörkar utgör den vegetation som "sticker upp" mest. Spelplatsen Skilstugufjället / SV /, A i figur 48, figur 49, i detta område ligger nära vägen mot Norge (cirka 50 meter).

Den andra spelplatsen, Dörrshöjden / V /, ligger i Dörrsjöhöjdens sydvästsluttning, B i figur 48, figur 50. Vegetationstypen bedömdes som backkärr, vilket överensstämmer med vegetationskartan. Spelplatsen ligger relativt torrt. Viden, enbuskar och någon enstaka lågvuxen björk utgör buskskiktet. Spelplatsen mättes vid inventeringstillfället cirka 30 x 30 meter. Åtta spelande och elva stötta dubbelbeckasiner räknades.

Den tredje spelplatsen, Dörrshögarna / SO / C i figur 38, figur 51, ligger i en sydsluttning där viden och en utgör buskskiktet. Spelplatsen omges av fjällbjörkar och någon enstaka gran. Vegetationstypen bedömdes som backkärr, detsamma som anges för platsen på vegetationskartan. Spelplatsen mätte 40 x 50 meter och sju spelande dubbelbeckasiner kunde räknas. Innan stötning avstannade spelet i samband med att en regnskur drog in med kraftiga nordvästliga vindar. Endast tre dubbelbeckasiner stöttes.

Figur 46 - Karta över inventeringsområdet vid Kodalshöjden. Spel påträffades på spelplatserna Skalstugufjället / SV / (A), Dörrshöjden / V / (B) och Dörrshögarna / SO / (C). Se även figur 47-49. Orangemarkerade områden visar var flest lämpliga biotoper för dubbelbeckasin bedöms finnas.

Figur 47 - Kodalshöjden. Spelplatsen Skalstugufjället / SV /, väster om Skalstugevägen, A i figur 48. Foto från sydost. Foto: Sebastian Ackèr, 2008-06-12.

Figur 48 - Kodalshöjden. Spelplatsen Dörrshöjden / V /, i Dörrshöjdens sydvästsluttning, B i figur 48. Foto från nordväst. Foto: Sebastian Ackèr, 2008-06-13.

Figur 49 - Kodalshöjden. Dörrshögarna / SO /, den sydligast belägna spelplatsen, C i figur 48. Foto från nordväst. Foto: Sebastian Ackèr, 2008-06-11.

Återbesök Dörrshögarna / SO /, Dörrshöjden / V / och Skalstugufjället / SV /

Återbesöket gjordes 8-9 juni 2008 av Bengt-Göran Carlsson, Väderförhållanden: mulet och regn, byig tilltagande nordvästlig hård vind, 4,8 °C. Tre spel, Dörrshögarna / SO /, Dörrshöjden / V / och Skalstugufjället / SV /, se figur 50-52, var aktiva, 4 (5), 5 respektive 3 hanar observerades, 3, 4 respektive 1 stöttes.

Figur 50 - Dörrshögarna / SO /. Bilderna är tagna i riktning mot SV (vänster), SSV (mitten) och V (höger). Foto: Bengt-Göran Carlsson, 2008-06-08.

Figur 51 - Dörrshöjden / V I. Bilden är tagen i riktning mot väster. Foto: Bengt-Göran Carlsson, 2008-06-09.

Figur 52 - Skilstugufjället / SV I. Bilderna är tagna i riktning mot väster (väster) respektive mot norr (höger). Foto: Bengt-Göran Carlsson, 2008-06-09.

Inventeringsområde Flatruet

Inventeringen av Flatruet utfördes 14-15 juni 2008, uppgift om klockslag saknas, av Sebastian Ackèr, Sebastian Agerberg, Nemo van den Brink och Magnus Lanner. Väderförhållanden: mullet, lätta regnskurar, svag västlig vind 7-8 °C. Totalt inventerades 6,5 km² varav cirka 3 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel. Ett spel, Rutjärnbäcken / S I, den tidigare kända spelplatsen påträffades, se figur 53: 4-6 hanar observerades, 10-11 stöttes.

Området väster om vägen är utan större variation i vegetation och höjd. Landskapets vegetation växlar huvudsakligen mellan torrt kärr, backkärr samt frisk och torr rished. Den sedan tidigare kända spellokalen ligger relativt torrt. Vegetationstypen bedömdes vara frisk eller torr rished, vilken överensstämmer med vegetationskartan. Spelplatsen skiljer sig något från övriga spelplatser som inventerades under samma period då den var relativt torr. Själva spelplatsen är dock något sankare än omgivningarna.

Figur 53 - Flatruet. Den sedan tidigare kända spelplatsen Rutjärnbäcken / S I. Foto mot nordväst. Foto: Sebastian Ackèr, 2008-06-17.

Inventeringsområde Vallarfjället

Inventeringen av Vallarfjället utfördes 13-14 juni 2008, klockan 22:30-03:00, av Sebastian Ackèr, Sebastian Agerberg, Nemo van den Brink och Magnus Lanner.

Väderförhållanden: växlande molnighet, svag vind, cirka 4 °C. Totalt inventerades 8 km² varav cirka 8 km², det vill säga hela området bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, figur 54. Två spel, Blixtgruvan och Lillvallvålen, figur 57 och 58, samt två satellitspel, Vallarfjället / NV_1 / och / NV_4 /, påträffades: 5-6 respektive 3-4 spelande hanar observerades, 7 respektive 4 stöttes vid Blixtgruvan och Lillvallvålen; Vid satellitspelen hördes en ensam hanne vid respektive spel.

Inventeringsområdet bedöms till stor del utgöras av lämplig biotop för dubbelbeckasinspel. Den redan kända spelplatsen Blixtgruvan, figur 55, återfanns. Dessutom påträffades en ny spelplats, Lillvallvålen, i områdets östra del, figur 56. Totalt sett består området av ett relativt flackt landskap. Några åsar genomskär området. Lägre områden domineras av torra kärr och backkärr medan åsarna ofta domineras av frisk rished med högvuxen dvärgbjörk. Längs vägen mot Mittåkläppen dominerar mossrik hedbjörkskog och området är därmed mer slutet även om partier med öppnare ytor förekommer.

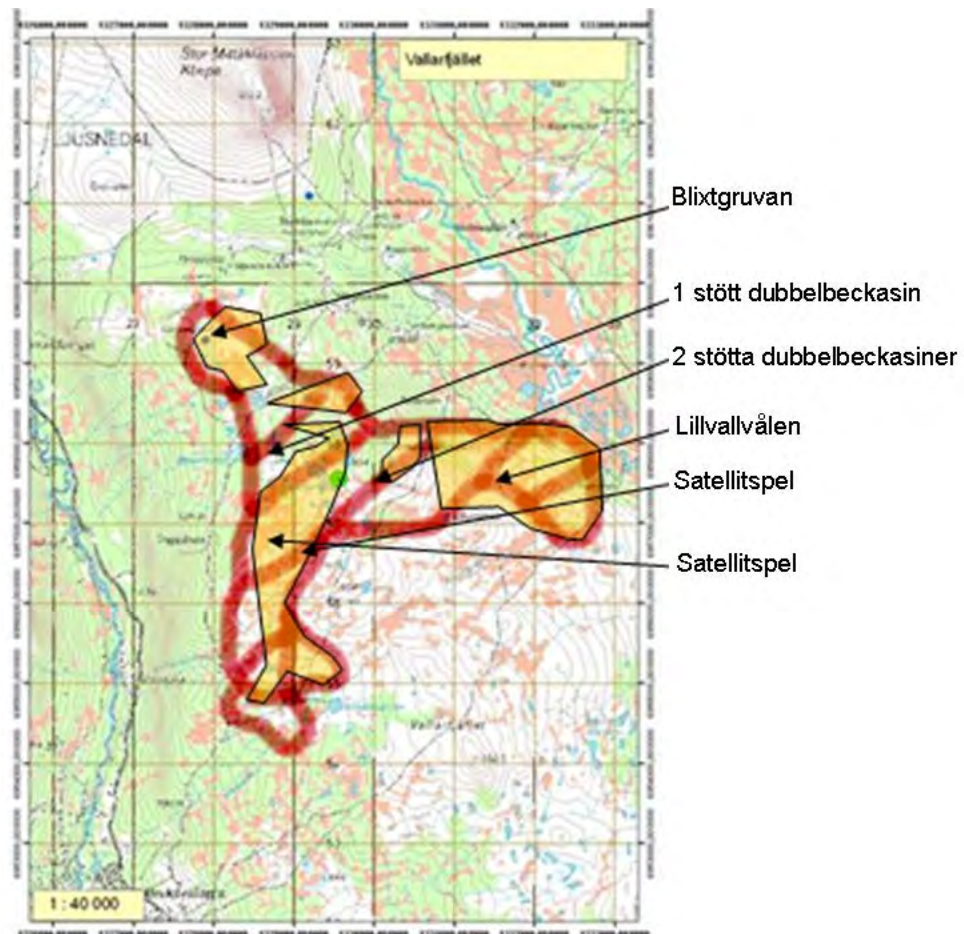
Den redan kända lokalen ligger i vad som bedömdes vara vått kärr med 30-50 centimeter höga viden. Vegetationskartan beskriver området som vått kärr med torrt kärr i närheten. Tre spelande och fyra stötta dubbelbeckasiner kunde räknas.

Den nyfunna lokalen på Lillvallvålens östsluttning mot Mittån ligger precis i gränsen för inventeringsområdet. Lokalens fältskikt domineras av gräs och halvgräs. Buskskiktet utgörs av viden och enbuskar. Spellokalens yta bedömdes vara 25 x 25 meter och den omges av fjällbjörk. Vegetationstypen bedömdes vara backkärr, vilket överensstämmer med vegetationskartan. Fyra spelande

och sex stötta dubbelbeckasiner kunde räknas. Två dubbelbeckasiner stöttes vid 13300237/6957069 och ytterligare en vid 1328536/6957821. Inga spel påträffades vid dessa punkter. Två satellitspel påträffades.

Återbesök Vallarfjället

Återbesök på Vallarfjället gjordes 23 juni 2008 av ovan nämnda inventerare. Väderförhållanden: klart, svag vind, 7 °C. Båda spelen, Blixtgruvan och Lillvallvålen, var aktiva: 5-6 respektive 2 hanar observerades, 2 respektive 2 stöttes.

Figur 54 - Karta över inventeringsområdet på Vallarfjället. Områden som bedöms ha mest lämpliga lokaler har markerats med orange raster. Pilarna vid Blixtgruvan (A i texten) respektive Lillvålen (D i texten) markerar spelplatserna Blixtgruvan och Lillvallvålen, se även figur 55 och 56. 1 och 2 visar platserna för stötta dubbelbeckasiner. Vid markeringarna "satellitspel" påträffades satellitspel; Vallarfjället / NV_1 / och / NV_4 /.

Figur 55 - Vallarfjället. Den sedan tidigare kända spelplatsen Blixtgruvan, A i figur 54, här markerad med en röd cirkel. Foto mot norr. Foto: Sebastian Ackèr, 2008-06-15.

Figur 56 - Vallarfjället. Den nyfunna spelplatsen Lillvallvålen, D i figur 54, här markerad med en röd cirkel. Foto mot söder. Foto: Magnus Lanner, 2008-06-14.

Inventeringsområde Mittåkläppen - Sveån

Inventeringen av Stor-Mittåkläppens fyra delområden utfördes 15-16 juni, klockan 02:15-02:45, och 16-17 juni 2008, klockan 22:15-01:45, av Sebastian Ackèr, Sebastian Agerberg, Nemo van den Brink och Magnus Lanner. Väderförhållanden: växlande molnighet, svag-måttlig vind, 1-3 °C. Totalt inventerades 5 km² varav cirka 3 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, se figur 57. Två spel, Stor-Mittåkläppen och Sveån / O /, se figur 58 och 59, påträffades: 7 respektive 12 spelande hanar observerades, 10 respektive 14 stöttes.

Det minsta delområdet, söder om Stor-Mittåkläppens topp, inventerades natten mellan 15-16 juni. Ett spel påträffades på ungefär på samma plats som 2007, men med den skillnaden att spelets centrum i år var koncentrerat till en plats cirka 20 meter söder om föregående års spelplats. Fjölårets spelplats var också belägen i ett område med tät och högvuxen videvegetation medan årets spelplats var låg i utkanten av denna mer samlade videvegetation. Detta medförde att årets spelplats hade en mer öppen karaktär än fjölårets spelplats Dock existerar enstaka mindre videgrupper som är relativt högvuxna (cirka 1 meter) i centrum av spelplatsen.

Vidare utgörs även buskskiktet av enbuskar. Runt den öppna kärrmiljön där spelet återfanns växer samlade partier av fjällbjörk, enstaka fjällbjörkar återfinns även på och runt spelplatsen. Fältskiktet utgörs av dvärgbjörk samt olika gräs- och halvgräsarter som karaktäriserar vegetationstypen. Området i helhet utgörs av vegetationstypen torrt kärr vilket också överensstämmer med vegetationskartan över området. Kärrmiljöerna i anslutning till spelplatsen är uppdelade i terrassformationer utefter sydostsluttningen av Stor-Mittåkläppen.

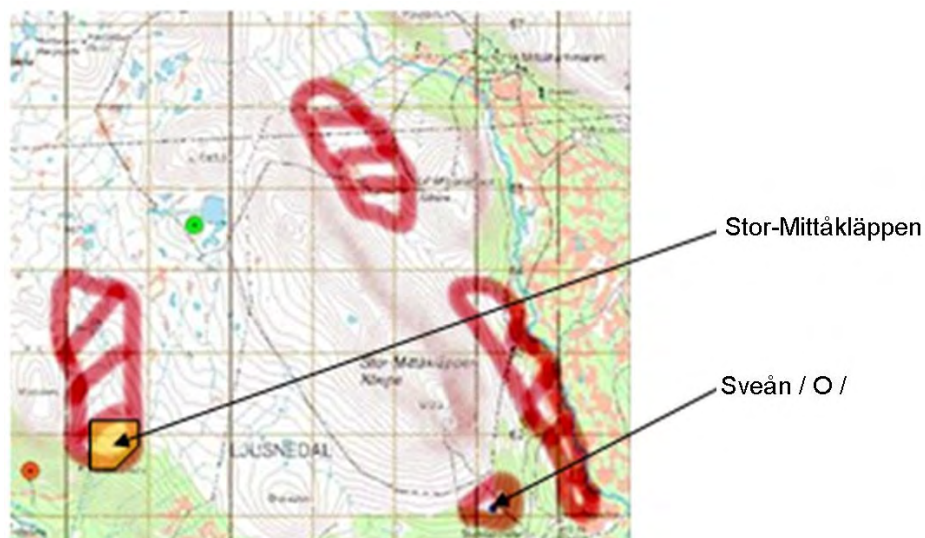
Spelplatsens var vid inventeringstillfället utspridd över en cirka 40 x 40 meter stor yta. Sju spelande och tio stötta dubbelbeckasiner kunde räknas. Delområdet innehåller, förutom den öppna ytan där spelet påträffades, ytterligare en öppen plats som bedöms som lämplig för dubbelbeckasinspel. Denna yta är belägen en terrassnivå ovanför spelplatsen, i nordvästlig riktning. I övrigt består området av tät fjällbjörkskog.

Stor-Mittåkläppens östra och nordöstra sluttningar, på vilka ytterligare två delområden finns, är fattiga på videvegetation. Större bestånd med vide finns dock utmed Mittån, där det bedöms finnas flest potentiella biotoper för dubbelbeckasin spel av de två större områdena öster och nordost om Mittåkläppen. Dessa båda områden utgörs främst av vegetationstypen torrt kärr, även om det nordligaste området på några ställen i de lägre delarna mellan Stor-Mittåkläppen och Lill-Mittåkläppen övergår i blött kärr. Kärrmiljöerna är i regel väl-dränerade i tydliga dräneringsstråk, vilket gör att de i regel är relativt torra.

I de västra delarna av det nordligaste området finns även lite högre belägna delar där vegetationstypen är skarp rished och där vegetationen huvudsakligen utgörs av krypljung (*Loiseleuria procumbens*) och ripbär (*Arctostaphylos alpinus*). Örtrikedomen i kärrmiljöerna i dessa två områden är i sin helhet ofta påfallande.

Mittåkläppens västra delområde, vid Sveån, bedöms innehålla få lämpliga biotoper för dubbelbeckasin. Merparten av områdets norra del samt väster om ån domineras av rished. Öster om ån är det endast de södra delarna av inventeringsområdet som bedöms vara lämpligt, då inslaget av kärr är större. Här finns också en sedan tidigare känd spelplats, Sveån / O /. Själva spelplatsen ligger i ett något blötare parti i vad som bedömdes vara torrt kärr. Denna bedömning överensstämmer med vegetationskartan. Kärrrets våtare områden domineras av gräs- och halvgräs. På tuvorna växer ljung och blåbär. Spelplatsen var vid inventeringstillfället långsträckt i nord-sydlig riktning, vilket försvårade stötningen. Totalt kunde 12 spelande och 14 stötta dubbelbeckasiner räknas.

När alla inventerare väntades in passerade ett lodjur rakt genom spelet från väster. Lodjuret försvann emellertid in i buskvegetationen när det upptäckte en av inventerarna nordost om spelplatsen. Det dök upp igen cirka 100 meter söder om spelplatsen. Om lodjuret tog någon dubbelbeckasin kunde inte avgöras. Spelet avstannade i cirka två minuter efter lodjursbesöket för att sedan återgå till tidigare intensitet.

Figur 57 - Mittåkläppen. Inventerade områden med de två spelplatserna Stor-Mittåkläppen och Sveån / O / utmärkta med pilar. Se även figur 58 och 59.

Figur 58 - Stor-Mittåkläppen. Spelplatsen sydost om Stor-Mittåkläppen. Spelplatsen, här markerad med en röd cirkel, är relativt stor med avseende på ytan. Foto mot nordväst. Foto: Sebastian Ackèr, 2008-06-16.

Figur 59 - Spelplatsen Sveån / O / markerad med en röd cirkel. Foto mot Ramundberget i sydost. Foto: Sebastian Ackèr, 2008-06-17.

Återbesök Stor-Mittåkläppen och Sveån / O /

Återbesök på Stor-Mittåkläppen och Sveån / O / gjordes 23 juni 2008 av ovan nämnda inventerare. Väderförhållanden: klart, svag vind, 6 °C. Två spel, Stor-Mittåkläppen och Sveån / O /, påträffades: 10 respektive 6 spelande hanar observerades, 15 respektive 6 stöttes.

Inventeringsområde Jo-Ersbygget / S /

Inventeringen av Jo-Ersbyggets tre delområden utfördes 16-17 juni, klockan 23:00-00:00, 17-18 juni, samt 18-19 juni 2008, klockan 23:00-01:30, av Sebastian Ackèr, Sebastian Agerberg, Nemo van den Brink och Magnus Lanner. Totalt inventerades 5 km² varav cirka 5 km², det vill säga hela området, bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, figur 60.

Väderförhållanden: 17-18 juni, växlande molnighet, vindstilla, 7 °C, 18-19 juni, .. Två spel, Västra Ösjösjön / NV / och Slättansvallen / S /, påträffades, se figur 61 och 62. 6 respektive 6 spelande hanar observerades, 6 respektive 7 stöttes.

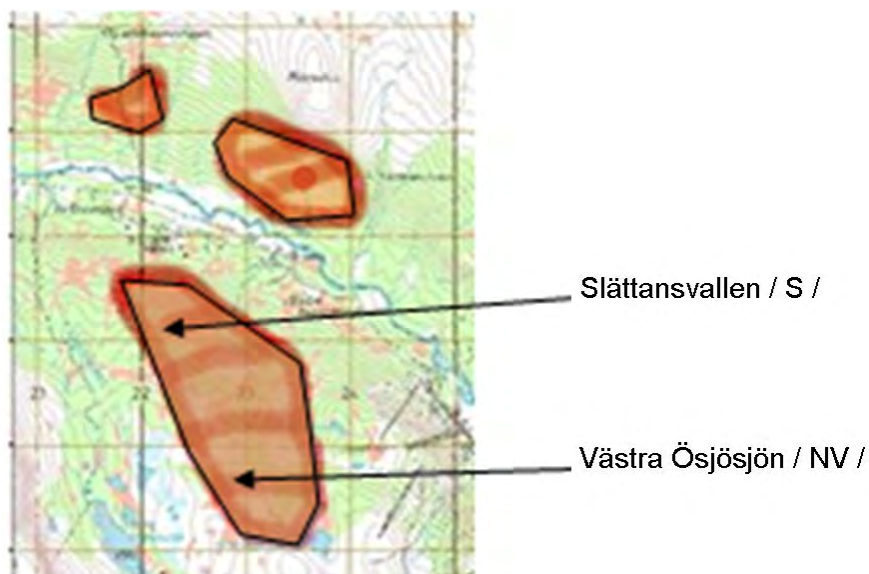
Jo-Ersbyggets inventerades i samband med inventeringen av områdena vid Klinken och Mittåkläppen, varför inventeringen här fördelades över tre nätter. Vädret dessa dagar bedömdes som lämpligt för dubbelbeckasininventering. Vid återbesöket natten mellan den 23 och 24 juni inträffade delvis kraftiga regnskurar i samband med hård vind. Jo-Ersbyggets två områden norr om Ljusnan innehåller intressanta biotoper för dubbelbeckasinspel belägna i gläntor i fjällbjörkskogen. De dominerande vegetationstyperna bedöms vara backkärr, mossrik hedbjörkskog och ängsbjörkskog. I det minsta området, Röstvålen / V /, längst norrut, påträffades en sattelitspelande hane.

Det största och sydligast belägna området, i Ramundbergets nordsluttning mot Ljusnan, utgörs nästan uteslutande av intressanta biotoper för dubbelbeckasinspel. Vegetationstypen bedömdes som backkärr, vilket överensstämmer med vegetationskartan. I detta område hittades två tidigare okända spelplatser, Västra Ösjösjön / NV / och Slättansvallen / S /. Vid båda spelplatserna var intensiteten på spelen hög. De båda spelplatsernas vegetation påminner om varandra med gräs, tuvor lågvuxet vide och dvärgbjörk omgivna av fjällbjörkar. Den första spelplatsen skiljer sig något från den andra på så sätt att det var betydligt blötare där.

Vid återbesöken fanns inga spel på dessa platser. Detta kan bero på vädret som bedömdes som olämpligt för dubbelbeckasinspel, med delvis kraftigt regn och hårda vindar. Trots avsaknaden av spel ändå stöttes dubbelbeckasiner vid båda spelplatserna.

Återbesök Västra Ösjösjön / NV / och Slättansvallen / S /

Återbesök gjordes 23 juni 2008 av ovan nämnda inventerare. Väderförhållanden: stundtals kraftiga regnskurar, hård nordvästlig vind, 7 °C. Ingen spelande hane observerades, men 3 respektive 1 stöttes.

Figur 60 - Jo-Ersbygget. Karta över de områden som inventerades vid Jo-Ersbygget. Två nya spel återfanns i området, Västra Ösjösjön / NV / och Slättansvallen / S /, se figur 61 och 62 nedan. Områden som bedöms vara rika på lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel är markerade med orange raster. Satellitspelet är inte utmärkt på kartan.

Figur 61 - Jo-Ersbygget. Västra Ösjösjön / NV /, den sydligast belägna spelplatsen, här markerad med en röd cirkel. Foto mot norr med Helagsfjället i bakgrunden. Foto: Sebastian Ackèr, 2008-06-18.

Figur 62 - Jo-Ersbygget. Spelplatsen Slättansvallen / S /, här markerad med en röd cirkel. Foto mot nordost med Mittåkläppen i bakgrunden. Foto: Sebastian Ackèr, 2008-06-18.

Inventeringsområde Klinken

Inventeringen av Klinkens två delområden utfördes 17-18 juni 2008, klockan 23:00-01:00, av Sebastian Agerberg, Nemo van den Brink och Magnus Lanner. Väderförhållanden: växlande molnighet, vindstilla, 7 °C. Totalt inventerades 3 km² varav cirka 3 km², det vill säga hela området, bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, figur 63. Ett spel, Klinken, se figur 64, påträffades: 7 spelande hanar observerades, 14 stöttes.

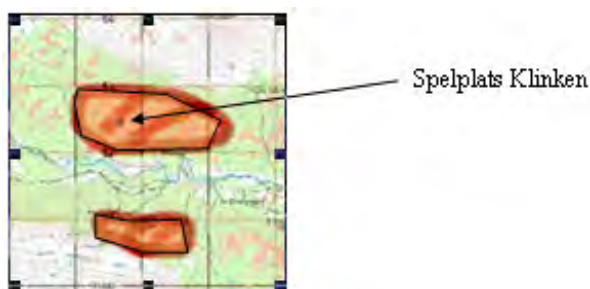
Klinkenområdet har flera intressanta biotoper för dubbelbeckasinspel i form av gläntor i fjällbjörskogen. Vegetationstyperna bedömdes som mossrik hedbjörskog och backkärr, vilket överensstämmer med vegetationskartan.

Det redan kända spelet återfanns cirka 150 meter nordost om den tidigare angivna platsen (1319832/6962529) i Gierteåvnes sydsluttning mot Ljusnan. Inventeringen genomfördes i lämpligt väder för dubbelbeckasininventering. Den sedan tidigare kända spelplatsen omges av fjällbjörk.

Själva spelplatsens karaktär känns igen från tidigare spelplatser; gräs- och halvgräsarter, fjällbjörk och lågvuxen vide. Vid både inventering och återbesök var spelets intensitet hög utan pauser. Detta trots att återbesöket gjordes i regn som delvis var kraftigt och i måttlig till hård byig vind.

Återbesök Klinken

Återbesök i Klinken gjordes 24 juni 2008 av ovan nämnda inventerare. Väderförhållanden: delvis kraftiga regnskurar, frisk nordvästlig vind, 6 °C. Ett spel, Klinken, påträffades: 7 spelande hanar observerades, 8 stöttes.

Figur 63 - Klinken. Karta över inventerade områden vid Klinken. Spel kunde konstateras på den redan tidigare kända spelplatsen Klinken i Gierteåvnes sydsluttning, norr om Ljusnan. Se även figur 64. Områden som bedöms vara rika på lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel är markerade med orange färg.

Figur 64 - Klinken. Spelplatsen Klinken i Giertebåvnes sydsluttning, på norra sidan av Ljusnan, här markerad med en röd cirkel. Foto mot väster. Foto: Magnus Lanner, 2008-06-18.

Tångbölesflätet

Inventeringen av Tångbölesflätet utfördes 18-19 juni 2008 av Bengt-Göran Carlsson och Per-Anders Jämting. Väderförhållanden: klart, vindstilla, 5,1 °C. En lek, Tångbölesflätet, påträffades: inga spelande hanar observerades, 5 stöttes. Foto saknas.

Resultat och diskussion 2009

Totalt inventerades 12 områden och 19 spelplatser med spel påträffades inom ett cirka 77 km² stort område varav cirka 36,5 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel. Av dessa var fyra nya, det vill säga inte tidigare kända. Inventeringarna genomfördes mellan 2008-05-29 och 2008-06-26 av Paul van den Brink, Sebastian Ackèr, Sebastian Agerberg, Nemo van den Brink, Tua van den Brink, Tim van den Brink och Niklas Sundin.

Utöver uppdraget inventerades två mindre områden i närheten av Mittåkläppen; ett område mellan Mittåkläppen och Gruvvålen samt ett område vid Holmvallen. Vidare har placeringen av ett spel i Hamrafjällets naturreservat fastställts. Samtliga spel som varit aktiva, det vill säga haft spel vid det första besöket, har återbesökts. Vidare har biotopbedömningen från tidigare år reviderats med avseende på lämpliga områden för spel. Detta i de fall då tidigare bedömning bedömts som för grov/felaktig.

Vid fem spelplatser som tidigare varit kända kunde inget spel konstateras i år. Vid fyra av dessa gjordes även återbesök utan att något spel vid detta andra tillfälle kunde konstateras. Vid den femte spelplatsen, Klinken Vallarfjället; Lillvallvålen, hanns endast ett besök med. Vid Blixtgruvan hördes inget spel vid själva inventeringen, men vid återbesöket två dagar senare hördes tre dubbelbeckasiner. Vid två andra spelplatser, i skidbacken på Renfjället, Vita Renen / NV / och på Nordhallsfjället söder om Brunnsvalen, Brunnsvalen / S /, var spelen så sporadiska vid första besöket att det inte var möjligt att bestämma antalet spelande individer. Vid de två sistnämnda spelen gjordes räkningen endast vid återbesöket, precis som vid Blixtgruvan.

Inventeringsområde Nordhallsfjället / SO /

Inventeringen sydost om Nordhallsfjället utfördes 6-7 samt 10-11 juni 2009, klockan 23:00-03:30, av Sebastian Ackèr, Sebastian Agerberg, Paul van den Brink, Tim van den Brink och Niklas Sundin. Väderförhållanden: halvklart-mulet, svag nordvästlig vind, 0-4 °C, stigande temperatur mot slutet. Totalt inventerades 10 km² varav cirka 7 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, figur 65. Fyra spel, Prinzmyren /S/, Hällbäcken Brunnsvalen /S/ och Brunnsvalen / 1,5 km V /, se figur 66-71, påträffades. Vid Prinzmyren / S/ och Hällbäcken noterades 7 respektive 4 spelande. Vid Brunnsvallen /S/ hördes spel vilket helt tystnade när inventerarna närmade sig. Vid den nya lokalen Brunnsvallen /1,5 km V/ noterades 5 spelande hanar. Vid stötningen räknades i de fyra lokalerna Prinzmyren /S/ 17 st, Hällbäcken 9 st. , Brunnsvallen /S/ 0 st. och vid Brunnsvallen /1,5 km V/ 4 st.

Större delen av området inventerades natten mellan den 6 och 7 juni av alla fem inventerarna. Ett mindre område, som återstod öster om Husåbäcken, inventerades natten mellan den 10 och 11 juni av två inventerare. Vid första tillfället (6-7 juni) delades inventeringslaget in i två grupper. Tre personer (Sebastian Ackèr, Sebastian Agerberg och Niklas Sundin) inventerade den västliga delen (till och med 1359000). Den östliga delen (mellan 1359000 och 1362100) inventerades av två personer (Paul van den Brink och Tim van den Brink).

I samband med återbesök på spelplatserna i östra delen av områden (öster om Husåbäcken) kompletterades inventeringen med de delar som inte hanns med 6-7 juni. Vid detta tillfälle påträffades inga ytterligare spellokaler, men ett uppflog kunde konstateras. Inventeringsförhållandena bedömdes vid båda tillfällena vara goda.

Väster om Husåbäcken var endast två av de tidigare tre kända spelen, Prinzmyren / S / och Hällbäcken, aktiva i år. Den västligaste av spelplatserna i området väster om Husåbäcken, det vill säga, det spel som tidigare år varit lokaliserat på Prinzmyren, se figur 65, var inte aktivt i år. Inventeringen på östra sidan av Husåbäcken resulterade i en ny spellokal, Brunnsvälen / 1,5 kilometer V / i figur 65. År 2007 konstaterades ett satellitspel cirka 60 meter öster om denna lokal.

Den dominerande vegetationstypen i området är backkärr och torrt kärr. I vissa delar av kärren övergår vegetationen till mossevegetation. Inslag av rished, fjällbjörkskog och mindre bestånd av gran finns. Fjällbjörkskogen förekommer i dungar och invid vattendrag. Det är framförallt områdena söder om 7047000 som bedöms ha flest lämpliga lokaler för dubbelbeckasinspel. Norr om 7047000 finns både öppen myr och högvuxen skog. Myrområdena är här delvis att betrakta som våta kärr och som helhet troligen för öppna, det vill säga saknar buskvegetation, för att vara lämpliga spelplatser. Högre träd kantar bäckdragen i områdets norra del.

Större sammanhängande partier av fjällbjörkskog med inslag av gran finns i området sydost kring Massvallen. Fjällbjörkskogen utgör även områdets begränsning mot norr, mellan Surfloarna och Massvallen. Några mindre områden med lämpliga biotoper finns dock även i denna del av området. De båda spelen väster om Husåbäcken, Prinzmyren /S/ respektive Hällbäcken hade vid inventeringstillfället intensiva spel. Mest intensivt var spelet vid Prinzmyren /S/ där vegetationstypen bedömdes vara backkärr, vilket också överensstämmer med vegetationskartan. Vegetationssäsongen år 2009 föreföll vara något senarelagd jämfört med 2008.

Spelplatsen Prinzmyren /S/ är belägen i nordvästsluttningen upp mot Sönktjärnarna. Spelplatsen är relativt öppen med fältskikt som utgörs av gräs och halvgräs samt dvärgbjörk. Buskskiktet domineras av viden och en. Spelplatsen Hällbäcken, se figur 66, är belägen i en ostsluttning längs vinterleden mot Ullådalen, i ett knähögt videsnår.

Av de tre tidigare kända spellokalerna i Brunnsvälens sluttning återfanns spel endast vid den plats som ligger längst åt nordväst, Brunnsvälen / S /, se figur 65. Spelplatserna Brunnsvälen / SV /; Hagelbäcken, Brunnsvälen / SSV / och Brunnsvälen / S /, se figur 39, 40 och 69, liknar varandra med öppna ytor med halvgräs, gräs, dvärgbjörk, lågvuxen vide och en. Spelplatserna ligger också nära varandra. I år konstaterades spel endast på Brunnsvälen / S /. Eventuellt flyttade sig spelet vid första besöket från väster mot öster. Vid återbesöket var detta också den enda plats med förekomst av spel. Vegetationen vid Brunnsvälen / SV /; Hagelbäcken, Brunnsvälen / SSV / och Brunnsvälen / S / bedömdes som torrt kärr, även detta överensstämmer med vegetationskartan.

*Figur 66 - Nordhallsfjället / SO I. Spelplatsen Prinzmyren / S / fotograferad mot väster.
Foto: Sebastian Agerberg, 2009-06-06.*

*Figur 67 - Nordhallsfjället / SO I. Spelplatsen Hällbäcken, fotograferad mot nordost.
Foto: Sebastian Agerberg, 2009-06-07.*

*Figur 68 - Nordhallsfjället / SO I. Spelplatsen Hällbäcken, fotograferad mot söder.
Foto: Paul van den Brink, 2009-06-11.*

Figur 69 - Nordhallsfjället / SO I. Spelplatsen Brunnsvälen / S I, här markerad med en röd cirkel, fotograferad mot sydost. Foto: Paul van den Brink, 2009-06-07.

*Figur 70 - Nordhallsfjället / SO I. Spelplatsen Brunnsvälen / S I / fotograferad mot nordväst.
Fältskiktet domineras av låga viden och dvärgbjörk. Foto: Paul van den Brink, 2009-06-11.*

Figur 71 - Nordhallsfjället / SO I. Den nyfunna spelplatsen Brunnssvalen /1,5 km V I, här markerad med en röd cirkel. Foto mot nordväst. Spelplatsen ligger nära det satellitspel som påträffades 2007. Foto: Paul van den Brink, 2009-06-11.

Inventeringsområde Renfjället

Inventeringen av Renfjällets två delområden utfördes 7-8 juni 2009, klockan 22:30-03:00, av Sebastian Ackèr, Sebastian Agerberg, Paul van den Brink, Tim van den Brink och Niklas Sundin. Väderförhållanden: mulet, tidvis dimma, vindstilla, cirka 3 °C. Totalt inventerades 6,5 km² varav cirka 3,5 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, figur 72. Två spel, Vita Renen / NV och Bäckmyrarna, se figur 73-75, plus två satellitspel påträffades: 2 respektive 6-7 spelande hanar observerades, 3 respektive 7-8 stöttes på spelplatserna Vita Renen / NV och Bäckmyrarna; 1 respektive 2 spelande hane observerades på de båda satellitspelen, 1 stöttes.

Det nordvästligaste delområdet inventerades av Sebastian Ackèr och Niklas Sundin medan det östra delområdet inventerades av övriga inventerare. En liten del i den västra delen av det östra delområdet återstod efter första inventeringstillfället. Denna mindre del sträckte sig från det västra spelet i närheten av liften, A i figur 72 mot Solgrytan i nordväst på Renfjällets sydsluttning. Denna del inventerades i samband med återbesöket av spelplatsen av två inventerare (Sebastian Ackèr och Tua van den Brink).

I det västra delområdet bedöms antalet lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel utifrån inventeringen vara flest i området kring Siktjärnen och Renfjällets västsluttning, söder om den gamla leden. Området från Siktjärnen söderut domineras till en början av blandmyr. Lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel finns direkt i anslutning till Siktjärnen samt Lill-Öringstjärnen.

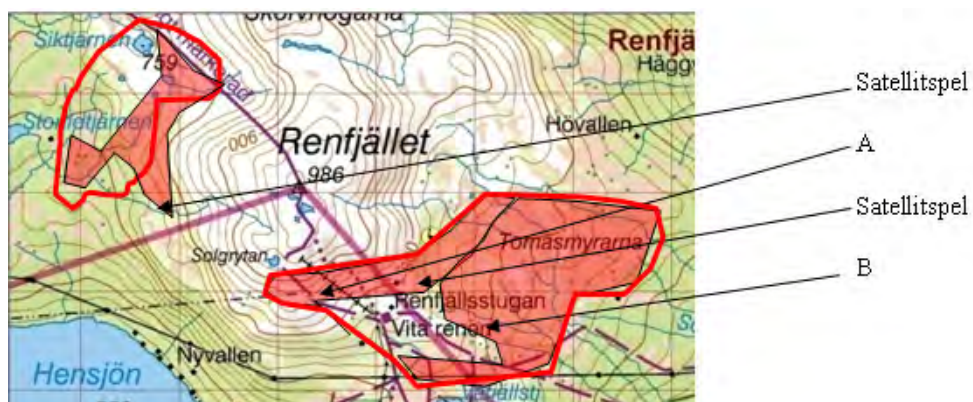
Söderut i övrigt är antalet lämpliga biotoper få. Det finns dock några större öppna områden lämpliga för dubbelbeckasinspel i det annars sammanhängande skogsområdet, främst i den sydvästra delen. Sydsluttningen mot Hensjön domineras annars av mossrik barrskog och ängsbarrskog, där ett fåtal öppna biotoper förekommer och då i form av insprängda gläntor. Landskapet är

kuperat vilket medför svårigheter att få en total överblick. Inget spel kunde konstateras inom det nordvästra delområdet, men även i år påträffades en ensam spelande hanne emellan de markerade områdena i Renfjällets sydvästsluttning (1360860/7029904) cirka 1 km väster om Renfjällets topp, det vill säga på ungefär samma ställe som föregående år.

Östra delen av Renfjällets andra delområde, från liften i väster och österut, bedöms innehålla flest lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel. Dessa finns främst längs områdets norra gräns enligt kartan, från liftgatan samt väster om Tomasmyrarna. Centralt i området finns stora inslag av fjällbjörk med mindre gläntor. Längre ned i östsluttningen finns också inslag av gran. I området omkring Bäckmyrarna, norr om skoterleden och öster om Renfjällsstugan och Vita Renen, finns lämpliga biotoper. Både denna och den ovan nämnda spelplatsen var kända sedan tidigare.

Återbesök Renfjellet

Återbesök på Renfjellet gjordes 12 och 19 juni 2009 av Sebastian Ackèr och Tua van den Brink. Väderförhållanden: Mulet-halvklart, måttlig nordvästlig vind, 5 °C respektive mulet, enstaka regndroppar, uppklärnande från söder, vindstill, 5 °C. Två spel, Vita Renen / NV och Bäckmyrarna, påträffades: 5 respektive 6-7 spelande hanar observerades, 6 respektive 6 stöttes.

Figur 72 - Renfjellet. Karta över inventerade områden omkring Renfjellet. Spel konstaterades på två tidigare kända spelplatser i det östra delområdet, blå markering samt pilarna A, Vita Renen / NV / och B, Bäckmyrarna, se även figur 73-75. Två satellitspel påträffades, varav ett i området mellan de båda inventeringsområdena. Områden som bedöms vara rika på lämpliga biotoper på Renfjällets östra delområde är rödrastrerade.

*Figur 73 - Renfjället. Spelplatsen Vita Renen / NV /. Foto mot öster.
Foto: Paul van den Brink, 2007-06-02*

Figur 74 - Renfjället. Spelplatsen Bäckmyrarna. Foto: Sebastian Agerberg, 2009-06-07.

*Figur 75 - Renfjället. Spelplatsen Bäckmyrarna, här markerad med en röd cirkel.
Foto mot öster. Foto: Magnus Lanner, 2008-05-31*

Inventeringsområde Kulflätet

Inventeringen av Kulflätet utfördes 11-12 juni 2009, klockan 23:00-02:40, av Sebastian Agerberg, Nemo van den Brink och Niklas Sundin. Väderförhållanden: halvklart till mulet, vindstill, cirka 5 °C. Totalt inventerades 5,5 km² varav cirka 2 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, figur 76. Ett spel, Kulflätet, se figur 77, påträffades: 5 spelande hanar observerades, 7 stöttes. Ytterligare ett spel, Bunneråsarna / V /, se figur 78, upptäcktes vid återbesöket.

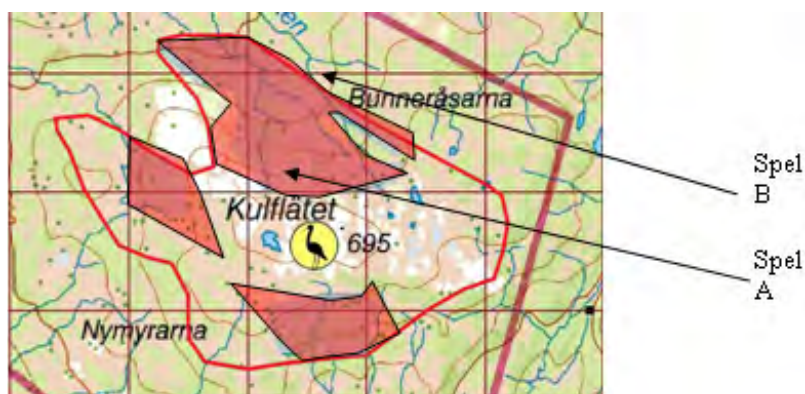
Kulflätet är ett lågt fjäll som knappt når ovanför skogsgränsen. De områden som har lämpliga biotoper är framför allt nordslutningen och delar av västslutningen, öster om bäckdragen i sydväst. Vid inventeringen hittades ett spel strax norr om toppen av Kulflätet, A i figur 76, figur 77. Vid återbesöket påträffades ytterligare ett spel, cirka 1 km norr om toppen i närheten av Bunnerbäcken, B i figur 76, figur 78.

Den sydligaste spelplatsen, Kulflätet, är belägen i nordsluttningen, cirka 300 meter från toppen av Kulflätet. Själva spelplatsen är ett backkärr där fältskiktet domineras av starr, dvärgbjörk och tuvsäv. Andra arter är rosling, tuvull, tuvtåtel, ängsull, blodrot (*Potentilla erecta*), tätört (*Pinguicula vulgaris*) och kärrviol (*Viola palustris*). Mindre buskar förekommer. Spelplatsen är omgiven av små dungar av lågvuxen gran och fjällbjörk (< 3 m).

Den nordligaste spelplatsen, Bunneråsarna / V /, ligger i ett öppet, torrt kärr, cirka 50 meter öster om en liten bäck. I fältskiktet domineras blåtåtel och tuvull. En del mindre videbuskar förekommer. Området avgränsas i öster av granskog, max 15 meter höga träd, med inslag av björk.

Återbesök Kulflätet

Återbesök på Kulflätet gjordes 18-19 juni 2009 av Paul van den Brink och Niklas Sundin. Väderförhållanden: mulet, lätt duggregn, cirka 4 °C. Två spel, Kulflätet och Bunneråsarna / V /, var aktiva: 5-6 respektive 3 spelande hanar observerades, 6-7 respektive 3 stöttes.

Figur 76 - Kulflätet. Spelplatserna Kulflätet och Bunneråsarna / V /, ovan markerade med pilarna A; respektive B. Se även figur 77 och 78. De områden som bedömts som mest intressanta är markerade med rött raster.

Figur 77 - Kulflätet. Spelplatsen Kulflätet, här markerad med en röd cirkel. Foto mot söder. Foto: Paul van den Brink, 2009-06-11.

Figur 78 - Kulflätet. Spelplatsen, Bunneråsarna / V /, här markerad med en röd cirkel. Foto mot öster. Foto: Paul van den Brink, 2009-06-19.

Inventeringsområde Musvalen och Evigheten

Inventeringen av Musvalen och Evigheten utfördes 12-13 juni 2009, klockan 22:30-02:15 respektive 22:20-01:30. Väderförhållanden: mullet, tidvis dimma, svag vind, 9 °C. Musvalen inventerades av Sebastian Ackèr, Nemo van den Brink och Tua van den Brink. Totalt inventerades 7 km² varav cirka 6 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, figur 79. Inget spel påträffades.

Evigheten inventerades av Sebastian Agerberg och Tim van den Brink. Totalt inventerades 3 km² varav cirka 1 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, figur 79. Ett spel, Evigheten / O /, se figur 80, påträffades: 8-9 spelande hanar observerades, 10 stöttes.

Musvalen består av ett flertal stora sammanhängande områden som bedöms som lämpliga för dubbelbeckasin. Den östra kanten (norr om 7055500) samt norra delen av den östra fliken (norr om 7055000) är mindre trolig som dubbelbeckasinbiotop. Här utgörs vegetationstypen av vått kärr samt övergår även bitvis i mosse. Vegetationen domineras här av hjortron och vitmossor. Övriga delar av området som bedöms vara av intresse är främst den nordligaste delen av området ned mot och vid Gåstjärnarna. Även den södra och västra delen av området har stora sammanhängande kärrmiljöer som bedöms som lämpliga för dubbelbeckasin.

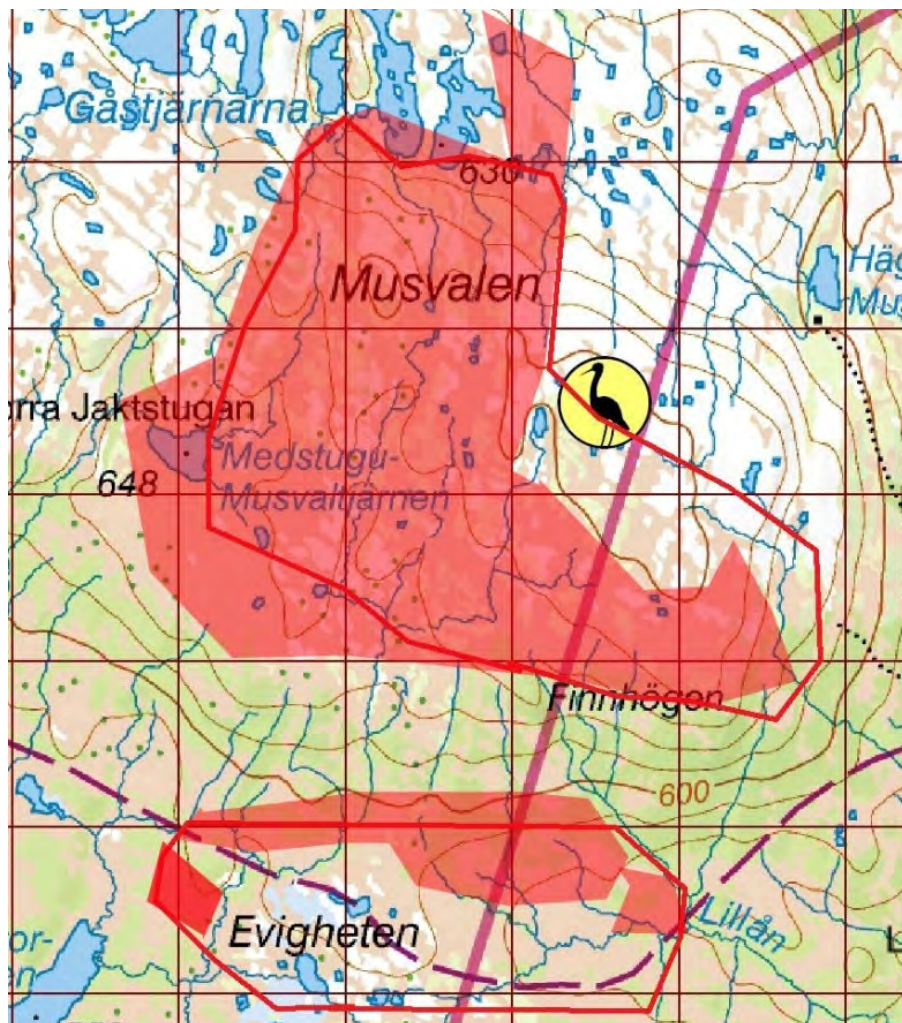
Förutom i området ned mot och vid Gåstjärnarna saknas dock i stor utsträckning buskvegetation som viden. Detta skulle kunna vara en nackdel för dubbelbeckasin. Större delen av området bedöms utifrån inventering bestå av vegetationstypen torrt kärr eller backkärr. Vid inventeringen av Musvalen kunde inget dubbelbeckasinspel konstateras.

Området Evigheten består mestadels av ett vidsträckt och flackt myrlandskap. Sluttningen är huvudsakligen svag mot söder – sydost men ökar något i norra delen av området. Merparten av myrmarken är öppet kärr med mindre partier av rismyr. Kärrtypen växlar mellan vått och torrt kärr. Större delen bedöms vara för blöt för att vara optimal för dubbelbeckasinspel. Avsaknaden av små träddungar på stora delar av myren kan också vara en nackdel i detta avseende. Den enda påträffade spelplatsen ligger i anslutning till sluttningen upp mot Musvalen.

Strax väster om spelplatsen finns en dunge med grövre fjällbjörk. I öster och söder vidtar det öppna myrlandskapet. Själva spelplatsen kan närmast beskrivas som rismyr. Fältskiktet på spelplatsen domineras av tuvull, dvärgbjörk och låga videbuskar (< 40 cm). Andra arter är hjortron, tuvtåtel och gullris. Bottenskiktet domineras av vitmossor.

Återbesök Musvalen och Evigheten

Återbesök på Musvalen och Evigheten gjordes 18-19 juni 2009 av Paul van den Brink och Niklas Sundin. Väderförhållanden: mulet, lätt duggregn, 4 °C. Ett spel, Evigheten / O /, var aktivt: 7 spelande hanar observerades, 8 stöttes.

Figur 79 - Musvalen och Evigheten. Potentiellt intressanta områden för dubbelbeckasinspel är rödaffärgade. Den enda påträffade spelplatsen är belägen i området Evigheten, se figur 80 och 81. Spelplatsen är dock inte utmärkt här.

Figur 80 - Musvalen och Evigheten. Spelplatsen Evigheten / O /, fotograferad mot öster.
Foto: Sebastian Agerberg, 2009-06-13.

Figur 81 - Musvalen och Evigheten. Spelplatsen vid Evigheten / O /, fotograferad mot nordväst. Foto: Paul van den Brink, 2009-06-19.

Inventeringsområde Sundsvalen

Inventeringen av Sundsvalen utfördes 16-17 juni 2009, klockan 23:00-02:00, av Sebastian Ackèr, Sebastian Agerberg, Nemo van den Brink, Tim van den Brink, Tua van den Brink och Niklas Sundin. Områdets södra del inventerades av Sebastian Ackèr, Sebastian Agerberg och Tim van den Brink, klockan 23:30-01:00. Den norra delen inventerades av Nemo van den Brink, Tua van den Brink och Niklas Sundin, klockan 23:00-02:00.

Väderförhållanden: mestadels klart-halvklart, stundtals lätt duggregn, svag västlig-nordvästlig vind, 2-3 °C. Totalt inventerades 6 km² varav cirka 2,5 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, figur 82. Inget spel observerades.

Den södra delen av området inventerades från nordlig koordinat 7060800 och söderut. En del lämpliga biotoper finns från nordlig koordinat 7060800 ned till nordlig koordinat 7058300, det vill säga området väster om Dammsjön. I detta område finns några större sammanhängande kärrmiljöer främst av typen torrt kärr och backkärr. Den östliga kanten av området domineras av backkärr dock finns platåer med planare ytor i sluttningarna. Det finns också en hel del ytor i den östliga delen som är mosse, där hjortron och vitmossor dominerar.

I den östra delen är de öppna ytorna färre än i den västra delen, då stora delar här är skogsbeklädd med granskog. Söder om nordlig koordinat 7058300 runt Drygsundsvalen är antalet områden lämpliga för dubbelbeckasin få. Drygsundsvalen består av frisk rished samt på toppen torr rished med relativt tät fjällbjörksvegetation på kanterna. Väster och söder om Drygsundsvalen består området av sammanhängande granskog. I detta område finns dock enstaka mindre öppna kärrmiljöer som skulle kunna vara lämpliga för dubbelbeckasin.

Ett intressant område finns alldeles norr om Drygsundsvalen i den flik av området som löper österut. Generellt saknas dock sammanhängande buskvegetation i de kärrmiljöer som återfinns i området. Inget dubbelbeckasinspel påträffades i området.

Figur 82 - Sundsvalens inventeringsområde. Områden som bedömts ha intressanta biotoper för dubbelbeckasinspel har markerats med rött raster.

Inventeringsområde Kodalshöjden

Inventeringen av Kodalshöjden utfördes 17-18 juni 2009, klockan 23:00-03:20, av Sebastian Agerberg, Niklas Sundin, Nemo van den Brink, Tua van den Brink, Tim van den Brink och Paul van den Brink.

Väderförhållanden: delvis mulet, svag-frisk sydostlig vind, cirka 4 °C. Totalt inventerades 13 km² varav cirka 5 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel. Tre spel, Skalstugufjället / SV /, Dörrshöjden / V / och Dörrshögarna / SO /, utmärkta som A-C i figur 83, påträffades: 4-5, 4-5 respektive 3 spelande hanar observerades, 5, 6 respektive 4 stöttes.

Vid det första inventeringstillfället nyttjades fem inventerare, vid det andra nyttjades tre. Merparten av området inventerades vid första tillfället medan områdets östra delar inventerades vid det andra. Inventeringsförhållandena bedömdes vid det första tillfället som goda vid start för inventering, för att sedan försämrats något med ökad vind och regn kring 01:00. Vid andra inventeringstillfället var vädret sämre med måttlig till frisk vind och regnskurar. Vid första tillfället inventerades området väster om Skalstugevägen samt området öster om vägen fram till östlig koordinat 1329000. Vid andra inventeringstillfället inventerades området öster om östlig koordinat 1329000. Spelplatser konstaterades på de tre tidigare kända lokalerna i området. Området bedöms vara väl genomgånet.

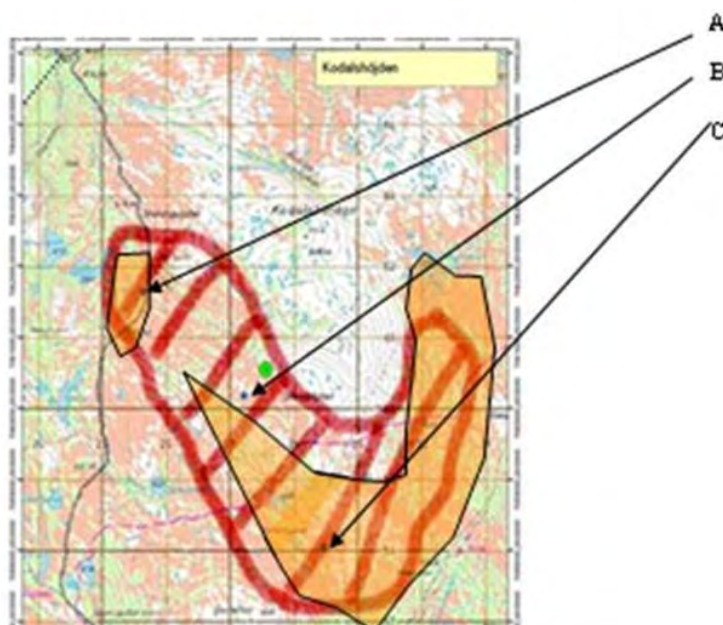
Hela området väster om vägen är av ungefär samma beskaffenhet som spelplatsen på samma sida, Skalstugufjället / SV /, A i figur 83, figur 84, vegetationstypen bedöms vara torrt kärr. Vegetationskartan anger backkärr på platsen. Enstaka enbuskar och någon solitär fjällbjörk utgör den vegetation som sticker upp mest. Spelplatsen ligger cirka 50 meter ifrån vägen mot Norge.

Den andra spelplatsen, Dörrshöjden / V /, B i figur 83, figur 85, ligger i Dörrshöjdens sydvästsluttning. Vegetationstypen bedömdes som backkärr, vilket överensstämmer med vegetationskartan. Spelplatsen ligger relativt torrt. Viden, en och enstaka björkar utgör buskskiktet. Spelplatsen mätte vid inventeringstillfället cirka 30 x 30 m. Åtta spelande och elva stötta dubbelbeckasiner räknades. Den tredje spelplatsen, Dörrshögarna / SO /, C i figur 83, figur 88, ligger i en sydsluttning där viden och en utgör buskskiktet. Spelplatsen omges av fjällbjörkar och någon enstaka gran. Vegetationstypen bedömdes som backkärr, detsamma som anges för platsen på vegetationskartan. Spelplatsen mätte 40 x 50 meter. Sju spelande kunde räknas. Innan stötning avstannade spelet i samband med att en regnskur drog in med kraftiga nordvästliga vindar. Endast tre dubbelbeckasiner stöttes.

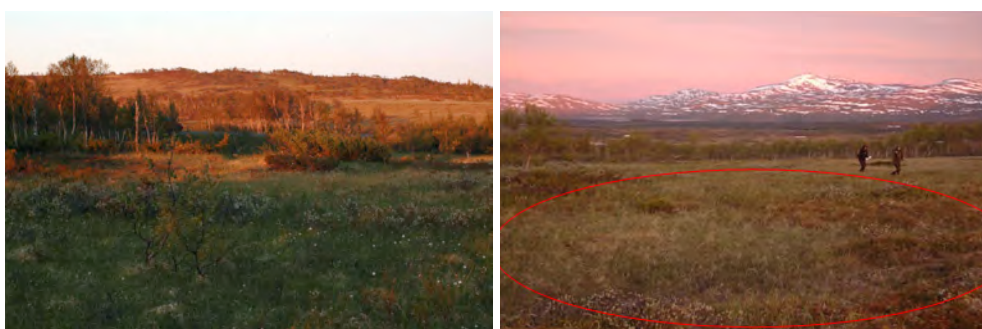
Återbesök Kodalshöjden

Återbesök på Kodalshöjden gjordes 22-23 juni 2009 av Sebastian Ackèr och Paul van den Brink. Väderförhållanden: klart, vindstilla, cirka 1 °C. Tre spel, Dörrshögarna / SO /, var aktiva: 4-5, 5 respektive 5 spelande hanar observerades, 5, 7 respektive 6 stöttes.

Vid Dörrshögarna / SO / avstannade spelet när inventerarna närmade sig. Spelet återupptogs efter cirka 10 -15 minuter och var då uppdelat i tre grupper på en sträcka av cirka 60 meter från norr till söder. Längst i söder satt tre spelande individer, två stycken i mitten och två stycken i norr.

Figur 83 - Kodalshöjden. Karta över det inventerade området vid Kodalshöjden. Spel påträffades vid Skaltugufjället / SV /, Dörrshöjden / V / och Dörrshögarna / SO /, här markerade av pilarna A, B och C, se även figur 84-86 nedan. Orangemarkerade områden visar var flest lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel bedöms finnas.

Figur 84. Kodalshöjden. Spelplatsen Skaltugufjället / SV /, väster om Skaltugevägen. Spelplatsen ligger i främre delen av bilden och framför enbuskarna. Bilden är tagen mot nordost. Foto: Paul van den Brink, 2009-06-17.

Figur 85. Kodalshöjden. Spelplatsen Dörrshöjden / V /, här markerad med en röd cirkel. Bilden är tagen mot sydost. Foto: Paul van den Brink, 2009-06-18.

Figur 86 - Kodalshöjden. Den sydligaste av de tre spelplatserna, Dörrshögarna / SO /, här markerad med en röd cirkel. Foto mot sydost. Foto: Sebastian Agerberg, 2009-06-18.

Inventeringsområde Flatruet

Inventeringen av Flatruet utfördes 23-24 juni 2009, klockan 23:20-03:20, av Nemo van den Brink, Paul van den Brink & Tua van den Brink. Väderförhållanden: mulet, vindstill, 7-9 °C. Totalt inventerades 6,5 km² varav cirka 3 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, figur 87. Ett spel, Rutjärnbäcken / S /, se figur 88, påträffades: 4-5 spelande hanar observerades, 5 stöttes. Området väster om vägen är utan större variation i vegetation och topografi.

Vegetationen växlar huvudsakligen mellan torrt kärr, backkärr samt frisk och torr rished. Den, sedan tidigare, kända spellokalen ligger relativt torrt. Vegetationstypen på spelplatsen bedömdes vara frisk till torr rished, vilket överensstämmer med vegetationskartan. Området närmast spelplatsen var relativt torrt och skiljer sig därmed något från merparten av övriga spelplatser som inventerades under samma period. Själva spelplatsen är dock något sankare än omgivningarna.

Lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel återfinns främst i norrsluttningen ner mot Rutjärnbäcken. Norr om Rutjärnbäcken bedöms Lillvålens östsluttning innehålla lämpliga biotoper närmast bäcken. Högre upp i sluttningen dominerar ljung och gräs och är att betrakta som hedsamhälle, det vill säga betydligt torrare än vad som normalt anses vara vanligt på spellokalerna.

Öster om vägen finns flest lämpliga lokaler i de backkärr som finns i områdets norra del, medan områdets södra del domineras av helt öppna myrmarker med endast enstaka videbestånd. Myrmarkerna i söder, öster om vägen domineras av rismyrar. Typiska växter är här ljung och tuvsäv.

Figur 87 - Flatruet. Det inventerade området i närheten av Flatruet med den enda påträffade spelplatsen, Rutjärnbäcken / S /, se figur 88, här utmärkt med en pil. Områden som bedöms som särskilt lämpliga för dubbelbeckasinspel är rödrastrerade.

Återbesök Flatruet

Återbesök på Flatruet gjordes 26 juni 2009 av Sebastian Ackèr och Tua van den Brink. Väderförhållanden: klart, svag-måttlig sydvästlig vind, 12 °C. Ett spel, Rutjärnbäcken / S /, var aktivt: 4 spelande hanar observerades, 4 stöttes.

Inventeringsområde Ljungdalen / N / (Öjön)

Inventeringen av Öjön/Gröndörssmyren utfördes 23-24 juni 2009, klockan 23:10-1:00, av Sebastian Ackèr, Sebastian Agerberg och Tim van den Brink. Väderförhållanden: mullet-halvklart, lätta regnskurar, 7-8 °C. Totalt inventerades 4,5 km² varav cirka 1,5 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, figur 89. Ett spel, Gröndörssmyren, bild från 2009 saknas, men se figur 13 från 2007, påträffades: 10-12 spelande hanar observerades, 16 stöttes.

Figur 88 - Flatruet. Den enda påträffade och tidigare kända spelplatsen Rutjärnbäcken / S /. Foto mot nordväst. Foto: Sebastian Ackèr, 2008-06-17.

Hela området Gröndörssmyren ned mot Öjön och västerut mot tjärnarna mellan Södra Gröndörssstöten och Norra Gröndörssstöten inventerades natten mellan 23 och 24 juni. I Länsstyrelsens material för beståndsövervakning av dubbelbeckasin benämns området Öjön/Gröndörssmyren som Ljungdalen norra.

Området direkt nordost och norr om Öjön, det vill säga Gröndörssmyren, är tämligen öppen och bedöms i liten utsträckning hysa lämpliga lokaler för dubbelbeckasin. Vitmossor och hjortron tillhör den vanligaste vegetationen i mossepartierna, medan starr, tuvsäv och tuvull är vanliga i kärrmiljöerna. I torrare lägen kommer dvärgbjörk och andra ris in, så som nordkråkbär och ljung. Det flacka myrflaket ned mot Öjön är förmodligen alldeles för öppet och kärrområdena med buskpartier är ovanliga. I de östra delarna intill Öjön dominerar mossevegetation. Mossen övergår sedan i kärrvegetation med inslag av ristuvor mot väster.

Bättre dubbelbeckasinmiljöer finns i den nordliga delen av myren, i sluttningen upp mot Stötliden. Här övergår vegetationstypen i torrt kärr och en bård av vide finns representerad i sluttningen mot Stötliden och höjden sydväst om Stötliden. Ovanför denna bård av vide tar ett mer eller mindre sammanhängande parti med fjällbjörk vid. Detta band av fjällbjörk är på sina bredaste ställen cirka 70 meter. Ovanför detta övergår vegetationstypen återigen i torrt kärr. Vegetationen i området indikerar som helhet att marken är relativt näringsfattig. Inslagen av örtrikare miljöer är få.

I den ostligaste och sydostliga delen av området växer sammanhängande fjällbjörkskog. Där björkskogen tunnas ut finns flera intressanta kärrmiljöer i denna del av området. Den västligaste delen av området (från ostlig koordinat 1340000) bedöms inte som lämplig för dubbelbeckasin. Här domineras vegetationen av tät fjällbjörkskog och topografiskt karaktäriseras marken av branta raviner. Dock finns det några stråk med kärrmiljöer i den sydvästra delen av området, längs bäcken från tjärnarna som är belägna mellan Norra och Södra Gröndörssstöterna. Dessa miljöer torde kunna utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasin.

Områdets mest lämpliga biotoper för dubbelbeckasin finns i Stötlidens sluttning ner mot Gröndörssmyren, i de lägen där inte fjällbjörkskogen dominerar. Vidare finns det också intressanta lokaler över hela höjdryggen (vattendelaren) mellan Gröndörssmyren i söder och Skrållan i norr. Områdets nordöstra delar domineras av fjällbjörkskog omväxlande med öppna myrmarker i flikar utmed sluttningen. Lämpliga biotoper finns förvisso, men det finns relativt få större kärrområden med vide.

Spelplatsen Gröndörssmyren, se figur 13 från 2007, ligger i en sydsluttning vid Gröndörssmyrens norra del och domineras av vide och dvärgbjörk, enstaka enbuskar finns också representerade på spelplatsen. Platsen är öppen mot väster, söder och öster medan dungar av fjällbjörk tar vid i norr. Spelet besöktes klockan 00:17, i mulet till halvklart väder. Vid besökstillfället blåste det en måttlig byig vind cirka 3-5 meter per sekund i byarna. Ingen nederbörd förekom under inventeringen. Centrum av spelet ligger mitt på skoterleden som går från Ljungdalen och vidare norrut. Spelet var vid inventeringstillfället relativt utspritt, hanarna satt på en yta av cirka 50 gånger 70 meter. Spelet är främst knutet till den

tätaste videvegetationen på spelplatsen. Vid besökstillfället rådde hög intensitet i spelet och flera hanar spelade i varandra. Totalt kunde 10-12 hanar urskiljas i spelet. Vid stötning kunde 16 dubbelbeckasiner räknas. Vegetationen indikerar näringsfattigt till intermediärt kärr med blåtåtel, ängsull och vide. I de torrare delarna återfinns dvärgbjörk, gullris och skogsnäva. Inventeringsförhållandena bedömdes vid inventeringstillfället vara goda då spelet kunde höras på ett avstånd av cirka 300 meter. Vid återbesöket var det svag i princip vindstilla, klart väder och cirka 10 °C.

Återbesök Ljungdalen N (Öjön)

Återbesök i Ljungdalen N (Öjön) gjordes 26 juni 2009 av Sebastian Agerberg och Nemo van den Brink. Väderförhållanden: klart, vindstilla, cirka 10 °C. Ett spel, Gröndörssmyren, påträffades: 8 spelande hanar observerades, 12 stöttes.

Figur 89 - Öjön. Det inventerade området norr om Öjön, med den enda påträffade spelplatsen, Gröndörssmyren, utmärkt med en pil. Bild från 2009 saknas, men se figur 13 från 2007.

Inventeringsområde Vallarfjället

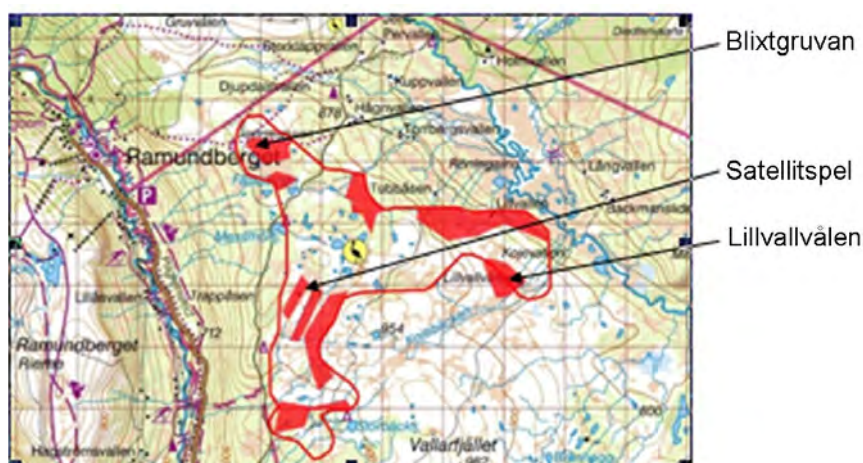
Inventeringen av Vallarfjället utfördes 24-25 samt 27 juni 2009, klockan 22.30-03:00, av Paul van den Brink, Nemo van den Brink, Tua van den Brink och Tim van den Brink. Väderförhållanden: klart, vindstilla, 8-12 °C. Totalt inventerades 9 km² varav 2-3 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, figur 90. Ett spel, Blixtgruvan, figur 91 plus ett satellitspel, Satellitspel, påträffades: 3-4 respektive 1 spelande hane observerades, 3 respektive 0 stöttes.

Inventeringsområdet bedöms innehålla flera lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel. Inget spel kunde höras kring det spel som hittades 2008 i sluttningen mot Lillvallvålen. Endast ett satellitspel hittades i inventeringsområdet öster om vägen mot Mittåkläppen. Inget av de satellitspel som hittades 2008 kunde hittas i år och inga dubbelbeckasiner noterades på andra tidigare påträffade spelplatser än på spellokalen i nordväst, sydost om Gammelgruvan. Spelet besöktes först den 25 juni vid 3 tiden. Vid detta tillfälle kunde inget spel konstateras, därför besöktes lokalen även den 27 juni och vid detta tillfälle hördes 3-4 spelande dubbelbeckasiner, spelet hade dock mycket låg intensitet.

Österut ligger de flesta intressanta biotoperna i sluttningen ned mot Mittån. Här ligger våtmarkerna insprängda i fjällbjörskogen. De större öppna områdena norr och nord ost om Lillvallvålen bedöms vara allt för öppna för att vara lämpliga spelplatser. Området direkt öster om vägen till Mittåkläppen är småbrutet och domineras av fjällbjörskog och området är därmed mer slutet även om partier med öppnare ytor förekommer. De öppna kärrmiljöerna är i den norra delen av detta område i regel allt för blöta.

Den redan kända spelplatsen, Blixtgruvan, ligger i vad som bedömdes vara vått kärr med 30-50 centimeter höga viden. Vegetationskartan beskriver området som vått kärr med torrt kärr i närheten. Tre spelande och fyra stötta dubbelbeckasiner kunde räknas.

Förutom det andra besöket, som gjordes den 27 juni när spelet Vallarfjället 1 var aktivt, gjordes inget ytterligare återbesök.

Figur 90 - Karta över inventeringsområdet på Vallarfjället. Områden som bedöms ha mest lämpliga lokaler har markerats med rött raster. Pilarna A, Blixtgruvan, och B, Lillvallvålen, markerar spelplatserna Vallarfjället 1 och 2, se figur 91 samt figur 56 (2008), respektive satellitspel.

Figur 91 - Vallarfjället. Spelplatsen Blixtgruvan, i närheten av Gammelgruvan, här markerad med en röd cirkel. Detta var den enda aktiva spelplatsen 2009. Foto mot norr. Foto: Paul van den Brink, 2009-06-25.

Inventeringsområde Mittåkläppen

Inventeringen av Stor-Mittåkläppen utfördes 24-25 samt 25-26 juni 2009, klockan 23:00-02:30 respektive 23:15-01:40. Vid det första tillfället inventerades tre av Stor-Mittåkläppens fyra delområden, inklusive det mindre delområdet söder om samt områdena öster och nordost om Stor-Mittåkläppen, av Sebastian Ackèr och Sebastian Agerberg. Inventeringen av det fjärde delområdet, som återfinns på båda sidor om Sveån, gjordes av Paul van den Brink samt Nemo van den Brink vid det andra inventeringstillfället.

Väderförhållanden: klart, vindstilla, 7-13 °C. Totalt inventerades 5 km² varav 0,5 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, figur 92. Två spel, Stor-Mittåkläppen och Sveån / O /, se figur 93 och 94, påträffades: 3-4 respektive 8-9 spelande hanar observerades, 8-9 respektive 10 stöttes.

Det tidigare kända spelet sydost om Stor-Mittåkläppen återfanns på samma plats som föregående år, 2007 och 2008. Spelet är koncentrerat till utkanten av samlad högvuxen videvegetation. Viden glesar ut från denna mer samlade vegetation samt blir något lägre på spelplatsen. Dock existerar enstaka videbuskar som är relativt högvuxna (cirka 1 meter) i centrum av spelplatsen samt enbuskar. Runt den öppna kärrmiljön där spelet återfanns växer samlade partier av fjällbjörk. Enstaka fjällbjörkar finns även på och runt spelplatsen. Fältskiktet utgörs av dvärgbjörk samt olika gräs- och halvgräs som karaktäriserar vegetationstypen.

Området i helhet utgörs av vegetationstypen torrt kärr vilket också överensstämmer med vegetationskartan över området. Kärrmiljöerna i anslutning till spelplatsen är uppdelade i terrassformationer utefter sydostsluttningen av Stor-Mittåkläppen. Spelplatsens var vid inventeringstillfället utspridd över en cirka 20 gånger 10 meter stor yta. 3-4 spelande och 6 stötta dubbelbeckasiner kunde räknas. Detta delområde innehåller, förutom den öppna ytan där spelet återfanns, ännu en öppen yta lämplig för dubbelbeckasinspel. Denna yta återfinns i en terrassnivå ovan spelplatsen, det vill säga mot nordväst. I övrigt består området av tät fjällbjörkskog.

Delområdet på Stor-Mittåkläppens östra sluttning innehåller ett flertal stora områden lämpliga för dubbelbeckasin. Vegetationen domineras av torrt kärr och backkärr. Sammanhängande videvegetation påträffas i stor utsträckning inom hela området. Denna del bedöms även vara den som är mest trolig att hålla flest potentiella biotoper för dubbelbeckasinspel, av de två större områdena öster och nordost om Stor-Mittåkläppen. Området nordost om Stor-Mittåkläppen har inte många biotoper som bedöms som lämpliga för dubbelbeckasin, möjligen finns enstaka mindre områden i den sydöstra delen som skulle kunna vara lämpliga för dubbelbeckasin.

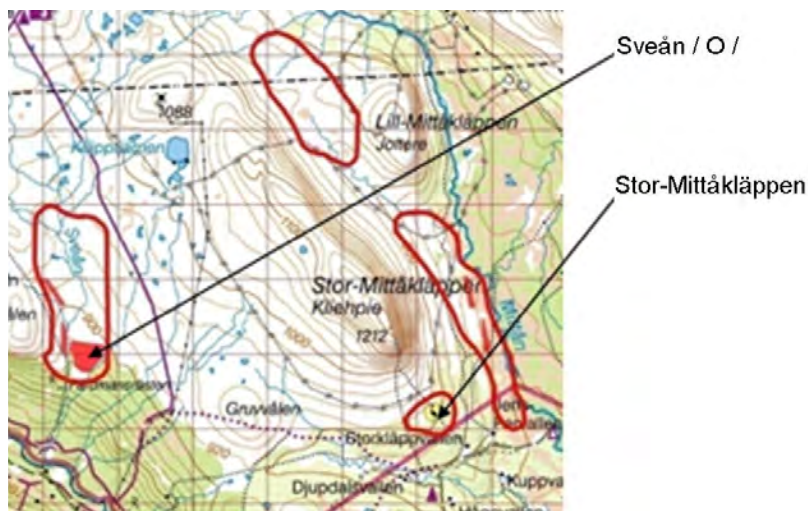
Området nordost om Stor-Mittåkläppen utgörs enligt vegetationskartan främst av vegetationstypen torrt kärr. I verkligheten utgörs dock de lägre delarna mellan Stor-Mittåkläppen och Lill-Mittåkläppen av blött kärr. Sidorna på Stor- och Lill-Mittåkläppen utgörs dock av torrt kärr. I den lägre belägna delen, mellan Stor- och Lill-Mittåkläppen, finns moränkullar där vegetationstypen övergår till frisk rished och vegetationen här utgörs av ljung och kråkbär.

Kärrmiljöerna är i regel väl-dränerade i tydliga dräneringsstråk, vilket gör att de i regel är relativt torra. Örtikedomen i kärrmiljöerna i dessa två områden är i sin helhet ofta påfallande stor.

Stor-Mittåkläppens västra delområde kring Sveån bedöms innehålla få lämpliga biotoper för dubbelbeckasin. Merparten av områdets norra del samt väster om ån domineras av rished. Väster om ån är det framförallt ett cirka 200 meter brett stråk närmast ån som de mest lämpliga biotoperna finns. Stråket sträcker sig från södra delen av området ungefär till nordlig koordinat 6962600. Norr härom finns små kärrpartier mellan höjdryggarna. Buskvegetation saknas i stort. Ett möjligt område återfinns i västra delen av området, mot Röstvålens nordöstra sida.

Öster om ån är det endast de södra delarna av inventeringsområdet som bedöms vara lämpligt, då inslaget av kärr här är större. Norrut längs ån finns också lämpliga biotoper, men då i ett smalt (50–100 meter) bälte allra närmast ån. Från nordlig koordinat ungefär 6962500 och söderut vidgas bältet av lämpliga biotoper till ett cirka 300–x00 meter brett område.

Här finns också en sedan tidigare känd spelplats, Sveån / O /. Själva spelplatsen ligger i ett något blötare parti i vad som bedömdes vara torrt kärr. Denna bedömning överensstämmer med vegetationskartan. Kärrrets blötare områden domineras av halvgräs. På tuvorna växer ljung och blåbär.

Figur 92 - Stor-Mittåkläppen. Inventerade områden vid Mittåkläppen med de båda aktiva spelen – det ena sydost om Stor-Mittåkläppens brant, det andra vid Sveån, se Figur 93 och 94 - markerade med pilar. Områden som bedömts som särskilt lämpliga som spellokaler är markerade med rött raster.

Figur 93 - Stor-Mittåkläppen. Den tidigare kända spelplatsen sydost om Stor-Mittåkläppen, här markerad med en röd cirkel. Spelplatsen är relativt stor med avseende på ytan. Foto mot nordväst. Foto: Sebastian Agerberg, 2009-06-25.

Figur 94 - Stor-Mittåkläppen. Spelplatsen Sveån / O I, här markerad med en röd cirkel. Foto mot Ramundberget i sydost. Foto: Paul van den Brink, 2009-06-26.

Återbesök Stor-Mittåkläppen

Återbesök gjordes 27-28 juni 2009 av Nemo van den Brink och Tua van den Brink. Väderförhållanden: i det närmaste klart, svag sydostlig vind, cirka 9 °C. Båda spelen, Stor-Mittåkläppen och Sveån / O I, var aktiva: 6-7 respektive 6-7 spelande hanar observerades, 8 respektive 10 stöttes.

Inventeringsområde Skenörsfjället / O

Inventeringen av Skenörsfjället utfördes 25-26 juni 2009, klockan 23:00-02:15, av Sebastian Ackèr, Sebastian Agerberg, Tua van den Brink och Tim van den Brink. Väderförhållanden: i det närmaste klart, svag sydlig vind, 11 °C. Totalt inventerades 4 km² varav 3 km² bedöms utgöra lämpliga biotoper för dubbelbeckasinspel, Figur 95. Ett spel, Kariknallarna / NO I, se Figur 96, påträffades: 5-6 spelande hanar observerades, 9 stöttes.

Östra delarna av områdets kärrmiljöer, som är omgärdade av fjällbjörkskog, är rikare på flora med bland annat blodnycklar och skogsnycklar. I hela området finns miljöer lämpliga för dubbelbeckasin. Den östra delen har dock färre än den västra delen även om det här finns flertalet större kärrmiljöer lämpliga för dubbelbeckasin. De västra delarna av området, det vill säga Kariknallarnas och Storskarvens ostsluttningar, har dock flest lämpliga miljöer i området.

En av de tidigare två kända spelplatserna i området, Kariknallarna / NO I, se Figur 95 och 96, belägen i Kariknallarnas ostsluttning cirka 1 kilometer öster om topparna i det inventerade områdets nordvästra hörn, återfanns. Det andra, något östligare belägna spelet, Kariknallarna / O I, 1 i Figur 95, var inte aktivt, varken vid det första inventeringstillfället eller vid återbesöket.

Vegetationstypen på spelplatsen kan beskrivas som torrt kärr med ett busskikt bestående av vide och en. Fläckvis är kärrmiljöerna i närområdet blötare. Marken är relativt tuvig, på tuvorna är miljön torrare och där växer kråkbär och ljung.

I övre delen av spelplatsen kommer även inslag av hjortron och dvärgbjörk. Vid besökstillfället (klockan 01:40) bedrevs spel på en yta av cirka 20 gånger 20 meter. Spelet var koncentrerat till den tätaste videvegetationen på lokalen.

Återbesök Skenörsfjället

Återbesök gjordes 28-29 juni 2009 av Sebastian Agerberg och Tim van den Brink. Väderförhållanden: klart, svag sydostlig vind, 9 °C. Spelplatsen Kariknallarna / NO / var aktiv: 6 spelande hanar observerades, 9 stöttes. I samband med återbesöket besöktes även den östra spelplatsen som tidigare fanns i området och som vid inventeringen inte var aktiv. Denna spelplats var inte heller vid återbesöket aktiv.

Figur 95 - Skenörsfjället / O /. Det inventerade området med spelplatserna Kariknallarna / O / och Kariknallarna / NO / utmärkta med pilar och med de områden som bedöms kunna hålla biotoper som är särskilt intressanta som spelplatser markerade med rött raster. Bild på den spelplatsen Kariknallarna / NO / finns i Figur 96 nedan.

Hamrafjällets naturreservat

Ett besök gjordes även på en tidigare känd spelplats i Hamrafjällets naturreservat, 26 juni 2009, klockan 23:00 – 00:00, av Paul och Tim van den Brink. Väderförhållanden: Klart väder, vindstilla cirka 10 °C.

Besöket gjordes eftersom det var något oklart vart spelet låg. Spelet ligger i närheten av naturreservatets nordgräns intill stigen mot Andersborg och Småhamrarna (1321068/6944162), Figur 97. Då vi kom till spelplatsen, cirka 23:30, konstaterades fyra spelande dubbelbeckasiner, med ett ibland minutlångt uppehåll mellan spelen.

Figur 96 - Skenörsfjället / O I. Den enda aktiva spelplatsen, Kariknallarna / NO I, spelplats 2 i Figur 95, i Skenörsområdet, belägen längst norrut i det inventerade området. Foto mot väster. Foto: Sebastian Agerberg, 2009-06-26.

Figur 97 - Spelplatsen i Hamrafjällets naturreservat. Fotot är taget mot väster från stigen mot Andersborg. Foto: Paul van den Brink, 2009-06-26.

Slutsatser

De flesta spelplatser påminner om varandra och stämmer väl överens med Elveland och Tjärnbergs (1984) beskrivning av spelplatser i Härjedalen, det vill säga spelplatserna ligger i svagt sluttande terräng eller på platåliknande avsatser i sluttningar.

Spelplatsernas fältskikt består huvudsakligen av halvgräs ibland med inslag av gräsvegetation samt dvärgbjörk. Normalt är spelplatsen att beteckna som torrt kärr. Buskskiktet domineras av viden och en. På vissa spelplatser är buskskiktet välutvecklat medan det i andra fall kan vara enstaka buskar i anslutning till spelplatsen. I en del fall saknas buskskikt på själva spelplatsen. Större träd är få om de förekommer och återfinns endast på ett fåtal av spelplatserna. Ofta finns mindre dungar av träd i närheten (10-50 meter).

I 2009 års inventering är det främst tre spelplatser som skiljer sig från de övriga. De tre spelplatserna som inte passar in i mönstret är spelplatserna Flatruet; Rutjärnbäcken / S /, Renfjället; Vita renen / NV / och Evigheten / O /. Vegetationen på spelplatserna vid Flatruet och Renfjället (nordväst om Vita Renen) utgörs av frisk rished som domineras av dvärgbjörk. Dessa två spelplatser ligger med andra ord i torrare vegetation än övriga. Spelplatsen norr om Kulflätet, Bunneråsarna / V /, skiljer sig på så sätt från övriga genom att det kärr som spelplatsen är beläget på, gränsar till skog/högre träd.

Referenser

Litteratur

Carlsson, P. & Råghall, J. 2011. Dubbelbeckasin i västra Jämtland 2006-2010 - Inventering gjord av Ånnsjöns fågelstation. I: Öberg L. & Berglund, M. (red.). Inventering av spelplatser för dubbelbeckasin Gallinago media i Jämtlands län 2006-2010.

Eklom, R. 2007. Åtgärdsprogram för dubbelbeckasin 2006-2009. Naturvårdsverket. Rapport 5703.

Elveland, J. & Tjärnberg M 1984, Vegetationsförhållanden på några spelplatser för dubbelbeckasin (Gallinago media) i västra Härjedalen och södra Lappland, Memoranda Soc, Fauna Flora Fennica, Årg. 60, s 125-140

Gärdenfors, U. (red.) 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010. ArtDatabanken SLU www.artdata.slu.se.

Kålås, J.A. (2004): International single species action plan for the conservation of the great snipe Gallinago media. African-Eurasian migratory waterbird agreement (AEWA) Technical Series No. 5.

Ljungdahl, E. 2011. Kulturhistorisk undersökning av spelplatser för dubbelbeckasin (Gallinago media). I: Öberg L. & Berglund, M. (red.). Inventering av spelplatser för dubbelbeckasin Gallinago media i Jämtlands län 2006-2010.

Petterson, B. 2011. Vegetationen på spelplatser för dubbelbeckasin (Gallinago media). I: Öberg L. & Berglund, M. (red.). Inventering av spelplatser för dubbelbeckasin Gallinago media i Jämtlands län 2006-2010.

Rafstedt T., 1984. Fjällens Vegetation. Jämtlands län. Statens Naturvårdsverk, Stockholm.

Muntliga

Petterson, Bengt. Länsstyrelsen i Jämtlands län, 831 86 Östersund.
Telefon: 063-14 60 00.

Del 3

Ljungdahl, E. 2011

Kulturhistorisk undersökning av spelplatser för dubbelbeckasin

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Innehållsförteckning

Inledning	4
Bakgrund.....	5
Myrarna - dubbelbeckasinens lekplatser.....	5
Minskad hävd – tänkbar förklaring till habitatförlust	5
Renskötselns inverkan på spelplatserna.....	5
Myrnans betydelse för renskötseln.....	5
Metod	6
Resultat	8
Klinken.....	8
Blixtrgruvan.....	9
Mittåkläppen.....	9
Skalstugan 1-3.....	11
Renfjället 1 och 2	12
Renfjället 1	13
Renfjället 2	13
Lillvalen	13
Tjallingen, Laptentjahke och Stråtön	14
Tjallingen	15
Laptentjahke	16
Stråtön	16
Brattlidfjället.....	17
Storfjället 1-4.....	18
Diskussion och slutsats.....	19
Klinken, Blixtrgruvan, Mittåkläppen och Skalstugan.....	19
Renfjället, Lillvalen, Tjallingen, Laptentjahke och Stråtön.....	19
Brattlidfjället och Storfjället	19
Slutsats.....	20
Referenser	21
Litteratur	21
Muntliga	21

Inledning

Dubbelbeckasinen (*Gallinago media*) är en av de fågelarter som tagits upp under rubriken "Missgynnad (NT)" i både den svenska (Gärdenfors 2010) och internationella rödlistan över hotade arter (Kålås 2004). Den är även upptagen i flera internationella artbevarande konventioner. Dess största utbredningsområde är beläget i Ryssland, Vitryssland och Ukraina, men betydande bestånd finns även i Polen, Baltikum, Norge och Sverige.

I Skandinavien skedde en dramatisk minskning av arten i slutet av 1800-talet, då den också försvann som häckfågel i södra Sverige. I dag är det svenska häckningsområdet avgränsat till fjällområdet från Härjedalen och norrut.

I syfte att öka kunskapen om dubbelbeckasinen häckningsplatser har en omfattande inventering av artens spelplatser utförts i Jämtlands län under perioden 2006-2010 (Carlsson med flera 2011; Ackèr med flera 2011) enligt föreslagna åtgärder i "Åtgärdsprogram för dubbelbeckasin 2006-2009" (Ekblom 2007).

Iakttagelser från tidigare inventeringar av dubbelbeckasinen spelplatser i Jämtlands län (Ekblom 2007) pekar på att de delar av myrar där dubbelbeckasinen spelar avviker från övriga delar av myrarna. Avvikelsen består i att spelplatserna uppvisar en högre frekvens av tuvor och har en växtlighet som tyder på en högre grad av kulturpåverkan än omgivande myrpartier.

Denna kulturhistoriska undersökning syftar till att ta reda på om den förändrade växtligheten på dubbelbeckasinen spelplatser kan sättas i samband med renskötsel och samisk aktivitet eller annan kulturpåverkan, främst slåtter eller skogsbete. På samma spelplatser har det också gjorts en undersökning av vegetationen med avseende på kärlväxter (Petterson 2011).

Bakgrund

Myrarna - dubbelbeckasinens lekplatser

Dubbelbeckasinens lekplatser återfinns framförallt på översilningsängar eller backkärr i trädgränsområdet. Habitatet eller livsmiljöerna är öppna men ibland täcks lekplatsen delvis av vide (*Salix* sp.) och/eller dvärgbjörk (*Betula nana*). Lekplatserna kan också återfinnas vid torrkärr, nära större vattendrag lite längre ner i fjällsluttningarna.

Minskad hävd – tänkbar förklaring till habitatförlust

Anledningen till att dubbelbeckasinen minskar i antal, både i Sverige och internationellt, kan vara förlust av habitat. Arten har en mycket speciell livsmiljö och kräver tillgång till stora områden med våtmarker, sådana områden som tidigare har hållits öppna genom slåtter och bete. Några av de kända lekplatserna i skandinaviska fjällen ligger i områden där man tidigare bedrev slåtter. Upphörandet av myrslåtter kan ha bidragit till att arten minskar.

Renskötselns inverkan på spelplatserna

Hög rentäthet i ett område kan påverka dubbelbeckasinen negativt då stora renhjordar kan trampa upp marken så att våtmarker, som tidigare varit lämpliga som spelplatser, på så sätt förändras och dräneras. Å andra sidan är det tänkbart att dubbelbeckasinen kan gynnas av renbete, då detta liksom annat bete förhindrar igenväxning. Renbete och tramp kan även bidra till ökad tuvighet.

Myrarnas betydelse för renskötseln

Myrar har alltid haft och har alltjämt stor betydelse för renskötseln. Allra viktigast är myrarna som betesområden, framför allt tack vare de olika gräs- och starrarter som finns där, men även för andra växter som till exempel vattenklöver (*Menyanthes trifoliata*).

Myrarna är lätta att hägna in och används ofta som skiljningsgård samt för höst- och vinterslakt. Under den epok när vajorna mjölkades hägnade man ofta in myrarna, helt eller delvis beroende på myrarnas storlek, för att använda dem som mjölkningsgård.

Många flyttleder mellan vinter- och sommarland är förlagda över stora öppna myrormåden då dessa är utmärkta att färdas över när de är frusna. Under den intensiva renskötselns dagar var det också vanligt att man stannade till en tid under flyttningen vid myrar med särskilt gott bete. Renskötarna bodde då i tältkåtor uppsatta på någon lämplig backe i närheten där de hade god uppsikt över både myren och renarna. Fortfarande görs vinterflyttningarna gärna längs myrar.

Metod

Fältundersökningarna har utförts sommartid under perioden 2007-2010 med 5-6 spelplatser/år, Tabell 1, Bilaga 1-8, och har föregåtts av kart- och arkivstudier samt intervjuer med lokalbefolkning för att få uppgifter om renskötsel eller annan markanvändning i närheten av spelplatserna.

Vid fältbesöken har den närmaste omgivningen kring spelplatserna inventerats med jordsond som hjälpmedel. Med sonden kan man både känna stenkonstruktioner under markytan och ta upp en markprofil. I markprofilen syns olika jordlager och även kol och sot från till exempel en härd. Syftet har varit att söka spår efter renskötsel eller andra spår efter samisk aktivitet, samt annan eventuell tänkbar kulturpåverkan, i första hand myrslätter eller skogsbete. Samtliga bilder har tagits av Ewa Ljungdahl.

Rapporterna

De tre delrapporterna för 2007, 2008 och 2010 har sammanställts av Lisa Öberg, Länsstyrelsen, som också i viss mån redigerat texten.

Datum	Lokal	RN1	RN2	Altitud (m.ö.h.)	Bilaga
2007-08-21	Klinken	1319689	6962450	790	1a
2007-08-22	Blixtgruvan	1327885	6959236	930	1b
2007-08-22	Mittåkläppen	1329221	6961220	910	1c
2007-09-09	Skalstugan 1	1325648	7061653	593	2
2007-09-09	Skalstugan 2	1327220	7060190	711	2
2007-09-09	Skalstugan 3	1328466	7058060	672	2
2008-06-25	Renfjället 1	1364046	7028645	710	3a
2008-06-25	Renfjället 2	1362370	7029005	870	3b
2008-06-26	Lillvalen	1357732	7025906	724	4
2008-08-19	Tjallingen	1330720	7005538	850	5
2008-08-20	Laptentjahke	1329135	7008270	900	5
2008-08-19	Stråtön	1327970	7011720	730	5
2010-09-07	Brattlidfjället	1414795	7186922	700	6
2010-09-08	Storfjället 1	1407427	7177158		7
2010-09-08	Storfjället 2	1405752	7176414		7
2010-09-08	Storfjället 3	1405447	7177000		7
2010-09-08	Storfjället 4	1406082	7176350		7

Tabell 1 - Kulturhistoriskt undersökta lokaler i Jämtland under perioden 2007-2010 med . För kartor över respektive delområde, se Bilaga 1a-c, 2 (2007), 3-5 (2008), 6 och 7 (2010) samt 8 (översiktskarta).

Karta som visar de lokaler/spelplatser för dubbelbeckasin där kulturhistoriska undersökningar företagits 2007-2010.

Resultat

Klinken

Klinken ligger idag inom Mittådalens samebys åretruntmarker, se Bilaga 1a. Inga renskötselanläggningar såsom kalvmärknings- eller skiljningsgården ligger i närheten, och området används mest som genomgångsland på väg till sommarbete i de högre belägna fjällen. Området norr om Ljusnan har tidigare även nyttjats av samerna i Ruvhten Sijte, tidigare Tännäs sameby. Vilka som nyttjade området för renskötsel före samebyarnas tillkomst i slutet av 1800-talet har vi ingen kunskap om, men äldre kåtaplatser och andra samiska kulturlämningar finns på flera ställen. De kända kåtaplatserna som är belägna närmast spellokalen finns ungefär en kilometer åt nordväst. Vi vet inte när de användes och vi känner inte heller till vilka det var som använde dem, men eftersom det finns mjölkgropar i vistet så användes det sannolikt under sommar och tidig höst, när renkorna mjölkades.

Figur 1 - Spellokalen Klinken. Foto: 2007-08-21.

Vid inventeringen påträffades en tidigare oregistrerad härd, förmodligen från en kåtaplats, cirka 500 meter norr om spelplatsen, se Figur 1. En kåtatomt cirka 1 kilometer öster om spelplatsen besöktes på tillbakavägen. Enligt Ingrid Rehnfeldt (muntligt) kallades kåtan för Malinkåtan, förmodligen efter sin forna ägare. Se Figur 2.

Flera av myrarna kring spelplatsen har använts för myrslåtter och på ett par ställen finns rester efter slåtterstugor, se Figur 3. Det finns även lämningar efter fåbodar i närheten.

Eftersom det finns spår efter kåtor på flera ställen ganska nära spelplatsen Klinken är det inte osannolikt att spelmyren kan ha använts i renskötseln, kanske som mjölkningsgärde. Mjölkgropar vid en visteplats ungefär en kilometer från spelplatsen visar att renmjölkning förekommit i området.

Det finns lämningar efter både fäbodvallar och slåtterstugor i området kring spellokalen Klinken. Möjligen kan spelmyren ha använts för myrslåtter, men det saknas spår efter hölador eller hässjor på eller omedelbart intill myren.

Figur 2 - Lämningar efter den så kallade Malinkåtan. Lämningarna utgörs av en ring bestående av torv och näver från kåtan, med en eldstad i mitten. Foto: 2007-08-21.

Figur 3 - Slåtterstuga nära lokal Klinken. Foto: 2007-08-21.

Blixtgruvan

Lokalen Blixtgruvan ligger i ett större fäbodområde nära Mittåkläppen, se Figur 4 och Bilaga 1b. Fäbodarna har använts av fjällägenhetsarrendatorerna i Bruksvallarna. Vikingatida gravhögar nära spelplatsen visar att området har nyttjats av människan mycket länge.

Lokalen ligger inom Mittådalens samebys åretruntmarker, men området nyttjas sällan i dagens renskötsel. Ungefär en mil väster om lokalen Blixtgruvan ligger Mittåhammaren, samebyns stora sommarviste. Här finns bland annat en kalvmärkningsanläggning. Ett äldre sommarviste som kallas Axhögen är beläget några kilometer norrut. I Axhögen har det bedrivits intensiv renskötsel med bland annat mjölkning av renkorna. Flera muntliga traditioner omtalar det spektakulära fjället Mittåkläppen som en gammal samisk offerplats, se Figur 5.

Mittåkläppen

Förhållandena kring spellokalen Mittåkläppen i Figur 6 och Bilaga 1c liknar lokalen Blixtgruvan som beskrevs ovan. Båda lokalerna ligger i Mittåkläppens fäbodområde och landskapet är präglad av långvarigt bete. Området ligger inom Mittådalens samebys åretruntmarker, men används inte aktivt i dagens renskötsel. Lokalen Mittåkläppen ligger endast ungefär tre kilometer ifrån Mittådalssamernas gamla sommarviste Axhögen.

Figur 4 - Spellokalen Blixgruvan (bilden) ligger i kanten av ett stort samiskt brukningsområde. Ingenting tyder på att spelmyren har använts inom renskötseln på annat sätt än att renar tillfälligt har stannat och betat på myren. Det finns inte heller några spår efter lador eller hässjor som tyder på att spelplatsen har nyttjats som slåttermyr. Foto: 2007-08-22.

Figur 5 - Mittåkläppen omtalas som en gammal samisk offerplats. Foto: 2007-08-22.

Figur 6 - Trots att spellokalen Mittåkläppen endast är belägen cirka tre kilometer ifrån Mittådalssamernas gamla sommarviste Axhögen, finns ingenting som tyder på att själva spelplatsen har använts inom renskötseln. Renar har endast tillfälligt stannat och betat på myren. Det finns inte heller några lämningar efter lador eller hässjor som visar att myren har använts för myrslåtter. Foto: 2007-08-22.

Skalstugan 1-3

De tre undersökta spellokalerna vid Skalstugan är belägna på ungefär 2,5 kilometers avstånd ifrån varandra i nordöstlig-sydvästlig riktning, se Bilaga 2. Området används av Kalls sameby för höst- och förvinterbete men ligger utanför åretruntmarkerna. Ungefär 500 meter norr om Skalstugan 1 finns ett rengärde intill vägen. Se Figur 8. Gärdet används för slakt och skiljning på förvintern.

Figur 7 - Lokal Skalstugan 1. Foto: 2007-09-09.

Figur 8 - Rengärde norr om Skalstugan 1. Foto: 2007-09-09.

Hela området har använts till renskötsel under mycket lång tid. Numera betar renarna där under höst och förvinter, men tidigare har renskötsel bedrivits även under andra tider av året. Mjölkgropar visar till exempel att man nyttjade området även under högsommaren. Äldre visteplatser finns framförallt väster om Skalstugevägen, men några kåtatomter finns även öster om vägen, bland annat längs Staån.

Sydost om lokal Skalstugan 3 finns några före detta fäbodvallar tillhörande byn Saxvallen.

Lokalen Skalstugan 1 ligger betydligt lägre ned i fjällbjörskogen än Skalstugan 2 och 3, men fortfarande inom det stora betesområdet. Ingenting tyder heller på att myren vid Skalstugan 1 skulle ha haft något speciellt användningsområde i renskötseln förutom som betesmyr.

Lokalerna Skalstugan 2 och 3 ligger mitt i ett stort renbetesområde, se Figur 9. De ligger ganska högt uppe på fjällsluttningar och i områden som är mycket blöta och myrrika. Sådana platser är inte lämpliga för visten eftersom det dels är för blött, dels för utsatt för väder och vind. Visten brukar inte heller ligga mitt i betesområdet utan i dess utkanter. Att så små begränsade områden av betesmyrarna som spellokaler utgör skulle ha haft en speciell användning verkar inte troligt.

Figur 9 - Utsikt från spellokalen Skalstugan 2. Här finns inga lämningar efter hässjor eller hölador som visar att lokalerna Skalstugan 1-3 skulle ha använts som slåttermysar. Ingen av de tre undersökta spelplatserna vid Skalstugan tycks heller ha använts inom renskötseln på annat sätt än som betesmyrar. Foto: 2007-09-09.

Renfjället 1 och 2

Renfjället ligger utanför dagens åretruntmarker men utgör reservbetesmark för höst och vinterbete för Handölsdalens sameby. Tidigare hade fjället mycket stor betydelse som vinterbetesområde för olika samebyar, framförallt Kall, Offerdal, Sösjö och Tranis samebyar (dåvarande lappbyar). Renfjällets "renmossa", som renlaven kallades ansågs vara av mycket god kvalitet. Ända fram till början av 1960-talet brukade samerna hyra in sig hos bönderna, främst i Edsåsdalen, under vintrarna. Vinterbetet på Renfjället ansågs så värdefullt att renbeteskommissionen år 1913 menade att hela fjället borde inlösas av staten för renbete (von Sydow 1913), vilket dock aldrig skedde. Från mitten av 1900-talet, då vinterturismen framförallt i Edsåsdalen växte sig stark, upphörde vinterbetet på Renfjället.

Fram till 1889 var det många bönder i Undersåker, Ottsjö och Edsåsdalen som hade egna renmärken (Olsson 1954). Deras renar sköttes om av samerna. Denna tradition upphörde när den första renbeteslagen trädde i kraft år 1889, varefter endast samer tilläts ha renmärken.

Renfjället 1

Lokalen Renfjället ligger på en svagt, mot öster sluttande myr i fjällbjörskogen, se Figur 10 och Bilaga 3. Spelplatsen ligger intill ett videsnår och avviker inte från myren i övrigt, varken beträffande vegetation eller beträffande tuvighet. Inga spår efter renskötsel finns i närheten av spelplatsen och det finns inte heller några muntliga traditioner om att Renfjället har använts till sommarrenskötsel. Inga fåbodvallar ligger i närheten och det finns inte heller några lämningar efter myrslåtter.

Renfjället 2

Spelplatsen Renfjället 2 ligger på en sluttande myr strax ovanför trädgränsen, se Figur 11 och Bilaga 3. Vide, gräs och örter växer på myren och spelplatsen ligger i ett videsnår. Platsen ligger cirka 500 meter från kaffestugan Vita Renen och med en skidbacke och lift strax intill. Det finns inga tecken på (sommar-) renbete, vilket inte heller är troligt då Renfjället är ett utpräglad vinterbetesområde.

Figur 10 - Lokal Renfjället 1. Foto: 2008-06-25.

Figur 11 - Lokalen Renfjället 2. I bakgrunden syns liftstolpar. Foto: 2008-06-25.

Lillvalen

Spelplatsen Lillvalen ligger utanför samebyarnas åretruntmarker men inom reservbetesområde för höst och vinter, se Bilaga 4. Det finns uppgifter om att området vid Gräplingen och Offsjöarna, belägna endast några kilometer sydväst om Lillvalen, var vårländ och kalvningsområde i äldre tider (von Sydow 1913). Numera nyttjas området av Handölsdalens sameby för vinterbete, ibland under hela vinterhalvåret.

Det finns några sedan länge övergivna fåbodvallar kring Lillvalen och lämpliga myrar bör ha nyttjats både till slåtter och bete. På myren där spelplatsen ligger finns dock inga spår efter myrhässjor eller annat som visar på myrslåtter just där.

Spelplatsen ligger på en mot norr svagt sluttande myr, se Figur 12. Myren är bevuxen med gräs, örter och vide och spelplatsen ligger i ett videsnår. Ingenting på spelplatsen avviker från myren i övrigt; ingen speciell flora eller tuvighet. Det finns inga kända visteplatser vid Lillvalen, men vid inventeringen påträffades en gammal gärdesplats i en backe ca 300 meter söder om spelplatsen. Enligt uppgift ska det också finnas kåtaplatser väster om Lillvalen. Området har uppenbarligen

använts för renskötsel under olika årstider längre tillbaka, men ingenting på själva spelplatsen visar att den skulle ha använts på annat sätt än området i övrigt.

Figur 12 - Folke Fjällström från Handölsdalens sameby på spelplats Lillvalen. Det finns ingenting som visar att själva spelplatsen skulle ha använts i renskötsel på annat sätt än området i övrigt. Spår efter myrhässjor eller annat som tyder på myrslätter saknas. Foto: 2008-06-26.

Tjallingen, Laptentjahke och Stråtön

Området kring Handölan har använts för renskötsel under många hundra år, se Bilaga 5. Fortfarande är Tjallingen en central plats för samerna i Handölsdalens sameby. Fram till 1912 var samebyn sammanslagen med Tranris och Mittådalsens lappbyar under namnet Åre–Storsjö lappby (Manker 1947).

Under några år i början av 1900-talet låg rensköteln i princip nere. Anledningarna var flera, bland annat hårt rovdjurstryck och dåliga betesvintrar. År 1916 kom Vilhelminasamen Lars Larsson Kråik med familj och renar till Handölsdalen och renskötseln återupptogs i området. Kråik hade till en början boplatser på olika ställen längs Handölan, bland annat på platsen där Storulvåns fjällstation ligger i dag.

I mitten av 1920-talet bosatte han sig i Tjallingen, en strategisk renskötselplats där det fanns många spår efter äldre bosättningar redan när Kråik anlände. Tjallingen användes som visteplats från våren till långt in på hösten, med avbrott för en kortare tid under högsommaren, då man vistades tillsammans med renarna i fjällen längre västerut.

Även idag är Tjallingen ett centrum för Handölsdalssamerna. Där finns en stor modern renskötselplanläggning såväl för kalvmärkning som för skiljning. Kåtor och stugor finns på både västra och östra sidan av Handölan. Överallt finns spår efter äldre tiders brukande i form av kåtatomter, härdar, mjölkgruppar, renvallar och

gravar (Fornminnesregistret, FMIS). Se figur 13. På fjället Laptentjahke ska det enligt muntliga traditioner finnas en offerplats.

Figur 13 - Kåtatomt nära spelplats vid Tjallingen. Foto: 2008-08-19.

Längre norrut i Handölans dalgång finns några övergivna fäbodvallar, men så långt söderut som lokalerna Tjallingen/Laptentjahke och Stråtön är belägna har det inte förekommit fäbodbruk eller skogsbyte.

Tjallingen

Spelplatsen Tjallingen som visas i Figur 14 ligger ungefär en kilometer öster om viset Tjallingen en bit upp på kalvfjället strax intill en liten bäck. Den är belägen på en myr som sluttar svagt mot väster ned mot Tjallingån. Vegetationen består bland annat av ljung (*Calluna vulgaris*), olika starrarter (*Carex* sp.), en (*Juniperus communis*), vide, dvärgbjörk och örter som brudborste (*Cirsium helenioides*), även kallad borsttistel. Myren är blöt med mycket ytligt vatten. Över myren går flera renstigar och under fältbesöket gick renar och betade i området.

Det finns ingenting som utmärker spelplatsen i förhållande till myren i övrigt och ingenting tyder heller på att den skulle ha haft någon speciell betydelse i renskötseln.

Laptentjahke

Spelplatsen Laptentjahke i Figur 15 ligger högt uppe i fjällslutningen, på en brant myr som sluttar brant mot väster. På myren växer vide, ljung, gräs och en samt kalkkrävande örter.

Spelplatsen går inte att urskilja från myren i övrigt och det branta läget utesluter alla renskötselaktiviteter annat än det selektiva bete som sker i hela området.

Figur 14 - Spelplatsen Tjallingen. Foto: 2008-08-19

Figur 15 - Lokal Laptentjahke. Foto: 2008-08-20.

Stråtön

Spelplatsen ligger endast några hundra meter öster om Handölan på en myr som sluttar svagt mot väster. Se Figur 16. Växtligheten består av vide, fjällbjörk (*Betula pubescens* ssp. *czerepanovii*, ene och örter. Hela myren är lätt tuvig och ingenting särskiljer spelplatsen från myren i övrigt. Det finns inte heller någonting som tyder på att myren använts intensivt i renskötseln.

Figur 16 - Lokal Stråtön. Foto: 2008-08-19.

Brattlidfjället

Spellokalen Brattlidfjället ligger väster om Stora Blåsjön, nära leden till Silesjaure, strax utanför gränsen till Blåsjöfjälls naturreservat och den så kallade Blåsjöfjällskilen. Se Bilaga 6. Så länge man minns har området använts för renskötsel av både svenska och norska renskötare, framför allt under sommaren. Blåsjöfjällskilen är inte åretruntmark för någon svensk sameby, men är upplåten för konventionsrenskötsel under barmarkstiden för Östra Namdals reinbetesdistrikt i Norge (väster om Blåsjöfjällskilen).

Flera ortnamn inom Blåsjöfjällskilen berättar om tidigare samisk närvaro, till exempel Finnkuhögarna¹, Finnkuhögtjärnen och Lappkojberget². Samiska kulturlämningar som renvallar, kåtatomter och förvaringsgropar är vanliga i delar av området.

Vid Vallarna söder om Brattlidfjället har fjälljordbruk bedrivits innefattande bland annat myrslåtter och skogsbete.

Spelplatsen Brattlidfjället ligger på en myr i fjällbjörkskogen, se Figur 17. Även om myren betas av renar så finns inga direkta spår efter renskötsel i närområdet utan närmast kända samiska kulturlämningar ligger cirka två kilometer västerut. Ingenting tyder heller på att det har varit myrslåtter på spellokalen, varken vad gäller vegetation eller fysiska lämningar som hässjor, starrgolv eller lador.

Figur 17 - Spellokalen Brattlidfjället. Foto: 2010-09-07.

1 Finn = äldre benämning på same, kru = vall. Finnkru betyder alltså renvall.

2 Koja = kåta

Storfjället 1-4

Storfjället ligger norr om Kvarnbergsvattnet inte långt från norska gränsen, se Bilaga 7. Området med de fyra spelplatserna ligger i dag utanför samebyarnas åretruntmarker, men har under tidigare epoker använts för renskötsel av både svenska och norska samer.

Uppgifter om äldre visteplatser finns. Levi Johansson skriver till exempel att "norr om Kvarnbergsvattnet nedanför det så kallade Storfjället har vi Bursmyra = häbbersmyren. Här har tvivelsutan funnits ett lappviste med tillhörande bur eller häbbre" (Johansson 1967). Fortfarande är Storfjället ett område dit renarna från både Sverige och Norge naturligt söker sig, främst under hösten men även på vintern (muntlig uppgift Tomas Kroik Kristoffersson).

På ekonomiska kartan finns flera sätrar³ söder om Storfjället. Sättrarna är sedan länge övergivna men visar att området har varit betydelsefullt för jordbruken i byarna nere vid Kvarnbergsvattnet. Området runt Storfjället är gräs- och örtrikt och det finns gott om renlav vilket förklarar varför renarna fortfarande söker sig dit trots att det ligger utanför dagens renskötselområde. Inga konkreta spår efter samisk verksamhet eller bosättning kunde dock påträffas vid någon av de fyra spellokalerna vid Storfjället.

På myrarna intill den östligaste spelplatsen, nära Storfjällstjärnen växer mycket starr. Se figur 18. Även om det inte finns några fysiska lämningar som tyder på myrslåtter så är det inte osannolikt att man har slagit myrarna. De övriga spelplatserna ligger högt och otillgängligt i förhållande till bygden nere vid Kvarnbergsvattnet och det är därmed inte troligt att de har använts för myrslåtter.

Figur 18 - Bengt Petterson från Länsstyrelsen i Jämtlands län på den östligaste av spelplatserna vid Storfjället. Även om det inte finns några fysiska lämningar som tyder på myrslåtter på den här platsen, kan det inte uteslutas att man har slagit just de här starrika myrarna. Foto: 2010-09-08.

³ Då de första nybyggarna i Frostviken huvudsakligen kom från Norge används det norska uttrycket "säter" för fåbodvall.

Diskussion och slutsats

Klinken, Blixgruvan, Mittåkläppen och Skalstugan

Spellokalerna Klinken, Blixgruvan, Mittåkläppen och Skalstugan 1-3 är samtliga belägna i områden som sedan mycket länge har använts för renskötsel. Spelplatserna ligger som avgränsade mindre områden ute på öppna myrar. Även om de i samtliga fall ligger endast någon eller några kilometer från närmaste äldre vistepå plats är det endast i ett fall, lokalen Klinken, där man möjligen kan tänka sig att myren har haft en närmare koppling till intensiv renskötsel. Denna spelplats ligger så till att den eventuellt kan ha hägnats in och använts som mjölkningsgårde. De övriga har liksom andra gräsrika myrar alltid haft stor betydelse som betesmyrar för renarna.

Även om samtliga spellokaler ligger i områden som alltjämt nyttjas för bete under olika årstider, kan renars allmänna bete knappast förklara varför de väl avgränsade spelokalerna har avvikande växtlighet och är mer tuviga än omgivningen. Renar är finsmakare och betar, om de inte är instängda, selektivt vilket inte bör medföra sådana konsekvenser för myrarna.

Renfjället, Lillvalen, Tjallingen, Laptentjahke och Stråtön

Renskötsel har i hela det inventerade området vid Renfjället (1-2), Lillvalen, Tjallingen, Laptentjahke och Stråtön bedrivits under olika delar av året, under många hundra år. Renskötseln är fortfarande levande i det område som används av samerna i Handölsdalens sameby.

Alla spelplatser ligger mitt ute på öppna myrar varav flera är kraftigt sluttande, så kallade backmyrar. Gräsrika myrar har alltid haft, och har fortfarande, stor betydelse som renbete men det finns ingenting på de utvalda lokalerna som visar att just de platserna eller myrarna är avvikande från omgivningen och skulle ha haft någon speciell användning för renskötseln.

En av spelplatserna, lokal Lillvalen, ligger i ett område som längre tillbaka har använts för fåboddraft, skogsbete och myrslåtter. Även vissa gräsrika myrar på Renfjället, såsom lokalen Renfjället 1, har använts för myrslåtter. Men ingenting på själva spelplatserna, och inte heller på de myrar spelplatserna är belägna, visar spår efter något sådant brukande.

Brattlidfjället och Storfjället

På spelokalerna Brattlidfjället och Storfjället 1-4 finns ingenting som tyder på att just de spelplatserna, eller de omgivande myrarna skulle ha haft någon speciell användning inom renskötseln, annat än för selektivt bete på motsvarande sätt som i området i övrigt. Inga samiska kulturlämningar finns på eller i omedelbar närhet av spelplatserna. Det finns inte heller några fysiska spår som visar att myrarna har använts för myrslåtter.

Slutsats

Även om samtliga spellokaler ligger i områden som alltjämt nyttjas för bete under olika årstider, kan renars allmänna bete knappast förklara varför de väl avgränsade spelokalerna har avvikande växtlighet och är mer tuviga än omgivningen. Renar är finsmakare och betar, om de inte är instängda, selektivt vilket inte bör medföra sådana konsekvenser för myrarna.

Det finns ingenting på de undersökta lokalerna som visar att just de spelplatserna, eller de omgivande myrarna, skulle ha haft någon speciell användning för renskötseln. Inte heller finns spår efter fåboddraft, skogsbete eller myrslåtter, varken på själva spelplatserna eller på de närmaste, omgivande myrarna.

Slutsatsen måste således bli att den bakomliggande orsaken till de avvikelser som iakttagits på de myrar där dubbelbeckasinerna spelar, bland annat en högre frekvens av tuvor och en mer kulturpåverkad och rikare växtlighet än omgivande myrpartier, inte kan härledas vare sig till renskötsel och samisk aktivitet eller till annan kulturpåverkan som exempelvis slåtter eller skogsbete.

Referenser

Litteratur

Ekblom, R. 2007. Åtgärdsprogram för dubbelbeckasin 2006-2009, Naturvårdsverket.

FMIS - Fornminnesregistret. Riksantikvarieämbetet.
<http://www.fmis.raa.se/> 2010-11-19

Gärdenfors, U. (red.) 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010 - The 2010 Red List of Swedish Species.

Johansson, L. 1967. Bebyggelse och folkliv i det gamla Frostviken. Skrifter utgivna genom Landsmåls- och Folkminnesarkivet i Uppsala. Ser. B:3. Uppsala,

Manker, E. 1947. De svenska fjällapparna. STF:s handböcker om det svenska fjället 4.

Olsson, E. 1954. Min hembygd Undersåker. Östersund.

Petterson, B. 2011. Vegetationen på spelplatser för dubbelbeckasin (Gallinago media). I: Öberg L. & Berglund, M (red.). Inventering av spelplatser för dubbelbeckasin Gallinago media i Jämtlands län 2006-2010.

Von Sydow, E. 1913. Utredningar angående lappförhållanden inom Kopparbergs och Jämtlands län. Renbeteskommissionen.

Muntliga

Dahlén, Anders. Länsstyrelsen i Jämtlands län, Östersund

Fjällström, Folke. Handölsdalens sameby, Vålådalen

Fransson, Ola. Naturum i Vålådalen. Länsstyrelsen i Jämtlands län

Kroik Kristoffersson, Tomas. Voernese sameby, Borgafjäll

Kråik, Jonas. Handölsdalens sameby, Järpen.

Labj, Ingvar. Ruvhten Sijte sameby, Tännäs.

Mattsson, Per Mattias. Kalls sameby, Häggsjönäs .

Nordfjell, Reidar. Handölsdalens sameby, Vålådalen.

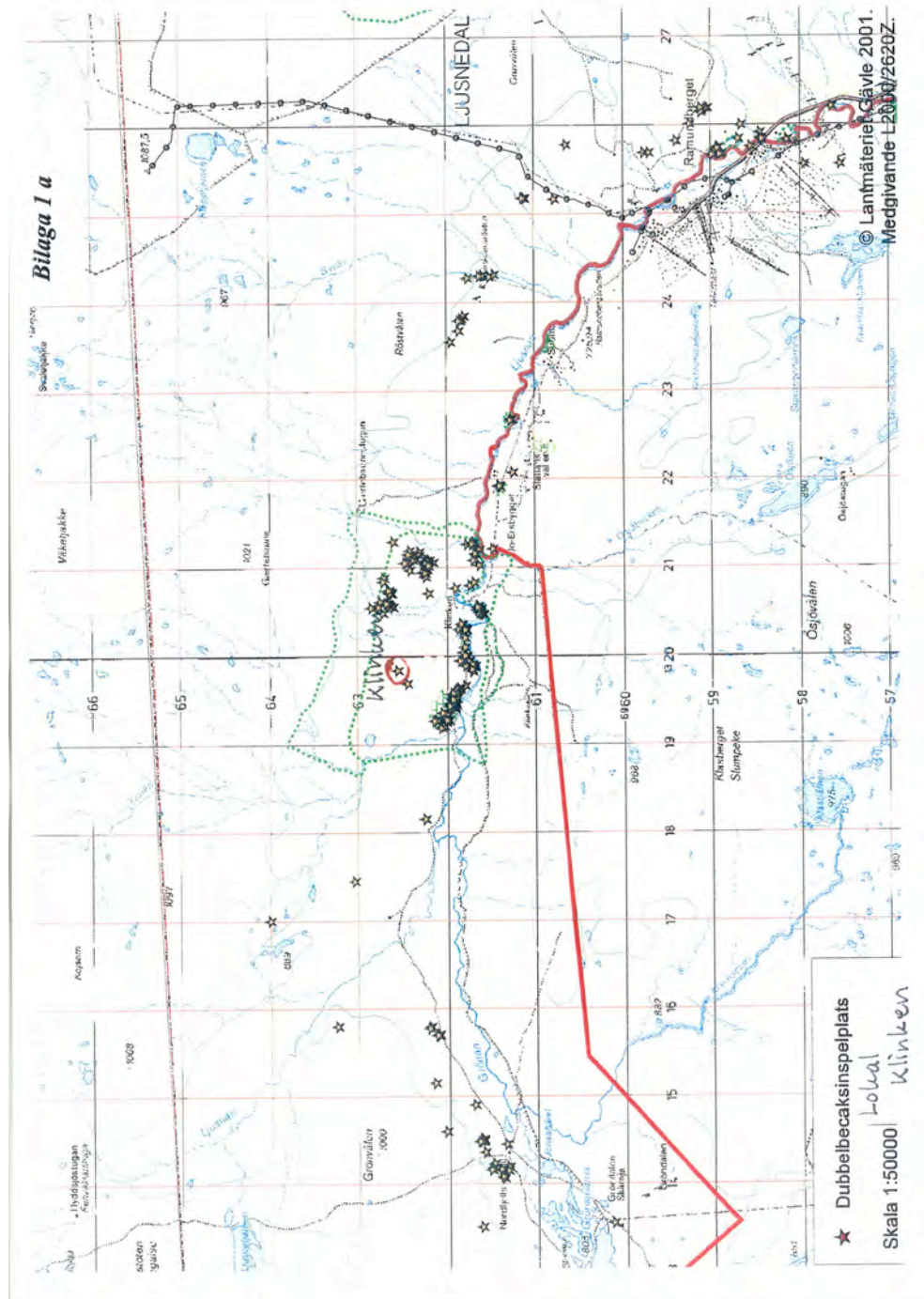
Persson, Jan. Njaarke sameby, Offerdal.

Petterson, Bengt. Länsstyrelsen i Jämtlands län, Östersund.

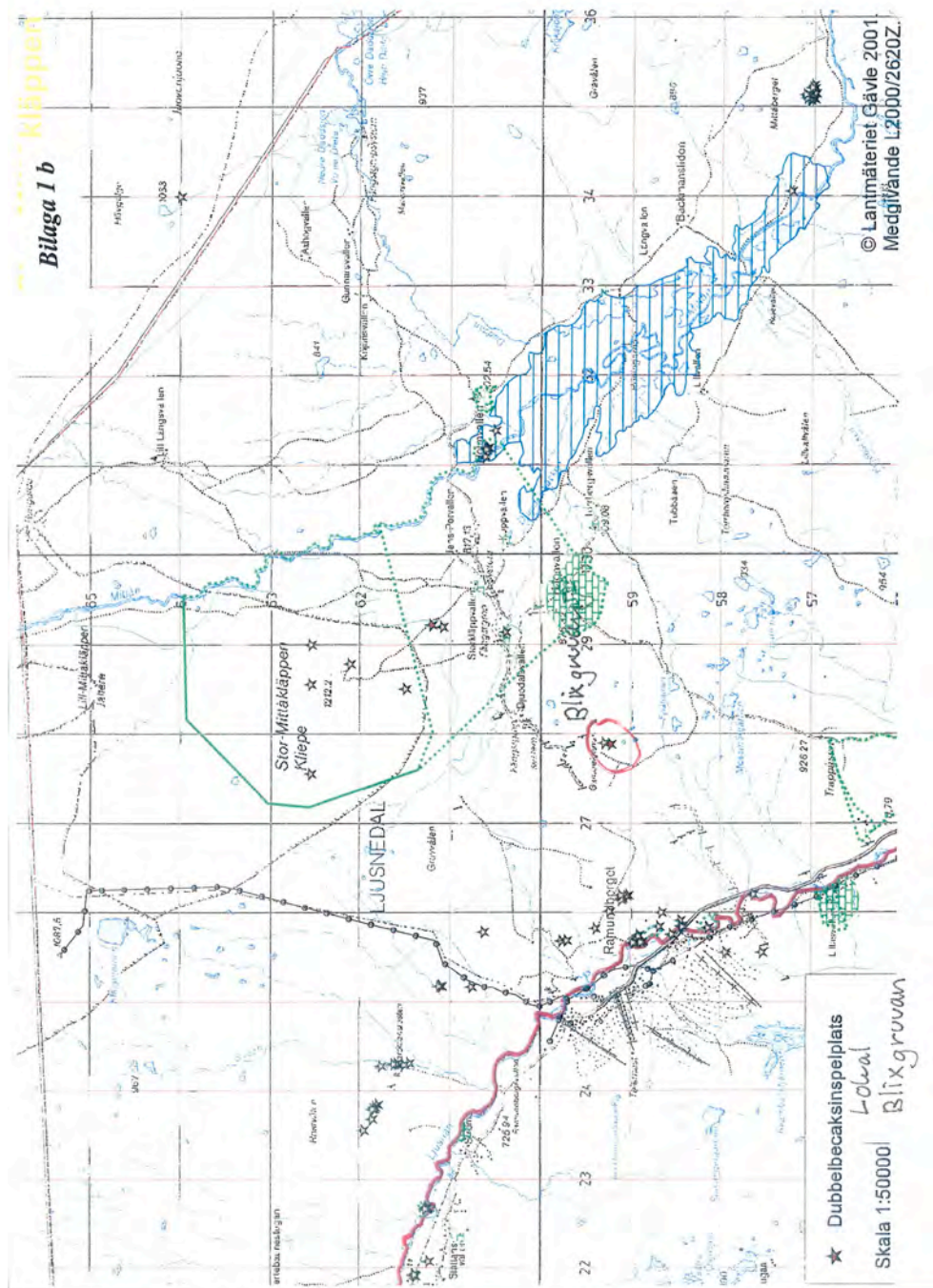
Rehnfeldt, Ingrid. Mittådalens sameby, Mittådal

Åhrén, Ingvar. Ohredahke sameby, Östersund.

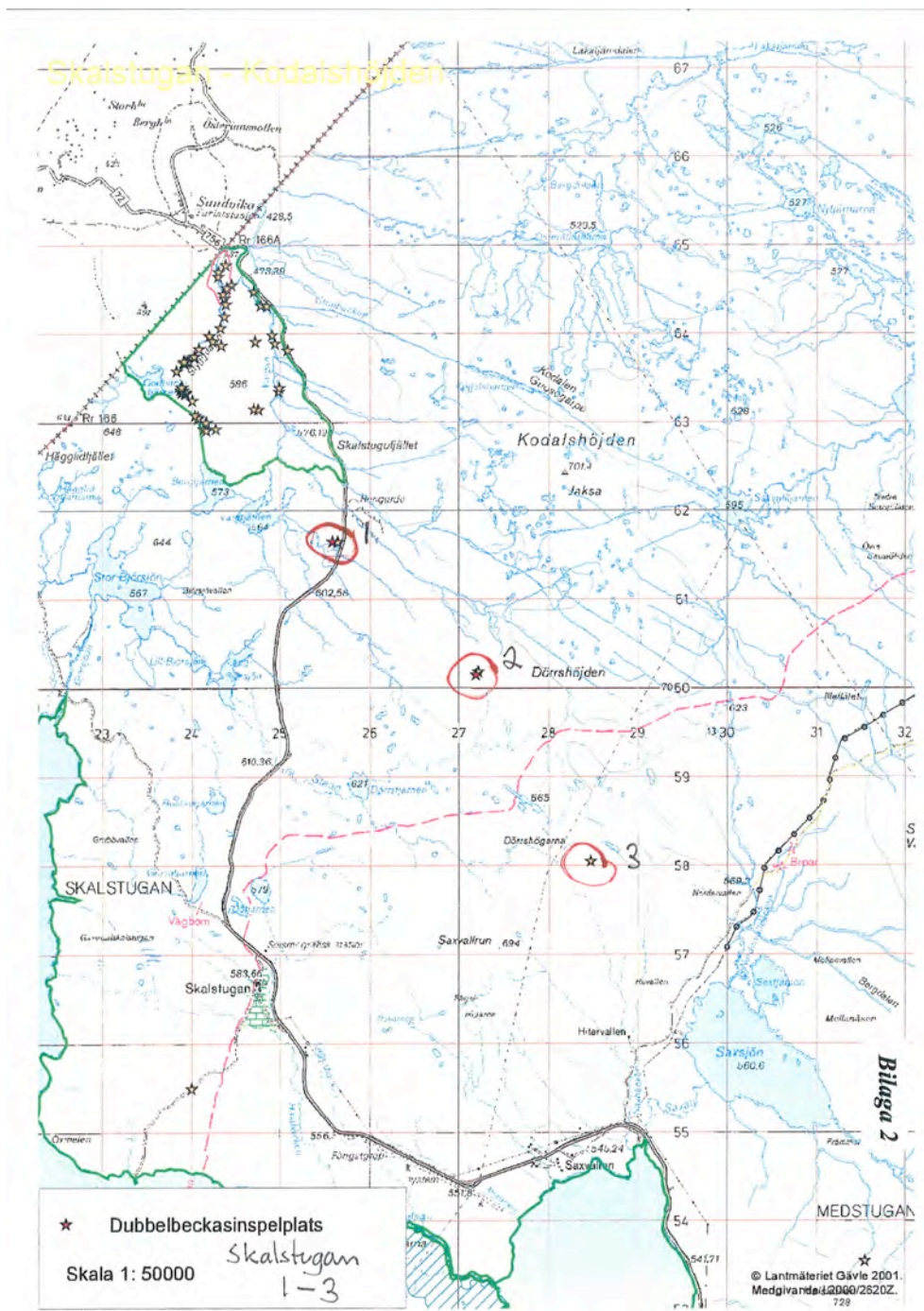
Östlund, Hans Habbe. Handölsdalens sameby, Vålådalen.

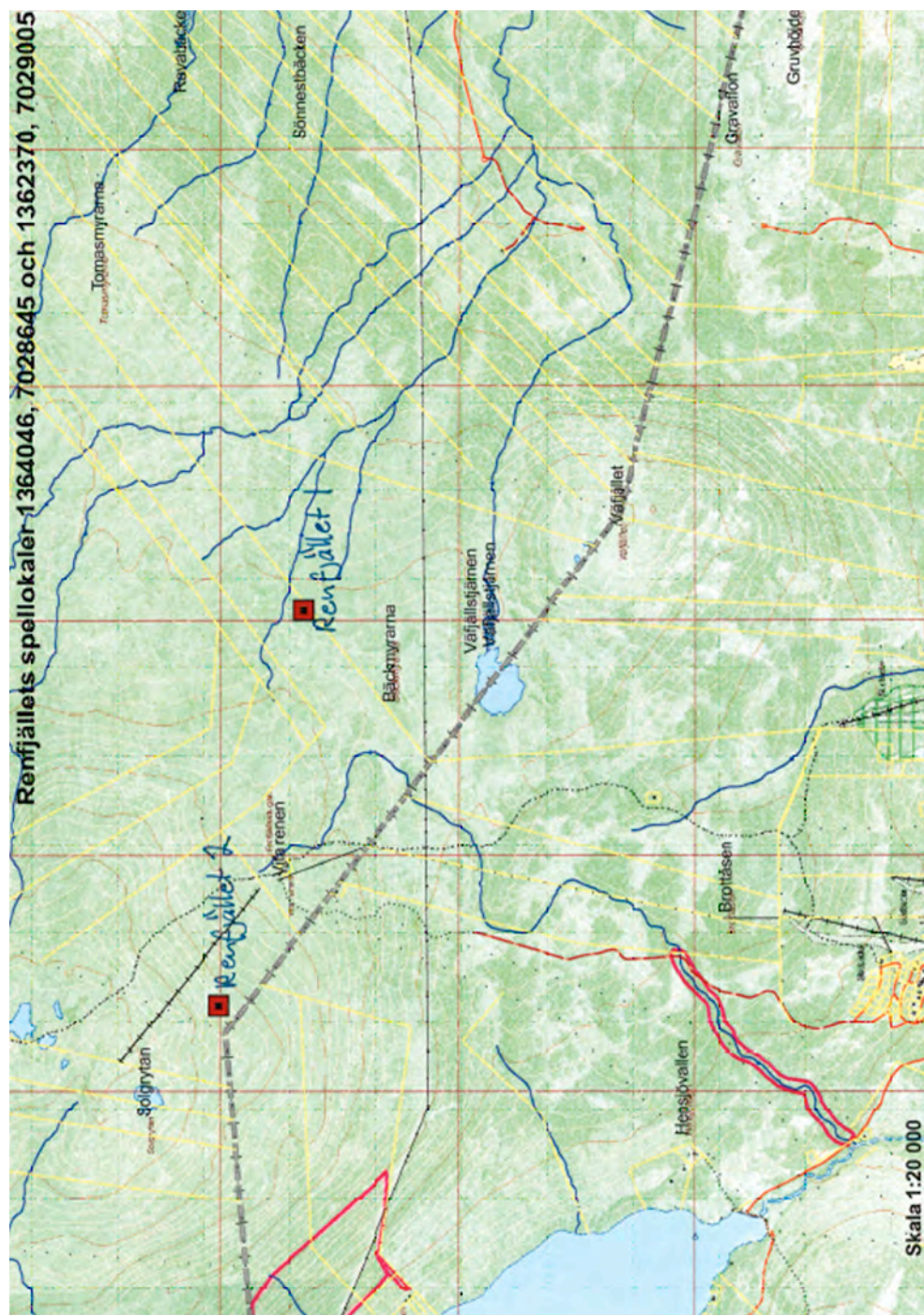
Bilaga 1a - Karta över Klinken (2007).

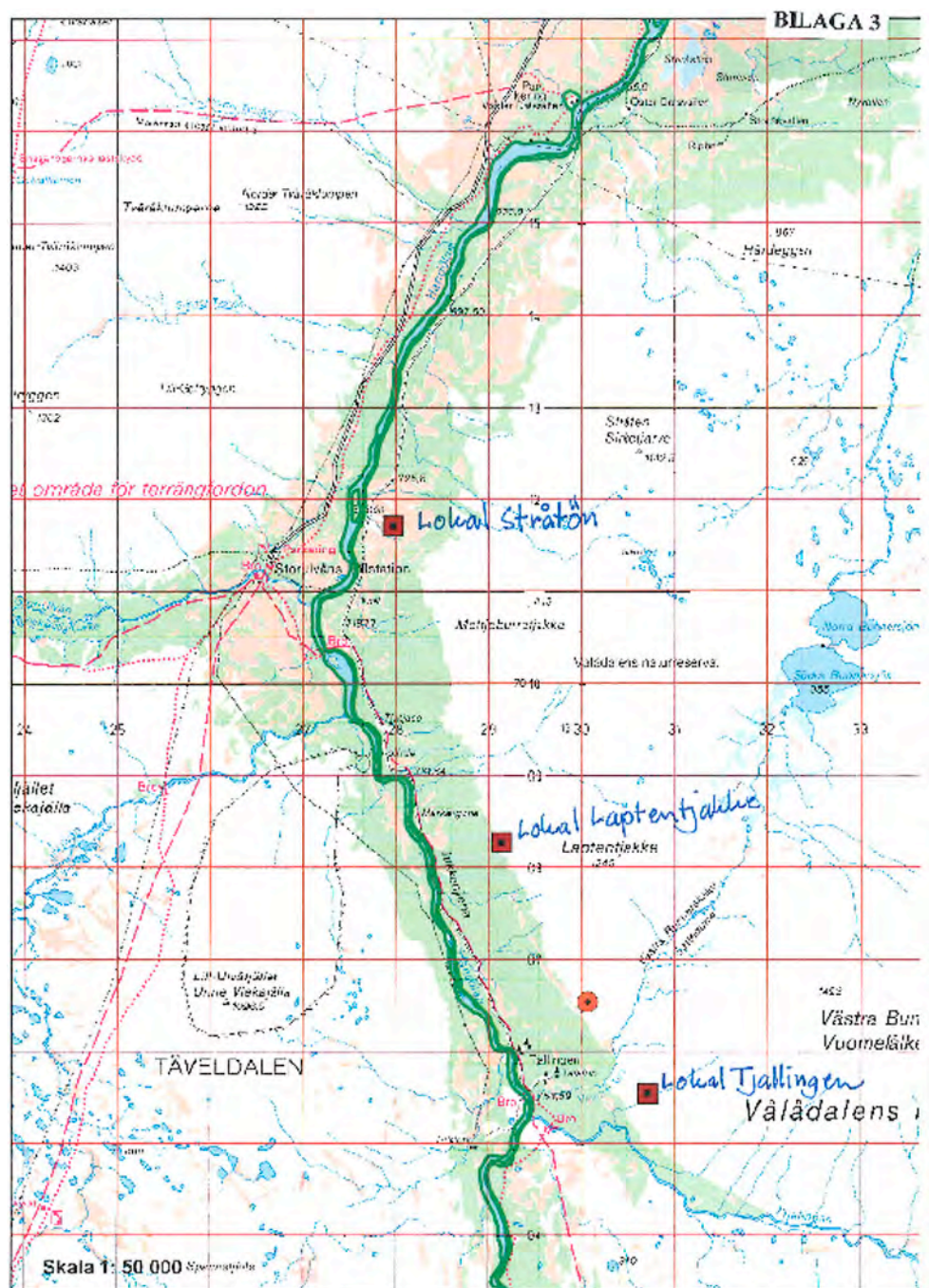
Bilaga 1b - Blixgruvan (2007).

Bilaga 2 - Karta Skalistugan (2007).

Bilaga 3 - Karta Renfjället 1-2 (2008).

Bilaga 5 - Karta Tjallingén-Laptentjåkke-Stråtön (2008).

Bilaga 6 - Karta Brattlidfjället (2010).

Bilaga 7 - Karta Storfjället 1-4 (2010).

Bilaga 8 - Översiktskarta, inventerade spelplatser 2007-2010.

Del 4
Bengt Petterson.

Vegetationen på dubbel- beckasinens spelplatser

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Innehållsförteckning

Inledning och syfte.....	3
Metod	3
Resultat.....	4
Diskussion och slutsats.....	18
Referenser	19

Inledning och syfte

I samband med en kulturhistorisk undersökning av spelplatser för dubbelbeckasin (Ljungdahl 2011) gjordes också en kompletterande studie av artsammansättningen i kärlväxtfloran på samma spelplatser. Studien syftar dels till att bedöma vilken typ av myrar/kärr som verkar föredras som spelplatser, dels att bedöma sannolikheten av tidigare slätterhävd på spelplatserna och därmed även behov av restaurering och framtida skötsel (framför allt i form av slätter). Ett annat syfte är att undersöka eventuell förekomst av daggmask, vilket i åtgärdsprogrammet för dubbelbeckasin (Eklom 2007) anges som en viktig faktor.

I samband med inventering och övervakning av dubbelbeckasinens spelplatser har det dessutom framkommit att lågvuxna buskar nästan alltid fanns med i bilden, vilket också har beaktats i denna studie. Studien har främst inriktats på kärlväxter. Arter från andra organismgrupper har noterats mer sporadiskt och mossor har huvudsakligen grupperats i brunmossor och vitmossor.

Vegetationen utanför respektive spelplats, vilka här betraktas som referensytor, har inte studerats närmare, men spelplatsernas närmaste omgivning har i viss mån blivit översiktligt inventerade och subjektivt bedömda i samband med den avgränsning som gjorts av själva inventeringsytan samt under transportsträckan till och från respektive spelplats.

Metod

Av de totalt 112 inventerade spelplatslokalerna för dubbelbeckasin (Ackér m.fl. 2011; Carlsson & Råghall 2011) har 17 spelplatser valts ut subjektivt för denna, och för den kulturhistoriska undersökning som gjorts av Ljungdahl (2011). Urvalet har gjorts med avseende på största möjliga geografiska spridning från norr till söder.

Med utgångspunkt från de spelplatspositioner som angivits i Ackér med flera (2011), Carlsson & Råghall (2011) samt den erfarenhet som gjorts via annan övervakning avseende dubbelbeckasinens spelplatser, har en yta av minst den angivna storleken inventerats. Spelplatsernas storlek uppgår vanligtvis till ett par tusen kvadratmeter, dock inom spannet 1000 – 5000.

I några fall visade det sig att tidigare angivna koordinater inte stämde med biotopbeskrivning och bildmaterial i rapporterna, utan sannolikt avsåg själva "spaningspunkten" vid övervakningen. På två av spelplatserna - Storfjället / SV / Jorm och Storfjället / V / Jorm, lokal nummer 11 och 12 i Tabell 1 och 2 - justerades därför koordinaterna efter bedömt spelplatscentrum.

I två andra fall - Dörrshöjden / V / och Skaltugufjället / SV /: Vargtjärnen / O /, lokal nummer 3.1, 3.2 samt 9.1 och 9.2 i Tabell 1 och 2 - fanns två olika koordinat med drygt 50 meters differens från samma år. På dessa båda lokaler inventerades båda ytorna då det inte gick att avgöra vilken som var mest rätt eller om båda var riktiga och att spelplatsens centrum förflyttats under tiden mellan de båda övervakningsbesöken.

På en annan lokal - Vålådalens naturreservat; Stråtön / Ö /, lokal nummer 17 i Tabell 1 och 2 - var de angivna koordinaterna för spelplatsen i själva verket ett torrt, träd- och buskbevuxet fastmarksparti, dock med möjliga spelplatser i stort sett runt om. Den lokalen undersöktes endast översiktligt då det inte gick att avgöra var spelplatsen egentligen var belägen. Den ingår inte i studien.

Inventeringen av spellokaler Dörrshögarna / SO /, Dörrshöjden / V / och Skaltugufjellet / SV /: Vargtjärnen / O / gjordes av Bengt Petterson tillsammans med Bodil Carlsson, övriga av Bengt Petterson ensam.

Nomenklaturen för kärlväxter följer Karlsson (1998), nomenklaturen för svampar, lavar och mossor följer Hallingbäck (1994, 1995 1996).

Resultat

Totalt har 16 spelplatser (18 ytor) inventerats under perioden 2007–2010, Figur 1. Artsammansättningen varierar ganska kraftigt, men vissa arter ingår i "bassortimentet" i de flesta ytorna. Resultaten visas i Tabell 1 och 2.

De arter som noterades i flest ytor var dvärgbjörk (*Betula nana*) (18), tuvtåtel (*Deschampsia cespitosa*), blodrot (*Potentilla erecta*) och fjällskära (*Saussurea alpina*) (17), svarthö (*Bartsia alpina*) (16), gullris (*Solidago virgaurea*), kärrviol (*Viola palustris*), rosling (*Andromeda polifolia*), odon (*Vaccinium uliginosum*) och nordkråkbär (*Empetrum nigrum* ssp. *hermaphroditum*) (15), dvärglumner (*Selaginella selaginoides*), tuvsäv (*Trichophorum cespitosum*), blåttåtel (*Molinia caerulea*) och ängsull (*Eriophorum angustifolium*) (14), fjällbjörk (*Betula pubescens* ssp. *czerepanovii*), lappvide (*Salix lapponum*), slidstarr (*Carex vaginata*), strätta (*Angelica sylvestris*), fjällruta (*Thalictrum alpinum*), slätterblomma (*Parnassia palustris*) och midsommarblomster (*Geranium sylvaticum*) (13).

I många fall förekom vissa arter i sådan mängd att de kunde betraktas som dominerande eller rikligt förekommande inom ytan eller inom stor del av den. Exempel på sådana är trådstarr (*Carex lasiocarpa*) (i 6 av 10 ytor), fjällruta (6 av 13), dvärgbjörk (4 av 18), slidstarr (4 av 13), lappvide (3 av 13) och blåttåtel (3 av 14).

En spelplats, Laptentjahke i Vålådalens naturreservat, Lokal nummer 15 i Tabell 1 och 2, hade en märkligt avvikande och udda artsammansättning jämfört med de övriga. Det var dessutom den artrikaste spelplatsen, sannolikt beroende på en kombination av rik mark, flera olika fuktighetsgradienter i två etager och med många olika smånisher. Det är dessutom den brantast sluttande av de besökta spelplatserna. Den är närmast att betrakta som en botanisk "hotspot".

Här påträffades bland annat skarptandad daggkåpa (*Alchemilla oxyodonta*), odonvide (*Salix myrtilloides*), isvedel (*Astragalus frigidus*), ljus fjällvedel (*Astragalus alpinus*), rosenbinka (*Erigeron borealis*), hårstarr (*Carex capillaris*), svedstarr (*Carex atrofusca*), fleraxig sävstarr (*Kobresia simpliciuscula*), ängsfräken (*Equisetum pratense*), lappljung (*Phyllodoce caerulea*), krypljung (*Loiseleuria procumbens*) samt myskgräs (*Hierochloë* sp.). Ingen av dessa arter noterades på någon annan spelplats eller ens i deras närområden.

De rikligast förekommande arterna på denna spelplats var blååtåtel tillsammans med, märkligt nog, hårstarr. På själva spelplatsen stöttes (2008-07-31) också en dubbelbeckasin upp ur ett litet buskage och cirka 50 meter norr om densamma stöttes ytterligare en. Båda flög ner till den närmast lundartade högortbjörkskogen belägen några hundra meter nedanför spelplatsen.

Resultaten av studien är inte helt entydiga, men vissa gemensamma drag mellan de olika spelplatserna går att skönja. Samtliga kan klassas som intermediära kärr med varierande inslag av rikkärrsarter eller på några ställen som rikkärr.

I några fall ingår även mindre partier av fattigmyr eller fjällhed, men även där finns inslag av rikare växtlighet inom spelplatsen. Närområdet avviker oftast inte påtagligt från spelplatsen - undantag är dock spelplatsen Laptentjahke och i viss mån även Klinken (Klinken / 1100 m NV), lokal nummer 5 i Tabell 1 och 2, samt Blixtgruvan (Gruvvålen / SO), Lokal nummer 4 i Tabell 1 och 2, Figur 2-4.

Laptentjahke skiljer ut sig på grund av sin udda artsammansättning, Klinken genom sin utpräglade tuvighet (en del tuvor välgödda) och med en ansamling av lågvuxna buskar, buskkratt, relativt centralt beläget på spelplatsen. Blixtgruvan utgör ett undantag på grund av spelplatsens läge i anslutning till ett fattigt tuvparti beläget i en helt öppen större myr, utan det typiska inslaget av tuvor.

Ett återkommande mönster på spelplatserna var förekomsten av lågvuxna buskar, ibland glest spridda eller fläckvis förekommande, men oftast som en bård längs ena kanten av spelplatsen. Dessa buskar, vanligen dvärgbjörk och/eller viden, ibland med inslag av en (*Juniperus communis*), förefaller vara ganska gamla. På många av spelplatserna finns också ett påtagligt inslag av tuvbildande arter.

Figur 1 - Karta som visar de lokaler/spelplatser för dubbelbeckasin där såväl kulturhistoriska (Ljungdahl 2011) som botaniska undersökningar företagits under perioden 2007-2010.

Lokal- nr	RN1	RN2	Objekt / Spelplats	Biotop	Dominerande - rikligt förekommande arter
1	1414821	7186934	Brattlidfjället / SV /, Jorm	Fuktigt parti mellan två fastmarksryggar, risveg. fr.a. i kant mot björkdunge, relativt fattigt i sydvästra delen, rikare mot nordost med fläckvis inslag av brunmossor.	Dvärgbjörk, stagg
2	1328466	7058060	Dörrshögarna / SO /	Öppen fjällmyr, till stor del rikkärr, strax nedom trädgränsen, Enstaka låga träd.	Inga uppenbart dominerande eller påtagligt rikligt över större yta.
3.1	1327193	7060154	Dörrshöjden / V /_1	Öppen fjällmyr, intermediär - rik, strax nedom trädgränsen. Enstaka låga träd.	Inga uppenbart dominerande eller påtagligt rikligt över större yta.
3.2	1327220	7060190	Dörrshöjden / V /_2	Öppen fjällmyr, intermediär - rik, strax nedom trädgränsen. Enstaka låga träd.	Inga uppenbart dominerande eller påtagligt rikligt över större yta.
4	1327885	6959235	Gruvvålen / SO /: Blixtgruvan	Öppen myr, parti med rostvitmoss - ristuvor och små vattenhålor omgivet av en knähög videbård och rikkärr med brunmossor utanför detta.	Lappvide, dvärgbjörk, flaskstarr, slidstarr, trädstarr, tuvull, fjällruta, dvärglummer, hjortron, nordkråkbär, prupurvitmossa, rostvitmossa inom sina resp. nischer.
5	1319835	6962555	Klinken; Klinken / 1100 m NV/	Öppen myr med en bård riskratt bestående av dvärgbjörk och ripvide. En vuxen björk i ena ytterkanten.	Blåtåtel, brudborste, fjällruta, hirsstarr, hundstarr, knagglestarr, slidstarr, stagg
6	1357732	7025906	Lillvalen / N /	Intermediär myr, ojämn med svackor och mosstuvor, buskigt och mindre rikt vid östra kanten, mera starr-/ gräsmyr och lite rikare mot västra kanten.	Ängsull, slidstarr
7	1364046	7028645	Renfjället; Bäckmyrarna	Öppen fjällmyr strax nedom trädgränsen, fuktig - blöt mark, bottenskikt främst vitmossor, något tuvigt, stråk med viden, delvis trädstarrdominerat.	Trädstarr
8	1362370	7029005	Renfjället; Vita renen / NV /	Kalfjäll, rished - sluttande kärr, fastmark i rished vid koord, örtrik lucka 10 m väster om, frisk-fuktig mark 5-10 m öster om.	Ripvide
9.1	1325587	7061659	Skalstugufjället / SV /: Vargtjärnen / O /_1	Myr, fattig - intermediär, sluttande, gran- och björkdunge i ytterkanten av området. Nedom trädgränsen.	Inga uppenbart dominerande eller påtagligt rikligt över större yta.
9.2	1325648	7061653	Skalstugufjället / SV /: Vargtjärnen / O /_2	Myr, fattig - intermediär, sluttande, nedom trädgränsen. Enstaka låga träd.	Inga uppenbart dominerande eller påtagligt rikligt över större yta.
10	1407427	7177158	Storfjället / 1,5 km O /, Jorm,	Svagt sluttande torrt öppet kärr, något blötare längs norra sidan, delvis buskrikt, f.ö. trädstarrdominerat, vitmossor i bottenskiktet.	Dvärgbjörk, lappvide, trädstarr

Lokal- nr	RN1	RN2	Objekt / Spelplats	Biotop	Dominerande - rikligt förekommande arter
11	1405752	7176414	Storfjället / SV /, Jorm,	Svagt sluttande kärr intill sluttningsfot, fjällbjörk och videsnår i fastmarkskanten, blötare stråk med inslag av brunmossor en bit ut i kärret.	Dvärgbjörk, lappvide, trådstarr, tuvsäv
12	1405447	7177000	Storfjället / V /, Jorm,	Svagt sluttande kärr med inslag av viden, gränsar i sydväst till ett fjällbjörkbestånd, mot söder - sydost övergår kärret till våt rished.	Trådstarr, fjällruta
13	1406082	7176350	Storfjället, Jorm,	Litet rikt parti omgivet av torr mager fjällhed på ena sidan och fattig myr på andra. Småtuvtig - småkuperat med rik flora mellan tuvorna.	Fjällruta
14	1329220	6961220	Stor- Mittåkläppen	Öppen något sluttande myr, delvis relativt blött, en hel del brunmossor, spridda blåtäteltuvor, spridd dvärgbjörk, enbuskar i ena kanten, några vuxna björkar i andra.	Blåtätel, flaskstarr, hundstarr, tuvsäv, fjällruta
15	1329135	7008270	Vålådalens naturreservat; Laptentjahke	Öppen sluttande myr, delvis med fastare tuvor, enstaka 1,5 - 3 m höga fjällbjörkar, fjäll-en, dvärgbjörk och lappvide i buskskiktet, inslag av brunmossor. Flera "udda" kärlväxtarter som inte påträffats på någon annan spelplats.	Blåtätel, hårstarr
16	1330720	7005539	Vålådalens naturreservat; Tjallingen / 1 km OSO /	Öppen fjällhed - fjällmyr, omväxlande blöta / fuktiga - torrare partier, ett övre rel. plant etage med starrar, nedre delen mer sluttande med ristuvor, spridd lövkratt i övre delen, tätare med buskar i nedre delen, liten bäck i norra kanten.	Trådstarr, slidstarr, ängsull, fjällruta
17	1328019	7011689	Vålådalens naturreservat; Stråtön / Ö /	Intermediär sluttande myr, sparsamt inslag av dvärglumner, björnbrödd.	Trådstarr

Tabell 1 - Resultat för inventering av spelplatser för dubbelbeckasin med avseende på kärlväxtarter. För översiktskarta, se Figur 1 i Ljungdahl (2011).

Lokal nummer																			
Artnamn	Svenskt namn	1	2	3.1	3.2	4	5	6	7	8	9.1	9.2	10	11	12	13	14	15	16
Agrostis capillaris	rödven						x												
Agrostis mertensii	fjällven									x									
Alchemilla glabra	glatt daggkäpa			x													x		
Alchemilla oxyodonta	skarptandad daggkäpa																	x	
Alchemilla sp.	daggkäpor						x											x	
Amanita cf nivalis	snökamskivling?		x																
Anemone nemorosa	vitsippa										x	x							
Angelica archangelica ssp. archangelica	fjällkvanne																		
Angelica sylvestris	strätta		x	x	x	x	x	x	x		x		x		x	x	x	x	x
Anrdomeda polifolia	rosling	x		x	x	x		x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x
Antennaria dioica	kattfot		x															x	
Anthoxanthum alpinum	fjällvårbrodd		x																
Anthoxanthum odoratum	vårbrodd	x				x				x				x	x	x		x	
Arctostaphylos alpinus	ripbär			x															
Astragalus alpinus ssp. alpinus	ljus fjällvedel																	x	
Astragalus frigidus	isvedel																	x	
Aulacomnium palustre	räffelmossa					x										x			
Bartsia alpina	svarthö	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Betula nana	dvärgbjörk	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Betula pubescens var. czerepanovii	fjällbjörk	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x		x	
Bistorta vivipara	ormrot		x	x	x	x	x			x							x	x	
Calamagrostis purpurea	brunrör				x														
Calamagrostis stricta	madrör														x		x		
Callitha palustris	kabbleka	x															x		
Calluna vulgaris	ljung	x	x		x		x					x					x	x	x
Campanula rotundifolia ssp. rotundifolia	liten blåkllocka		x				x										x	x	x
Campylium stellatum	guldspärmossa					x	x												
Carex atrata	svartstarr																	x	
Carex atrofusca	svedstarr																		x

Tabell 2 - Förteckning över de kärlväxter, svampar, lavar och mossor som påträffats på spelplatserna. För lokalnummer, se Tabell 1.

Lokal nummer

Artnamn	1	2	3.1	3.2	4	5	6	7	8	9.1	9.2	10	11	12	13	14	15	16
Carex bigelowii					x												x	x
Carex buxbaumii ssp. mutica															x			
Carex capillaris		x			x					x							x	
Carex cf. magellanica ssp. irrigua														x	x			
Carex chordorrhiza			x	x														
Carex dioica	x	x	x	x	x		x	x								x		
Carex echinata						x		x										
Carex flava		x		x		x		x					x	x	x	x	x	
Carex lasiocarpa		x			x			x		x		x	x	x	x			x
Carex limosa				x	x													
Carex magellanica ssp. irrigua											x					x		x
Carex microglochin				x														
Carex nigra ssp. juncella																x		
Carex nigra var. nigra						x		x										
Carex panicea	x	x	x	x	x	x				x					x	x	x	x
Carex pauciflora				x			x	x				x		x				
Carex rariflora																		x
Carex rostrata			x	x	x		x	x				x				x		x
Carex rotundata																		
Carex saxatilis																		
Carex vaginata			x	x	x	x	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x
Cerastium fontanum ssp. fontanum						x												
Cicerbita alpina																		
Circium helenioides																		
Cirsium palustre		x	x			x			x							x	x	x
Cladonia rangiferina				x														
Coeloglossum viride			x			x			x				x					x
Commarum palustre	x			x	x			x				x	x	x	x			x
Cornus suecica									x									

Tabell 2 - Förteckning över de kärlväxter, svampar, lavar och mossor som påträffats på spelplatserna. För lokalnummer, se Tabell 1.

Lokal nummer																		
Artnamn	Svenskt namn																	
	1	2	3.1	3.2	4	5	6	7	8	9.1	9.2	10	11	12	13	14	15	16
Cortinarius uliginosus						x												
Crepis paludosa	x		x		x	x		x	x				x			x		
Dactylorhiza incarnata ssp. cruenta		x			x	x												
Dactylorhiza incarnata ssp. incarnata		x		x	x								x					
Dactylorhiza maculata ssp. fuchsii																x		
Dactylorhiza maculata ssp. maculata	x							x										
Deschampsia alpina		x							x									
Deschampsia cespitosa	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Deschampsia flexuosa								x	x						x			x
Eleocharis quinqueflora																		
Empetrum nigrum ssp. hermaphroditum	x	x	x	x	x	x	x		x		x	x		x	x	x	x	x
Epilobium lactiflorum									x									
Epilobium sp.									x									
Equisetum pratensis																		x
Equisetum hyemale					x													
Equisetum palustre			x	x		x	x	x		x		x			x	x	x	x
Equisetum sylvaticum				x	x				x				x	x	x	x	x	x
Equisetum variegatum																		
Erigeron borealis																	x	
Eriophorum angustifolium		x	x		x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x
Eriophorum latifolium								x										
Eriophorum vaginatum			x	x	x		x	x		x	x	x	x	x	x			x
Euphrasia frigida var. palustris		x		x		x			x				x	x	x	x	x	x
Euphrasia hyperborea									x									
Festuca rubra				x		x				x						x	x	
Festuca vivipara		x	x															
Filipendula ulmaria								x	x									
Galium boreale																		
Geranium sylvaticum		x	x			x			x	x		x	x	x	x	x	x	x

Tabell 2 - Förteckning över de kärlväxter, svampar, lavar och mossor som påträffats på spelplatserna. För lokalnummer, se Tabell 1.

Lokal nummer

Artnamn	1	2	3.1	3.2	4	5	6	7	8	9.1	9.2	10	11	12	13	14	15	16
<i>Geum rivale</i>					x	x		x	x	x						x	x	x
<i>Gnaphalium norvegicum</i>									x									
<i>Gymnadenia conopsea</i>	x	x				x								x		x		
<i>Hieracium sect. Alpina</i>		x							x									
<i>Hierochloa sp.</i>																	x	
<i>Huperzia selago</i>		x															x	x
<i>Huperzia selago cf ssp. arctica</i>														x				
<i>Hylocomium splendens</i>						x												
<i>Juncus cf filiformis</i>	x																	
<i>Juncus filiformis</i>									x									x
<i>Juniperus communis</i>		x		x		x		x		x						x		
<i>Juniperus communis ssp. nana</i>			x		x				x						x		x	x
<i>Kobresia simpliciuscula</i>																		x
<i>Lactarius torminosus</i>					x											x		
<i>Leccinum rotundifoliae</i>					x													x
<i>Leontodon autumnalis</i>	x				x	x			x					x			x	
<i>Leontodon autumnalis var. asperior</i>																x		
<i>Leontodon autumnalis var. autumnalis</i>																x		
<i>Leontodon autumnalis var. taraxaci</i>		x													x			
<i>Loiseleuria procumbens</i>																	x	
<i>Lotus corniculatus</i>																		
<i>Luzula multiflora ssp. frigida</i>						x										x		
<i>Luzula pilosa</i>																		
<i>Luzula sudetica</i>					x	x		x	x							x	x	
<i>Lycopodium annotinum</i>										x								
<i>Melampyrum pratense</i>		x						x	x									
<i>Melampyrum sylvaticum</i>			x						x									
<i>Menyanthes trifoliata</i>																		
<i>Molinia caerulea</i>	x	x		x	x	x	x	x			x		x	x	x	x	x	x

Tabell 2 - Förteckning över de kärlväxter, svampar, lavar och mossor som påträffats på spelplatserna. För lokalnummer, se Tabell 1.

Lokal nummer

Artnamn	1	2	3.1	3.2	4	5	6	7	8	9.1	9.2	10	11	12	13	14	15	16
Nardus stricta																		
Paludella squarrosa																x		
Parnassia palustris	x		x		x	x	x	x				x	x	x	x	x	x	x
Pedicularis oederi						x									x			
Pedicularis palustris		x		x	x					x				x				
Phylodoce caerulea																		
Picea abies		x					x	x	x	x	x	x						
Pinguicula vulgaris		x		x	x		x	x							x		x	x
Pleurozium schreberi				x														
Poa pratensis ssp.																x		
Potentilla erecta	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x
Pyrola minor		x	x				x	x	x								x	
Pyrola rotundifolia			x															
Rana temporaria							x				x				x			
Ranunculus acris ssp. acris	x	x	x						x							x	x	
Rhinanthus minor		x	x							x								
Rhinanthus minos ssp. groenlandicus													x	x	x		x	
Rubus chamaemorus			x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x			x
Rumex acetosa			x			x										x		
Rumex acetosa ssp. lapponicus									x									
Russula nana					x													
Salix arbuscula																		
Salix glauca				x	x	x		x	x			x	x		x	x	x	x
Salix hastata ssp. hastata			x	x	x	x			x						x			
Salix lanata									x									
Salix lapponum	x			x	x	x	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x
Salix myrsinites																x		
Salix myrtilloides																		
Salix reticulata														x				

Tabell 2 - Förteckning över de kärlväxter, svampar, lavar och mossor som påträffats på spelplatserna. För lokalnummer, se Tabell 1.

Lokal nummer

Artnamn	1	2	3.1	3.2	4	5	6	7	8	9.1	9.2	10	11	12	13	14	15	16
Salix sp.	x	x	x	x						x		x	x	x	x			
Saussurea alpina		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Saxifraga aizoides		x															x	
Scorpidium cossoni																x		
Selaginella selaginoides	x		x	x	x	x		x	x			x	x		x	x	x	x
Solidago virgaurea	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			x	x	x		x
Sphagnum fuscum					x													
Sphagnum sp.							x	x	x			x			x			x
Sphagnum squarrosum							x											
Sphagnum warnstorffii	x				x	x	x	x				x			x	x		
Taraxacum sect. Taraxacum						x											x	
Taraxacum sp.													x					
Thalictrum alpinum	x	x	x	x	x	x	x	x					x	x	x	x	x	x
Tofieldia pusilla	x	x	x	x		x	x					x	x	x			x	
Tomentypnum nitens						x										x		
Trichophorum alpinum					x	x	x			x		x	x	x		x	x	
Trichophorum cespitosum ssp. cespitosum	x	x		x	x	x		x			x	x	x	x	x	x	x	x
Trientalis europaea	x	x				x		x	x	x	x							x
Vaccinium microcarpum			x	x	x	x		x			x	x						x
Vaccinium myrtillus	x	x	x	x	x	x			x		x	x					x	
Vaccinium uliginosum	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x		x	x	x	x	x
Vaccinium vitis-idaea					x	x			x							x	x	
Viola biflora	x					x			x			x	x	x			x	x
Viola epipsila										x								
Viola palustris	x	x	x		x	x	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x
Vulpicida juniperinus		x																

Tabell 2 - Förteckning över de kärlväxter, svampar, lavar och mossor som påträffats på spelplatserna. För lokalnummer, se Tabell 1.

*Figur 2a - Spelplatsen Laptentjahke, med Sylarna i söder och med Handölan nedanför.
Foto: Ewa Ljungdahl, 2008-08-20.*

*Figur 2b - Spelplatsen Laptentjahke mot sydväst. Foto: Bengt Petterson, 2008-07-31.
Figur 2c - Spelplatsen Laptentjahke mot väster. Foto: Bengt Petterson, 2008-07-31.*

*Figur 2d - Spelplatsen Laptentjahke mot nordväst. Foto: Bengt Petterson, 2008-07-31.
Figur 2e - Spelplatsen Laptentjahke mot nordost med Laptentjahkes branta västsluttning i
bakgrunden. Foto: Bengt Petterson, 2008-07-31.*

*Figur 3a - Spelplatsen Klinken i riktning mot sydost med själva spelplatsen i förgrunden.
Foto: Bengt Petterson, 2007-08-21.*

Figur 3b. Spelplatsen Klinken i riktning mot nordost. Foto: Bengt Petterson, 2007-08-21.

Figur 3c. Spelplatsen Klinken i riktning mot nordväst. Foto: Bengt Petterson, 2007-08-21.

*Figur 4a - Spelplatsen Blixtgruvan. En sträng av videsnår som skiljer det mer tuviga fattigkärret till höger från planare intermediära kärret till vänster.
Foto: Bengt Petterson, 2007-08-22.*

Figur 4b - Spelplatsen Blixtgruvan fotograferad mot norr med ett intermediärt kärr i förgrunden. Ett tuvtätelstrå syns i förgrunden. Foto: Bengt Petterson, 2007-08-22.

Figur 4c - Spelplatsen Blixtgruvan fotograferad mot norr med de karaktäristiska tuvorna i bildens mitt och med Stor-Mittåkläppen i bakgrunden. Foto: Bengt Pettersson, 2007-08-22.

Daggmask har eftersökts men inte hittats på någon av spelplatserna. Underlaget bedöms inte vara någon lämplig daggmaskmiljö. Marken är antingen för blöt eller alltför torvartad, alternativt alltför urlakad i lite torrare partier. Lämplig mulljord saknas på samtliga spelplatser. Inte ens vid spelplatsen Laptentjahke, just där två dubbelbeckasiner nyligen uppehållit sig, kunde någon daggmask påträffas, trots omfattande grävning.

Diskussion och slutsats

Slutsatsen av denna undersökning – i kombination med den kulturhistoriska undersökningen – är att några aktiva åtgärder i form av röjning alternativt slåtter inte är befogade; snarare tvärt om, då det ständigt närvarande buskkrattet skulle riskera att utplånas. Det finns ingenting som tyder på att spelplatserna skulle vara slåtterpräglade, se även den kulturhistoriska undersökningen, Ljungdahl (2011), och just buskkrattet förefaller ha en viss betydelse, troligen i kombination med någon eller några andra faktorer, som vi ännu inte känner till.

Frågan är alltså vad som gör dessa fläckar mer attraktiva som årligen återkommande spelplatser än andra.

De största hoten mot dubbelbeckasinens spelplatser är sannolikt igenväxning som en följd av framtida klimatförändringar och i vissa fall exploatering av spelplatserna eller deras närmaste omgivning. Igenväxning på grund av upphörd slåtterhävd, som i de flesta fall troligen inte ens har förekommit, bedöms inte vara något hot.

Fortsatt renbete i minst nuvarande omfattning är dock troligen fördelaktigt.

Referenser

Ackèr, S., van den Brink, P. & Lanner, M. 2011. Dubbelbeckasin i västra Jämtland och Härjedalen 2007-2009. I: Öberg L. & Berglund, M. (red.). Inventering av spelplatser för dubbelbeckasin *Gallinago media* i Jämtlands län 2006-2010.

Carlsson, P. & Råghall, J. 2011. Dubbelbeckasin i västra Jämtland 2006-2010 - Inventering gjord av Ånnsjöns fågelstation. I: Öberg L. & Berglund, M. (red.). Inventering av spelplatser för dubbelbeckasin *Gallinago media* i Jämtlands län 2006-2010.

Ekblom, R. 2007. Åtgärdsprogram för dubbelbeckasin 2006-2009. Naturvårdsverket.

Hallingbäck, T. 1994. Ekologisk katalog över storsvampar. ArtDatabanken, Uppsala.

Hallingbäck, T. 1995. Ekologisk katalog över lavar. ArtDatabanken, Uppsala.

Hallingbäck, T. 1996. Ekologisk katalog över mossor. ArtDatabanken, Uppsala.

Karlsson, T. 1998. Förteckning över svenska kärlväxter. Svensk Bot. Tidskr. 91: 241 - 560.

Ljungdahl, E. 2011. Kulturhistorisk undersökning av spelplatser för dubbelbeckasin (*Gallinago media*). I: Öberg L. & Berglund, M. (red.). Inventering av spelplatser för dubbelbeckasin *Gallinago media* i Jämtlands län 2006-2010.

*Åtgärdsprogram
för hotade arter*

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Postadress: 831 86 Östersund
Besöksadress: Residensgränd 7
Telefon: 063-14 60 00
jamtland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/jamtland